

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 58

(2006–2007)

Om lov om toll og vareførsel (tolloven)

Innhold

1	Innledning og kort presentasjon av forslaget	5	7.4	Skillet mellom lov og forskrift – delegert lovgivning	19
			7.5	Vurdering	20
2	Om forslaget til lov om toll og vareførsel	6	8	Gjennomføring av folkerettslige forpliktelser	21
2.1	Innledning	6	8.1	Innledning	21
2.2	Hovedpunkter i lovforslaget	7	8.2	Generelt om gjennomførings- teknikker	21
3	Bakgrunn	9	8.3	Vurdering – egnede gjennom- føringsteknikker på toll- og vareførselsrettens område	22
3.1	Innledning	9			
3.2	Tollregelverksprosjektet	9	9	Tollovgivningen i våre naboland...	24
4	Høring	10	9.1	Generelt om forholdet mellom nasjonal tollovgivning og tollunionens regler	24
5	Forutsetninger og målsetninger for revisjonsarbeidet	12	9.2	Nærmere om fellesskapsrettens regler på tollområdet	25
5.1	Forutsetninger for en lovteknisk og lovstrukturell gjennomgang	12	9.3	Sammenligning – norsk tollov- givning og tollunionens regler	26
5.2	Målsetninger	13	10	Økonomiske og administrative konsekvenser av lovforslaget	27
5.3	Nærmere om rettssikkerhetshensyn og lovteknisk revisjon	13	11	Merknader til forslag om lov om toll og vareførsel	28
5.4	Teknisk lovrevisjon versus realitetsendringer	13			
6	Tollovgivningens struktur	15		Forslag til lov om toll og vareførsel (tolloven)	111
6.1	Tollrett og forvaltningsrett	15		Vedlegg	
6.2	Særtrekk ved dagens tollovgivning ..	15	1	Lovspeil	141
6.3	Tekstvolum i tollovgivningen	16	2	Utkast til vedtak om toll	154
6.4	Tollrettens traktatrettslige bakgrunn	16	3	Merknader til utkast til vedtak om toll	155
6.5	Tollovgivningen og budsjettprosessen	17			
7	Fordeling av regelstoffet	18			
7.1	En tollov – eller flere?	18			
7.2	Flytting av regelstoff fra plenarvedtak til formell lov	18			
7.3	Om lov- og paragrafredigering	18			

Ot.prp. nr. 58

(2006–2007)

Om lov om toll og vareførsel (tolloven)

*Tilråding fra Finansdepartementet av 11. mai 2007,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning og kort presentasjon av forslaget

Finansdepartementet legger med dette frem forslag til ny lov om toll og vareførsel.

Loven erstatter lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven), og innebærer først og fremst en lovstrukturell forenkling og lovteknisk modernisering av tollretten. Den lovstrukturelle løsningen innebærer også en omlegging og nedkorting av Stortingets plenarvedtak om toll. Plenarvedtaket er inntatt som vedlegg til lovforslaget, og forslag vil bli fremmet i forbindelse med fremleggelsen av et statsbudsjett. De såkalte innledende bestemmelser til tolltariffen, som rettslig sett er en del av Stortingets plenarvedtak om toll, er innarbeidet i lovforslaget. Videre er praktisk viktige regler som nå er

gitt i forskrifter, særlig bestemmelsene om tollgrunnlag, tollfritak og tollnedsettelse, løftet opp på lovs nivå. Brukeren vil dermed finne de aller fleste bestemmelser om toll og vareførsel i én lov. Forslaget bygger på en lovteknikk der regelstoffet er satt inn i en ny og oversiktlig kapittelrekkefølge med en systematisk paragrafnummerering. Forslaget er hovedsakelig en teknisk revisjon, men inneholder også enkelte materielle endringer. Dette gjelder særlig forslaget om å erstatte vareeierbegrepet med begrepet tollskyldner. Loven foreslås iverksatt fra den tid Kongen bestemmer, likevel slik at Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene i loven skal tre i kraft til forskjellig tid.

2 Om forslaget til lov om toll og vareførsel

2.1 Innledning

Et viktig siktemål i arbeidet med lovrevisjonen har vært å finne en egnet lovstruktur. For å oppnå bedret oversikt og tilgjengelighet, er det behov for vesentlige omstruktureringer av det samlede regelstoffet, med til dels omfattende redaksjonelle endringer – både når det gjelder enkeltbestemmelsenes ordlyd og omplassering av tekst.

Utgangspunktet har vært i størst mulig grad å videreføre de materielle reglene i gjeldende rett. Omredigering og omplassering av regelstoff har vært nødvendig som ledd i den tekniske revisjonen av regelverket, og tar ikke sikte på materielle endringer, med mindre det gjøres uttrykkelig rede for dette. En slik alminnelig tolkningspresumpsjon om at rettsreglene videreføres, vil innebære at rettskildene til dagens lovbestemmelser vil gi holdepunkter ved tolkning og anvendelse også av de nye bestemmelsene. Det er ikke gjort endringer som har betydning for tollbelastningen for den enkelte vare (tollsatsene).

Tollovgivningen inneholder ikke bare regler om plikten til å svare toll, men også en rekke bestemmelser som gjelder vareførselen i alminnelighet. Om den enkelte vare eller varesending er belagt med toll eller er tollfri, er ikke avgjørende for plikten til å la vareførselen tollbehandles. Tollovgivningen inneholder en rekke forvaltningsbestemmelser, om importørers og eksportørers plikter og rettigheter, om hvordan tollmyndighetene kan eller skal gå frem, og bestemmelser om hvordan reglene skal håndheves og sanksjoneres. Anvendelse av tollovgivningens regler er dessuten en forutsetning for den interne beskatningen av vareimporten. Betegnelsen «lov om toll og vareførsel» er valgt for å tydeliggjøre hvilke saksområder loven vil omfatte. Den innarbeidede kortformen «tolloven» beholdes også for den nye loven.

Selv om det årlige tollprovenyet er beskjedent sammenlignet med andre av statens inntekter, styrer tollovgivningen store pengestrømmer, særlig gjennom statens inntekter av innførselsmerverdiavgift og særavgifter. Tollplikt og tollsats er derfor bare deler av den større helheten som tollovgivningen utgjør. Forslaget innebærer imidlertid ikke

vesentlige endringer i den saklige avgrensningen mot lovgivningen på tilstøtende områder, som merverdiavgifts- og særavgiftslovene og lovgivning om inn- og utførselsregulering, varekontroll mv.

Lovforslaget inneholder materielle regler om toll, det vil si bestemmelser om tollplikten og hvem som er tollpliktig (tollskyldig), om tollgrunnlaget (beregningen og fastsettelsen), om fritak og nedsettelse, om preferansetoll og tollmessige handels tiltak. Videre omfattes regler om vareførsel og tollbehandling og forvaltnings- og straffebestemmelser.

Regler om betaling og innkreving er imidlertid holdt utenfor lovrevisjonen, idet slike regler allerede er innarbeidet i ny skattebetalingslov, jf. lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav. I likhet med den lovstrukturelle løsning som er valgt i skatteretten, vil det også i plenarvedtaket om toll være en henvisning til formell lov.

Vår nasjonale regler om toll og vareførsel spiller på mange måter sitt internasjonale motstykke – de multilaterale og bilaterale avtalene om toll og handel som vårt land er bundet av. Den internasjonale tollrettens prosedyrer og rettslige institutter vil gjenfinnes i de fleste lands interne rett. Vår tollovgivning er langt på vei *traktatdrevet*, i den forstand at mange av enkeltbestemmelsene er kommet til på bakgrunn av tilsvarende bestemmelser i folkerettslige avtaler Norge er bundet av. At det er samsvar mellom internretten og traktatforpliktelsene i blant annet EØS-avtalen og WTO-avtalen, er derfor av stor praktisk betydning for mange av regelverkets brukere. Dette er det tatt hensyn til i lovforslaget ved at det på enkelte saksområder uttrykkelig er forutsatt at myndighetsutøvelse skal skje innenfor de rammer som følger av avtale med fremmed stat eller organisasjon.

Ideelt sett burde vår nasjonale tollovgivning innrettes slik at den var lett å orientere seg i, også for brukere med bakgrunn i fremmed rett. Nasjonal lovtradisjon innebærer imidlertid sterke begrensninger for slik «lovstrukturell import». Våre nabolands tollovgivning er dessuten integrert i EUs rettslige system (tollunionen) – som ikke uten videre lar seg overføre til norske forhold. Selv

om tollunionens begrepsbruk og regelteknikk på enkelte punkter kan samsvare med den som benyttes i vår tollrett, har den lovtekniske gjennomgangen vist at forskjellene ikke lar seg redusere vesentlig.

Lovforslaget er redigert slik at kapitler og paragrafer er ordnet etter et desimalsystem, på lignende måte som i den teknisk reviderte skatteloven av 1999. Lovforslaget består av til sammen 143 paragrafer, fordelt over 16 kapitler (og kapittel 17 om ikrafttredelse, overgangsbestemmelser, opphevelse av og endringer i andre lover). Gjennomgående er lovens forskriftsfullmakter plassert i de enkelte paragrafer som omhandler saksforhold som det erfaringsvis er behov for å detaljregulere i forskrift. En slik redigering vil gjøre det mulig å samle forskriftsstoffet i en fellesforskrift til loven, med en paragrafnummerering som korresponderer med loven. Dette vil gjøre det vesentlig lettere og raskere å finne frem i regelverket. Lovrevisjonen gjør det nødvendig med en omfattende opprydning i gjeldende forskrifter som i dag er hjemlet i tolloven av 1966, i tolltariffens innledende bestemmelser og i andre lover. Dette arbeidet er igangsatt og vil bli sluttført før den nye loven trer i kraft.

Toll- og vareførselretten har bare fått begrenset oppmerksomhet opp gjennom årene sammenlignet med det som finnes av offentlige utredninger og rettsvitenskapelig behandling på nabofeltene skatte- og avgiftsrett. Dette var bakgrunnen for at det da lovutkastet ble sendt på høring, ble ansett hensiktsmessig å drøfte enkelte bakgrunnsspørsmål noe mer omfattende enn det som er strengt nødvendig for en lovteknisk gjennomgang. Departementet har ikke funnet det formålstjenelig å gjenta denne drøftelsen i proposisjonen her. I avsnitt 2.2 gis det i stedet en oversikt over hovedpunktene i lovforslaget.

2.2 Hovedpunkter i lovforslaget

Tollregelverket er omfangsrikt og komplisert, og det er preget av at internasjonale avtaler om toll og handelsrutiner over mange tiår har måttet innpasses i en etter hvert foreldet lovstruktur. Resultatet er blitt et fragmentert lovverk, med manglende oversikt. En fornyelse og språklig forenkling er derfor nødvendig.

Lovforslaget samler i én lov slike bestemmelser som i dag finnes fordelt dels i tolloven og forskrifter gitt med hjemmel i tolloven, og dels i Stortingets plenarvedtak om toll og forskrifter gitt med hjemmel i plenarvedtaket. Forslaget innebærer

ikke endringer i gjeldende tollregime, og tollsatserne vil forbli uendret.

Forslaget er først og fremst et bidrag til forenkling og modernisering, og det er lagt vekt på at loven generelt skal legge til rette for forenklede rutiner og elektronisk informasjonsutveksling. Målsetningen har vært å skape en modernisert, oversiktlig og forenklet lovgivning på tollområdet – og dermed et regelverk som vil gjøre det lettere for næringsliv og øvrige brukere å avklare rettigheter og plikter ved inn- og utførsel av varer. Forenklingen vil også effektivisere offentlige myndigheters arbeid med å håndheve toll- og vareførselslovgivningen, og herunder sikre korrekt fastsettelse av toll og andre avgifter som påløper ved inn- og utførsel.

Lovforslagets systematikk og kapitteloppdeling følger i store trekk de enkelte faser i tollbehandlingen, slik at kapittel 3 til og med kapittel 11 følger en tenkt tidsakse langs de stadier som en regulær vareførsel gjennomgår. Tollrettens kompleksitet, samt ønsket om å unngå dobbelbehandling av like regler, gjør imidlertid at dette ikke lar seg gjennomføre fullt ut.

Reglene om ansvaret for toll er samlet i lovens kapittel 2 om tollskyld, og bygger på tilsvarende regler i EUs tollkodeks. Kapittelet viderefører i det alt vesentlige dagens regime for tollansvar, men ansvarliggjør i noe større grad den som på klanderverdige måte medvirker til unndragelse av toll. På den annen side faller enkelte typetilfeller av dagens ansvarlige godtroende erververe utenfor ansvaret. Begrepene «tollskyld» og «tollskyldner» er nye og erstatter «vareeier», uten at det i seg selv endrer ansvarets omfang.

I kapittel 3 finnes reglene om trafikken til og fra tollområdet. Dette er regler om handleplikter for den som bringer varer inn i og ut fra tollområdet. Kapittelet regulerer den faktiske vareførselen (transporten til og fra tollområdet), og viderefører gjeldende regler uten materielle endringer.

Vareførsel utløser plikt til tollbehandling, og de omfattende regler om dette er tatt inn i kapittel 4. Først i kapittelet kommer reglene om selve plikten til tollbehandling, og deretter hvordan tollbehandlingen skal skje. Tollbehandling av varer faller i to hovedkategorier; tollekspedisjon og innlegg på lager for ufortollede varer. De forskjellige former for tollekspedisjon reguleres i avsnittet om tollekspedisjon, mens tollager, frisone og frihavn kommer til slutt i avsnittet om lagring av ufortollet vare. Bortsett fra noe kodifisering av ulovfestet praksis, er kapittelet utelukkende en videreføring av dagens skrevne prosedyreregler for tollbehandling.

I kapitlene 5 og 6 finnes de mange fritakene fra tollplikten som i dag er plassert i tolltariffens innledende bestemmelser. Disse fritakene videreføres i loven. I tillegg kodifiseres en del ulovfestede fritak som følger av våre folkerettslige forpliktelser.

Kapittel 7 om beregningsgrunnlaget for tollene er for en stor del viet reglene for beregning av tollverdi. Reglene er en videreføring av dagens tollverdiforskrift, samt enkelte nødvendige presiseringer som bygger på forvaltningspraksis. Reglene om tollnedsettelse for varer som har vært bearbeidet i utlandet, er også plassert i kapitlet.

En særskilt type tollnedsettelse er preferansetoll som innrømmes i henhold til frihandelsavtale. Retten til preferansetollbehandling fremgår av plenarvedtaket, men de nærmere regler er plassert i lovens kapittel 8. Forvaltningsmessige tollnedsettelser er hjemlet i plenarvedtaket § 3, mens de nærmere regler finnes i loven kapittel 9.

Kapittel 9 gir regler for tollnedsettelser i budsjettåret. Bestemmelsene gjelder i all hovedsak tollnedsettelser for landbruksvarer (§§ 9-1 til 9-4) og er en videreføring av gjeldende rett på området. Tollnedsettelsene etter dette kapitlet kan være

generelle (i hovedsak knyttet til jordbruksavtalens bestemmelser om målpris), individuelle (innvilget etter søknad) eller knyttet til tildeling av tollkvoteandeler (hvor fordeling skjer ved auksjon eller på annen måte).

Bestemmelser om handelstiltak er plassert i kapittel 10, som suppleres av visse saksbehandlingsregler i kapittel 12 om fremgangsmåten for anvendelse av slike tiltak. Handelstiltakene er gruppert på samme måte som i internasjonale avtaler, i første rekke WTO-avtalen, men også frihandelsavtalene inneholder slike regler.

Regler for refusjon av toll finnes i kapittel 11, og viderefører dagens ordninger. Kapittel 12 omhandler de særlige forvaltningsregler som gjelder for tollmyndighetene, mens bestemmelsene om tollkontroll er videreført i kapittel 13. I kapittel 14 finnes lovreglene om hvorledes avtaler om tollsamarbeid med andre stater skal håndheves, og i kapittel 15 er det gitt særlige regler om adgangen til å tilbakeholde varer som krenker immaterialrettigheter. Sanksjoner mot overtredelser er plassert kapittel 16, som er lovens siste ordinære kapittel.

3 Bakgrunn

3.1 Innledning

Finansdepartementet ga våren 1999 professor dr. juris Ole Gjems-Onstad i oppdrag å vurdere behovet for endringer i tollovgivningens struktur. Utredningen, som fikk status som forprosjekt, skulle redegjøre for dagens struktur, herunder det innbyrdes forhold mellom plenarvedtak om toll og formell lov (særlig tolloven av 1966, men også annen inn- og utførselslovgivning). Derne st skulle relevante traktatforpliktelser på tollområdet (særlig WTO-avtalen, EØS-avtalen og frihandelsavtalene under EFTA) identifiseres med sikte på å avklare om disse kunne gi holdepunkter for valg av egnede gjennomføringsteknikker. Det ble pekt på at sammenligninger med tilsvarende struktur og lovteknikk i avgiftsretten og skatteretten kunne ha betydning.

Mandatet forutsatte at det ikke var nødvendig å gå nærmere inn på det materielle innhold i de enkelte bestemmelser. Siktemålet med forprosjektet var derfor å formulere overordnede prinsipper for fremtidig strukturutforming på tollovgivningsområdet. Med struktur ble det siktet særlig til plassering av regelstoff i henholdsvis plenarvedtak, formell lov og forskrift, og retts tekniske løsninger ved valg av internrettslige bestemmelser for gjennomføring av relevante traktatforpliktelser på området, med vekt på hensyn som transparens og forarbeiders kvalitet. Det ble også fremholdt at forslagene skulle begrunnes i forhold til relevante forfatningsrettslige regler.

Gjems-Onstad foreslo at det ble utarbeidet to nye lover; en tollforvaltningslov med bestemmelser om tollforvaltning og den forvaltningsmessige side av privates forhold til tollforvaltningen, og en tollgrunnlagslov med materielle bestemmelser om fortolling med særlig vektlegging av tollgrunnlaget. Det ble vist til at dagens regelverk er mer utilgjengelig og uforståelig enn de aller fleste andre rettsområder, og det ble etterlyst en hensiktsmessig og brukervennlig tollovgivning hvor bestemmelser av mer varig karakter plasseres i lov eller

forskrift, mens bestemmelser av kortvarig karakter plasseres i tolltariffens innledende bestemmelser. Gjennomføring av folkerettslige forpliktelser bør skje ved omskrivning eller konstatering av rettsharmoni. Det ble vist til at tollretten er sentral for merverdiavgiften, og at fle st mulig av bestemmelsene bør være felles.

3.2 Tollregelverksprosjektet

Som en oppfølging av forprosjektet, etablerte Finansdepartementet et prosjekt med oppgave å følge opp de forslag som var fremkommet i forprosjektet. Prosjektet ble organisert med fem interdepartementale arbeidsgrupper, under ledelse av en prosjektleder med et prosjektsekretariat i Finansdepartementet. Prosjektstøtte ble gitt fra Justisdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet, som en del av regjeringens program for fornyelse av offentlig sektor.

Under arbeidet har det vært kontakter med fagdepartementene og tollmyndighetene i Sverige og Danmark om tollregelverket i disse landene. Det har også vært kontakt med EFTA-sekretariatet i Genève, med EU-kommisjonen i Brussel og med enkelte praktiserende jurister med erfaring fra tollrettslig rådgivning. Prosjektet innhentet også en utredning fra professor dr. juris Ola Mestad om «Rettslege sider ved tolltariffen», som viste til at tollvedtaket går foran lovregulering av toll så langt Grunnloven § 75 åpner for bruk av plenarvedtak. Det ble vist til at forvaltningsloven generelt gjelder tollforvaltningen, men ikke når Stortinget behandler tollvedtak, jf. forvaltningsloven § 1 første og annet punktum. Han gav uttrykk for at mer permanente og generelle regler burde stå i lov, og satse i plenarvedtaket.

Prosjektets arbeid ble integrert i og dannet basis for departementets utarbeidelse av høringsnotatet. Utredningene fra Ole Gjems-Onstad og Ola Mestad var vedlagt høringsnotatet.

4 Høring

Et utkast til lov om toll og vareførsel ble sendt på høring 17. januar 2006. Høringsfristen ble satt til 3. mai 2006. Enkelte av høringsinstansene fikk innvilget utsettelse med fristen, og en høringsinstans har kommet med tilleggsmærknad. Utkastet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Departementene

Datatilsynet
Forbrukerrådet
Forbrukerombudet
Konkurransetilsynet
Kredittilsynet
Riksadvokatembetet
Riksrevisjonen
Sentralskattekontoret for utenlandssaker
Senter for statlig økonomistyring
Skattedirektoratet
Statens innkrevingssentral
Statistisk Sentralbyrå
Toll- og avgiftsdirektoratet

Akademikerne
Bilimportørenes Landsforening
Bryggeri- og mineralvannforeningen
Cateringansattes Forbund
Den Norske Advokatforening
Den norske Bryggeri- og mineralvanns industriforening
Den norske Revisorforening
Etatsansattes Landsforbund
Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH)
Fiskebåtredernes Forbund
Fraktesfartøyenes Rederiforening
Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon
Hurtigbåtenes Rederiforbund
Kjøttbransjens Landsforbund
Kjøttindustriens Fellesforening
Kommunenes Sentralforbund
Kongelig Norsk Automobilklubb
Kosmetikkleverandørenes Forening
Landbrukssamvirkets Felleskontor
Landsorganisasjonen i Norge
Logistikk- og transportindustriens landsforening

Norges Arbeidsgiverforening for virksomheter med offentlig tilknytning (NAVO)
Norges Automobil-Forbund
Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening
Norges Bilbransjeforbund
Norges Bondelag
Norges Bygdeungdomslag
Norges Fiskarlag
Norges Grossistforbund
Norges Kooperative Landsforening (NKL)
Norges Lastebileier-Forbund
Norges Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund
Norges Rederiforbund
Norges Skogeierforbund
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norsk Fiskeoppdretteres Forening
Norsk Havneforbund
Norsk Skogbruksforening (Norskog)
Norsk Tjenestemannslag
Norske Agenter Landsforbund
Norske Maritime Leverandører
Næringslivets Hovedorganisasjon
Oljeindustriens Landsforening (OLF)
Prosessindustriens landsforening
Rederienes Landsforening
Reiselivsbedriftenes landsforening (RBL)
Samarbeidsrådet for frie yrker
Selgerforbundet – Norges Handelsreisendes Landsforbund
Skattebetalerforeningen
Sosialøkonomenes Forening
Statstjenestemannsforbundet
Statstjenestemannskartetlet
Teknologibedriftenes Landsforening
Transportbedriftenes Landsforening
A/L Transportsentralen
Vin- og Brennevinimportørenes Forening

Følgende høringsinstanser hadde merknader til høringsnotatet:

Fiskeri- og kystdepartementet
Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet

Justis- og politidepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Samferdselsdepartementet
Utenriksdepartementet

Datatilsynet
Patentstyret
Politiets sikkerhetstjeneste
Riksadvokaten
Skattedirektoratet
Statistisk sentralbyrå
Toll- og avgiftsdirektoratet

Den Norske Advokatforening
Kjøttindustriens Fellesforening
Logistikk- og Transportindustriens Landsforening
Norsk Landbrukssamvirke
Næringslivets Hovedorganisasjon

Følgende har opplyst at de ikke har merknader til høringsutkastet:

Barne- og likestillingsdepartementet
Miljøverndepartementet
Forbrukerrådet
Kredittilsynet
Politidirektoratet
Statens innkrevingssentral
Coop NKL BA
Den norske revisorforeningen
Eksportutvalget for fisk
Fiskeri- og havbruksnærings landsforening
Norges Automobil-forbund
Norges autoriserte regnskapsføreres forening
Norges Bonde- og småbrukarlag
Norges Rederiforbund
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund

Flere av høringsinstansene som ikke hadde merknader, uttrykte likevel tilfredshet med forenklingen som lovforslaget innebærer.

Følgende høringsinstanser har opplyst at de avstår fra å avgi uttalelse:

Finansnærings Hovedorganisasjon
Landsorganisasjonen i Norge.
NAVO

Merknadene fra høringsinstansene er kommentert i kapittel 11 om merknader til forslag om lov om toll og vareførsel.

I høringsnotatet ble det gitt en beskrivelse av sentrale fagtema for toll og vareførsel. Bakgrunnen for redegjørelsen var at fagområdet tidligere ikke hadde hatt en samlet fremstilling, og at området generelt er ansett lite tilgjengelig. Tilbakemeldingen fra høringsinstansene viser at gjennomgangen var nyttig. På bakgrunn av at lovforslaget, med enkelte unntak, er ment å være en teknisk revisjon, vil ikke departementet i denne proposisjonen gjenta den generelle fremstillingen som ble gitt i høringsnotatet.

Under høringen av forslaget til ny tollov har blant annet Justisdepartementet tatt til orde for at tolloven bør endres slik at tollmyndighetene får samme mulighet som i EU til å varsle rettighetshaver ved mistanke om at innførsel av varer vil utgjøre et inngrep i en immateriell rettighet, samtidig som tollmyndighetene i slike tilfeller gis anledning til å holde varene tilbake en viss tid. Finansdepartementet sendte forslag om slik endring på høring 14. desember 2006. Høringsfristen ble satt til 12. februar 2007. Forslaget vil bli foreslått fulgt opp med endring i tolloven (1966) § 39 nytt første ledd, med ikraftsetting straks. Forslag om dette fremmes i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2007, hvor også høringen og høringsinstansenes merknader blir nærmere omtalt. Her foreslås innholdet i den nye bestemmelsen videreført i ny lov om toll og vareførsel § 15-1.

5 Forutsetninger og målsetninger for revisjonsarbeidet

5.1 Forutsetninger for en lovteknisk og lovstrukturell gjennomgang

Den tekniske gjennomgangen av tollovgivningen med sikte på en bedret lovstruktur og en hensiktsmessig lovteknikk, bygger på visse generelle forutsetninger.

Ved utforming av lovens struktur, dens systematikk og redaksjonelle form er det tatt hensyn til lovens brukere. De viktigste brukergruppene for en lov om toll og vareførsel er dem som loven pålegger plikter eller gir rettigheter, enten disse er privatpersoner eller foretak, spesialister eller bare sporadiske brukere. Men ettersom loven i stor grad retter seg inn mot profesjonaliserte aktører, er det ønskelig at detaljeringsgrad og begrepsbruk er tilpasset både advokater, juridiske og økonomiske rådgivere og profesjoner som har tilknytning til internasjonal handel (som speditører, befraktere, transportører). Offentlige myndigheter som har oppgaver knyttet til toll og vareførsel (tollmyndighetene, landbruksmyndighetene, skattemyndighetene, politimyndighetene, utenriktjenesten) utgjør også en viktig brukergruppe, sammen med tilsvarende myndighetsorganer i enkelte andre land.

Generelt tilsier ønsket om tilgjengelighet at lovreglene gis en knapp og konsis form. De enkelte brukergruppene har imidlertid ikke de samme forutsetninger for å kunne løse tollrettslige spørsmål ved hjelp av lovtekstene. Jurister med spesiell innsikt i toll- og handelsrettslige spørsmål vil gjerne se detaljer i lovteksten som en førstegangsbruker av loven neppe vil ha innsikt i – eller bruk for. Et mål om å utforme loven slik at enhver skal kunne forutberegne sin rettsstilling ved bare å forholde seg til lovtekstene, er derfor urealistisk. Siktemålet er at lovens systematikk likevel skal være utformet slik at den gir god veiledning både for profesjonelle brukere og for et bredere publikum.

Ettersom tollovgivningen retter seg mot importører og eksportører, vil regelverkets brukere gjerne ha en viss kunnskap også om andre lands tilsvarende lovgivning. Ideelt sett burde således begrepsbruk og lovstruktur i det norske regelverket utformes på lignende måte som hos våre viktigste handelspartnere. Selv om mange av tollrettens

forskjellige ordninger innholdsmessig vil kunne gjenfinnes i fremmede rettssystemer, er mulighetene for en slik lovstrukturell harmonisering over landegrensene likevel svært begrenset. Til det er den nasjonale lovtradisjonen for spesiell, og i tillegg er tollovgivningen i de fleste av våre naboland integrert i EUs rettslige system – en regelteknikk som ikke uten videre lar seg overføre.

Det er ikke mulig å unngå at lovens struktur i noen grad blir fragmentarisk, og at nærmere kjennskap til begrepsbestemmelser og regelstoff på tilstøtende områder er nødvendig. Dette har blant annet bakgrunn i at tollovgivningen ikke bare gjelder plikten til å svare toll, men er styrende også for en rekke andre pliktregler knyttet til interne avgifter (som innførselsmerverdiavgiften), meldepplikter ved inn- og utførsel, innførsels- og utførselsrestriksjoner, boikott- og embargolovgivning mv. Bruk av henvisninger kan gi bedret oversikt, men fører med seg at lovteksten lett blir omfangsrik og tyngre å lese. Tilsvarende bør det unngås at lovens materielle bestemmelser utfylles med eksemplifiseringer og forklarende tekst. Dette er derfor søkt unngått. Lovens samlede tekstvolum kan imidlertid reduseres ved bruk av egnede legaldefinisjoner, og dette er vektlagt.

Uklare lovtekster volder tvil. En lovteknisk gjennomgang vil derfor måtte ta stilling til i hvilken utstrekning enkelte regler bør presiseres eller detaljeres, for på den måten å skape klarhet i hvordan loven skal forstås. Slike avklaringer kan oppnås ved for eksempel å ta regler som tidligere er gitt i forskrift inn i lovteksten – slik at forvaltningspraksis blir lovfestet. Tilsvarende kan det være hensiktsmessig å vurdere rettspraksis som grunnlag for en presisering av enkelte lovbestemmelser.

Felles for disse løsningene er en presumpsjon om at den nye lovbestemmelsen vil gi tolkningsresultater som må anses å ligge innenfor rammen av gjeldende rett, om ikke annet er uttrykkelig angitt. I enkelte tilfeller kan lovtekniske hensyn tilsi at den nye lovbestemmelsen utformes slik at den samsvarer med bare ett av flere mulige tolkningsalternativer for den regelen som den avløser. Slike tilsluttede justeringer av reglenes innhold er spesielt omtalt og begrunnet i forslaget.

5.2 Målsetninger

Den tekniske lovrevisjonen har som mål å skape en robust og oversiktlig lovstruktur, der brukerne gis umiddelbar veiledning om hvor de forskjellige bestemmelser befinner seg, og hva de går ut på. Ved lovens oppbygning er det lagt vekt på å åpne for at fremtidige endringslover lar seg innarbeide på en slik måte at kapitteloppdeling og paragrafnummerering i størst mulig utstrekning kan beholdes.

En lov gir god veiledning hvis den i kapittelinnledning og overskrifter gir brukeren oversikt over saksgangen og fremgangsmåten i de mest praktiske tilfeller. Ved redigeringen er det derfor tatt utgangspunkt i en kronologi som er gjenkjennelig for praktikere, og der hovedregler kommer foran unntaksregler, og lovteksten opplyser både om fullmaktenes innhold og om i hvilken utstrekning det ved forskrift kan gjøres unntak fra lovens bestemmelser.

Det er lagt vekt på at sentrale begreper i toll- og vareførselretten bevares i stor grad. Det har imidlertid vært nødvendig med en fullstendig omredigering av gjeldende lov, og de fleste bestemmelser er gitt en endret ordlyd. Selv om det har vært lagt mye arbeid i å finne alternative ord og uttrykk som ikke medfører realitetsendringer, vil det ikke være til å unngå at det kan oppstå tolkningstvil som følge av endringene. En alminnelig presumpsjonsregel vil da gi veiledning, slik at endret ordlyd ikke skal anses å innebære realitetsendring, med mindre dette er uttrykkelig omtalt i motivene til den aktuelle lovbestemmelsen. Tilsvarende gjelder begrepsbruken i de enkelte paragrafene i forslaget.

Generelt kan det anføres at regler som gjelder rettigheter og plikter for borgeren, slik som pålegg om å betale toll eller frita for dette, bør plasseres i lov. Ikke bare gir dette en legalitetskontroll med forvaltningens praksis, men også god rettsinformasjon ved at loven som rettskilde både er lett tilgjengelig og tillegges betydelig vekt. Disse hensyn kan tilsi en viss utvidelse av lov volumet, ved at regelstoff som ellers kunne vært plassert i forskrift løftes opp på lovs nivå.

På den annen side må målsetningen om en robust regelstruktur ses i forhold til endringshyppighet og behovet for dynamikk i regelverksutviklingen. Store deler av forskriftsstoffet i tollretten endres imidlertid relativt sjelden – når det ses bort fra beløpsgrenser, maksimalsatser og lignende (tollsatser og satsstruktur vil uansett være opp til Stortinget å fastsette årlig). Selv om forslaget til ny lov medfører en økning i tekstvolum i forhold til

gjeldende tollov, vil dette neppe innebære en betydelig endring av det fremtidige forhold mellom lov- og forskriftsvolum.

Forskriftsomfanget vil fortsatt være stort; anslagsvis tre fjerdedeler av paragrafene i lovforslaget gir forskriftsfullmakter. Dersom det tas utgangspunkt i de gjeldende forskrifter hjemlet i henholdsvis tolloven og tolltariffens innledende bestemmelser (unntatt tollverdireglene – som nå foreslås plassert i lov), utgjør dette anslagsvis tre ganger så stor tekstmengde som selve lovforslaget. Til sammenligning kan nevnes at antallet tekstsider i teknisk revidert skattelov og de samlede skattelovforskriftene er om lag likt. Grensesnittet i forslaget vil dermed bare være ett skritt i retning av et slikt balanseforhold mellom lov og forskrift som for tiden finnes i skatteretten.

5.3 Nærmere om rettssikkerhetshensyn og lovteknisk revisjon

Som nevnt over har den tekniske lovrevisjonen som mål å gi brukerne en oversiktlig og informativ lov, og det er dessuten ønskelig at loven gir mulighet for legalitetskontroll med forvaltningens praksis – blant annet på bakgrunn av at loven som rettskilde tillegges betydelig vekt. Ved den forrige revisjonen av tolloven i 1993, ble det lagt vekt på rettssikkerhetshensyn ved valg av lovteknisk utforming, jf. Ot.prp. nr. 108 (1992–93) side 11.

Departementet viser til at rettssikkerhetshensyn spiller inn blant annet i vurderingen av i hvilken utstrekning regelstoff bør plasseres i lov eller forskrift. Videre vil det generelt være ønskelig at lovbestemmelser på legalitetsprinsippets område er klart og utvetydig utformet, og at forvaltningens adgang til å fravike loven (derogasjonsfullmakter) bør fremgå med tydelighet. Det vises for øvrig til kapittel 6 om fordeling av regelstoff.

5.4 Teknisk lovrevisjon versus realitetsendringer

Materielle endringer lå i utgangspunktet utenfor mandatet for lovrevisjonen, men arbeidet med loven har vist at det på enkelte områder likevel er hensiktsmessig å gjøre enkelte materielle endringer nå. Det er videre som nevnt over, åpnet for at nødvendige omredigeringer og endringer i ordlyd og begrepsbruk vil kunne innebære enkelte justeringer i det materielle innholdet. Et slikt utgangspunkt innebærer at det må foretas en avgrensning mot de mer gjennomgripende materielle endringer.

Omredigering av bestemmelsers ordlyd og endringer i kapittel- og paragrafstruktur vil være en nødvendig følge av en lovteknisk gjennomgang, og det samme vil gjelde forflytning eller omplassering av regelstoff mellom lov- og forskriftsnivåene, eller kodifisering av myndighetspraksis, slik at lovstedets meningsinnhold utdypes. Her vil det være presumpsjon for at de materielle rettsreglene videreføres, selv om tekstplassering og ordlyd er endret.

En slik alminnelig presumpsjonsregel ble lagt til grunn for arbeidet med å revidere den nye skatteleven, jf. Ot.prp. nr. 82 (1997–98) side 13. En lignende synsmåte er fulgt her, ved at de endringer i ordlyd som foreslås, og som ikke er særskilt begrunnet eller forklart som realitetsendringer, skal tolkes og anvendes som videreføring av gjeldende rett. Tolkningsresultatet vil følgelig påvirkes av flere rettskildefaktorer, blant dem tidligere forarbeider.

Den lovtekniske revisjonen har også medført introduksjon av nye begreper og uttrykksmåter, enten til erstatning for eller som supplement til de uttrykk som er benyttet i gjeldende lovverk. Her vil

også den alminnelige presumpsjonsregel tilsi at dette ikke innebærer realitetsendringer, med mindre det uttrykkelig er gjort rede for dette.

Det kan være grunn til å understreke at en slik alminnelig presumpsjonsregel ikke sikter mot å redusere ordlydens relative vekt som rettskildefaktor. Lovens ordlyd er utgangspunktet for tolkningen og dermed for løsningen av rettslige spørsmål. Øvrige rettskildefaktorer vil kunne trekkes inn, særlig der det vil kunne reises tvil om spørsmålet kan løses med utgangspunkt i lovteksten alene. Viktige kilder vil være lovens forarbeider, høyesterettspraksis og forvaltningspraksis. Ettersom tollvgivningen befinner seg innenfor legalitetsprinsippets kjerneområde, vil lovens ordlyd ha særlig vekt. På tollrettens område vil også bestemmelsenes traktatbakgrunn ha relevans ved tolkning og anvendelse, og for enkelte av bestemmelsene i forslaget vil det være angitt eksplisitt at myndighetsutøvelse skal skje innenfor de rammer som avtale med fremmed stat eller organisasjon setter. En slik forutsetning om samsvarstolkning kan tilsi at tolkningsresultatet bør svare til hvordan traktaten er å forstå på rettsanvendelsestidspunktet.

6 Tollovgivningens struktur

6.1 Tollrett og forvaltningsrett

Tollretten er – som skatteretten – *spesiell forvaltningsrett*, i den forstand at den inneholder et utsnitt av forvaltningsrettens regler, nemlig de reglene som relaterer seg til borgerens plikt til å svare toll, og forholdet til tollmyndighetene i sin alminnelighet. Tollretten kan videre oppdeles i regler om *tollforvaltning*, som finnes i tolloven, og de *materielle* tollregler om tollsatser, tollfritak, preferansetoll og tollprosedyrer mv., som i dag finnes i tolltariffens innledende bestemmelser. De sistnevnte omhandler selve tollpålegget, og er rettslig sett en del av Stortingets budsjettvedtak om toll.

Etter sitt innhold gjelder tollretten særlig tre forhold. For det første gis det *fiskale regler* om plikten til å svare toll til staten, og disse korresponderer med de tilsvarende bestemmelser om internbeskatning (merverdiavgift, særavgifter mv. som påløper ved innførsel og avløstes ved utførsel). Videre finnes det regler om *vareførselen*, det vil si de fremgangsmåter som skal følges overfor offentlige myndigheter når en eier eller en transportør fører varer inn i eller ut av landet. Vareførselreglene vil omfatte et vidt spenn av reguleringer, enten det er meldings- og deklareringsrutiner overfor tollmyndighetene, eller iverksettelse av handelsrestriksjoner eller handelstiltak. Endelig omfatter tollretten de øvrige regler som får anvendelse ved vareførselen, særlig bestemmelsene om *varekontroll* som gir tollmyndighetene relativt vide fullmakter, og bestemmelser om administrative og strafferettslige *sanksjoner* ved brudd på reglene. *Saksbehandlingsregler* i tollretten vil etter sitt nærmere innhold kunne rubriseres enten under de forannevnte kategoriene, eller som spesialregler innenfor forvaltningsretten.

Som det fremgår vil toll- og vareførselretten omfatte så vel de tilfeller der skal svares toll, som de tilfeller der vareførselen *ikke* utløser tollplikt – enten fordi det er gitt et særlig tollfritak, eller fordi vedkommende vare er tollfri (0 som ordinær tollsats, eller omfattet av preferanseordning, enten etter avtale eller som ensidig innrømmelse).

Det kan diskuteres om «tollretten» bør favne alle regler som gjelder vareførselen, eller om rene

handelspolitiske reguleringer i form av inn- og utførselsforbud, restriksjoner og lignende bør holdes utenfor. I forslaget er det lagt opp til at også reguleringer av mer handelspolitisk karakter omfattes. Bakgrunnen er at tollrelaterte regler og regler om vareførselen ofte vil flyte over i hverandre. I tillegg vil praktisering av slike lovregler om inn- og utførselsrestriksjoner forutsette aktiv håndhevelse fra tollmyndighetenes side – på grunnlag av de alminnelige lovregler om kontroll med vareførselen.

Til forskjell fra den alminnelige forvaltningsretten er tollretten undergitt detaljerte folkerettslige forpliktelser. Eksempelvis er tollovgivningens bestemmelser om tollberegningsgrunnlaget en transformering av de tilsvarende reglene i WTO-avtalen. Tollovgivningens regler om preferansetollbehandling og opprinnelsesvarer er en gjennomføring av de tilsvarende reglene i frihandelsavtalene som Norge har inngått med fremmede stater eller organisasjoner. Det samme gjelder en rekke detaljbestemmelser om tollfrihet og tollprosedyrer som gjennomfører forskjellige konvensjoner på toll- og vareførselområdet.

6.2 Særtrekk ved dagens tollovgivning

Tolloven og Stortingets plenarvedtak, herunder tolltariffens innledende bestemmelser, utgjør det sentrale regelstoffet i tollovgivningen. Et særtrekk er fordelingen innbyrdes mellom disse. Synsmåtene har vekslet gjennom tidene, men den valgte lovstruktur synes å ha festet seg allerede tidlig på 1800-tallet. Strukturen ser ut til å være bygget på visse konstitusjonelle antagelser, blant annet om at materielle regler som pålegger borgeren å svare toll, skal inntas i Stortingets plenarvedtak. Det synes også som om at det har vært lagt til grunn at korresponderende regler, slike som innebærer unntak fra eller betingelser for disse reglene, skal inntas samme sted.

Tollrelaterte regler vil også finnes i annet regelverk, særlig i innførsels- og utførselsrelaterte lover og forskrifter. Eksempelvis er landbrukstollen regulert i et stort antall forskrifter gitt med hjem-

mel i stortingsvedtaket om toll, og det finnes regler om toll og tolletaten i merverdiavgiftsloven og særavgiftsloven. Hvis tollretten defineres slik at også vareførselrelaterte regler omfattes, må en rekke særlover medregnes – for eksempel lov 22. juni 1934 nr. 5 om midlertidige innførselsforbud og lov 6. juni 1997 nr. 32 om innførsle- og utførselregulering. I tillegg kommer en rekke varespesifikke lover som lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler. Disse lovene har det til felles at vesentlige forvaltnings- og kontrolloppgaver er tillagt tollmyndighetene.

6.3 Tekstvolum i tollovgivningen

Tolloven og tolltariffens innledende bestemmelser utgjør kjernen i tollovgivningen. I tillegg kommer tolltariffen og annet relatert regelstoff. Sammenlagt utgjør dette et betydelig antall tekstsider.

På *lovnivået* kan tekstvolumet anslås til 35 sider (utenom tolltariffen), fordelt på tolloven, som teller 75 paragrafer, tolltariffens innledende bestemmelser, som teller 25 paragrafer, budsjettvedtaket om toll, som for 2007 utgjør en side, og trykte vedlegg i form av varelister og lignende på seks sider (omfanget har variert fra år til år); dertil kommer tolltariffen – som rettslig sett er en del av tollvedtaket – på ca. 500 sider.

På *forskriftsnivået* kan tekstvolumet anslås til i overkant av 200 sider, fordelt på ca. 35 forskjellige forskrifter hjemlet i tolloven og tolltariffens innledende bestemmelser.

Også i andre deler av lovgivningen finnes bestemmelser som relaterer seg til toll og tollmyndighet, blant annet i lover om interne avgifter (særlig merverdiavgift) og om vare- og grensekontroll. Slik henvisning til tolloven kan være stilltiende forutsatt, eller eksplisitt i form av en lovregel i vedkommende særlov som viser til en eller flere bestemmelser i tolloven (herunder uspesifisert henvisning, slik som for eksempel i forskrift til særavgiftsloven § 2–6, der det heter at tolloven og tolltariffens innledende bestemmelser

«gjelder så langt de passer og ikke annet er bestemt i lov eller denne forskrift»).

Tollretten retter seg først og fremst mot varer og vareførsel over grensene. Rettsregler om personbevegelser over de samme grensene hører i utgangspunktet ikke til tollretten, men enkelte kontrollbestemmelser representerer et praktisk viktig unntak fra dette. Tolletatens personkontroll har imidlertid ikke som siktemål å føre tilsyn med individer, men med de varene som disse fører med seg.

6.4 Tollrettens traktatrettslige bakgrunn

Et annet særtrekk ved den nasjonale tollovgivningen er den store mengde traktatregler som danner bakgrunnen for de internrettslige regler. Traktatstoffet er svært mangfoldig, og lar seg vanskelig oppregne uttømmende. Internasjonaliseringen av verdensøkonomien innebærer en løpende regelproduksjon og regelutvikling på dette felt av meget stort omfang. Vårt internrettslige tollregelverk vil til sammenligning utgjøre bare en liten brøkdel av dette.

Toll- og vareførselrelaterte regler i folkeretten finnes dels på multilateralt og dels på bilateralt nivå. Av de *multilaterale* instrumentene må først og fremst nevnes WTO-avtalen, som har tatt opp i seg de mange avtaler som er inngått under Generalavtalen om toll og handel (GATT) helt fra 1947. Det internasjonale tollsamarbeidet i regi av Verdens tollorganisasjon (*World Customs Organization*, WCO – tidligere Verdens tollsamarbeidsråd *Customs Co-operation Council*, CCC) har også resultert i en rekke avtaler om forenklinger av tollformaliteter og tollfritak på mange områder. Multilaterale toll- og vareførselrelaterte avtaler på globalt plan finnes også i FN-systemet, der eksempelvis en rekke konvensjoner om tollfrihet og tollforenklinger er inngått i regi av FNs økonomiske kommisjon for Europa, med sete i Genève (*United Nations Economic Commission for Europe*, UNECE). De multilaterale avtalene er gjennomført i internretten dels i tolloven og dels i tolltariffens innledende bestemmelser, men også spredt i enkelte andre lover.

Videre følger de *multilaterale* instrumentene på regionalt plan, i første rekke EFTA-avtalen og EØS-avtalen, med et etter hvert betydelig regeltilfang med relevans for toll og vareførsel. I tillegg kommer EFTAs tredjelandssavtaler, som etter hvert teller relativt mange land. Gjennomføringsreglene finnes særlig i tolltariffens innledende bestemmelser og i EØS-loven 27. november 1992 nr. 109, men også i en del forskrifter. Enkelte tolltekniske konvensjoner er også inngått med utgangspunkt i EU-EFTA-samarbeidet, som den praktisk viktige SAD-konvensjonen (*Convention on Single Administrative Document*, SAD).

Som det fremgår vil nye bestemmelser i tollovgivningen ofte gjenspeile endringer i de folkerettslige forpliktelsene som Norge har påtatt seg. Gjennomføringsmåten vil imidlertid variere, og det synes ikke å ha vært en fast praksis for hvordan gjennomføringsspørsmålene har vært løst. Tollovgivningens kompleksitet har delvis sin forklaring i dette.

6.5 Tollovgivningen og budsjettprosessen

Tollovgivningens spesielle struktur gjenspeiler det forhold at tollinntektene, og dermed de rettsregler som fastsetter tollsatsene, inngår i regjeringens budsjettframlegg for Stortinget, og vedtas som en del av statens budsjett. Stortingets budsjettbehandling følger andre forfatningsrettslige regler enn lovsakene.

Stortingets budsjettbehandling av tollene har imidlertid ikke begrenset seg til tollsatsene. Etter en langvarig tradisjon har også de materielle tollreglene (som ellers kunne vært gitt i formell lov, slik som i skatteretten), inngått i Stortingets budsjettbehandling – til tross for at de sjelden endres. Som tidligere nevnt bygger Stortingets tollvedtak på en konsolideringsteknikk, der bare endringsteksten fremgår av vedtaket, med tilføyelsen om at vedtak for tidligere års budsjetter «skal fortsatt gjelde».

I 2005 var statens tollinntekter 1 684 millioner kroner. For 2007 er det budsjettert med 1 744 millioner kroner. Inntektene fra auksjon av tollkvoter på en del landbruksvarer regnes som tollinntekter. For 2007 er det budsjettert med 80 millioner kroner som proveny fra tollkvoteauksjoner.

Forholdet mellom statens forskjellige inntektskilder er radikalt endret over årene. Mens det 19. århundres skatte- og avgiftssystem hadde tollene som den dominerende offentlige inntektskilde, har statens tollinntekter i dag bare marginal betydning for de offentlige finanser, sammenlignet med øvrige skatter.

Tollregelverket har imidlertid stor praktisk betydning, så vel for staten som for økonomiske aktører og enkeltpersoner. Norge har en åpen økonomi, med en stor import- og eksportandel, og det er derfor store pengestrømmer som styres av toll- og avgiftsregler om tolldeklarerer, verdifastsettelse mv.

Tollregelverket har også en viktig rolle i importvernet og markedsreguleringen for norsk landbruk og næringsmiddelindustri. Importen av landbruksprodukter reguleres gjennom en kombinasjon av høye, ordinære tollsats og en adgang for forvaltningen til å justere ned tollsatsene under budsjettåret. Visse importvolumer skjer også innenfor tollkvoter, der importørene tildeles begrensede importrettigheter (tollkvoteandeler) innenfor forskjellige kvoteordninger. Tollbeskyttelsen på landbruksvarer er et sentralt virkemiddel for å sikre omsetning av norske landbruksvarer til priser fastsatt i jordbruksavtalen. Tollbeskyttelsen er dermed en viktig del av den samlede støtten til norsk landbruk, og utgjør den overveiende del av skjermingsstøtten, som ifølge OECDs anslag for 2005 utgjør 8 milliarder kroner.

Tollsatsene for landbruksvarer varierer sterkt, avhengig av beskyttelsesbehovet. Satsene er dels spesifikke, og dels verdibaserte. De høyeste vekt-tollsatsene er 144,26 kroner pr. kg, og gjelder saltet, røykt eller tørket kjøtt fra blant annet sau og reinsdyr. Den høyeste verditollsatsen er 555 prosent, og gjelder blant annet for levende kyllinger av kalkuner. Industritollsatsene er gjennomgående lave, og de fleste industrivarer er tollfrie.

7 Fordeling av regelstoffet

7.1 Én tollov – eller flere?

Utarbeidelse av nye lovbestemmelser om toll med tilhørende plenarvedtak vil innebære at det også treffes valg mellom ulike alternativer for horisontal og vertikal plassering av regelstoffet. Avveiningen mellom alternativene vil bygge på rettslige vurderinger så vel som rene hensiktsmessighetsvurderinger.

Den generelle målsetningen om forenkling og bedret oversikt vil tilsi at regelverk som over tid har vært utsatt for fragmentering, samles i større enheter, og at dette skjer på grunnlag av rettslige kriterier som hjemmelsforhold og saklig anvendelsesområde, supplert med synspunkter på hvilke deler av lovgivningen som erfaringsvis ofte bringes i samvirke. Mothensynene gjelder særlig der tekstvolumet blir stort, eller overgangen til større enheter innebærer at mange brukeres kunnskap til velkjente sektorer av lovgivningen kan gå tapt. Tilgang til databaser og elektroniske søkemotorer vil i noen grad avhjelpe at tekstmengdene i den enkelte lov økes. Tilsvarende kan kapittelstruktur med flere nivåer for paragrafnummerering og bruk av innledende innholdsfortegnelse i loven, gi bedret oversikt.

Hensynet til forenkling og god oversikt over det samlede regelverket taler imidlertid mot å la regelstoffet fordeles på en tollforvaltningslov og en tollgrunnlagslov, slik Ole Gjems-Onstad foreslo i sitt forprosjekt til utredningen i regi av Tollovprosjektet. Argumentet om at en slik fordeling vil gi brukerfordeler for de merverdiavgiftspliktige, er neppe utslagsgivende når det tas i betraktning at de samme brukerne også må forutsettes å forholde seg til vareførselbestemmelsene i tolloven.

Departementet er på denne bakgrunn kommet til at en samling av regelstoffet i én lov vil gi bedret oversikt og systematikk, selv om lovens omfang utvides. Sammenslåing av lover har dessuten generelle fordeler, ved at det samlede antallet bestemmelser kan reduseres. Det foreslås derfor én felles toll- og vareførsellov.

7.2 Flytting av regelstoff fra plenarvedtak til formell lov

En samling av reglene som nevnt over vil for tollregelverkets struktur medføre klare fordeler, ved at store deler av regelstoffet relativt ukomplisert kan forskyves fra plenarvedtaket til formell lov. Dette vil innebære at brukerne vil finne de sentrale bestemmelser der de er lettest tilgjengelige, nemlig i lov. Plassering i lov vil dessuten gi mer robuste regler, der tolkning og anvendelse kan forankres i lovens forarbeider.

Flytting av tekst fra plenarvedtak til formell lov var også et strukturelt grep som ble benyttet i forbindelse med den nye skatteloven, jf. Ot.prp. nr. 86 (1997–98) avsnitt 2.3.2.5.

Den lovtekniske forutsetningen for en slik omplassering av regelstoff i tollovgivningen, vil være at det skapes en forbindelse mellom plenarvedtaket og loven – en forbindelse som ikke finnes i dag. Et mønster finnes i skattevedtaket og i merverdiavgiftsvedtaket, i form av en henvisningsteknikk der plenarvedtaket *viser til* formell lov. I et omredigert tollvedtak vil en tilsvarende henvisning kunne lyde:

«Fra 1. januar 200x skal det ved innførsel av varer svares toll etter bestemmelsene i lov dd.mm.xxxx, og etter de satser som følger av dette vedtak.»

En slik henvisning i plenarvedtaket (uttrykket: «skal [...] etter bestemmelsene i lov») vil innebære en *kobling* mellom vedtaket og de materielle bestemmelser i formell lov, og de forskrifter som gis i medhold av loven. Pliktreglene i loven vil dermed måtte leses i sammenheng med de tilsvarende regler i plenarvedtaket. Det vises til lovforslaget § 1-2 hvor det er en slik henvisning til plenarvedtaket. Et utkast til plenarvedtak med motiver er inn tatt som vedlegg her, men forslaget vil først bli fremmet i forbindelse med et statsbudsjett.

7.3 Om lov- og paragrafredigering

Justisdepartementet har gitt uttrykk for en viss skepsis overfor bruken av gjennomgående kapit-

tel- og paragrafnummerering, og anbefaler en slik dobbelsystematikk bare for større lover, som dessuten har en markert kapitteinndeling (Justisdepartementets hefte «Lovteknikk og lovforberedelse», side 62). Justisdepartementet har i høringsuttalelsen vist til at lovutkastet er inndelt både i deler, kapitler og ytterligere undernivå med avsnitt, og stilt spørsmål ved om det er behov for en så finmasket inndeling. Det gis uttrykk for at avsnittene i det minste må markeres med romertall eller store bokstaver, og at paragrafnummereringen bør være fortløpende og ikke delt inn etter underavsnitt.

Finansdepartementet antar til at en teknisk konsolidert, ny toll- og vareførsellov både vil bli en relativt stor lov, og inneholde så vidt forskjellige kapitler eller deler, at en dobbelsystematikk likevel er mest hensiktsmessig. Det vises også til at dette systemet er benyttet i ny skattebetalingslov. Underinndelingen av kapitler i avsnitt har som formål å øke tilgjengeligheten for brukerne. Loven retter seg mot en rekke ulike subjekter i ulike tollrelaterte situasjoner og faser.

I likhet med Justisdepartementet, antar Finansdepartementet at kapitloverskriftene vanligvis vil være tilstrekkelig ut fra et brukersynspunkt. Høringsnotatets inndeling av loven i fire deler er derfor ikke videreført i lovforslaget her. Navngitte underavsnitt til kapitlene er etter innspill fra Justisdepartementet redusert, og er beholdt bare i to kapitler. Underavsnittene er i forslaget markert med romertall.

Når det gjelder paragrafredigering, foreslås det å benytte samme system som i skatteloven og ny skattebetalingslov, og som i store trekk svarer til det som Lovstrukturutvalget har foreslått. Det innebærer at hver paragraf kan deles opp i til sammen tre undernivåer ved behov.

Departementet har lagt vekt på at inndelingen av lov- og forskriftstekster ved hjelp av ledd er godt innarbeidet. Alle leddene i paragrafene er derfor nummererte. Dette er også i samsvar med Lovstrukturutvalgets anbefaling (se NOU 1992: 32 Bedre struktur i lovverket, side 95). I mange sammenhenger kan en inndeling av hvert enkelt ledd i underpunkter lette oversikten over en bestemmelse. I forslaget er de enkelte ledd inndelt i underpunkter ved bruk av bokstaver. Hvor det er behov for en ytterligere oppdeling av underpunktene, er det benyttet arabertall med etterfølgende punktum. Denne underinndelingen skal betegnes «nummer». Det opplegget som er benyttet for paragrafinndeling skulle gi muligheter for entydige henvisninger, med liten risiko for misforståelser. Det vises for øvrig til

omtalen av inndelingssystematikken i skatteloven i Ot.prp. nr. 86 (1997–98) avsnitt 2.3.3.5.

7.4 Skillet mellom lov og forskrift – delegert lovgivning

Dagens tollogvgivning kjennetegnes ved utstrakt bruk av delegert lovgivning i form av lovfullmakter (forskriftshjemler) – både i tolloven og i plenarvedtaket om toll.

Tolloven inneholder anslagsvis 70 forskjellige fullmakter, de fleste er rettet til Kongen, mens et mindre antall nevner «departementet». Det er i tillegg et stort antall lovbestemmelser som gir tollforvaltningen myndighet i nærmere angitte faktiske situasjoner, men dette er bestemmelser som i praksis vil gjelde myndighetsutøvelse i form av enkeltvedtak – selv om ordlyden også kan tolkes slik at tollmyndighetene gir forskriftskompetanse.

Tilsvarende er det i *plenarvedtaket* inntatt over 50 fullmakter, og de fleste er også her stilet til Kongen. Et spesielt trekk er imidlertid at uttrykket «forskrift» bare forekommer et fåtall steder, idet fullmaktene ofte er formulert slik at Kongen kan «fastsette», «iverksette», «utforme» eller «bestemme». Den varierende uttrykksmåten har nok sammenheng med at mange av bestemmelsene har sin opprinnelse i tiden før forvaltningsloven i 1967 innførte en fast terminologi på dette område.

En omplassering av regelstoffet som nevnt over – fra plenarvedtak til formell lov – vil også berøre spørsmålet om en gitt regel skal plasseres i lov eller forskrift, og hvordan en hjemmel i loven i så fall bør utformes. Avhengig av utformingen vil en slik fullmakt i lov trekke opp retningslinjer for forvaltningens utøvelse av myndighet, og om forvaltningsorganet skal ha kompetanse til å fastsette forskrifter eller kun treffe enkeltvedtak, eller begge deler. Fullmaktens nærmere utforming vil videre være avgjørende for om skjønnsutøvelsen skal være fri eller lovbundet (rettsanvendelses-skjønn). Hensynet til legalitetskontroll vil her spille inn ved valg av lovteknisk løsning – en rettsregel plassert i lov vil i større utstrekning kunne åpne for domstolskontroll enn om den samme rettsregelen plasseres i forskrift.

Reglene om legalitetskontrollen er utviklet i rettspraksis, men for at slik kontroll kan virke effektivt i det enkelte tilfelle, er det avgjørende at lovfullmakten er utformet slik at den gir holdepunkter når rettsanvendelsen skal prøves. Alminnelige synspunkter på valget mellom lov og for-

skrift er drøftet i Lovstrukturutvalgets innstilling, NOU 1992: 32 side 99:

«Utvalget vil peke på at det er svært varierende hvordan delegering av lovmyndighet angis i lovene. Det svinger mellom ganske detaljerte avgrensninger for forvaltningen til å utstede forskrifter til vide bestemmelser om at «Kongen kan gi forskrifter til utfylling og gjennomføring av denne lov». [...] På den ene siden kan det ut fra for eksempel rettssikkerhetshensyn være behov for å sette klare skranker for forvaltningens forskriftsutstedelse. På den andre siden kan det være omfattende og viktige områder hvor svært mye må overlates til forvaltningens skjønn. Det er like fullt utvalgets inntrykk at en ikke er tilstrekkelig opptatt av hvilke bestemmelser som fastsettes i forskrift via delegasjonsbestemmelser i lovene, og at hjemlene i en del tilfeller er unødig vide.»

Lovstrukturutvalgets synspunkt utdypes i en senere uttalelse fra Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité, der det heter at det må utvises særlig varsomhet med bruken av forskriftshjemler når det gjelder rettigheter og plikter for borgeren, se Innst. S. nr. 296 (1995–96).

Tilsvarende påpekes det av Justisdepartementet (i heftet «Lovteknikk og lovforberedelse», side 105), at det må stilles krav om en klar utforming av hjemmelsbestemmelsen dersom det gjelder inngrepene regler, for eksempel om innkreving av skatter og avgifter. I praksis vil dette innebære at

knappe og lite informative lovfullmakter bør unngås.

7.5 Vurdering

Departementet viser til at målsetningen om at den tekniske lovrevisjonen av tollovgivningen skal gi bedret oversikt over det samlede regelverket, også får betydning for skillet mellom lov og forskrift, og for hvordan forskriftsfullmaktene bør utformes. Et alminnelig ønske om bedret rettssikkerhet, kan dessuten tilsi at lovbestemmelsene bør utformes slik at blanco-fullmakter unngås, og at loven ikke avskjærer domstolskontroll med forvaltningens skjønnsutøvelse.

I forslaget er det generelt lagt vekt på at lovteksten skal være opplysende, og at viktigere materielle bestemmelser bør innarbeides i loven i stedet for en plassering i forskrift. Videre er det lagt til grunn at lovens fullmakter i størst mulig grad bør knyttes til de respektive materielle bestemmelsene, og fullmaktene er derfor gjennomgående plassert som siste ledd i vedkommende paragraf. På denne måten oppnås også en hensiktsmessig paragrafnummerering, slik at forskriftens enkeltbestemmelser vil kunne samsvare med lovens. Fullmaktene er dessuten omtalt i lovmotivene. Den begrunnelse som er gitt der, vil gi holdepunkter for tolkningen av fullmaktens nærmere innhold og rekkevidde.

8 Gjennomføring av folkerettslige forpliktelser

8.1 Innledning

Et særlig kjennetegn ved den internrettslige lovgivningen om toll og vareførsel er det sterke innslaget av gjennomføringsbestemmelser. Det vil si bestemmelser som oppfyller internasjonale avtaleforpliktelser. Svært mange av bestemmelsene i vår nasjonale toll- og vareførselrett har folkerettslig bakgrunn, og rettsutviklingen gjenspeiler de traktater som Norge til enhver tid inngår. Etter sitt saklige innhold vil lovgivningen om toll og vareførsel kunne deles i henholdsvis materielle bestemmelser om tollplikt (herunder rett til tollfrihet), forvaltningsbestemmelser om saksbehandling og kontroll, og endelig kompetansebestemmelser og organisatoriske bestemmelser primært rettet til de ulike forvaltningsorganer som utøver tollmyndighet.

Tidligere var det de traktatsmessige forpliktelser om tollsatser og tollpreferanser som utgjorde hovedmengden av de bestemmelser som var nødvendig å gjennomføre i internretten. I takt med internasjonaliseringen av varebyttet, utviklingen av det internasjonale tollsamarbeidet og nye konvensjonsforpliktelser blant annet om forenklinger av tollprosedyrer mv. (i WTO-forhandlingene ofte angitt med stikkordet «handelsforenklinger», *Trade Facilitation*, om Generalavtalen artikkel V, VIII og X), øker imidlertid andelen av rene vareførselrelaterte bestemmelser betydelig.

Tilsvarende gjelder en rekke forvaltnings- og kontrollbestemmelser av mer generell art; konvensjonsbestemte individuelle rettigheter kan eksempelvis innebære krav om at klageordninger og regler om partsinteresser må innarbeides i internretten. Enkelte avtaler, som WTO-avtalen, stiller dessuten krav til det nasjonale regelverkets klarhet og tilgjengelighet («*Transparency*»), og dette vil medføre at avtalens bestemmelser skal kunne gjenfinnes i nasjonal lovgivning. Et slikt krav om åpenhet og forutsigelighet følger dessuten av ordningen med offentlig utspørring og gjennomgang av landenes toll- og handelslovgivning (*Trade Policy Review Mechanism, TPRM*), som WTO-medlemmene har forpliktet seg til. Slike åpenhetskrav vil etter forholdene øke omfanget av gjennomføringslovgivning ytterligere.

8.2 Generelt om gjennomførings-teknikker

Det tradisjonelle utgangspunktet i norsk rett er at folkerettslige regler ikke uten videre er en del av norsk rett (det *dualistiske prinsipp*). Det vil derfor i utgangspunktet være behov for særlige gjennomføringsskritt for at en folkerettslig regel skal få virkning i internretten.

Gjennomføring i norsk rett kan gjøres på flere vis. Rettsinformasjonshensyn, sammen med hensynet til legalitet og behovet for internasjonal rettsenhet, vil ha betydning ved valg av gjennomføringsteknikk. Gjennomføring ved *transformasjon* vil si at det vedtas særlige lovbestemmelser med det samme materielle innhold som traktatsteksten. Transformasjonsteknikken har den fordel at de aktuelle bestemmelser gjøres tilgjengelige i den stil og orden som mange brukere vil være fortrolige med. Bestemmelsene vil dessuten kunne leses i lovsamlinger og hentes frem fra velkjente databaser. At den folkerettslige bakgrunnen ikke umiddelbart fremgår, kan imidlertid være en ulempe. Dette kan bøtes på i noen grad, ved at det for eksempel gjøres rede for dette i forarbeidene, i fototer eller på annen måte.

Et eksempel på en spesiell transformasjonsteknikk er tolltariffens innledende bestemmelser § 8 – der det heter at tollverdien skal fastsettes «på grunnlag av de forskrifter som Finansdepartementet har gitt i samsvar med bestemmelsene i Avtalen om gjennomføring av artikkel VII i Generalavtalen om tolltariffer og handel». Stortingsvedtakets ordlyd kan tale for at det foreligger en presumpsjon om at forskriftenes materielle innhold samsvarer med avtalen.

Alternativt kan folkerettslige regler gjennomføres ved *inkorporasjon*, slik at det vedtas en lovbestemmelse som kort fastsetter at vedkommende traktat (eller del av traktat) skal «gjelde som norsk lov». Den aktuelle folkerettsregel får da direkte anvendelse i norsk rett; borgeren vil kunne påberope den overfor offentlige myndigheter, og domstolene vil være bundet til å anvende den. Inkorporasjon sikrer rettsenhet mellom statene, både fordi selve konvensjonsteksten blir stående uendret og

fordi tolkning og anvendelse i større grad vil være bundet av praksis som konvensjonens organer gir uttrykk for (der konvensjonen åpner for slike organer). Denne gjennomføringsteknikken egner seg imidlertid best dersom traktatteksten er tilstrekkelig klar, slik at det fremgår i hvilken utstrekning rettsreglene lar seg anvende på rettsforhold mellom internrettslige rettssubjekter – private eller offentlige. Et nærliggende eksempel på inkorporasjonsteknikk, er lov 27. november 1992 nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) mv. (EØS-loven), der det i § 1 heter at bestemmelsene i avtalens hoveddel «skal gjelde som norsk lov». Inkorporasjonsbestemmelsen omfatter dermed avtalen artikkel 10 om forbud mot «toll og avgifter med tilsvarende virkning», men ikke avtalens protokoller (og dermed er heller ikke opprinnelsesreglene i Protokoll 3 eller de særlige vareførselsreglene i Protokoll 10 og 11 gjort til norsk rett).

En svakhet ved inkorporasjonsteknikken knytter seg til oversettelsen, ettersom de fleste av traktatstekstene på toll- og vareførselsrettens område inngås på et annet språk enn norsk. Oversettelsesproblemet kan tilsi at selv om det benyttes en inkorporasjonsteknikk (for eksempel ved at loven gjengir traktatteksten i sin helhet i norsk oversettelse), vil det i realiteten være tale om en transformasjon – ettersom det ikke foreligger en autoritativ, norsk tekst å inkorporere.

Det kan imidlertid skje at nye traktatsforpliktelser samstemmer med internrettslige lovregler som er gitt tidligere. I disse tilfellene kan det være tilstrekkelig å *konstatere rettsharmoni* (passiv transformasjon), og det kan være unødvendig med et særlig lov- eller forskriftsvedtak om gjennomføring. Dersom eksempelvis visse konvensjonsforpliktelser materielt sett ligger innenfor den fullmaktslovgivning som forvaltningen på et gitt område er bundet av, vil det være tilstrekkelig at overordnet forvaltningsorgan påser at underordnede organers myndighetsutøvelse skjer i samsvar med og oppfyller de krav som konvensjonen stiller. Om nødvendig kan dette skje ved instruks, men som en alminnelig presumpsjon må det forutsettes at offentlige tjenestemenn og forvaltningsorganer til enhver tid utøver myndighet i samsvar med norsk lov, herunder de folkerettslige forpliktelser som Norge har påtatt seg og som er gjennomført i norsk rett.

8.3 Vurdering – egnede gjennomføringsteknikker på toll- og vareførselsrettens område

Ideelt sett ville det være ønskelig at vår internrettslige toll- og vareførselslovgivning inneholdt lov- og forskriftstekster som ga en uttømmende, samlet og presis gjengivelse av traktatsbestemmelsene som Norge til enhver tid er bundet av. Dermed ville loven selv gi den nødvendige og tilstrekkelige rettsinformasjon, og både stat og borger kunne forholde seg til loven – uten å måtte gå den møysommelige veien om traktatens tekst og tolkning av denne (og i tillegg oversette denne, dersom den ikke forelå i autoritativ norsk versjon). Omfanget av et slikt nasjonalt tollregelverk ville imidlertid lett bli uoverkommelig og ambisjonen om fullstendighet ville i realiteten være vanskelig å opprettholde.

En rekke av traktatstekstene på toll- og vareførselsrettens område oppstiller også valg mellom alternativer, eller forutsetter supplerende internrettslige regler om for eksempel visse fremgangsmåter eller prosedyrer. Enkelte bestemmelser om tollverdifastsettelse i WTO-avtalen oppstiller slike alternative materielle regler, og gjennomføringen i internretten må derfor klargjøre hvilket alternativ som er valgt. Her vil inkorporasjon ikke uten videre gi klarhet i hvilke av alternativene som skal gjelde, og gjennomføringsmåten må derfor uansett forutsette en eller annen form for transformasjonsteknikk.

I enkelte tilfeller vil konvensjonen selv forutsette at dens regler kommer klart til uttrykk i nasjonalt regelverk. En slik eksplisitt gjennomføring kan dessuten ha betydning for om borgeren vil ha rettskrav på å bli behandlet i samsvar med konvensjonens regler. WTO-avtalen forutsetter at nasjonal gjennomføring av avtaleforpliktelsene generelt skal skje med klarhet og på en åpen, gjennomsiktig måte (transparens). Dette kan tilsi at passiv transformasjon eller konstatering av rettsharmoni ikke uten videre er tilstrekkelig.

Valg av inkorporasjon som gjennomføringsmåte vil generelt forutsette at de enkelte bestemmelser i traktatteksten er egnet for anvendelse i internretten. Konvensjoner og traktatstekster på toll- og vareførselsområdet er i all hovedsak utformet slik at det er partene (statene) som er plikt- og rettighetssubjekter, mens det bare unntaksvis forekommer konvensjonsbestemmelser som er redigert slik at private rettssubjekter er «normadressater». Spesifikt angitte myndighetsorganer (som «tollmyndighetene» eller «nasjonale domstoler») hører også til sjeldenhetene. Videre vil tekstene

stort sett foreligge på andre språk enn norsk. For en teknisk revisjon av toll- og vareførselslovgivningen vil det på denne bakgrunn være mest hensiktsmessig å benytte *transformasjon* som et utgangspunkt, der folkerettslige forpliktelser skal gjennomføres i intern lovgivning.

På enkelte områder synes det imidlertid å være nærliggende å vurdere *vekslende teknikker*, slik at relevante traktatsbestemmelser (i norsk oversettelse) vil kunne gjenfinnes i lovteksten ved at de innarbeides på de steder i loven der den redaksjonelle utforming gjør dette naturlig. En slik gjennomføring (transformering) kan suppleres med en uttrykkelig henvisning (inkorporering), der det fremgår at loven på dette punkt skal tolkes og anvendes innenfor de rammer som traktaten setter.

Et slikt kompromiss mellom de to teknikker kan være nødvendig for å bevare helheten og over-

sikten i lovverket. På enkelte avgrensede saksområder, som tollverdibestemmelsene og handelstilaksbestemmelsene (kapittel 7 og kapittel 10), vil det være hensiktsmessig at loven dessuten etablerer en form for «del-monisme», for å sikre samsvar med de folkerettslige forpliktelser og dessuten signalisere lojalitet overfor andre konvensjonsstater. Her foreslås det at lovteksten gjør det klart at myndighetsutøvelsen skal skje innenfor rammen av avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon, se lovforslaget § 7–2 og § 10–1.

I de tilfeller der traktatsforpliktelser har vært gjennomført ved passiv transformasjon eller ved konstatering av rettsharmoni, er det ønskelig at det i forarbeidene blir opplyst om de forpliktelser som ligger til grunn for den internrettslige regelen. Dette er særlig aktuelt for de mange detaljbestemmelser om tollfritak.

9 Tollovgivningen i våre naboland

9.1 Generelt om forholdet mellom nasjonal tollovgivning og tollunionens regler

Tollovgivningen i våre nærmeste naboland kjenne- tegnes ved at disse er EU-medlemmer, og at fellesskapets rettsregler om tollunionen har direkte anvendelse og forrang foran medlemslandenes nasjonale lovgivning. Tollunionens sekundærlovgivning er gitt i forordnings form, og det gjelder et alminnelig forbud mot å innskrive (transformere) denne lovgivningen i medlemslandenes internrett – dette for å sikre ensartet rettsanvendelse og like muligheter for enhver til å påberope seg de samme rettsreglene overfor nasjonale myndigheter og i nasjonale domstoler, så vel som i Europa-domstolen. I medlemslandenes nasjonale tollovgivning er det derfor benyttet en henvisningsteknikk til tollunionens rettsakter, og av samme grunn er de nasjonale tollover relativt kortfattede.

Fellesskapsretten forutsetter imidlertid at visse deler av den materielle tollovgivning gis av nasjonale lovgivere. Spørsmål om straffenivå (strafferammer) og alternative sanksjonsformer ved tollovertredelser vil eksempelvis være opp til medlemslandene selv å fastsette. Men også her benyttes en henvisningsteknikk, ettersom det er brudd på de fellesskapsrettslige reglene som straffesanksjoneres. Videre forutsetter fellesskapsretten at nasjonal lovgivning gir regler om oppgjør og avregning av tollkrav, registreringsmåter og -vilkår for visse aktører (importører, ekspeditører, autoriserte speditører m.fl.) og om de krav som stilles til sikkerhetsstillelse og kreditt for tollmyndighetenes krav på toll. Nasjonal tollovgivning vil også regulere administrative forhold om tollforvaltningens organisasjon og dens tjenestepersonell, og lokale bestemmelser om ankomst- og godsregistreringssteder, visse tekniske forhold omkring tolldeklarerings mv. – som supplement til fellesskapsrettens tilsvarende regler.

I fellesskapsretten er det gitt en rekke materielle forvaltningsrettslige regler som setter minstestandarder til utøvelse av tollmyndighet, og disse skal forutsetningsvis samsvare med og utdypes i medlemslandenes interne forvaltningslovgivning.

Eksempelvis er det i fellesskapsretten gitt eksplisitte regler om at borgeren skal ha rett til å påklage tollmyndighetenes vedtak overfor et høyere forvaltningsorgan eller å bringe vedtaket inn for en domstol, at borgeren skal ha rett til å kreve bindende forhåndsvedtak i visse tollsaker, og videre at tollmyndighetene på den annen side er forpliktet til å treffe vedtak innen visse frister, og til å bevare taushet om konfidensielle opplysninger om den tollskyldige mv. Her forutsettes det at medlemslandenes internrett gir utfyllende materielle regler. Personverndirektivet og en rekke andre av fellesskapsrettens rettsakter med generell anvendelse, vil dessuten slå inn i medlemslandenes interne tollovgivning, og i noen grad gi likeartede materielle regler, for eksempel om krav til nasjonale myndigheters oppbevaring av og taushet om personopplysninger.

Selv om fellesskapsretten har direkte anvendelse i medlemslandenes internrett, vil det likevel gjelde et internrettslig hjemmelskrav, så vel på strafferettens område som for myndighetsinngrep i sin alminnelighet. Straff for brudd på tollovgivningen og tollmyndighetenes kontrollinngrep overfor borgeren – for eksempel i form av visitasjon av reisende, beslag i varer eller innsyn i regnskaper og dokumenter – vil derfor kreve hjemmel i nasjonal lovgivning. Av samme grunn gir fellesskapsretten bare et fåtall bestemmelser om selve kontrollutøvelsen, og tradisjonelle straffebud er helt fraværende. På disse områdene vil tradisjoner og rettspolitiske forhold naturlig nok variere mellom de ulike EU-landene.

Men visse avveininger vil likevel være felles for alle medlemslandenes nasjonale tollover, for eksempel om proporsjonalitetskrav, personvern hensyn, judisiell kontroll og øvrige rettsikkerhetsgarantier – fordi både traktatsgrunnlaget og en rekke sekundærrettsakter representerer rammer som de nasjonale lovgivere må holde seg innenfor. Fellesskapsretten stiller også økende krav til hvordan medlemslandene skal utføre toll- og vareførselkontrollen, blant annet ved felles kriterier for kontrollinnsats, risikoanalyse, kontrollhyppighet og praktisk koordinering med andre etater, som politi, veterinær- og fremmedmyndigheter.

9.2 Nærmere om fellesskapsrettens regler på tollområdet

Romatraktaten slo fast allerede i 1957 at medlemslandene utgjør en tollunion, med en felles ytre tolltariff og et tollfritt varebytte innad. En felles tolltariff overfor tredjeland ble imidlertid ikke praktisert før i 1968, og en fullstendig tollovgivning på fellesskapsnivå kom ikke i stand før i 1993, da Rådets forordning om den felles tollkodeks trådte i kraft (Rådsforordning 2913/92). Tollkodeksen utgjør en regelsamling som innholdsmessig kan sammenlignes med tradisjonelle tollover i de fleste land (med de utelatelser som er nevnt over). Den detaljeres ytterligere i de såkalte gjennomføringsbestemmelsene som er gitt av Kommisjonen (Kommisjonsforordning 2454/93). Som nevnt over forutsettes det at medlemslandenes internrett gir en rekke regler som utfyller – men ikke repeterer – de materielle reglene i tollkodeksen og i gjennomføringsbestemmelsene.

Tollkodeksen samler de aller fleste generelle regler som gjelder handelen med varer mellom EU og tredjeland, i én sammenfattende utgave med til sammen 253 artikler over 78 sider (i Official Journal-format). Kodeksen fastsetter tollunionens geografiske område (tollområdet) og gir de grunnleggende definisjoner blant annet om pliktsubjektet («den tollskyldige») og om tollkravet («tollskylden») i fellesskapets tollrett. Den inneholder også alminnelige bestemmelser om fysiske og juridiske personers rettigheter og plikter, og om fullmakter, tollmyndighetenes vedtak og behandling av opplysninger. Videre fastsetter kodeksen de betingelser som gjelder for plikten til å svare inn- eller utførselstoll, og herunder hvordan disse skal beregnes (verdifastsettes, stykk- eller mengdeberegnes), og en rekke bestemmelser om varers midlertidige innførsel, bearbeidelse og øvrige tollprosedyrer. Det er også egne bestemmelser om såkalte privilegerte transaksjoner (*Privileged Operations*), som er et fellesbegrep for tollfritak av forskjellige slag. Kommisjonen har for tiden under utarbeidelse en ny, teknisk revidert tollkodeks, der omfanget er skåret noe ned – til 164 artikler.

Gjennomføringsbestemmelsene til tollkodeksen utgjør et svært omfattende regelstoff, med til sammen 561 artikler over 681 sider (Official Journal-format). Her finnes detaljregler om bindende forhåndsvedtak, varers opprinnelsessted, tollverdi, innførselsprosedyrer, tolldeklarasjoner, tollagerordninger, transittering, tollprosedyrer for innenlands- og utenlands foredling (*Customs Warehouses*), eksportkontroll, frisoner, tollskyld og sikkerhetsstillelse, tollrefusjon og enkelte bestemmelser

om kontroll. Mange av gjennomføringsbestemmelsene forutsetter som nevnt at medlemslandenes interne lovgivning gir de nødvendige forvaltnings- og sanksjonsregler. Kommisjonen har også utgitt en rekke retningslinjer til enkelte artikler, men disse er ikke rettslig bindende.

En tollunion vil også ha særlige kompetansebestemmelser om hvordan medlemslandene fastsetter *de felles tollsatser* som skal gjelde overfor tredjeland. Etter traktaten er det Rådet som etter forslag fra Kommisjonen fastsetter EUs felles tolltariff (*Tarif intégrée des Communautés européennes, TARIC*). Satsstruktur og beskyttelsesnivå er imidlertid et resultat av de avtaleforpliktelser som EU er bundet av, først og fremst GATT – men også de preferanseavtaler som til enhver tid er inngått. Her er det verd å merke at handelspolitikken er et politikkområde som tilligger fellesskapets institusjoner, og at Kommisjonen har enekompetanse til å inngå forhandlinger om avtaler på så vel bilateralt som multilateralt plan på fellesskapets vegne.

Bestemmelser om den *felles ytre handelspolitikk* finnes ikke i tollkodeksen, men er samlet i enkelte andre rettsakter – selv om traktatsgrunnlaget er delvis sammenfallende for de to politikkområdene. Av særlig betydning er de såkalte handelspolitiske instrumentene (*Trade Policy Instruments, TPI*), som alle er gitt som rådsforordninger. Disse gjelder fellesskapets iverksettelse av handelstiltak overfor tredjeland, i form av antidumpingtiltak, anti-subsidietiltak og beskyttelsestiltak. Et fjerde instrument er forordningen om handelshindringer (*Trade Barriers Regulation*), som gir nærmere regler om blant annet saksanlegg og saksbehandling for de tilfeller der eksportører i EU mener å støte på handelshindringer i tredjeland. Alle instrumentene har sin bakgrunn i de tilsvarende regelsettene i WTO.

Kodeksen gir (sammen med fellesskapets tolltariff) de alminnelige regler om toll og vareførsel til og fra tollunionen, mens de praktisk viktige reglene om tollfrihet for reisegods, yrkesutstyr og andre varer som medbringes av reisende fra et tredjeland til EU, er gitt i en egen forordning (Rådsforordning 918/83) – med til dels samme traktatshjemmel som kodeksen. Her finnes regler om verdigrenser og maksimalkvanta for en rekke vareslag – blant dem visse høyt beskattede varer som alkohol og tobakk – og de øvrige betingelser som skal gjelde for at tollfritak kan innrømmes. Tilsvarende regler om fritak for indirekte skatter (særvavgifter og merverdiavgift ved innførsel) på varer som reisende bringer med seg inn til EU fra tredjeland, er gitt i et eget direktiv (Rådsdirektiv 69/169). Direktivformen innebærer at rettsakten

må gjennomføres i medlemslandenes internrett ved nødvendig lovgivning. Reguleringsmåten har sammenheng med de ulike hjemmelsgrunnlagene, og at fellesskapsinstitusjonene har full kompetanse i tollspørsmål, mens den er begrenset når det gjelder indirekte beskatning.

EFs tollkodeks er som nevnt over, under teknisk revisjon, som ledd i en større omstillings- og moderniseringsprosess som Kommisjonen har tatt initiativet til, under betegnelsen «eCustoms». Målsetningen er at det omfattende tollregelverket i EU skal legge til rette for at all kommunikasjon mellom økonomiske aktører og tollmyndighetene skal kunne skje elektronisk, både deklareringer og pengetransaksjoner – enten disse gjelder innkreving av toll og andre avgifter som måtte påløpe ved vareførselen, eller overføringer av refusjoner fra tollmyndighetene tilbake til de næringsdrivende.

Av særlig betydning, både praktisk og rettslig, er den delen av forslaget som foreslår endringer i reglene om tolldeklarerer, der det blant annet skal innføres et nytt system med plikt til summarisk forhåndsdeklarerer (*Summary Pre-arrival/Pre-departure Declaration*) – som ledd i beredskapen mot illegal vareførsel, internasjonal terrorisme og spredning av masseødeleggelsesvåpen. Systemet bygger på at all vareførsel til og fra EU skal være varslet et bestemt antall timer før varesendingen faktisk krysser grensen for det felles tollterritoriet. Varslingen skal skje i form av en særskilt elektronisk deklareringsrutine til anløpsstedets tollmyndigheter, med spesifikke krav til informasjon om lasten. De nye reglene er foranlediget av de tilsvarende rutiner som er innført i USA, og det amerikanske initiativet for bedret containersikkerhet (*Container Security Initiative, CSI*). Endringene ble vedtatt av Europaparlamentet og Rådet i april 2005.

Kodeksrevisjonen foreslår videre at alle økonomiske operatører som kvalifiseres etter de samme kriterier i hele EU, skal kunne benytte samme informasjonsportal til EUs tollmyndigheter (*Single Window*), uavhengig av i hvilket medlemsland vareførselen skjer. Den elektroniske kommunikasjonen med tollmyndighetene skal også innrettes slik at den vil omfatte også andre offentlige instanser, som nasjonale avgiftsmyndigheter og andre kontroll- og inspeksjonsmyndigheter som overvåker vareførselen (*One-stop Shop*).

Et viktig harmoniseringsskritt, som også kan være med på å hindre forskjellsbehandling og mulig korrupsjon, vil være at tollmyndighetene i de enkelte EU-land etter forslaget skal underlegges felles regler om risikovurderinger og kontrollinnsats (*Communi-*

nity Risk Management Framework, CRMF). Informasjon om risikoprofiler skal utveksles mellom medlemslandene og Kommisjonen, og en koordinert myndighetspraksis skal sikres gjennom bindende regler i kodeksen. Den tekniske revisjonen har også tatt for seg en del grunnleggende regler og definisjoner i fellesskapets tollrett, blant annet om pliktsubjektet og tollkravet. Det forslaget som nå foreligger synes imidlertid i hovedsak å videreføre gjeldende rett, men med enkelte justeringer i ordlyd og innhold i reglene om tollskyld, tollskyldner og en særlig regel om gradert solidaransvar.

Fornyelsen av tollovgivningen i EU har som mål å forenkle og redusere det totale regelstoffet på fellesskapsnivå. Den videre oppfølging har tatt noe lenger tid enn opprinnelig planlagt og tidsplan for regelrevisjonen er ikke avklart.

9.3 Sammenligning – norsk tollovgivning og tollunionens regler

Tollovgivningen i Norge har det til felles med tollunionens regler at begge i stor grad er bestemt av multilaterale avtaler. WTO-avtalens bestemmelser om toll og vareførsel, sammen med enkelte instrumenter i FN-systemet, setter rammer for hvordan partenes toll- og vareførselslovgivning skal utformes. I stor grad vil derfor det materielle innholdet i henholdsvis EUs og Norges tollovgivning være sammenfallende. Det løpende arbeidet med handelsforenklinger, blant annet i WTO, stiller også krav til utformingen av tollovgivningen, blant annet med et generelt krav til åpenhet (transparens).

Dette utgangspunkt gjelder imidlertid ikke tollsatsene og beskyttelsesnivået. Her finnes det på enkelte områder betydelige forskjeller mellom Norge og EU, og dette har bakgrunn dels i ulikhet i toll- og handelspolitikken, og dels i de avtaleforpliktelser som er inngått med tredjeland om tollnedtrappinger og tollpreferanser. Også på multilateralt plan (WTO) vil det være forskjeller mellom Norges og EUs innrømmelser.

Det bør understrekes at det internasjonale regelverket oftest har karakter av rammeregulering, og at tolkning og anvendelse av forpliktelsene er overlatt til partenes skjønn, og derfor vil variere. Videre vil traktatforpliktelser på viktige felter – som iverksettelse av handelstiltak – bare angi de rettslige rammer for hvorledes myndighetene skal gå frem, *dersom* et gitt toll- eller handelspolitisk virkemiddel ønskes benyttet. Om et slikt virkemiddel er ønskelig eller egnet, vil derimot være opp til de politiske myndigheter å beslutte i det enkelte tilfelle.

10 Økonomiske og administrative konsekvenser av lovforslaget

Forslaget til ny lov om toll og vareførsel, som vil erstatte gjeldende tollov av 1966, vil i all hovedsak innebære en videreføring av gjeldende regler om vareførsel generelt, og tollplikt spesielt. De økonomiske og administrative konsekvenser vil være begrenset.

En lovstrukturell modernisering vil medføre at bestemmelser får endret utforming og plassering, og i enkelte tilfeller vil dette kunne innebære mindre materielle endringer. Lovforslaget får imidlertid ingen følger for de tollsatser som skal anvendes eller de beregningsgrunnlag som skal benyttes. Det legges derfor til grunn at forslaget ikke har nevneverdige provenymessige konsekvenser for statskassen.

Departementet legger vekt på at et ajourført lovverk, med bedret tilgjengelighet og oversikt, vil gi administrative besparelser både i toll- og avgiftsetaten og andre offentlige organer som er berørt av vareførselslovgivningen. Forenklinger i regelverket vil kunne åpne for effektivisering av visse administrative rutiner, som bedret veiledning til publikum, kortere saksbehandlingstid mv.

Et regelverk som forenkles og ajourføres, blir lettere å finne frem i uten eksperthjelp. De profesjonelle brukerne av tollregelverket – enten disse er import- og eksportbedrifter eller næringslivets

rådgivere – vil også dra nytte av at regelverket vil bli systematisk oppbygget og dermed lettere tilgjengelig. Selv om behovet for advokattjenester og juridisk ekspertise generelt vil kunne øke i en kortere periode når ny lovgivning introduseres, må det antas at den nye toll- og vareførselsloven på sikt vil gi forenklingsgevinster og bedret effektivitet for næringslivet. Forenklingene i regelverket vil tilsvarende være en fordel for de reisende, som vil kunne ha behov for i en håndvending å sette seg inn i sine plikter og rettigheter.

Etter departementets oppfatning vil loven også kunne bidra til å sikre god forvaltningsskikk på et viktig forvaltningsområde, og å hindre tilfeller av tvilsom eller uhjemlet praksis. Med klare fullmaktsbestemmelser innarbeidet i loven, vil den nye toll- og vareførselsloven gi økt forutberegnelighet og bedret rettssikkerhet for alle brukere.

Lovforslaget samler bestemmelser i én lov, bestemmelser som i dag finnes dels i tolloven og forskrifter gitt med hjemmel i tolloven, og dels i Stortingets plenarvedtak om toll og forskrifter gitt med hjemmel i plenarvedtaket. Gjeldende forskriftsregelverk, som er svært omfattende og fyller flere hundre sider tekst, vil det derfor også være nødvendig å revidere. Dette arbeidet er igangsatt.

11 Merknader til forslag om lov om toll og vareførsel

Lovforslaget viderefører en rekke bestemmelser i gjeldende rett, men likevel slik at ordlyd og redaksjonell utforming oftest vil være endret. I bemerkningene nedenfor er det derfor opplyst om bestemmelsens bakgrunn, ved at det vises til de respektive paragrafer i tolloven, i tolltariffens innledende bestemmelser eller andre lover og forskrifter. Henvisningen vil gjelde så vel vedkommende bestemmelse, forarbeider, forskrifter og forvaltningspraksis, for så vidt som dette har relevans som bakgrunn for lovens bestemmelser. Generelt vil det gjelde en presumpsjon om at den nye lovbestemmelsen vil gi tolkningsresultater som må anses å ligge innenfor rammen av gjeldende rett, om ikke annet er uttrykkelig angitt. I enkelte tilfeller kan lovtekniske hensyn tilsi at den nye lovbestemmelsen utformes slik at den samsvarer med bare ett av flere mulige tolkningsalternativer for den regelen som den avløser, eller den nye bestemmelsen vil innebære en materiell endring. Slike tilsiktede justeringer av reglenes innhold vil imidlertid være omtalt og begrunnet.

Lovforslagets *fullmakter* følger en systematikk der fremtidige forskriftsbestemmelser vil hjemles i de enkelte lovbestemmelser (ved at lovbestemmelsens paragrafnummer vil utgjøre et prefiks til den korresponderende forskriftsbestemmelse), og derved unngås generelle fullmakter («samlefullmakter»). Fullmaktsbestemmelsene er gjennomgående utformet som «sisteledsfullmakter», slik at de gir en relativt detaljert oppregning av hva forvaltningsorganet kan fastsette forskrifter om. Fullmaktens oppregning er imidlertid ikke uttømmende (jf. uttrykket «herunder»), og den må leses i sammenheng med de øvrige ledd i vedkommende paragraf. Som et utgangspunkt vil fullmaktene omfatte de forhold som etter gjeldende rett er forskriftsregulert.

Bemerkningene nedenfor opplyser også om bestemmelsenes folkerettslige bakgrunn, oftest ved en henvisning til vedkommende konvensjon. Her vil det også gjelde en alminnelig tolkningsregel, slik at bestemmelsene i loven presumeres å svare til den traktatregel som disse tar sikte på å gjennomføre.

Det vises for øvrig til generell del ovenfor, særlig kapittel 3 om forutsetninger og målsetninger for den tekniske lovrevisjonen, kapittel 7 om fordeling av regelstoff og endelig kapittel 8 om gjennomføring av folkerettslige forpliktelser.

Til kapittelinnstillingen

Loven er inndelt i 17 kapitler. Enkelte kapitler har vært nødvendig å dele opp i underkapitler, på grunn av den store stoffmengden. Loven innledes med et kapittel med alminnelige bestemmelser (definisjoner og anvendelsesområde), og et kapittel om tollskyld, det vil si om forpliktelsen til å svare toll, og om hvilket subjekt som skal svare toll (tollskyldner) ved fortollet eller ufortollet vare.

Den videre kapittelrekkefølgen er tilpasset de typiske brukere av loven, slik at kapittel 3 til og med kapittel 11 følger en tenkt tidsakse langs de stadier som en regulær vareførsel gjennomgår. Rettigheter og plikter som knytter seg til disse stadiene, er omtalt i de respektive kapitlene. En modifikasjon av dette kronologiske redigeringsprinsippet har imidlertid vært nødvendig, fordi det i lovtekster ofte vil gi bedre oversikt om unntaksregler inntas umiddelbart etter hovedregler.

Kapittel 3 gir bestemmelser om trafikken til og fra tollområdet. Her er samlet bestemmelser som er rettet mot dem som bringer en vare til eller fra tollområdet, og til fører av transportmiddel.

Når en vare føres inn i tollområdet, skal den undergis en tollbehandling. Tollbehandling skal også finne sted før utførsel. Kapittel 4 gir bestemmelser om dette, og de ulike former for tollbehandling er omtalt i fire underkapitler, med blant annet sentrale bestemmelser om tollekspedisjon og deklareringsplikt. Tollbehandlingskapitlet etterfølges av to kapitler om henholdsvis tollfritak ved innførsel og tollfritak for vare som skal gjenutføres. Av disse kapitlene vil det fremgå om en gitt vareførsel er omfattet av et tollfritak. Bestemmelsene er praktisk viktige, fordi lovens tollfritaksregler ofte vil styre tilsvarende regler gitt i andre lover om fritak for interne avgifter.

For varer som ikke er fritatt, må det svares toll i samsvar med Stortingets vedtak om toll. Kapittel 7 har her bestemmelser om grunnlaget for bereg-

ningen av toll, enten tollen skal svares etter vekt, volum eller stykk, eller etter varens tollverdi. Reglene om tollverdi er av stor betydning også utenfor tollretten, idet verdigrunnlaget benyttes som utgangspunkt for beregning av interne avgifter som innførselsmerverdiavgift.

I kapittel 8 gis det regler om preferansetollbehandling, det vil si om tollreduksjon, tollfrihet eller annen tollmessig begunstiging på grunnlag av frihandelsavtale. Preferansetollbehandling kan også innrømmes ensidig fra norsk side overfor varesendinger med opprinnelse fra visse land. Kapittel 9 gjelder tollnedsettelse i budsjettåret, og har sentrale bestemmelser om forvaltningen av blant annet tollvernet for landbruksvarer. I kapittel 10 er inntatt bestemmelser om handelstiltak, herunder antidumpingtiltak, beskyttelsestiltak og mottiltak. Kapittel 11 omhandler refusjon av toll ved gjenutførsel.

Kapittel 12 gir særlige forvaltningsregler som gjelder for utøvelse av tollmyndighet. Reglene vil gå foran de alminnelige regler i forvaltningsloven, i tilfelle motstrid. De etterfølgende kapitlene 13 til 17 har bestemmelser om tollmyndighetenes adgang til å føre kontroll med vareførselen, om tollsamarbeid med annen stat, om tilbakeholdelse av varer som krenker immaterialrettigheter, og om straff og andre reaksjoner, samt iverksettelse mv.

Til Kapittel 1 Alminnelige bestemmelser

Kapittelinnholdet er delvis hentet fra tolloven kapittel I, som har overskriften «Definisjoner. Lovens virkeområde». De omfattende fullmaktsbestemmelsene i det samme kapitlet, om blant annet meldingsplikt overfor tolletaten og om gjennomføring av overenskomster med fremmede stater, er flyttet til senere kapitler der de tematisk hører hjemme.

Til § 1–1 Definisjoner

Bestemmelsen inneholder definisjoner av sentrale begreper i loven, og bygger på tolloven § 1.

I høringsnotatet ble det foreslått et første ledd hvor det kort ble opplyst om at loven gjelder toll til staten og vareførselen til og fra det norske tollområdet. En tilsvarende åpningsbestemmelse er inntatt i skatteloven § 1–1. *Justisdepartementet* har pekt på at § 1-1 ikke har noen selvstendig funksjon ved siden av bestemmelsene om virkeområde i §§ 1-2 og 1-4. *Finansdepartementet* er enig i dette, og har ikke tatt inn bestemmelsen i lovforslaget.

Lovforslaget er gitt navnet «lov om toll og vareførsel», og vil erstatte gjeldende «lov om toll». Det forhold at navnet er nytt, og at uttrykket «vareførsel» ikke tidligere har vært benyttet som tittel på en lov, kan tilsi en forklarende bestemmelse allerede i første ledd. Uttrykkene «toll» og «vareførsel» er for øvrig blant de uttrykk som er definert i annet ledd. «Tolloven» som kortform, beholdes. Lovens saklige virkeområde følger nærmere av forslaget § 1-2.

Paragrafen har etter dette ett ledd, men inneholder en rekke legaldefinisjoner som stort sett er hentet uendret fra tolloven § 1, mens enkelte nye er kommet til. I høringsnotatet ble det også foreslått å definere begrepene «elektronisk datautveksling», «melding», «deklarant» og «godsregistrering». Departementet har etter høringen ikke funnet det hensiktsmessig å definere disse begrepene.

I høringsnotatet ble det også foreslått å definere uttrykket «tollmyndighetene» som forvaltningsorgan eller offentlig tjenestepersonell som utøver myndighet etter denne lov. *Landbruks- og matdepartementet (LMD)* har pekt på at høringsnotatets definisjon av tollmyndighet i § 1-1 bokstav l er for vid idet den også vil omfatte landbruksmyndigheter som utøver myndighet iht. den nye loven. Det blir vist til at en slik definisjon kan medføre uklarheter, og utilsiktet også kunne utvide eller endre landbruksmyndighetenes kompetanse. LMD mener det ikke er hensiktsmessig å endre begrepsbruken på dette punkt. *Finansdepartementet* er enig i dette, og har valgt ikke å definere begrepet «tollmyndighetene» i § 1-1.

De definerte uttrykkene oppregnes i alfabetisk orden. Paragraf 1–1 inneholder ikke samtlige definisjoner; enkelte uttrykk og koblingsord har det etter en redaksjonell vurdering vært nærliggende å definere i det kapittel der uttrykket forekommer. Dette gjelder bl.a. «tollskyld» som i høringsnotatet var foreslått i § 1-1, men som i stedet foreslås definert i kapittel 2. Videre er en rekke uttrykk definert i tollverdireglene i kapittel 7. «Preferansetoll» er definert i kapittel 8. «Generell tollnedsettelse», «individuell tollnedsettelse etter søknad», «råvaredeklarasjon», «tollkvote» og «tollkvoteandel» er definert i kapittel 9, mens «dumping» og «subsider» er definert i kapittel 10.

Bokstav a definerer «fartøy». I høringen ble det foreslått å definere fartøy slik at begrepet også omfattet luftfartøy. *Utenriksdepartementet* og *Toll- og avgiftsdirektoratet* anser det uhensiktsmessig å slå sammen definisjonen av fartøy og luftfartøy, og har vist til at det gjelder ulike folkerettslige skranke for disse, og at de reguleres ulikt i lovforslaget. *Finansdepartementet* viser til at transportmiddelbegrepene er sentrale i tollretten. Det er derfor av vesentlig betydning å skille mellom de enkelte kategorier. Definisjonen av «fartøy» har

praktisk betydning bl.a. i forbindelse med lovens trafikk-, tollbehandlings-, tollfritaks-, refusjons-, kontroll- og straffebestemmelser. Departementet er enig med høringsinstansene i at begrepene bør defineres hver for seg. Dersom luftfartøy hadde blitt innlemmet i definisjonen av fartøy, ville det medført materielle endringer, med en rekke nye plikter og rettigheter for luftfartøy. Dette har ikke vært tilsiktet, og ville også fått store praktiske konsekvenser både for tollmyndighetene og luftfartsnæringen. Definisjonene er hentet fra hhv. tolloven § 1 nr. 9 («fartøy»), og nr. 10 («luftfartøy»).

Bokstav b definerer «forpassing» som sending av ufortollet vare innen tollområdet. Definisjonen er hentet fra tolloven § 1 nr. 12.

Bokstav c definerer «fortolling» som tollbehandling som innebærer at en ufortollet vare frigjøres fra tollmyndighetenes befatning og går over i fri disponering. Definisjonen er hentet fra tolloven § 1 nr. 7, men slik at uttrykket «går over i fri disponering» er tilføyd. Til forskjell fra høringsnotatet presiseres i forslaget her at det er tale om en ufortollet vare, og at den frigjøres fra tollmyndighetenes befatning. I EF-retten finnes et delvis korresponderende begrep, nemlig «frigivelse av varer», i EFs tollkodeks artikkel 4 nr. 20, definert som handling fra tollmyndighetenes side for å frigi varene til det formål som er fastsatt i den tollprosedyre varene er underlagt. Uttrykket «tollprosedyre» er samme sted (nr. 16) definert som henholdsvis frigivelse for fri disponering, forsendelse, tollager, innenlands bearbeiding, bearbeiding under tollkontroll, midlertidig innførsel, utenlands bearbeiding eller utførsel. Tilføyelsene har informativ begrunnelse, og innebærer ingen materiell endring.

Bokstav d definerer «fører» som den som i hvert enkelt tilfelle har kommandoen på et transportmiddel, og er hentet fra tolloven § 1 nr. 11. Likestilt med kommando på fartøy vil være den faktiske kontrollen over transportmiddelet, slik som sjåfør på motorvogn.

Bokstav e definerer luftfartøy som ethvert transportmiddel i luften. Se for øvrig omtalen under bokstav a. Definisjonen er hentet fra tolloven § 1 nr. 10.

Bokstav f definerer «toll» som et pålegg om betaling til statskassen slik som bestemt i Stortingets vedtak om toll og loven her, og gjelder selve pengebeløpet som skal betales. Definisjonen er ny, og erstatter tollovens definisjon av «toll» i § 1 nr. 4. Definisjonen vil også omfatte tollpålegg som følger av iverksettelse av handelstiltak i samsvar med internasjonale avtaler om antidumping, subsidier og beskyttelsestiltak. Slike ekstraordinære tollpå-

legg vil imidlertid være hjemlet i lovens bestemmelser om handelstiltak, og en konsekvent begrepsbruk kan tilsi at disse bør benevnes «antidumpingtiltak», «utjevningstiltak», «beskyttelsestiltak» og «rebalanserende tiltak» (etter WTO-avtalen om beskyttelsestiltak artikkel 8 og WTO-avtalen om regler og prosedyrer ved tvisteløsning artikkel 22), i stedet for «straffetoll» eller «kamp-toll», som tidligere har vært benyttet. Det vises forøvrig til at handelstiltak i prinsippet ikke er begrenset til anvendelse av tollpålegg; også andre typer begrensninger, som tollkvoter eller suspensjon av andre konsesjoner, vil kunne benyttes. Begrepet «toll» slik det er definert, må videre holdes avskilt fra «tilleggstoll», som er forbeholdt de individuelle sanksjonstilfellene der tollskyldneren eller andre har overtrådt lovens bestemmelser, på samme måte som i tolloven § 69. Begrepsbruken faller sammen med de tilsvarende uttrykkene «tilleggsavgift» i merverdiavgiftsloven §§ 72 og 73, og «tilleggsskatt» i ligningsloven §§ 10–2 flg. Tilleggstoll, tilleggsavgift og tilleggsskatt er nærmere drøftet i NOU 2003: 7 Tilleggsskatt m.m.

Bokstav g definerer uttrykket «tollager» som et godkjent lagringssted for ufortollet vare. Definisjonen bygger på tolloven § 1 nr. 14.

Bokstav h definerer uttrykket «tollekspedisjon» ved hjelp av en oppregning med fem alternativer, nemlig at varen fortolles for fri disponering i tollområdet, forpasses, transitteres, utføres, eller at det på annen måte kan disponeres over varen uten at den fortolles. Oppregningen er uttømmende. *Den norske advokatforening* har vist til at det i dag er uklart om innlegg på tollager er å regne som en tollekspedisjon, men at det etter utkastet fremstår som klart at innlegg på tollager ikke er en tollekspedisjon. Foreningen etterlyser en nærmere drøftelse av dette. *Finansdepartementet* viser til at privat tollager vil være «annen likestilt lagringsplass», og ikke «...annet godkjent lager», slik at det ikke er tollekspedisjon i dag. Definisjonen er hentet fra tolloven § 1 nr. 6, men er noe omredigert. Tollovens uttrykk «ta en vare på annet godkjent lager for ufortollete varer enn tollvesenets pakkhus og annen likestilt lagringsplass» er lite praktisk, og er derfor utelatt fra legaldefinisjonen. Uttrykket «for fri disponering i tollområdet» i nr. 1 er tilføyd for å tydeliggjøre at en «fortollet vare» innebærer at eventuelle tollkrav er oppgjort, og at varen fritt kan disponeres. Liknende uttrykksmåte benyttes i EFs tollkodeks, der det i artikkel 79 heter at ikke-fellesskapsvarer som frigis for fri omsetning, får tollmessig status som fellesskapsvarer. I artikkel 4 nr. 16 er denne tollprosedyren definert som «frigivelse for fri omsetning»/

«övergång till fri omsättning» («*release for free circulation*»/«*Überführung in den zollrechtlich freien Verkehr*»/«*la mise en libre pratique*»). Den samme terminologi er videreført i Kommisjonens utkast til ny, modernisert tollkodeks, se der artikkel 4 nr. 15 og artikkel 102.

Bokstav i definerer uttrykket «tollområdet» som det norske fastland med tilhørende territorialfarvann, men ikke Svalbard, Jan Mayen og Norges biland. Territorialgrensen følger riksgrensen på land, og i havet er den fastsatt i lov 27. juni 2003 nr. 57 om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone § 2. Som en tilføyelse i *annet punktum* er det fastslått at Svalbard og Jan Mayen faller utenfor tollområdet. Tilsvarende vil gjelde Bjørnøya og Hopen, som hører til Svalbard-arkipelet. Norges biland hører ikke til tollområdet. Som Norges biland regnes Peter I's øy og Bouvetøya i Sydishavet, og Dronning Maud land på det antarktiske fastland. Definisjonen er hentet fra tolloven § 1 nr. 1, men er endret ved tilføyelsen om Svalbard, Jan Mayen og Norges biland. Det vises for øvrig til § 1–3 om stedlig virkeområde, og § 14–2 om opprettelse av en særskilt kontrollsoner.

Bokstav j definerer «tollskyldner» som enhver, fysisk eller juridisk person, som har tollskyld ved fortollet eller ufortollet vare. Definisjonen er ny, og må leses i sammenheng med definisjonen av «tollskyld» og de øvrige bestemmelser i kapittel 2. Som for «tollskyld» er det i EF-retten også gitt en definisjon av «tollskyldner», i tollkodeksen artikkel 4 nr. 12.

Bokstav k definerer «transittering» som transport av vare under kontroll av kompetent tollmyndighet mellom to steder i samme eller i forskjellige land, når minst én landegrense krysses under transporten. En legaldefinerings vil gi veiledning også ved forskriftsregulering. Definisjonen er hentet fra tolloven § 1 nr. 13, og ordlyden er uendret.

Bokstav l definerer «transportmiddel» som enhver innretning som kan brukes til transport av varer. Definisjonen er hentet fra tolloven § 1 nr. 8, og ordlyden er uendret.

Bokstav m definerer «vare» som alt som behandles som vare etter stortingsvedtaket om toll. Definisjonen er hentet fra tolloven § 1 nr. 2, men er endret noe slik at «etter tolltariffen» er erstattet med «etter Stortingets tollvedtak». Endringen vil forhindre at det oppstår tvil om de rettslige sidene ved uttrykket «tolltariffen», ved at definisjonen i stedet knyttes til stortingsvedtaket. Likestilt med stortingsvedtaket blir i denne sammenheng de vedtak som forvaltningen treffer med fullmakt gitt i plenarvedtaket. Det rettslige innhold av uttrykket «vare» må tolkes i lys av de enkelte vare-

slag som er oppført i det harmoniserte system, slik dette er utviklet på grunnlag av Konvensjonen om det harmoniserte system for varebeskrivelse og koding (*International Convention on the Harmonized Commodity Description and Coding System*) av 14. juni 1983, som Norge har tiltrådt. Med hjemmel i konvensjonen avgir den såkalte HS-komiteen i Verdens tollorganisasjon (*World Customs Organization*, WCO) uttalelser og anbefalinger om beskrivelse av nye vareslag mv. Videre vil WTO-avtalen og uttalelser i OECD kunne gi veiledning om den nærmere rekkevidde av varebegrepet blant annet i forhold til elektronisk handel.

Bokstav n definerer «vareførsel» som det forhold at en vare føres inn i eller ut av tollområdet. Definisjonen er ny, og er tatt inn blant annet på bakgrunn av forslaget til lovens tittel, «lov om toll og vareførsel mv.»

Til § 1–2 Lovens saklige virkeområde – plikt til å svare toll og andre avgifter

Bestemmelsen fastslår lovens saklige virkeområde. Tolloven har i dag ingen slik bestemmelse. Uttrykket «virkeområde» er imidlertid benyttet i en rekke andre lover, blant annet i skatteloven § 1–1 om skatteartene, der det slås fast at skatteloven «gjelder [...] formuesskatt til stat og kommune, [...] inntektsskatt til stat, fylkeskommune og kommune, [...] grunnrenteskatt til staten og naturressursskatt til fylkeskommune og kommune og [...] tonnasskatt til staten». I forvaltningsloven § 1 heter det at lovens virkeområde gjelder «den virksomhet som drives av forvaltningsorganer når ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov». Uttrykket benyttes her på lignende måte, idet «virkeområde» peker dels på det faktiske forhold (vareførselen) og dels på de rettslige følger (plikten til å svare toll og andre avgifter).

I høringsnotatet var bestemmelsen om lovens saklige virkeområde plassert i § 1–4, og dermed etter bestemmelsene om lovens stedlige virkeområde. *Justisdepartementet* har gitt uttrykk for at bestemmelse om lovens saklige virkeområde bør komme først. *Finansdepartementet* er enig i dette, og har justert forslaget i forhold til høringsnotatet.

Første ledd slår fast at loven gjelder for enhver vare som innføres til eller utføres fra tollområdet. Uttrykkene «vare» og «vareførsel» er definert i forslaget § 1–1. Om det foreligger en vareførsel i det enkelte tilfelle, må avgjøres konkret. Lovens kontrollbestemmelser vil gjelde i utgangspunktet, inntil det ved undersøkelse har vist seg at det likevel ikke foreligger en vareførsel, slik loven definerer dette.

Annet ledd gjelder plikten til å svare toll ved innførselen av en vare, og bygger på tolltariffens innledende bestemmelser § 2. Bestemmelsen må leses i sammenheng med Stortingets vedtak om toll, der tollsatsene fremkommer, og de øvrige bestemmelsene i loven – herunder reglene om fritak for toll i kapittel 5. Bestemmelsen svarer til og gjentar pliktregelen i utkastet til plenarvedtak § 1, om plikten til å svare toll. Begrepene «innenlandske» og «utenlandske» varer, som er nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 2, gir mindre god veiledning og er derfor ikke videreført. Tollplikt ved utførsel er ikke tatt med, ettersom utførselstoll ikke har vært benyttet på svært lang tid. Regelen i tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 5 om at toll skal svares også om varen innføres på det offentliges regning er heller ikke tatt med, fordi den må anses unødvendig ettersom plikten gjelder enhver innførsel – uansett om varen innføres av eller til bruk for et offentlig organ. Regelen i tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 4, om at det skal svares toll ved innførsel fra Svalbard og Jan Mayen, er ikke videreført. Begrunnelsen for dette er at Svalbard og Jan Mayen i legaldefinisjonen eksplisitt er nevnt som beliggende utenfor tollområdet.

Tredje ledd gjelder lovens saklige anvendelse for så vidt gjelder vareførsler som utløser plikt til å svare henholdsvis innførselsmerverdiavgift etter merverdiavgiftsloven og særavgifter ved innførsel etter særavgiftsloven. Bestemmelsen er utformet slik at den henviser til de tilsvarende regler om inn- og utførsel i de nevnte lovene og de korresponderende avgiftsvedtak. Bakgrunnen for å ta inn en slik bestemmelse, er at merverdiavgift og særavgifter ofte har langt større økonomisk betydning enn den tollbelastning som påhviler den enkelte vareførsel. Tollskyldnere og speditører som i praksis gjerne vil søke opplysning i lov om toll og vareførsel, gis dermed oppfordring til å undersøke rettsreglene også i de øvrige lover som er nevnt. Henvisningen er av informativ art, og de materielle regler om henholdsvis merverdiavgift og særavgifter vil følge av de respektive lovgrunnlagene.

Til § 1–3 Lovens stedlige virkeområde

Bestemmelsen angir det stedlige virkeområdet for loven, og bygger på tolloven § 1 nr. 1 og § 2 og lov 27. juni 2003 nr. 57 om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone § 4.

Første ledd slår fast at loven får anvendelse overalt i tollområdet. Utstrekningen av tollområdet er definert i § 1–1 bokstav i.

Annet ledd slår fast at loven får anvendelse også innenfor den tilstøtende sone mot havet, og supple-

rer første ledd om lovens anvendelse i tollområdet. Lovens anvendelse i den tilstøtende sone vil imidlertid være underlagt visse begrensninger, og det kan gis forskrift om dette etter tredje ledd. Uttrykket «tilstøtende sone» er definert i territorialfarvannsloven § 4, som et område med sjøterritoriet som innergrense, og med en yttergrense som ligger i en avstand av 24 nautiske mil (44 448 meter) fra nærmeste punkt på grunnlinjen. Grunnlinjen er fastsatt i forskrift hjemlet i samme lov. Reglene om tilstøtende sone trer i stedet for regelen i tolloven § 2 nr. 1 om særskilt tollgrense mot havet. Territorialfarvannsloven § 4 åpner for at norske myndigheter gjennomfører nødvendige kontrolltiltak knyttet til håndhevelsen av lovgivningen på områdene toll, skatt, innvandring og helse. Den folkerettslige bakgrunnen for regelen finnes i Havrettskonvensjonens artikkel 33, som gir kyststaten mulighet til å iverksette slike tiltak i en tilstøtende sone for å forhindre og straffe overtredelser på sitt territorium av slik lovgivning.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til i forskrift å fastsette nærmere bestemmelser om lovens stedlige anvendelsesområde og i hvilken utstrekning de enkelte bestemmelser får anvendelse.

Bokstav a gir departementet fullmakt til å fastsette forskrifter om lovens trafikkbestemmelser skal gis anvendelse på trafikk fra og til boreplattform, utvinningsanlegg og lignende på havet i forbindelse med utforskning og utnyttelse av undersjøiske naturforekomster. Bestemmelsen viderefører den tilsvarende fullmakten i tolloven § 2 nr. 3, som kom inn i loven i 1975 som følge av de særlige behov tollmyndighetene hadde i forbindelse med nye rutiner for vareførselen til og fra installasjonene i Nordsjøen, se Ot.prp. nr. 40 (1974–1975). Fullmakten vil åpne for unntak, slik at lovens bestemmelser om trafikken til og fra tollområdet likevel ikke skal gjelde for trafikk til og fra boreplattform og utvinningsanlegg mv. som befinner seg utenfor tollområdet.

Bokstav b omhandler lovens anvendelse i særskilte kontrollområder opprettet iht. kapittel 14. Forutsetningsvis vil det i forskrift fastsettes i hvilken utstrekning lovens kontrollbestemmelser får anvendelse i disse områdene, slik det åpnes for i territorialfarvannsloven § 4, og den fullmakt som der er gitt. Som nevnt ovenfor gjennomfører territorialfarvannsloven Havrettskonvensjonens artikkel 33, der det heter: «[1.] *In a zone contiguous to its territorial sea, described as the contiguous zone, the coastal State may exercise the control necessary to: [a] prevent infringement of its customs, fiscal, immigration or sanitary laws and regulations within*

its territory of territorial sea; [b] punish infringement of the above laws and regulations committed within its territorial sea.» Uttrykket «kontrollbestemmelser» må tolkes på denne bakgrunn, og vil kunne omfatte en rekke av de øvrige bestemmelser i loven, særlig kapittel 3 om trafikken til og fra tollområdet og kapitlene 13 og 14 om kontroll og grensetollsamarbeid. Også andre bestemmelser vil etter forholdene kunne omfattes, for så vidt som de knytter seg til tollmyndighetenes håndhevelse, kontroll og sanksjoner. Som det fremgår, vil tollmyndighetene også kunne pålegges kontrolloppgaver og utøve myndighet i kontrollområdet, når dette er hjemlet i øvrig lovgivning, for så vidt som denne kan anses som «*customs, fiscal, immigration or sanitary laws and regulations*». Tilsvarende kan andre kontrollmyndigheter, som politiet eller Kystvakten, utføre tollrelaterte kontrolloppgaver også i kontrollområdet, når dette er hjemlet i lov, se for eksempel kystvaktloven § 10. Den nærmere avgrensning av kontrollmyndighetenes oppgaver vil følge av lov, og de instruksjer vedkommende kontrollatat har mottatt fra overordnet myndighet.

Til § 1–4 Anvendelse av lovens kontrollbestemmelser på fremmed territorium

Bestemmelsen omhandler anvendelsen av kontrollbestemmelser på fremmed territorium, og om kunngjøring av dette. Bestemmelsen bygger på tolloven §§ 4, 75 og 76 annet ledd.

Første ledd gjelder anvendelse av lovens bestemmelser om kontroll på annen stats territorium, i de tilfeller der overenskomst med vedkommende stat åpner for dette. En utvidelse av lovens stedlige anvendelsesområde vil i praksis forutsette gjensidighet, slik at fremmed stats tilsvarende kontrollavgivning samtidig skal gis anvendelse på norsk område. Etter sin ordlyd gjennomfører bestemmelsen en uspesifisert folkerettslig avtale, men de nærmere enkeltheter i en slik avtale – som kontrollområdets utstrekning og de kontrollbeføyelser det konkret er tale om – vil forutsetningsvis bli kunngjort slik som bestemt i annet ledd. Bestemmelsen viderefører tolloven § 76 første ledd, som bestemmer at «norske bestemmelser om toll, inn- og utførsel og andre bestemmelser vedrørende trafikken som tollvesenet håndhever, skal i samsvar med overenskomst med annen stat få anvendelse også på denne stats område». Saklig sett knytter bestemmelsen seg til grensetollsamarbeidet. Tross den tilsynelatende vidtrekkende ordlyden i tolloven § 76, fremgår det av forarbeidende at bestemmelsen bare tar sikte på *håndhevingsordningen ved tollovertreidelser* (se Tollovkomitéens

innstilling side 16). Dette er ivare tatt ved at uttrykket «bestemmelser om kontroll» er innarbeidet i forslaget. Uttrykket sikter først og fremst til bestemmelsene i kapittel 13, men også bestemmelser i de øvrige kapitlene vil kunne ha betydning, blant dem kapittel 3 og kapittel 4, for så vidt som bestemmelsene der gjelder tollmyndighetenes kontrollvirksomhet.

Annet ledd fastslår at lovens anvendelse på fremmed territorium skal kunngjøres.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser. Det må forutsettes at forskriftsreguleringen – innen lovhjemmelens rammer – oppfyller de alminnelige krav til gjennomføring av folkerettslige forpliktelser, og gjør klart det nærmere innholdet av en slik overenskomst som er nevnt i første ledd, og de bestemmelser i loven som derved får utvidet anvendelsesområde. Alminnelige rettssikkerhetshensyn kan tilsi at publikum gjøres kjent med en slik utvidelse av lovens stedlige anvendelse. Tollmyndighetene er derfor pålagt å kunngjøre et slikt utvidet anvendelsesområde ved oppslag eller på annen måte, slik at publikum kan gjøre seg kjent med innholdet. En tilsvarende forutsetning om kunngjøring ved oppslag følger etter gjeldende rett av tolloven § 75 første ledd, for så vidt gjelder annen stats kontrollbestemmelser på *norsk* område.

Til § 1–5 Tollmyndighetenes oppgaver etter denne lov

Bestemmelsen angir de ulike oppgavene for tollmyndighetene etter denne lov, og bygger på tolloven § 9.

Første ledd bokstav a gjelder tollmyndighetenes oppgaver knyttet til beregning og fastsettelse av toll. Setningen «tollvesenet skal kreve inn toll i samsvar med tolltariffens innledende bestemmelser og tolltariffen for øvrig» ble tatt inn i tolloven i forbindelse med revisjonen i 1993, ut fra et ønske om at loven skulle gi informasjon om de tilknyttede regler i plenarvedtaket om selve plikten til å svare toll. På bakgrunn av at reglene i tolltariffens innledende bestemmelser nå foreslås inntatt i formell lov, er formuleringen endret til «gjeldende tollsatter». Uttrykket «tollvesenet» i tolloven foreslås gjennomgående endret til «tollmyndighetene». I ny skattebetalingslov § 2-4 er det tatt inn en bestemmelse om at kompetansen til å kreve inn toll skal ligge hos tollregionene. Samtidig følger det av samme lov § 1-1 at loven «gjelder betaling og innkreving». Uttrykket «å kreve inn», slik det er benyttet i tolloven § 9 første og annet ledd, beskriver imidlertid tollmyndighetenes kompetanse ikke

bare som innkrevningsmyndighet, men også som avgiftsmyndighet – det vil si oppgaver knyttet til beregning og fastsettelse mv. I forslaget er ordlyden derfor endret slik at bare beregnings- og fastsettelsesfunksjonen omtales. Forslagets bestemmelser om tollmyndighetene har sin parallell i tilsvarende bestemmelser om avgiftsmyndigheten i merverdiavgiftsloven § 6, jf. forskrift 19. desember 1969 nr. 15 om avgiftsforvaltning og avgiftsforvaltningskontrollen og om klagenemndas organisasjon og saksbehandling. *Norsk Landbrukssamvirke* foreslår å bruke «utregne» i stedet for «beregne». *Finansdepartementet* anser for sitt vedkommende at «beregne» er det mest passende uttrykk her.

Første ledd bokstav b omtaler de tilsvarende oppgaver tollmyndighetene er pålagt ved å beregne og fastsette «andre avgifter», i den utstrekning dette følger av andre lover eller av instruks. Som for første ledd, er bestemmelsen tatt inn av informative grunner; det rettslige grunnlag for å ilegge slike «andre avgifter» må søkes i andre deler av lovgivningen.

Første ledd bokstav c omhandler tollmyndighetenes oppgaver – og rettslige kompetanse – til å føre kontrollen med vareførselen og med at gjeldende bestemmelser om vareførselen overholdes. De kontroll- og håndhevelsesoppgaver det siktes til, vil følge dels av loven selv (særlig kapittel 13 om alminnelige bestemmelser om tollkontroll), men også av annen lovgivning. Det kan dreie seg om kontroll med og håndhevelse av utførselsrestriksjoner etter eksportkontrolllovgivningen, eller innførselsrestriksjoner eller innførselsforbud hjemlet i spesiallovgivningen ellers. Oppregningen av tollmyndighetenes oppgaver i tredje ledd er ikke uttømmende. Tollmyndighetene vil kunne pålegges også andre oppgaver, enten ved lov eller instruks. Forslaget omtaler ikke oppgaven å *kreve inn* toll – og heller ikke innkreving av andre avgifter. Slike oppgaver kan tilordnes tollmyndighetene ved lov eller ved instruks, og det vil ikke være nødvendig at kravet har tilknytning til vareførselen og heller ikke til at tollmyndighetene skal utføre fastsettelsesfunksjoner. Tollmyndighetenes oppgave som innkrevningsmyndighet følger av skattebetalingsloven.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å gi utfyllende bestemmelser om organiseringen av tolltjenesten. Fullmakten er utformet slik at departementet står fritt til å fastsette reglement for tolltjenesten i forskrift, dersom forskriftsformen ellers anses hensiktsmessig som alternativ til intern instruks. Kompetanseregelen i tolloven § 5 forutsetter at det skal gis nærmere bestemmelser om

tollmyndighetenes organisasjon og om tolltjenesten. Med hjemmel i bestemmelsen har det vært fastsatt en rekke reglementer. I forarbeidene til tolloven § 5 er det imidlertid sagt at en slik lovbestemmelse i og for seg er overflødig, for så vidt som Kongens myndighet på dette område allerede følger av Grunnloven § 3, jf. § 18, men at det av rent lovtekniske grunner likevel kan være nyttig at loven gir slik hjemmel, se Tollovkomitéens innstilling side 67 og Ot.prp. nr. 19 (1965–66) side 21. Tilsvarende vil det kunne hevdes – i tråd med hva som ble uttalt av komiteen – at det er liten grunn til å låse fast slike bestemmelser i en særlig lovhjemmel, ettersom Kongen i kraft av sin stilling som øverste forvaltningsmyndighet vil kunne treffe de nødvendige bestemmelser om tollmyndighetenes organisasjon, med de begrensninger som ligger i Stortingets bevilgningsmyndighet (se innstillingen side 13).

Til § 1–6 Kunngjøring av tollsatser mv.

Bestemmelsen omhandler kunngjøring av tollsatser. *Norsk Landbrukssamvirke* er enig i at forvaltningsvedtak om endring av tollsatser bør kunngjøres særskilt av rettsinformative grunner, men ser derimot ikke nødvendigheten av denne paragrafen da det følger av et hvert offentlig vedtak at det skal kunngjøres.

Finansdepartementet mener at det ut fra hensynet til forutberegnlighet og rettsikkerhet er behov for kunngjøring av tollsatser, og finner det hensiktsmessig å lovhjemle et slikt kunngjøringskrav i loven her. Bestemmelsen er formet både som en fullmakt og som et pålegg til departementet. Uttrykket «ordinære tollsatser» sikter til de satser som Stortinget fastsetter for vedkommende budsjettår (eller del av budsjettår – dersom nytt Storting treffer nytt vedtak om toll i budsjettåret), og der det ikke er grunnlag for å innrømme preferansetoll etter bestemmelsene i §§ 8–1 flg. Videre skal også preferansetollsatsene kunngjøres. Dette er de satser som skal anvendes på varer som har opprinnelse i de land som Norge har inngått preferanseavtaler (frihandelsavtaler) med. Preferansetollsatsene slik de er inntatt i Stortingets vedtak om toll, gjennomfører de folkerettslige forpliktelser som Norge har påtatt seg ved de respektive avtalene. Endelig omfatter uttrykket «preferansetollsats» også preferansesatser i det generelle preferansesystemet (Generalized System of Preferences, GSP); disse er folkerettslig ikke-bindende, og utgjør tollmessige innrømmelser overfor utviklingsland. Preferansetollsatsene og de ordinære satsene er stortingsbestemte, og har således materiell lovs rang – og de har sitt for-

valtningsrettslige motstykke i de satser som er resultatet av forvaltningens generelle og individuelle tollnedsettelse, slik disse vil være hjemlet i kapittel 9. Slike forvaltningsbestemte satser har forskrifts rang, og vil omfattes av forvaltningsloven bestemmelser om forvaltningsvedtak dersom ikke annet følger av lov, se omtalen av annet ledd nedenfor.

Første ledd bokstav a pålegger departementet å kunngjøre tollsatsene i Stortingets vedtak om toll på egnet måte, med så vel de ordinære tollsatser som preferansetollsatsene. Normalt vil kunngjøring skje årlig, ved inngangen til et nytt budsjettår. Dersom Stortinget imidlertid treffer et nytt tollvedtak i budsjettåret som endrer gjeldende satser, vil også dette omfattes av kunngjøringsplikten. Selve kunngjøringsmåten vil forutsetningsvis gis særlige bestemmelser om i forskrift. En oppstilling av de ordinære tollsatser forutsetter en konsolidering (oppdatering). Bakgrunnen for dette er at det vedtaksutkastet som Stortinget får seg forelagt til behandling i budsjettproposisjonen, er utformet slik at bare endringene er nevnt eksplisitt. Ettersom stortingsvedtaket vil benytte samme henvisningsteknikk, vil selve konsolideringsarbeidet i prinsippet først kunne gjøres etter at Stortinget har truffet sitt vedtak. I praksis vil imidlertid departementet kunne påbegynne arbeidet, slik at den konsoliderte versjonen foreligger før inngangen til det nye budsjettåret.

Første ledd bokstav b pålegger i *første punktum* departementet en tilsvarende kunngjøringsplikt for de tollsatser som til enhver tid får anvendelse *under budsjettåret*, det vil si de satser som er gjenstand for forvaltningsvedtak som ledd i forvaltningen av tollvernet. Slike forvaltningsvedtak vil vanligvis innebære at en tollsats for et vareslag settes ned i forhold til den sats som er fastsatt i Stortingets vedtak, men tilfeller der tollsatsen økes utover dette som ledd i iverksettelse av handelstiltak etter kapittel 10, vil også i prinsippet være omfattet. Her gjelder imidlertid særlige regler om kunngjøring i de folkerettslige avtaler som åpner adgang for anvendelse av slike handelstiltak, og disse kunngjøringsreglene er omtalt under de enkelte bestemmelser i kapittel 10. Uttrykket «generelle endringer» sikter til både forvaltningsvedtak som innebærer en nedsettelse av en gitt tollsats, og en økning av en tidligere nedsatt sats. I begge tilfeller vil satsendringene være generelle, i den forstand at forvaltningsvedtaket (som endrer den ordinære satsen eller preferansesatsen) får anvendelse for en ubestemt krets av private rettssubjekter. Forslaget innebærer imidlertid at kunngjøring kan skje på annen måte enn den som følger av forvaltnings-

loven §§ 38 flg. I kapittel 9 om tollnedsettelse under budsjettåret, er det gitt bestemmelser om forvaltningens adgang til å sette ned de ordinære tollsatsene under budsjettåret, herunder om tildeling av importrettigheter i form av tollkvoteandeler, enten ved auksjon eller på annen måte. Kunngjøringsplikten vil etter *annet punktum* omfatte også disse tilfellene, for så vidt som forvaltningens vedtak faller innenfor forvaltningslovens definisjon av forskrift.

Første ledd bokstav c pålegger departementet å kunngjøre nye tariffoppdelinger eller endrede tariffoppdelinger. Kunngjøringsplikten er også omtalt i vedlagte utkast til plenarvedtak § 5, der departementet er gitt fullmakt til å innarbeide nye tariffoppdelinger eller endre gjeldende oppdelinger.

Annet ledd omhandler forholdet til forvaltningslovens kunngjøringsregler, og åpner for at disse kan fravikes. Forvaltningsloven § 38 første ledd bokstav c slår fast at forskrifter skal kunngjøres i Norsk Lovtidend. I samme bestemmelse annet ledd heter det at når praktiske hensyn gjør det hensiktsmessig, kan kunngjøringen begrenses til en kort omtale av forskriften med opplysning om hvor teksten kan fås eller finnes. Forvaltningens vedtak om endring av tollsatser, og de forutgående utlysninger om tildeling av importrettigheter i form av nedsatte tollsatser mv., skiller seg imidlertid ut fra hovedtyngden av forvaltningsvedtak ved at de til dels består av tabeller og tall i tillegg til tekstprosa, og dessuten endres hyppig. Både tekniske og rettsinformative grunner kan derved tale for at forvaltningens vedtak om endring av tollsatser bør kunngjøres på annen måte enn ordinære forskrifter, men likevel slik at publiseringen er mest mulig effektiv overfor de berørte brukere.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å gi utfyllende bestemmelser om kunngjøring av tollsatser. Forskriftsformen vil gi brukerne informasjon om hvordan forvaltningen vil gå frem ved fremtidige endringer. Tilsvarende vil høring av slike forskrifter sikre at alternative kunngjøringsmåter vurderes.

Til § 1–7 Periodisering

Bestemmelsen gjelder hvilket tidspunkt som skal legges til grunn for anvendelse av en fastsatt tollsats, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 7.

Uttrykket periodisering sikter til plassering i en tidsperiode, og er også benyttet i skatteloven (ikrafttredelsesbestemmelsene til skattelovens kapittel 14 om tidfesting av inntekt og fradrag i inn-

tekt). En periodiseringsregel henfører et faktisk eller rettslig forhold til en bestemt periode, for eksempel et regnskapsår eller en budsjettermin.

Første ledd slår fast at toll som hovedregel skal svares etter tollsatsen som gjelder på det tidspunkt da en fullstendig utfylt deklarasjon ble mottatt av tollmyndighetene. Med fullstendig utfylt menes at deklarasjonen aksepteres av tollmyndighetene. Er den leverte deklarasjonen mangelfullt utfylt, anses den ikke som mottatt. Paragrafens øvrige ledd gir spesifikke unntak fra denne hovedregelen. Deklarering kan skje manuelt eller elektronisk over datalinje. Ved manuell deklarerings ved hjelp av et papirdokument (utfylt blankett), vil bevislighetene rundt selve den faktiske overlevering være avgjørende. De nærmere regler for deklarerings over linje, og hva som i disse tilfellene skal til for at tollmyndighetene skal anses å ha mottatt deklarasjonen, er inntatt i §§ 4–10 flg., i underkapittelet om deklareringsplikt.

Annet ledd gjelder tilfellene der varen er frigjort før fortolling har funnet sted. Her vil tidspunktet for frigivelsen være avgjørende for den tollsatsen som skal anvendes. Ofte vil en vare utleveres til fri disposisjon, eller slik at den kan disponeres på visse vilkår – uten at fortolling har funnet sted. Vanligvis skjer dette ved bruk av en såkalt «foreløpig deklarasjon». Denne ordningen innebærer at varen frigis på grunnlag av en foreløpig deklarasjon, mot at deklaramenten senere leverer fullstendig deklarasjon.

Tredje ledd gjelder for vare som deklarerer før den innføres, og hvor det er satsen på innførselstidspunktet som skal gjelde.

Fjerde ledd omhandler tilfellene med ulovlig innførsel. Her skal toll svares etter de satser som gjaldt da innførselen faktisk fant sted. Eventuell tvil om innførselstidspunktet vil måtte løses etter alminnelige bevisregler.

Femte ledd første punktum gjelder varer som er benyttet i strid med et innrømmet tollfritak etter kapittel 6, dvs. der varen er innført midlertidig for senere utførsel etter bestemmelsene i §§ 6–1 flg. Dersom det er disponert i strid med disse bestemmelsene, eller tillatelse gitt med hjemmel i disse, skal den tollsats anvendes som gjaldt på tidspunktet fritaket ble innrømmet. *Annet punktum* gjelder annen ulovlig disponering. Det er da tollsatsen som gjaldt på det tidspunkt den ulovlige disponeringen tok til som skal legges til grunn.

Dette kan gjelde varer på tollager som disponeres over uten at tillatelse er gitt, eksempelvis der varen blir utlevert uten tollmyndighetenes tillatelse, eller det disponeres ulovlig ved konsum eller lignende måte. Tilsvarende gjelder dersom det dis-

poneres i strid med hva følger av reglene om tollfritak i §§ 5–1 flg. I *tredje punktum* er det tilføyd at tollsatsen likevel ikke skal settes lavere enn den som ville ha kommet til anvendelse dersom tollskyldneren hadde gått lovlig frem overfor tollmyndighetene, for at regelbrudd ikke skal kunne medføre vinning.

Sjette ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere periodiseringsbestemmelser i forskrift.

Til § 1–8 Forholdet til forvaltningsloven

Bestemmelsen klargjør forholdet til forvaltningsloven, og slår fast at forvaltningsloven gjelder for tollmyndighetenes utøvelse av myndighet, hvis ikke annet er bestemt i denne lov.

Forholdet til forvaltningsloven er løst noe forskjellige for de enkelte lover på skatte- og avgiftsområdet. For direkte skatt har ligningsloven en generell unntaksbestemmelse i § 1–2, der det heter at forvaltningsloven, med unntak for forvaltningsloven kapittel VII om forskrifter, ikke gjelder for skattesaker. I ny skattebetalingslov § 3–1 er det valgt en lignende løsning, der forvaltningsloven får generell anvendelse, men med visse spesifikt angitte unntak. På merverdiavgiftslovens og særavgiftslovens områder gjelder forvaltningsloven, men likevel slik at nærmere angitte spesialregler går foran i enkelte tilfeller. Tolloven har ikke en egen bestemmelse om forholdet til forvaltningsloven, utover at taushetspliktregelen i tolloven § 8 fastslår at forvaltningslovens tilsvarende taushetspliktregler i § 13 til § 13 bokstav e ikke skal gjelde. Den løsning som er valgt i forslaget, svarer i hovedtrekkene til løsningen i ny skattebetalingslov kapittel 3.

De bestemmelser som skal gå foran forvaltningslovens tilsvarende bestemmelser, er § 1–6 om kunngjøring av forvaltningsvedtak om endring i de ordinære tollsatsene mv., og kapittel 12.

Til Kapittel 2 Om tollskyld

Bestemmelsene i kapittelet er nye og angir når tollskyld foreligger og hvem som har tollskyld ved ulike situasjoner. Tollskyldnerbegrepet erstatter det tidligere vareeierbegrepet i tolloven, jf. §§ 1 nr. 3, 37 og 58.

I høringsnotatet viste departementet til at uttrykket «vareeier», slik dette forekommer i dagens tollvgivning, neppe gir noen fullgod veiledning eller forutberegnlighet når det i praksis skal trekkes grenser for den personkrets som skal omfattes av de ulike situasjoner som oppstår under tollbehandlingen, eller der en vare innføres eller

utføres utenom tollmyndighetenes medvirkning. Videre ble det vist til at det sentrale i gjeldende rett er legitimasjonsvirkningene, mens de underliggende forhold omkring eierrådighet ikke er utslagsgivende. Det ble vist til at dagens regler tilsynelatende ikke har skapt større problemer, og at det ikke er nødvendig å gjøre endringer. Med utgangspunkt i ønsket om et mer forutsigbart og brukervennlig regelverk, fant departementet likevel grunn til å foreslå en annen lovteknisk løsning. Det ble lagt til grunn at endringsforslaget ikke skulle medføre nevneverdige materielle endringer. Det ble vist til at synspunktene som fremkom i høringsrunden ville ha særlig interesse.

Enkelte av høringsinstansene har hatt kommentarer til utkastet. *Justisdepartementet* har bedt om at § 2-1 og 2-2 vurderes slått sammen til en bestemmelse som både regulerer de aktuelle tollskyldtilfellene og når tollskyld oppstår i tid.

Den norske advokatforening uttaler:

«Introduksjonen av begrepene «tollskyld» og «tollskyldner» må sies å være den største materielle endring i utkastet. Utkastet åpner for at blant annet en speditør kan gjøre opp «tollskyld» på vegne av oppdragsgiver ved å opptre som deklaratant og være ansvarlig for oppgjøret overfor tollmyndighetene. Dette kalles indirekte representasjon og er per i dag ikke mulig. Det synes videre å ligge en forskjell i at reell, underliggende eier i gitte situasjoner ikke lenger kan holdes ansvarlig.

Ordet «tollskyldner» er ment å erstatte vareeierbegrepet. Vareeierbegrepet gjelder tilsvarende for ansvar for merverdiavgift og særavgifter som oppstår ved innførselen. Det er meningen at «tollskyldner» også skal benyttes i disse sammenhenger.

Advokatforeningen er enig i at begrepet «vareeier» bør undergis revisjon. At det er et legitimasjonsbegrep, men etter rettspraksis også kan omfatte den reelle eier av varen dersom legitimasjon og rett er atskilt, taler for at dette i det minste kommer uttrykkelig frem. Når det nå åpnes for en utvidelse av hvem som kan påta seg ansvar for innførselsavgiftene kan dette tale for at et nytt begrep innføres.

Selve ordet «tollskyldner» synes kanskje noe gammelmodig. Et mulig annet ord kunne være «tolldebitor».

Etter gjeldende rettspraksis er det klart at også den reelle eier av varen kan holdes ansvarlig for lite eller manglende innbetalte avgifter, selv om en annen har opptrådt som vareeier ovenfor tollvesen. Departementets kommentarer på side 58 og 59 etterlater tvil om denne rettstilstanden er oppfattet. Det understrekes også

flere ganger at forslaget neppe medfører vesentlige materielle endringer.

Det må derfor spørres om eksisterende tolkning av vareeierbegrepet på bakgrunn av rettspraksis ønskes videreført i det nye tollskyldnerbegrepet. Etter § 2-3, som angir hvilke subjekter som kan være tollskyldner, synes ikke situasjonen med en proforma deklaratant og skjult eier dekket. Etter (1) vil det være deklaratanten som blir ansvarlig alene. Situasjonen kan neppe sies å dekkes av alternativet representasjon, da det språklig her er naturlig å se hen til et formelt forhold. Situasjonen kan heller ikke ses dekket direkte av (5) eller (6).

Det oppstår videre spørsmål i forhold til sammenhengen mellom de enkelte ledd i § 2-3. Etter (2) vil den ansvarlige være deklaratanten og ikke reell eier. Dette vil typisk gjelde i situasjoner der et norsk selskap midlertidig innfører en vare, eid av et utenlandsk selskap, som skal repareres, benyttes på en utstilling etc. Om varen ikke gjenutføres, rettes kravet mot deklaratanten. Men dersom deklaratanten har videre-solgt varen, er det da meningen at kravet skal kunne rettes mot kjøperen, jf (5)? Mener man her at varen vil være unndratt tollvesenets tilsyn fordi en midlertidig prosedyre ikke er avsluttet korrekt? Eksempelet er ment å illustrere tolkningstvil som kan oppstå innbyrdes i § 2-3. Er det meningen at én situasjon skal kunne dekkes av flere alternativer, og at dette i så fall også omfattes av solidaransvaret etter § 2-4? Utkastet gir etter Advokatforeningens syn ikke et klart svar på disse vesentlige områdene og bør klargjøres.

At det åpnes for såkalt indirekte representasjon reiser flere spørsmål som ikke synes vurdert (jf. likevel den inntatte utredning fra Ole Gjems-Onstad).

Når en annen enn den reelle eier kan opptre som ansvarlig ovenfor tollmyndighetene for innførselsavgiftene, reiser dette spørsmål rundt fradragsretten for inngående merverdiavgift. Etter mval. § 21 kan en næringsdrivende fradragsføre inngående avgift på varer og tjenester til bruk i virksomheten. En speditør e.l. som betaler merverdiavgift på vegne av en kunde, vil ikke oppfylle vilkåret om fradragsrett idet varen som fortolles ikke er til bruk i speditørens virksomhet. Videre, dersom deklarasjonen utstedes i speditørens navn, vil oppdragsgiver (dvs. eier av varen som fortolles) mangle korrekt bilag for å kunne fradragsføre avgiften, jf mval. § 25. Skal en ordning med indirekte representasjon få reell effekt, må disse spørsmålene avklares.

Også forholdet til tollkredittordningen må avklares. Per i dag kan ikke andre enn innehaver av konto benytte denne. Om en speditør

skal kunne stå som tollskyldner, må denne etablere en egen tollkredittkonto, eller skal eierens konto kunne benyttes? Hvordan skal underlagsdokumentet være utformet for at en speditør skal kunne stå som ansvarlig for tollskyld overfor myndighetene? Fakturaen knyttet til varesalget vil fortsatt være i navnet til faktisk kjøper av varene. Må det gjøres en henvisning på fakturaen?»

Toll- og avgiftsdirektoratet uttaler:

«Kapittel 2 i utkastet bygger for en stor del på EFs tollkodeks. Vi har vurdert både dagens konsoliderte tollkodeks og forslaget til ny kodeks (pr. 30.11.2005), og sammenlignet dette med gjeldende norsk rett. Ansvarsreguleringen i utkastet, og kodeksens ansvarssystem, er noe annerledes bygget opp enn ansvarsforholdet etter gjeldende norsk rett, og for så vidt også forslaget til ny regulering i ny tollkodeks. En viss ulikhet vil det imidlertid måtte bli, all den tid prosedyrereglene i EU og Norge er noe forskjellige.

Departementet forutsetter at endringen av begrepsbruk og overgangen til en mer kasuistisk oppregning av den/de ansvarlige knyttet til bestemte situasjoner rundt innførsel og fortolling ikke innebærer «vesentlige endringer i reglens materielle innhold», se høringsnotatet side 59 andre avsnitt. Etter vår oppfatning innebærer lovforslaget noen materielle endringer i forhold til både gjeldende norsk rett og i forhold til gjeldende EF-rett som vi finner grunn til å påpeke.

For det første kan den som har gitt opplysninger i forbindelse med deklarerings av en vare bli ansvarlig, uavhengig av om vedkommende har hatt eller fortsatt har varen i sin besittelse (som er et krav i dag). Ansvar forutsetter imidlertid uaktsomhet eller forsett hos den som har gitt opplysningene. Videre kan den som har medvirket til ulovlig innførsel etter lovforslaget bli ansvarlig, uansett hva medvirkningen består i. Etter gjeldende rett må vedkommende ha hatt «omsorg» for varen ved innførselen. Vi støtter disse endringene, som gjør medvirkeransvaret klarere og mer fleksibelt.

Den andre store endringen er at dagens vareeierbegrep er byttet ut med EF-rettens deklariantbegrep. Vi er enig i at begrepet «vareeier» ikke er godt egnet til å utpeke et ansvarssubjekt for plikten til å svare toll, men mener begrepet «deklarant» også er egnet til forvirring, da dette begrepet i Norge brukes om den som rent faktisk sender inn deklarasjonen (som oftest en speditør). Det materielle innholdet i både vareeierbegrepet og EF-rettens deklariantbegrep er at både den som føres opp som mottaker av varen på deklarasjonen og den

som den deklarererte mottakeren eventuelt representerer, blir ansvarlige. Vi foreslår derfor å bruke begrepene «deklarert mottaker av varen» og «den som blir representert». Slik vi ser det, kan begrepet «deklarant» også erstattes med andre begreper der dette er brukt andre steder i loven. De stedene der vi foreslår at begrepet «deklarant» opprettholdes, er det i betydningen «den som har sendt inn deklarasjonen».

I utkastet § 2-4 er det tatt inn en bestemmelse om at deknning først skal søkes hos den eller de som forsettlig har overtrådt tollovgivningen. Dette forslaget innebærer en vesentlig realitetsendring i forhold til gjeldende rett. Det kan virke som en rimelig regel i forhold til publikum, men det må påpekes at dekningsregelen vil innebære betydelig merarbeid for tollmyndighetene ved at det nå vil bli tollmyndighetene som har bevisbyrden for å plassere overtredelsen i en bestemt skyldgrad. Etter gjeldende rett er det nok å konstatere at lovgivningen er overtrådt og at dette er gjort av en av de aktuelle ansvarlige. Dette prinsippet, at tollmyndighetene skal kunne forholde seg til for eksempel deklarert mottaker uten å ta stilling til skyldgrad, har vært ansett som svært sentralt i tollretten. Vi foreslår derfor prioriteringsregelen strøket.

Utkastet inneholder videre noen feil/unøysaktigheter. For det første er det lite konsekvens i bruken av begrepene tollekspedisjon og fortolling. For eksempel kan det ikke være riktig at tollskylden oppstår allerede når varen tollekspederes, jf. utkastet § 2-2 (1) a. Videre er det slik at ordningen med tollekspedisjon for midlertidig innførsel med delvis tollfritak (§ 2-1 (1) a), som riktig nok finnes i EU, i Norge er organisert slik at importøren fortoller varen på ordinær måte, og senere får delvis refusjon ved gjenutførsel.

I forslaget har man adoptert EUs regler om ansvar som oppstår når varer er under tollmyndighetenes «tilsyn». Vi kan ikke se at det i dag er typetilfeller som vil falle inn under denne kategorien og som ikke er regulert eller kan reguleres andre steder. Vi foreslår derfor bestemmelsene fjernet. Det bemerkes i den forbindelse at EU har et noe annet system enn Norge, ettersom det i EU ikke foreligger en plikt til umiddelbar tollekspedisjon eller innlegg på tollager ved innførselen.

Når det gjelder varer på tollager, legger utkastet opp til at den som har *latt* varen fjerne, forbrukes osv. blir ansvarlig. Dette er en endring i forhold til gjeldende rett, der lagerholder er objektivt ansvarlig for varer som kommer bort. Det er imidlertid heller ikke i tråd med

EF-retten, der det er den som faktisk fjerner varen m.m. som er ansvarlig.

Utkastet innebærer også flere tilfeller av dobbeltregulering. For eksempel er midlertidig innførsel regulert i § 2-3 andre ledd, men vil også omfattes av tollekspedisjonssituasjonen i første ledd. Det kan i dette tilfelle oppstå noe tolkningstvil om hvem som vil være ansvarlig ved midlertidig innførsel – den som har deklart varen eller den som er pålagt å overholde at varen gjenutføres?

Forslaget til lovtekst er blant annet begrunnet i ønsket om mer kasuistiske ansvarsbestemmelser, etter modell fra EFs tollkodeks. Vi har ingen generelle motforestillinger mot å benytte en kasuistisk lovteknikk, og innser at dette kan bidra til bedret forutberegnelighet for ansvarssubjektene. På den annen side vil en slik teknikk stille store krav til lovgivers presisjonsnivå, ved at alle ønskelige tilfeller konkret må nevnes i regelverket. Det vil alltid være en viss risiko for at man utelater situasjoner som man ellers skulle ønske falt inn under regelverket, simpelthen fordi det er vanskelig å forutse alle situasjoner hvor ansvar kan være aktuelt. En kasuistisk lovteknikk vil også være mindre fleksibel i forhold til fremtidige endringen i tollvesenets prosedyrer. Slike prosedyremessige endringer vil i så tilfelle medføre behov for lovendring av ansvarsreguleringen, hvilket kan være både tungvint og tidkrevende. Vi har merket oss at også EU i forslaget til ny tollkodeks legger opp til en mer generell regulering av ansvaret, og knytter dette til normaltilfellene og tilfeller av irregularitet, fordelt på kun to ansvarsbestemmelser. EU synes altså også å fravike den mer kasuistiske inndelingen. Etter en helhetlig vurdering er vi således av den oppfatning at en mer generell regulering er å foretrekke.

I utkastet omhandler § 2-1 tilfellene der tollskyld oppstår, § 2-2 regulerer tidspunktet for når tollskyld oppstår, mens § 2-3 regulerer hvem som vil være ansvarlig for tollskylden i de ulike situasjonene som er nevnt i § 2-1. Tollkodeksen har en noe annen systematikk hvor både tilfellet, tidspunktet og den ansvarlige er regulert i samme bestemmelse. Vi mener man kan oppnå en regelforenkling ved å slå sammen tilfellene og tidspunktene for når tollskyld oppstår i en bestemmelse.»

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t er enig i synspunktene fra Justisdepartementet og Toll- og avgiftsdirektoratet. Forslaget i loven her er derfor justert i forhold til høringsnotatets utkast. Når det gjelder uttalelsen fra Den norske advokatforening, vises til at en del av innvendingene fanges opp av de endringer som er foreslått i forhold til høringen.

Når det gjelder fradragsretten, vises til at det vil fremgå at speditøren opptrer som representant. Departementet understreker imidlertid at det nå ikke er tilsiktet materielle endringer i forhold til merverdiavgiftsregelverket. Når det gjelder forholdet til tollkredittordningen, så holdes dette utenfor dette regelverket. Inntil videre beholdes ordningen som i dag. Dette innebærer at en speditør som fortoller varer i sitt navn på vegne av andre, ikke kan benytte kundens kreditt.

Kapittelet samler de sentrale bestemmelser om tollrettens pliktsubjekt, det vil si den som plikter å svare toll ved en gitt vareførsel. Regler om ansvar for toll er i gjeldende rett knyttet til begrepet «vareeier», og dette begrepet er plassert flere steder i tolloven. Hovedregelen er gitt i tolloven § 37, der det heter: «Vareeieren, eller den som på hans vegne har omsorg for varen ved innførsel til tollområdet, er ansvarlig for toll [...]». Begrepet er definert i tolloven § 1 nr. 3, som «den som overfor tollvesenet er legitimert til å råde over en vare». I tillegg er det gitt ansvarsbestemmelser knyttet til enkelte andre subjekter i særlige situasjoner, slik som tollagerholder ved irregulært uttak fra tollager (§ 52), avsender ved forpassing (§ 56) og medhjelpere/omsorghavere ved selve innførselen (§§ 37 og 58). I høringsnotatet ble det foreslått en kasuistisk regulerings-teknikk som tok utgangspunkt i de situasjoner som typisk vil utløse plikt til å svare toll. Departementet er enig med Toll- og avgiftsdirektoratet i at dette er uhensiktsmessig, og har i stedet utformet lovforslaget etter en modell fra forslaget til ny tollkodeks fra EF. Ansvarssubjektene er dermed samlet i færre, mer generelle bestemmelser.

Begrepsbruken er også ny, ved at plikten til å svare toll alltid er betinget av at det er oppstått en særskilt «tollskyld», og at denne tollskylden knyttes til en personlig debitor, en «tollskyldner». Tollskyldneren kan være en fysisk eller en juridisk person.

Introduksjonen av nye begreper og ny regulerings-teknikk – til erstatning for tollovens vareeierbegrep – har som siktemål å skape klarhet og forutsigelighet på et område som har vært noe usammenhengende og til dels vanskelig tilgjengelig. Forslaget vil også ha den fordel at brukere flest dermed får et felles begrepsapparat å forholde seg til, enten det er norsk tollrett eller våre nabolands tollrett som skal anvendes.

Forslagets bestemmelser om tollskyld er tilpasset innarbeidede begreper som benyttes i internasjonal vareførsel, deriblant dem som benyttes i formularer som Enhetsdokumentet (*Single Administrative Document*) etter SAD-konvensjonen (*Convention on the Simplification of Formalities in the*

Trade of Goods, of 22 May 1987), opprinnelig inngått mellom EF og de daværende medlemslandene i EFTA. Enhetsdokumentet inneholder en rekke forskjellige rubrikker, som må utfylles i forbindelse med at varer deklarerer overfor tollmyndighetene. Utfylling kan skje elektronisk eller på papir, og informasjonsinnholdet er i prinsippet det samme enten deklarerer skjer manuelt eller via TVINN-systemet. Etter forslaget vil de opplysninger som settes inn i de enkelte rubrikkene, særlig mottakeren av varen, være avgjørende for hvem som vil falle innenfor den personkrets som skal anses som tollskyldnere. Dette er for øvrig i praksis den samme vurderingen som gjøres etter gjeldende rett.

I praksis vil importører ofte vurdere bruk av profesjonelle medhjelpere, både for å effektivisere egne rutiner og for å redusere økonomisk risiko. Tilsvarende vil speditører og andre som besitter særlig kompetanse på toll- og vareførselområdet, kunne tilby tjenester som tilpasses handelslivets praktiske behov, både for å sikre teknisk gjennomføring av deklareringsrutinene, og for å besørge oppgjør overfor tollmyndighetene på importørens vegne, slik at toll og andre offentlige krav blir gjort opp korrekt og i tide. Forslaget åpner derfor for at speditører og andre som ønsker å tilby slike tjenester der toll- og avgifts-krav gjøres opp på andres vegne (indirekte representasjon), selv vil kunne stå som ansvarlig overfor tollmyndighetene. Slik forslagets bestemmelser om tollskyld er formulert, vil det kunne utvikles nye tjenestetyper i den utstrekning det er behov for dette i handelsforhold, og speditørnæringen vil dessuten gis samme rammebetingelser som i våre naboland.

Forslaget søker i størst mulig grad å regulere ansvaret for toll på samme måte som i EFs tollkodeks, men tilpasser seg samtidig norsk lovgivningsteknikk og språkføring. Enkelte forskjeller i prosedyrene har også ført til at deler av EF-regelverket ikke er like aktuelt i Norge, og derfor er blitt utelatt. Dette gjelder bl.a. ordningen med midlertidig innførsel med tollnedsettelse, der man i Norge i stedet for nedsettelse ved innførsel, har en refusjonsordning ved gjenutførsel. Bestemmelsene i kapittel 2 er delt inn i 5 paragrafer, der den første gjelder henholdsvis *tilfellene* der tollskyld oppstår og *tidspunktet* for når tollskylden oppstår. De to neste paragrafene tar for seg *hvem* som er tollskyldner. Deretter følger en paragraf om solidaransvar for tollskyld og en særregel om garantistens ansvar for å svare toll der varen sendes etter internasjonale avtaler om tollforenklinger mv.

Til § 2–1 Tollskyld

Bestemmelsen er ny og angir dels at tollskyld er en forpliktelse til å svare toll, og dels har bestemmelser om når tollskyld oppstår. I høringsnotatet ble det foreslått en uttømmende oppregning av tilfeller der tollskyld oppstår. Etter høringen er bestemmelsen endret, jf. omtalen innledningsvis til kapitlet.

Første ledd forklarer hva tollskyld innebærer.

Annet ledd fastsetter når og i hvilke tilfeller tollskyld oppstår for varer som fortolles. *Bokstav a* fastsetter at tollskyld oppstår ved fortolling, noe som er den mest praktiske situasjonen ved innførsel av varer. Fortolling skjer ved at mottaker av varene, eller noen som opptre på hans vegne, sender inn en tolldeklarasjon til tollmyndighetene. Når denne blir akseptert oppstår plikten til å betale, jf. også § 1-1 bokstav c og § 4-20.

Bokstav b gjelder de tilfellene der det ved fortolling er gitt helt eller delvis tollfritak, og vilkårene for dette fritaket senere er brutt. Bestemmelsen vil praktisk ramme de tilfeller der det ved innførselen ble oppgitt visse egenskaper eller bruksformål som var avgjørende for tollnedsettelsen eller fritaket, og dette viser seg ikke å medføre riktighet. Eksempler er tollfri proviant som viser seg å bli brukt i innenriks trafikk, jf. § 5-2, eller landbruksvarer som likevel ikke oppfyller vilkåret om teknisk bruk etter § 5-7 (1) b.

Tredje ledd fastsetter når, og i hvilke tilfeller tollskyld oppstår i forhold til ufortollende varer. Dette omfatter blant annet tollekspederte (men ufortollende) varer, varer på tollager og innsmuglede varer. *Bokstav a* gjelder de tilfellene der det er gitt midlertidig tollfritak, og vilkårene for dette fritaket ikke lenger er oppfylt. Dette kan dreie seg om manglende overholdelse av vilkåret om gjenutførsel innen ett år, jf. §§ 6-1 (3) og 6-2 (2), men også bruk av varen i strid med andre vilkår i kapittel 6. Dersom f.eks. en hest blir innført for avlsformål, jf. § 6-2 (1) h, vil tollskyld oppstå dersom den i stedet blir brukt til travløp.

Bokstav b gjelder de tilfellene der andre av lovens forpliktelser i forbindelse med innførsel, transport, lagring eller annen disponering er overtrådt. Tollskyld vil i disse tilfellene oppstå ved selve overtredelsen. Typiske tilfeller vil være:

1. Brudd på plikten til å legge fram varen for kontroll ved innførsel (smugling), jf. § 3-1.
2. Brudd på førerens plikter ved innførselen, der disse bruddene har ført til at varer enten er eller kunne vært unndratt fortolling, jf. §§ 3-2, 3-3, 3-4 og 3-6.

3. Ulovlig disponering over ufortollet vare, jf. §§ 4-10 og 4-25, f.eks. ved ulovlig bruk av varer som ligger på tollager ved at varen tas i bruk eller bearbeides uten at det er gitt tillatelse til dette, eller bruk av forpasset eller transittert vare uten at varen er lagt fram for tollmyndighetene. Det vil også være ulovlig disponering dersom en mottaker i Norge bruker en vare som vedkommende har fått noen andre til å smugle inn.
4. Uttak fra tollager i strid med § 4-30.

Oversikten er ikke uttømmende, men det er på den annen side heller ikke slik at et hvert brudd på forpliktelsene i loven vil medføre at tollskyld oppstår. Bestemmelsen sikter til de forpliktelsene som skal sikre riktig tollbehandling av varer ved innførselen.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser om når tollskyld oppstår.

Til § 2–2 Tollskyldner ved fortollet vare

Bestemmelsen er ny og angir hvem som er tollskyldner ved fortollet vare. I høringsforslaget gjaldt denne bestemmelsen tidspunktet for når tollskyld oppstår. Bestemmelsen er endret etter høringen etter innspill fra *Justisdepartementet og Toll- og avgiftsdirektoratet*.

Logistikk- og transportindustriens landsforening hadde merknader til høringsnotatets § 2-3 mht hvem som er å anse som tollskyldner, men som i forslaget her følger av §§ 2-2 og 2-3 om tollskyldner ved fortollet og ufortollet vare:

«I utkastet foreslås det at man går bort fra vareeierbegrepet og heller gir en kasuistisk oppramsning av den som er tollskyldig og lar dem som etter oppramsningen kan være ansvarlige, få et solidarisk ansvar.

Det er tydeligvis ikke meningen å utvide ansvarsområdet, men man har varslet om at høringsssvarene er særlig viktig her.

I så måte er det for oss særlig ordlyden i utkastets § 2-3 (1) som kan by på problemer og som vi mener har fått en uheldig ordlyd.

Etter forarbeidene til gjeldende tolov går det klart frem at en speditør som opptre som fullmektig, ikke skal anses som vareeier. Det må noe mer til før man kan si at en speditør kan sies å ha råderett over en vare. Etter tl. § 37 er det også klart at speditøren ikke har noe ansvar så lenge han har gitt fra seg varen.

Speditøren er den som i de aller fleste tilfellene faktisk deklarerer varene ved innførsel. Men han gjør det på vegne av en importør på samme måte som en advokat eller revisor lager en selvangivelse for sin klient. Speditøren er også den som sender tolldeklarasjonene inn til

tollvesenet uten at importøren som sådan undertegner.

Mange vil derfor si at det er speditøren som er deklarant og at han derfor blir tollskyldig etter første setning i bestemmelsen.

Men det kan ikke være meningen da utkastet altså klart sier at man ikke vil utvide kretsen av ansvarlige. Utkastets ordlyd kan dessverre tolkes som en vesentlig utvidelse.

Det bør derfor i bestemmelsen gjøres helt klart at så lenge speditøren som representant deklarerer og han gjør det i navnet til importøren, har speditøren ingen tollskyld. I dette tilfelle er speditøren en direkte representant, og som i EU bør han ikke ha noe ansvar. Derimot hvis han ikke tilkjennegir at han opptre for en annens regning, skjønner vi at han må anses som tollskyldig.

Det foreslås derfor at man lager en bestemmelse eksplisitt om dette. Vi blir gjerne med på rådslagning om en slik bestemmelses ordlyd.

Utkastets § 2-3 (1) innfører også et nytt prinsipp som vel ikke kan sies å være i tråd med dagens rett, nemlig at de som gir opplysninger til tollmyndighetene, for eksempel en speditør, også hefter dersom man har rimelig grunn til å mene at vedkommende var kjent med feilen.

Ved første øyekast virker regelen rimelig. Ut fra vanlig culpa-grunnlag skulle vel det også kunne gi et tilsvarende resultat. Men regelen er ny og vil helt sikkert avstedkomme mange prosesser. En speditør får nemlig kjennskap til mange forhold uten at saksbehandleren hos speditøren oppfatter at det kan bety feilaktige fortollinger. Det vil dermed bli mange tollvedtak som med en slik regel vil virke urimelig og hvor det beste hadde vært å ilegge importøren ansvaret og så får denne regresse et eventuelt krav mot speditøren.»

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t anser det som sentralt å klargjøre ansvarsforholdene som kan oppstå ved vareførselen. I høringsnotatet ble det lagt til grunn at en omlegging fra vareeierbegrepet, ikke vil innebære nevneverdige materielle endringer. Det ble imidlertid vist til at en overgang til en regulering med typetilfeller vil kunne medføre enkelte ulikheter i beskrivelsen av den personkrets som omfattes. Departementet viste likevel til at det måtte antas at slike ulikheter i ordlyd neppe vil medføre vesentlige materielle endringer, når det tas hensyn til at det vil gjelde en aktsomhetsnorm der eksempelvis faktisk medvirkning til ulovlig innførsel likevel ikke anses å medføre ansvar dersom medvirkeren er i aktsom god tro. Som nevnt over har departementet funnet grunn til å justere reglene om tollskyld noe i forhold til høringsforslaget. Departementet legger til grunn

at synspunktene fra Logistikk- og transportindustriens landsforening også ivaretas ved dette.

Bestemmelsen knytter seg til de typetilfellene som følger av § 2-1 annet ledd, og utpeker en tollskyldner for disse tilfellene, dvs. hvem som er ansvarlig. Tollskyldneren kan være en fysisk eller en juridisk person.

Første ledd regulerer den vanligste og mest praktiske situasjonen ved innførsel av varer, og innebærer at den som føres opp som mottaker på tolldeklarasjonen (SAD-dokumentet) er tollskyldner.

Annet ledd fastsetter at den som lar seg representere ved fortolling av varer vil være solidarisk ansvarlig for tollskylden med den deklarererte mottakeren. Dette tilsvarer ansvarsreguleringen i EFs tollkodeks ved såkalt «indirekte representasjon», men er innholdsmessig i det alt vesentligste en videreføring av vareeierbegrepet i gjeldende rett. Ett eksempel vil være at en speditør fører seg selv opp som mottaker på tolldeklarasjonen, selv om den reelle varemottaker er en annen. Speditøren vil her være tollskyldner etter første ledd, mens mottakeren vil være tollskyldner etter annet ledd.

Tredje ledd fastsetter at den som i forbindelse med deklarerering av en vare har gitt feilaktige opplysninger som fører til at tollskyld helt eller delvis ikke oppkreves, er tollskyldner i tillegg til varemottakeren, dersom vedkommende visste eller burde ha visst at opplysningene var feilaktige. Også etter gjeldende rett ville «den som har opptrådt på hans [vareeiers] vegne» være ansvarlig, men bare i den grad han fremdeles hadde varen i sin besittelse. Det vil ikke lenger være et vilkår for ansvar at den som har gitt de feilaktige opplysningene har varen i sin besittelse på det tidspunktet feilen oppdages. Bestemmelsen er i samsvar med ansvarsreguleringen i EFs tollkodeks.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser om hvem som er tollskyldner etter denne paragrafen.

Til § 2–3 Tollskyldner ved ufortollet vare

Bestemmelsen er ny og angir hvem som er tollskyldner ved ufortollet vare. I høringsforslaget anga denne bestemmelsen hvem som er tollskyldner. Bestemmelsen er endret etter høringen etter innspill fra Toll- og avgiftsdirektoratet.

Bestemmelsen knytter seg til de typetilfellene som følger av § 2-1 (3), og utpeker en tollskyldner for disse tilfellene, enten denne tollskyldneren er en fysisk eller en juridisk person.

Første ledd fastsetter at den som er ansvarlig for oppfyllelse av de vilkår som er gitt i forbindelse

med midlertidig tollfritak etter kapittel 6, er tollskyldner dersom vilkårene ikke oppfylles. Bestemmelsen må sees i sammenheng med § 4-25, som innebærer at den som ønsker å disponere over en tollekspedert vare på en annen måte enn angitt ved tollekspedisjonen, plikter å inngi ny deklarasjon. Tollskyldner etter denne bestemmelsen vil være deklarerert mottaker av varen, eventuelt også den som reelt sett har mottatt varen ved innførselen.

Annet ledd fastsetter at den som har ansvar for å overholde andre forpliktelser etter loven blir tollskyldner dersom vedkommende ikke overholder forpliktelsene. Dette vil være ulike personer i forhold til de forskjellige typetilfellene. Ved brudd på plikten til å legge fram varen ved innførsel, tollekspedere den eller legge den inn på tollager, dvs. smugling, vil plikten, og derved tollskylden, påhvile den som faktisk innførte varen. Tollagerholder vil være tollskyldner dersom han ikke overholder sine forpliktelser etter § 4-30, men også den som rent faktisk tar varen ut fra lageret uten å tollekspedere den vil være ansvarlig, jf. § 4-10. Ved ulovlig disponering over en ufortollet vare etter §§ 4-10 og 4-25, vil tollskyldner være den som faktisk disponerte varen. En senere erverver av varen i Norge vil imidlertid ikke være tollskyldner, med mindre det foreligger uaktsomhet eller forsett, se fjerde ledd. Oppbevaring av en vare vil også være regulert i fjerde ledd.

Tredje ledd fastsetter at den som medvirker til brudd på de reglene som det henvises til i første og annet ledd også er tollskyldner dersom vedkommende visste eller burde ha visst at forpliktelsene eller vilkårene ikke var overholdt. Regelen om medvirkning er ny i forhold til gjeldende rett, og er ment å ramme aktiv medvirkning til de nevnte regelbruddene. Ren oppbevaring av varer vil i stedet bli behandlet i fjerde ledd.

Fjerde ledd fastsetter at den som har ervervet eller oppbevart varer som er innført i strid med de reglene det er henvist til i første og annet ledd, også er tollskyldner dersom vedkommende visste eller burde ha visst at forpliktelsene eller vilkårene ikke var overholdt. Det siktes her for det første til situasjoner der noen kjøper smuglede eller midlertidig innførte varer i Norge. Bestemmelsen viderefører på dette området gjeldende rett slik den er tolket i rettspraksis. Oppbevaring av varer gir i seg selv ikke grunnlag for tollplikt etter gjeldende rett. Endringen er imidlertid gjort for å harmonisere norsk rett med EF-retten, og er begrenset til å gjelde den som har utvist skyld i forbindelse med ervervet av den ufortollete varen.

Femte ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser om hvem som er tollskyldner etter denne paragrafen.

Til § 2–4 Solidaransvar for tollskyld

Bestemmelsen er ny og gjelder solidaransvar for tollskyld, i de tilfeller der det er flere tollskyldnere. Tilsvarende solidarregel finnes i EFs tollkodeks artikkel 213. I høringsforslaget ble det foreslått en tilføyelse om at dekning først skal søkes den som forsettlig har overtrådt tollovgivningen, jf. også den reviderte tollkodeksen artikkel 51. Departementet har ikke funnet grunn til å innta en slik tilføyelse i lovforslaget, og viser til at tilføyelsen representerer en materiell endring i forhold til gjeldende regler. Videre vil en slik dekningsregel innebære betydelig merarbeid for tollmyndighetene. I likhet med Toll- og avgiftsdirektoratet legger departementet vekt på at tollmyndighetene skal kunne forholde seg til en av de ansvarlige, uavhengig av intern skyldgrad dem imellom.

Første ledd fastsetter at dersom det er flere tollskyldnere som har samme tollskyld, skal de hefte solidarisk overfor tollmyndighetene.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser om solidaransvar for tollskyld.

Til § 2–5 Tollskyld for vare som sendes i henhold til internasjonal avtale om tollforenklinger

Bestemmelsen er ny og omhandler tilfellene der en vare er sendt inn i eller gjennom tollområdet etter særlige prosedyrer fastsatt i internasjonale avtaler om tollforenklinger. De avtalene som det refereres til, er bl.a. Konvensjonen om en felles transitteringsprosedyre (*EU-EFTA Convention on Common Transit Procedure, of 20 May 1987*), TIR-konvensjonen (*Customs Convention on the International Transport of Goods under cover of TIR carnets, Geneva, of 15 January 1959 – la convention douanière relative au transport international des marchandises sous le couvert de carnets TIR*) og ATA-konvensjonen (*Customs Convention on the ATA carnet for the Temporary Admission of Goods, Brussels, of 6 December 1961 – la convention douanière sur le carnet ATA pour l'admission temporaire de marchandises*).

Første ledd fastsetter at garantist er tollskyldner dersom det disponeres over varen i strid med den tillatelse som tollmyndighetene har gitt etter de ovennevnte prosedyrene.

Annet ledd fastsetter at garantistens ansvar etter første ledd skal gjelde uten hensyn til de øvrige bestemmelser om tollskyld i kapittel 2. Det

innebærer at det i transitterings- og forpassingstilfellene kan være flere tollskyldnere, både garantisten og andre som utpekes som tollskyldnere etter de øvrige bestemmelser.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser om garantistens plikt til å svare toll.

Til Kapittel 3 Trafikken til og fra tollområdet

Kapittelet omhandler den generelle melde- og fremleggelsesplikt som påhviler enhver som bringer vare til eller fra tollområdet. I § 3-2 flg. er det særlige bestemmelser som omhandler plikter for fører av transportmiddel. Kapittelet svarer i hovedsak til reglene i tolloven kapittel IV («Trafikken til og fra tollområdet»), og kan spores tilbake til tolloven av 1928 og delvis også til tolloven av 1845.

Til § 3–1 Melde- og fremleggelsesplikt

Bestemmelsen omhandler den generelle plikten til å melde fra om og legge frem varer for tollmyndighetene, og viderefører tolloven § 24.

Første ledd pålegger enhver som bringer med seg vare til eller fra tollområdet, å melde fra til tollmyndighetene og å oppgi eller legge frem varene for tollmyndighetene til kontroll. Melde- og fremleggelsesplikten er generell, og retter seg så vel mot passasjerer og mannskap på skip eller luftfartøy som anløper norsk havn eller lufthavn, og reisende som krysser riksgrensen på vei, uten hensyn til transportmåte eller krysningssted. For fører av transportmiddel gjelder særlige bestemmelser om blant annet om meldeplikt, se §§ 3–2 flg. Den alminnelige meldeplikt etter § 3–1 må også sees i sammenheng med de nærmere regler om tollbehandling i §§ 4–1 flg. og deklareringsplikt etter § 4–10, og den fremgangsmåte som der er bestemt for hvorledes meldinger og deklarasjoner skal inngis. Toll- og avgiftsdirektoratet har påpekt at godsregistreringsordningen er under omlegging, og at utviklingen går mot registrering av varene allerede ved innførselen. Det er etter direktoratets mening derfor behov for hjemmel for å kunne pålegge registreringsplikt for den som bringer varer til tollområdet. Finansdepartementet er enig i dette, og har innarbeidet bestemmelse om dette i første ledd *annet punktum*.

Annet ledd gjør unntak fra meldeplikten i første ledd. *Bokstav a* omhandler innførsel, der det gis unntak for person som bare bringer med seg reisegods som ved innførselen er toll- og avgiftsfritt etter § 5–1 (1) bokstav a og § 6-1 (1) bokstav a, og som ellers kan innføres uten spesielle tillatelser. De nærmere regler om vareslag, verdi- og kvan-

tumsbegrensninger mv. for toll- og avgiftsfritt reisegods vil være fastsatt i forskrift, hjemlet dels i nevnte §§ 5–1 og 6-1, og dels i de tilsvarende lover om merverdiavgift og særavgifter ved innførsel. Unntaket fra meldeplikten vil i disse tilfellene samsvare med bestemmelsene om unntak fra deklarasjonsplikten, se § 4–10. Det vises også til at det i særlovgivningen vil finnes forbud mot innførsel av spesifikke vareslag, som visse våpen, narkotika og lignende. Unntaket fra melde- og fremleggesplikten etter bokstav a, gjelder ikke slike tilfeller, jf. tilføysen om at varen må kunne innføres uten spesielle tillatelser. *Bokstav b* gjør unntak fra meldeplikten ved utførsel, dersom vedkommende som bringer varen med seg unntaksvis ikke er omfattet av deklarasjonsplikten, jf. § 4–11. Forutsetningen er, som i innførselstilfellene, at varen som medbringes ikke er undergitt krav om spesielle utførselstillatelser, slik som i eksportkontrolllovgivningen, se § 3–7 annet ledd.

Tredje ledd åpner for innføring av forenklede rutiner for melde-, fremlegges-, oppgave- og registreringsplikt på grenseoverganger, fergeterminaler, flyplasser og andre innpasseringssteder, dersom forholdene etter tollmyndighetenes vurdering ligger til rette for det. I dag er det slike forenklede rutiner bl.a. ved innførsel av varer som reisende bringer med seg ut over toll- og avgiftsfri kvote (automat) og innførsel i form av postsendinger. I tillegg finnes det varettyper hvor det er lite praktisk å fremlegge varen for kontroll i tradisjonell forstand, som inn- og utførsel av strøm, eller ved fløting av tømmer. Loven åpner også for at profesjonelle aktører kan få forenklede rutiner dersom man oppfyller visse vilkår. Det vises for øvrig til hva som er nevnt i motiveringen for § 4-10.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser om melde- og fremleggesplikten, og om når og hvordan meldingen skal gis og hva den skal inneholde, herunder pålegg om å avgi forhåndsmelding. Etter høringsinnspillet fra Toll- og avgiftsdirektoratet er det i lovforslaget innarbeidet fullmakt til også å gi forskrift om unntak fra pliktene etter denne paragrafen.

Til § 3–2 Bestemmelsessted ved ankomst til tollområdet

Bestemmelsen retter seg mot fører av transportmiddel og angir bestemmelsesstedet ved ankomst til tollområdet. Bestemmelsen viderefører tolloven §§ 21 og 22.

Første ledd pålegger fører av ethvert transportmiddel som ankommer tollområdet, til å gå direkte til et tollsted. Bestemmelsen tar sikte på å hindre at

transportmidler går til steder hvor tollmyndighetene ikke er stasjonert, der det naturlig nok er vanskeligere å utøve kontrollvirksomhet. *Den norske advokatforening* mener, under henvisning til dagens lokalisering av tollmyndighetenes stasjoner, at det ikke er behov for bestemmelsen i § 3-2 som angir en plikt for fører av transportmiddel til å gå direkte til det sted der tollmyndighetene er stasjonert.

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t finner det ikke hensiktsmessig å endre bestemmelsen. Prinsippet som fremkommer er viktig ut fra kontrollhensyn, og har nær sammenheng med meldeplikten.

Annet ledd åpner for at fører av fartøy og luftfartøy kan pålegges å følge bestemte fly- eller seilingsleder. Tilsvarende kan fører av motorvogn som er på vei til eller fra tollområdet pålegges å følge bestemte veier. *Samferdselsdepartementet* og *Luftfartstilsynet* mener det vil være en materiell endring og ser heller ikke behovet for en bestemmelse som gir tollmyndighetene myndighet til å pålegge fører av fartøy i luften å følge bestemte flygeveier, og viser til at det kan oppstå konflikt i forhold til anvisninger fra lufttrafikkjenesten basert på sikkerhetsinteresser.

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t viser til at det ikke har vært meningen å foreslå materielle endringer her, og at det åpenbart må være luftfartsmyndighetenes ansvar å dirigere lufttrafikken.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser om fører av transportmiddel og dennes plikt til å gå direkte til tollsted, herunder om bestemte fly- eller seilingsleder og veiruter. Etter høringsinnspillet fra Toll- og avgiftsdirektoratet er det i lovforslaget innarbeidet fullmakt til også å gi forskrift om unntak fra pliktene etter denne paragrafen.

Til § 3–3 Meldeplikt ved ankomst til bestemmelsessted

Bestemmelsen retter seg mot føreren av transportmiddel og pålegger en meldeplikt ved ankomst. Bestemmelsen viderefører tolloven § 22.

I høringen ble det i *første ledd første punktum* foreslått en bestemmelse som innebærer at fører av fartøy mv. som ankommer sted i tollområdet, skal melde fra til tollmyndighetene før ankomsten. *Toll- og avgiftsdirektoratet* har i høringen vist til at dette er en endring i forhold til gjeldende regler, hvor det er tilstrekkelig å melde seg snarest mulig etter ankomsten. I praksis kan da fartøyet anløpe sted, for deretter å kontakte tollmyndighetene når disse er tilgjengelig. Direktoratet anbefaler ikke at

en regel om meldeplikt før ankomst innføres før den er konsekvensutredet. *F i n a n s d e p a r t e m e n t e t* er enig i dette, og har justert forslaget slik at det er tilstrekkelig å melde seg snarest mulig. Departementet har også justert forslaget slik at det ikke oppstår utilsiktede virkninger ved å knytte meldeplikten til ankomst til tollområdet, i stedet for som etter nåværende § 22, «når et transportmiddel kommer fra utlandet». I høringen var dette knyttet til ankomsten til tollområdet, noe som vil innebære en utilsiktet virkning ved at mange transportmidler, som i dag faller utenfor reglene om meldeplikt, vil få meldeplikt. Departementet ser det imidlertid som hensiktsmessig å ha meldeplikt som en hovedregel, men da slik at det i de aktuelle bestemmelsene i stedet innarbeides en fullmakt til å gjøre unntak fra disse pliktreglene.

Med sted siktes til havn, ankringsplass eller lufthavn, men også andre steder vil kunne omfattes av regelen, avhengig av tollmyndighetenes nærmere bestemmelse. I *annet punktum* bestemmes at tilsvarende plikt kan pålegges fører av landbaserte transportmiddel, det vil si motorvogner på vei, jernbanetog og lignende. *Tredje punktum* åpner for at føreren kan la andre gi melding på sine vegne, for eksempel speditør, megler, ekspeditør eller andre som føreren gir fullmakt, eller som av den ansvarlige for varetransporten er pålagt å gjøre dette.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser om førerens meldeplikt etter første ledd, herunder om når og hvordan melding skal gis og hva meldingen skal inneholde, og om unntak fra meldeplikten.

Til § 3–4 Lossing

Bestemmelsen retter seg mot fører og omhandler lossing av vare fra transportmiddel. Bestemmelsen viderefører tolloven § 23.

Første ledd oppstiller i *første punktum* en plikt til å innhente tillatelse fra tollmyndighetene før varer losses eller fjernes fra et transportmiddel ved dets ankomst til tollområdet.

I praksis gis slik tillatelse av tollagerholderen, som er bemyndiget av tollmyndighetene til, på visse vilkår, å motta og lagre ufortollede varer. Bestemmelsen ivaretar i første rekke hensynet til kontrollen med ufortollede varer. Selv om det ikke fremgår av ordlyden, vil det ikke være noe i veien for at tillatelse til lossing gis før transportmiddelet kommer til tollområdet. Som ledd i arbeidet for å forenkle handelsrutinene, vil det heller ikke være noe i veien for at tollmyndighetene fastsetter generelle unntak fra kravet om at samtykke skal fore-

ligge før lossing finner sted. Dette vil kunne klargjøres i forskrift. Av *annet punktum* følger at i unntakstilfelle, for eksempel der transportmiddelet av tekniske grunner, værforhold eller lignende, er tvunget å losse utenfor ordinært lossested, skal føreren likevel snarest mulig melde fra til tollmyndighetene om lossingen.

I høringen ble det i *annet ledd første punktum* foreslått at fører av transportmiddel som ankommer tollområdet, eller den som handler på hans vegne, umiddelbart plikter å la medbrakte varer godsregistrere før varene legges inn på tollager. *Toll- og avgiftsdirektoratet* har i høringen vist til at godsregistreringsordningen er under omlegging, og foreslår at dette kommer til uttrykk i bestemmelsen. *F i n a n s d e p a r t e m e n t e t* er enig i dette og har innarbeidet i bestemmelsen en plikt for fører av transportmiddel som ankommer tollområdet, eller den som handler på hans vegne, å la medbrakte varer registrere etter gjeldende bestemmelser, jf. fullmakten i tredje ledd.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser om lossing og registrering. Slike bestemmelser vil gjelde hvorledes tillatelsen skal innhentes, og hvilke steder eller områder og til hvilke tider lossingen skal tillates. Det kan også gis bestemmelser som gjør unntak fra plikten til å innhente tillatelse før lossing.

Til § 3–5 Lasting

Bestemmelsen retter seg mot fører av transportmiddel og omhandler lasting av vare i fartøy som har bestemmelsessted utenfor tollområdet. Bestemmelsen viderefører tolloven § 27.

Første ledd bestemmer i *første punktum* at tollmyndighetenes tillatelse må innhentes før varer lastes om bord i fartøy som har bestemmelsessted utenfor tollområdet. Bestemmelsen gjelder bare for skip. I *annet punktum* bestemmes at også landbaserte transportmiddel vil kunne omfattes, ikke bare fartøy. Slik utvidet anvendelse til nærmere bestemte transportmidler, som for eksempel til visse lastebiler eller godstog, vil måtte fastsettes i forskrift etter tredje ledd. Av *tredje punktum* følger at særskilt lastetillatelse fra tollmyndighetene likevel ikke kreves for produkter av fiske og fangst som er tatt ombord i fartøy på fiske- og fangstfeltene.

Annet ledd gir en sanksjonsregel, ved at varer som er innlastet uten tollmyndighetenes tillatelse, kan kreves losset for at varene skal kunne undersøkes før de eventuelt lastes inn på ny.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser om lasting, herunder om

at lastning bare kan finne sted på bestemte steder, i bestemte områder og til bestemte tider. Som nevnt vil det også forutsettes at eventuell utvidet anvendelse av første ledd til andre typer transportmidler enn fartøyer, må forskriftsfestes.

Til § 3–6 Tillatelse, meldeplikt mv. ved videre transport i tollområdet

Bestemmelsen retter seg mot fører av transportmiddel ved videre transport av ufortollet vare i tollområdet. Bestemmelsen viderefører tolloven § 26.

Første ledd pålegger i *første punktum* fører av fartøy å innhente tollmyndighetenes tillatelse til å gå videre til annet sted i tollområdet, dersom det medbringes ufortollende varer, herunder proviant. Dersom det gis slik tillatelse, bestemmer *annet punktum* at reglene i §§ 3–2 til 3–4 kommer tilsvarende til anvendelse ved ankomst til annet sted i tollområdet. Etter *tredje punktum* kan fører av andre transportmidler pålegges tilsvarende meldeplikt.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om videretransportering av ufortollende varer innenfor tollområdet, og om unntak fra meldeplikten. Eventuell utvidet anvendelse av meldeplikten etter første ledd, til også å gjelde andre, nærmere bestemte typer transportmidler enn fartøyer, må forskriftsfestes.

Til § 3–7 Meldeplikt ved avreise fra tollområdet – særskilt eksporttillatelse

Bestemmelsen retter seg mot fører av transportmiddel og omhandler avreiseforholdene. Bestemmelsen bygger på tolloven § 26 annet ledd, § 28 og lov 18. desember 1987 nr. 93 om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi § 1.

Første ledd pålegger i *første punktum* føreren av et fartøy og luftfartøy – før dette forlater tollområdet – å melde fra til tollmyndighetene om avreisen. I *annet punktum* åpnes det for at fører av landbaserte transportmiddel kan pålegges tilsvarende meldeplikt.

Annet ledd gjelder tilfellene der transportmiddelet medbringer varer som er omfattet av lovgivningen om eksportkontroll. Her pålegges føreren å forsikre seg om at nødvendig eksporttillatelse er gitt før transportmiddelet forlater tollområdet. Eksportkontroll er regulert i flere lover, blant dem lov 18. desember 1987 nr. 93 om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. De varer som omfattes av reglene om pliktig

eksporttillatelse, er oppregnet i særlige vedlegg til forskrifter til eksportkontrollloven. Eksportkontrolllovgivningen gir regler også om opplysningsplikt og om straffesanksjoner, og vil supplere de tilsvarende bestemmelser i tollovgivningen. Bestemmelsen her regulerer imidlertid ikke førerens plikter etter eksportkontrolllovgivningen.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser, blant annet om når og hvordan melding skal gis, hva den skal inneholde og om unntak fra meldeplikten. Skal anvendelse av meldeplikten etter første ledd utvides til også å gjelde andre typer transportmidler enn fartøyer, må dette forskriftsfestes.

Til Kapittel 4 Tollbehandling

Kapittelet er nytt i forhold til den eksisterende tolloven, og samler bestemmelser som omhandler behandlingen av varer som føres inn på eller ut av tollområdet. Uttrykket «tollbehandling» vil omfatte både tolldeklarerer, oppbevaring på tollager og tollekspedisjon. Tidligere var begrepet «tollforretning» vanlig brukt om gjøremål som er lagt til tollmyndighetene. Etter høringen har departementet erstattet begrepet med «tolltjeneste», som anses mer opplysende, og som vil omfatte tollmyndighetenes gjøremål. Kapittelet er inndelt i fire underkapitler, og redigert etter en kronologisk orden, der paragrafene er ordnet slik at de angir i rekkefølge de forskjellige plikter som oppstår ved inn- og utførsel av varer. Underkapittel I gir fellesbestemmelser om tollbehandlingen, herunder om tolltjenesten. Underkapittel II gir bestemmelser om deklareringsplikt. Dette underkapittelet har også en bestemmelse om elektronisk deklarerer over linje. Underkapittel III gir bestemmelser om tollekspedisjon, og underkapittel IV om lagring av ufortollet vare. Bestemmelsene om lagring av ufortollende varer er plassert etter underkapittelet om tollekspedisjon for å tydeliggjøre at innførte varer i utgangspunktet skal tollekspederes. Tollovens bestemmelser om tolletatens pakkhus og opplagssteder foreslås ikke videreført, ettersom disse ikke lenger har praktisk betydning. Bestemmelsene om lagerholders ansvar for toll er flyttet til kapittel 2 om tollskyld, mens bestemmelsen om frisoner og frihavner er plassert til slutt i kapittel 4.

Tolloven § 35 gir i dag fullmakt til å gi bestemmelser om tollkreditt. Bestemmelse om dette er innarbeidet i ny skattebetalingslov § 14-20. Det foreslås derfor ingen regler om tollkreditt i den nye loven om toll og vareførsel.

Til § 4–1 Plikt til tollbehandling

Bestemmelsen omhandler plikten til å tollbehandle en vare, og bygger på tolloven § 29.

I høringen ble det bl.a. foreslått at varene skulle tollekspederes umiddelbart på det tollsted som ligger nærmest lossestedet, og legges inn på tollager. *Logistikk- og Transportindustriens Landsforening* har vist til at de fleste varer i dag av praktiske grunner og for å håndtere en stadig økende import til Norge, blir kjørt direkte til importøren som skal ha varene i bero på sitt lager inntil de er fortollet. LTL antar at utkastet ikke vil endre dagens praksis, og at det fortsatt vil være anledning til å bygge på den juridisk fiksjon som likestiller dette med at varene legges inn på lager.

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t har i lovforslaget ikke inntatt vilkår om at varene skal tollekspederes «på det tollsted som ligger nærmest lossestedet». I rutinene for tollekspedisjon av varer er ikke dette lenger noe vilkår. Departementet viser videre til bestemmelsens annet ledd som åpner for at varen kan lagres på annen måte. For å unngå omgåelser og ulovlige innførsler, er det imidlertid sentralt at dette skjer med tollmyndighetenes godkjenning. Departementet anser det uheldig dersom det utvikler seg en praksis på siden av regelverket. Toll- og avgiftsdirektoratet vil i lys av dette bli bedt om å klargjøre denne praksisen. Ved utarbeidelsen av forskriften vil dette også bli vurdert nærmere.

Første ledd slår fast den sentrale pliktregel i tollretten, at varer som innføres til tollområdet skal undergis tollbehandling. Bestemmelsen må leses i sammenheng med den alminnelige meldepliktsregelen for fører av transportmiddel etter § 3–1, men tollbehandlingsplikten retter seg ikke bare til føreren, men til enhver. Tollbehandling er et samlebegrep for alternativene som er oppregnet i *første ledd*, nemlig at en vare som innføres enten skal (a) tollekspederes umiddelbart, (b) legges inn på tollager, (c) anbringes i en frisone, (d) tilintetgjøres eller (e) avstås til tollmyndighetene. Videre innebærer tollekspedisjonen at tollmyndighetene tillater at det kan disponeres over varen på nærmere angitt måte. De alternative disponeringsmåtene fremgår av definisjonen av uttrykket tollekspedisjon i § 1–1 annet ledd bokstav h, og de korresponderende detaljregler i §§ 4–20 flg. i underkapitlet om tollekspedisjon.

Annet ledd utvider de fire alternativene etter første ledd, slik at en ufortollet vare med tollmyndighetenes godkjenning likevel kan tillates at blir liggende midlertidig på lossestedet, eventuelt mot sikkerhet for toll og avgifter som måtte påløpe ved

en eventuell senere fortolling. Det skal bemerkes at uttrykket «annen likestilt lagringsplass» i tolloven § 29 annet ledd, gir liten veiledning fordi begrepet «tollager» har endret innhold siden tollovens tilblivelse i 1966. Den gang var «tollager» ensbetydende med tollmyndighetenes pakkhus, jf. Ot.prp. nr. 19 (1965–66) side 26, mens «annen likestilt lagringsplass» var et privat tollager. Etter gjeldende rett har imidlertid uttrykkene fått et endret meningsinnhold, slik at tollager i praksis er et privat tollager godkjent av tollmyndighetene, ettersom lagring av ufortollet gods ikke lenger besørges av tollmyndighetene. Det vises for øvrig til bestemmelsene om §§ 4–30 flg. i underkapitlet om lagring av ufortollet vare.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om tollbehandling og tollekspedering, om frist for tollekspedisjon og om tollmyndighetenes adgang til å kreve dekket omkostninger ved lagerholdet og til å kreve sikkerhet. Det innføres i dag en rekke varer som ikke tollbehandles. Dette gjelder olje og gass fra kontinentalsokkelen, og fisk fanget av norske fartøy. Departementet har i tredje ledd derfor innarbeidet en hjemmel til å gi forskrift om fritak fra plikten til tollbehandling.

Til § 4–2 Tilbakehold, lagring og tvangssalg mv.

Bestemmelsen omhandler tollmyndighetenes mulighet for å tilbakeholde, lagre og tvangsselge varer som ikke blir tollekspedert. Bestemmelsen bygger på tolloven §§ 30, 33 og 47.

Første ledd bestemmer at tollmyndighetene for tollskylderens regning kan tilbakeholde eller innhente en vare som ikke er tollekspedert. Betingelsen for tilbakeholdelse og innhenting er at varen ikke er tollekspedert innen de frister som er fastsatt etter § 4–1.

Annet ledd gjelder tollmyndighetenes adgang til tvangssalg av den tilbakeholdte gjenstanden. Det bestemmes videre at tollmyndighetenes avhendelse av varer som er innhentet eller tilbakeholdt, skal skje gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg i skattebetalingsloven § 14–10. Bestemmelsen i tolloven § 4–2 tredje ledd (nåværende § 30 tredje ledd) om at toll og offentlige avgifter skal dekkes foran lagerholders krav på lagerleie er nå innarbeidet i ny skattebetalingslov § 14–10 fjerde ledd.

Tredje ledd gir tollmyndighetene adgang til å ta hånd om varen på annen måte enn ved tvangssalg, herunder tilintetgjøre varen. Etter tolloven § 33 kan tilintetgjøring skje når tollskyldneren velger å avstå varen til tollmyndighetene, og etter loven

§ 47 kan tilintetgjøring skje dersom varen er lite holdbar eller i ferd med å bli ødelagt, og tilintetgjøring finnes nødvendig. I sistnevnte tilfelle skal tollskyldneren om mulig varsles. Bestemmelsene om tilintetgjøring i tolloven §§ 33 første ledd og 47 tredje ledd videreføres her. I mange tilfeller er det eksempelvis tatt hånd om biler med så lav verdi at salgsinntekten ikke vil dekke lagrings- og salgsutgiftene. For å unngå tap, vil det være ønskelig at bilen kan leveres til skrotning eller gjenvinning så raskt som mulig. I andre tilfeller vil det ikke være mulig å selge varen, for eksempel fordi varen er undergitt restriksjoner. Tollmyndighetene må da kunne ha anledning til å ta varen i forvaring på annen betryggende måte, eksempelvis der varen faller innenfor de særlige regler som gjelder for eksotiske dyre- og plantearter, slik dette er bestemt i Cites-konvensjonen (*Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora, Washington, of 3 March 1973*).

Fjerde ledd fastslår at tollskyldneren skal dekke omkostningene ved tilintetgjøringen, og viderefører tolloven § 33 annet ledd når tollskyldneren har valgt å avstå varen til tollmyndighetene etter § 33 første ledd, og § 47 tredje ledd siste punktum når det er tale om lite holdbare varer eller varer som er i ferd med å bli ødelagt.

Femte ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om blant annet tollmyndighetenes adgang til å tilbakeholde, innhente, lagre, selge eller tilintetgjøre varer, herunder adgangen til å kreve dekket omkostninger knyttet til tilbakeholdelsen, innhenting, lagerholdet, salget og varsling.

Til § 4–3 Åpnings- og ekspedisjonstid – særskilt vederlag for utførte tolltjenester

Bestemmelsen omhandler tolltjenestens åpnings- og ekspedisjonstid, og viderefører tolloven §§ 6 og 7.

Første ledd bestemmer at tollmyndighetene skal holde grenseovergangsstedene åpne når trafikkmengden tilsier det, med unntak av tilfeller der det innføres ferdselsforbud. For så vidt gjelder varehandel med andre EØS-land, vil grenseovergangsstedenes åpningssteder være undergitt de minstekrav som følger av artikkel 8 i EØS-avtalen protokoll 10, Om forenkling av kontroll og formaliteter i forbindelse med godstransport. Åpnings- og ekspedisjonstider vil måtte reguleres nærmere i forskrift med hjemmel i siste ledd.

Annet ledd bestemmer at tolltjenester skal utføres innen de fastsatte åpnings- og ekspedisjonstider. Uttrykket «tolltjeneste» erstatter tidligere

«tollforretninger» som var nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 108 (1992–93), avsnitt 5.2.

Tredje ledd er hentet fra tolloven § 7, og åpner for at tolltjenester også kan utføres utenfor regulær åpnings- og ekspedisjonstid, eller utenfor selve toll-ekspedisjonsstedet, for eksempel i havn eller på flyplass. *Annet punktum* bestemmer at tollmyndighetene i slike tilfeller kan kreve særskilt godtgjørelse. Det må forutsettes at slik godtgjørelse står i rimelig forhold til de utgifter tollmyndighetene påføres som følge av vedkommende tolltjenester. Etter EØS-avtalen Protokoll 10 artikkel 8 nr. 4 skal det være tillatt å kreve betaling for visse tolltjenester som ytes utenfor fastsatt ekspedisjonstid.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser om antallet og beliggenheten av grenseovergangssteder, herunder de enkelte grenseovergangsstedenes åpnings- og ekspedisjonstid. Videre kan departementet fastsette forskrift om at det skal betales særskilt vederlag for visse tolltjenester, og om hvordan vederlaget skal beregnes.

Til § 4–10 Deklareringsplikt ved innførsel – ufortollet vare

Bestemmelsen gjelderplikten til å deklarene en vare ved innførselen, og viderefører tolloven § 32.

Første ledd slår fast et selvdeklareringsprinsipp. Dette innebærer at den som vil disponere over en vare som ikke er fortollet, av eget tiltak må søke tollmyndighetene om tillatelse. Uttrykket «vare som ikke er fortollet» vil bestemmes med utgangspunkt i legaldefinisjonen i § 1–1, og de nærmere regler i underkapittelet om tollekspedisjon, se §§ 4–20 flg. Uttrykket «innhente tollmyndighetenes tillatelse» henspiller på de deklareringsrutinene som er omtalt i annet ledd, og i de påfølgende paragrafer.

Annet ledd oppstiller i *første punktum* et formkrav, der det bestemmes at søknad om tillatelse som nevnt i første ledd skal inngis til tollmyndighetene i form av en tolldeklarasjon. Regelen er en videreføring av tolloven § 32 første ledd, men slik at tollovens generelle betegnelse («søknad med tilhørende opplysninger») er erstattet av et formkrav om «tolldeklarasjon». *Annet punktum* bestemmer at tolldeklarasjonen skal inneholde de opplysningene om varen som kreves etter forskrift, eller som tollmyndighetene finner nødvendig i det enkelte tilfelle for å foreta en betryggende tollekspedisjon.

Tredje ledd presiserer at tolldeklarasjonen skal leveres skriftlig eller elektronisk. Papirdeklarasjon skal skje på fastsatt formular (innførselsdeklarasjon), og nærmere bestemmelser om dette vil fast-

settes i forskrift, jf. tredje ledd. Når det gjelder elektronisk deklarerings, vil nærmere bestemmelser om dette finnes i §§ 4–13 flg. For reisende kan deklarerings av reisegods ut over toll- og avgiftsfri kvote etter annet punktum skje muntlig når tollmyndighetene åpner for dette.

Fjerde ledd bestemmer at dokumenter som kreves fremlagt etter forskrift, eller som myndighetene finner nødvendig for å kunne foreta en betryggende tollekspedisjon, skal være vedlagt eller gjort tilgjengelig på den måten som tollmyndighetene bestemmer, med mindre annet fremgår av forskrift. Det er også bestemt at tollmyndighetene kan nekte å ta en deklarasjon under behandling inntil alle pliktige opplysninger eller dokumenter er avgitt.

Femte ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om deklareringsplikten, herunder blant annet om deklareringsmåten, de dokumenter og øvrige opplysninger som pliktes fremlagt, og om forenklede rutiner som innebærer fritak fra, eller lettelser i, deklareringsplikten. Det vises her til motivene til § 3-1 annet og tredje ledd vedrørende melde- og fremleggelsesplikten. Fritak og forenklinger i forhold til disse pliktene vil ofte korrespondere med tilsvarende fritak og forenklinger i forhold til deklareringsplikten. Ett eksempel er reisende som kun har med reisegods innenfor den toll- og avgiftsfrie kvoten. Disse er fritatt for både melde- og deklareringsplikten, og kan passere tollmyndighetene på grønn sone der en slik ordning er innført.

Statistisk sentralbyrå (SSB) har vist til at statistikkarbeidet bl.a. baserer seg på opplysninger fra tolldeklarasjonene, og understreker viktigheten av at disse er riktige. SSB hadde sett det som en fordel med hjemmel til å kreve korrekte/fullstendige opplysninger også under en forenklet prosedyre. SSB ser videre behov for en hjemmel for tjenestespesifikasjon av deklarasjonen. SSB peker også på at statistikken for utenrikshandel med tjenester bygger på data innhentet direkte fra foretakene, men med noen grad av overlapp med tolldeklarasjonene. I noen tilfeller vil tjenester være inkludert i varetransaksjonen. For å unngå dobbelttelling er det derfor behov for å splitte transaksjonsverdien i en vare- og en tjenestedel. SSB viser til at tollmyndighetene i dag kun har hånd om tollverdien, og ikke over den fulle transaksjonsverdien. SSB vil se det som en fordel at den nye loven kunne kreve en slik spesifisering ved deklarerings.

Finansdepartementet er enig med SSB i behovet for korrekte opplysninger i tolldeklarasjonen, og faren for at opplysningene til statistikkensyn ikke vil bli tilstrekkelig ivaretatt der-

som forenklede rutiner gjøres omfattende. Departementet viser imidlertid til at det ligger til tollmyndighetene å vurdere de forenklede rutinene, og det er i denne vurderingen naturlig å se hen til også andre forhold enn de rent tollmessige, eksempelvis statistikkensyn. Departementet ser imidlertid ikke behov for å regulere vurderingstemaene nærmere i loven her. Departementet finner heller ikke å imøtekomme SSBs anmodning om hjemmel for å splitte deklarasjonen. En slik endring forutsetter en bredere utredning, og departementet anser ikke at det er rom for en slik materiell endring i denne omgang.

Til § 4–11 Deklarasjonsplikt ved utførsel – særskilt eksporttillatelse

Bestemmelsen omhandler deklareringsplikten ved utførsel, og viderefører tolloven § 38, jf. lov 18. desember 1987 nr. 93 om kontroll med eksport av varer, tjenester og teknologi mv. § 1.

Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) etterlyser en beskrivelse av sider ved direkte leveranser av fisk i utlandet fra fiskefartøyer, jf. lov 27. april 1990 om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer, som definerer slik leveranse som eksport. Etter forskrift til loven skal tollmyndighetene innkreve og fastsette markedsavgiften og føre kontroll med at forbudet mot eksport fra eksportør som ikke er registrerte, overholdes. FKD viser imidlertid til at denne type leveranser ikke anses som utførsel fra tollområdet og avviker fra tollovens normalordning som videreføres i lovutkastet. Det blir vist til at dette medfører en mangelfull registrering av slike leveranser som eksport, og at dette også er et problem med hensyn til statistikk og nasjonalregnskapet.

Finansdepartementet viser til at denne problemstillingen er til vurdering, men anser det ikke hensiktsmessig å gå nærmere inn på dette i denne tekniske revisjonen. Departementet vil eventuelt kunne vurdere problemstillingen nærmere når forskriften til loven skal utarbeides.

I høringen ble det i et tredje ledd foreslått en bestemmelse om å innhente eksportkontrollmyndighetens tillatelse. Etter innspill fra *Toll- og avgiftsdirektoratet* i høringen, har departementet ikke videreført dette i forslaget. Selv om eksportkontrolllovgivningen pålegger at tillatelse skal være innhentet før selve utførselen, er det ikke ønskelig at tillatelsen også i ethvert tilfelle skal være innhentet før tolldeklarasjonen. Selv om tillatelsen i de fleste tilfeller vil være på plass, vil det kunne forekomme at forholdet først blir avklart ved deklarasjonen. Tilsvarende gjelder ved en

rekke andre varer hvor tollmyndighetene håndhever andre etaters regelverk ved utførsel.

Første ledd slår i *første punktum* fast at det gjelder et selvdeklareringsprinsipp også ved utførsel. Dette innebærer at enhver som vil utføre vare fra tollområdet, av eget tiltak plikter å innhente tollmyndighetenes tillatelse til dette før varen utføres. Bestemmelsen får anvendelse for alle varer, enten varen er fortollet eller ufortollet. Av *annet punktum* følger at søknad om slik tillatelse inngis ved at varen deklarerer, og etter *tredje punktum* gjelder de alminnelige deklarasjonsregler etter § 4–10 tilsvarende for varesendinger som utføres. Første ledd må også sees i sammenheng med pliktregelen i § 3–5, om å innhente tollmyndighetenes samtykke før lasting.

Annet ledd bestemmer at deklarerer skal skje i så god tid, at tollmyndighetene skal ha mulighet for å undersøke varen før den er innlastet. De nærmere frister vil måtte fastsettes i forskrift.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser, blant annet om deklareringsmåten, de dokumenter og øvrige opplysninger som pliktes fremlagt, og om forenklete rutiner som innebærer fritak fra plikten til å innhente utførselstillatelse.

Til § 4–12 Oppbevaring av meldinger, deklarasjoner, dokumenter mv.

Bestemmelsen omhandler plikten til å oppbevare meldinger til tollmyndighetene, og viderefører tolloven § 42.

Første ledd pålegger den som avgir pliktig melding til tollmyndighetene, herunder tolldeklarasjoner, å oppbevare meldingen eller en kopi av denne. Plikten gjelder enten meldingene er inngitt på papir, ved bruk av elektronisk datautveksling, eller på annen måte, og tilsvarende gjelder for de dokumenter, erklæringer mv. som skal fremlegges etter kapittel 3.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om hvor, på hvilken måte og hvor lenge meldinger eller meldingskopier, og de dokumenter og øvrige opplysninger som pliktes fremlagt, skal oppbevares.

Den norske advokatforening har vist til at den nye bokføringsloven innførte en differensiert lagringstid for primær- og sekundærdokumentasjon på hhv. 3 og 10 år, og ber departementet vurdere om oppbevaringsplikten også kan differensieres for tolldokumentasjonen.

Finansdepartementet vil vurdere dette nærmere, og har i forslaget innarbeidet også en hjemmel til å gi forskrift om fritak fra oppbevaringsplikten.

Til § 4–13 Tillatelse til bruk av elektronisk datautveksling ved deklarerer mv.

Bestemmelsen omhandler muligheten for å bruke elektronisk datautveksling når melding skal gis tollmyndighetene. Bestemmelsen viderefører tolloven §§ 40–44.

I høringsnotatet ble bestemmelsene i tolloven §§ 40–44 foreslått innarbeidet i utkastet §§ 4-13 til 4-17, hovedsakelig med fullmakter til å gi nærmere forskrifter. *Toll- og avgiftsdirektoratet* har anbefalt at bestemmelsene i utkastet § 4-14 til 4-17 i stedet innarbeides i forskrifter, og at fullmaktsbestemmelsene til å gi forskrifter samles i utkastet § 4-13 tredje ledd. *Finansdepartementet* er enig i at disse tekniske bestemmelsene i stedet bør innarbeides i forskrift, og har endret utkastet i samsvar med dette.

I tilknytning til disse bestemmelsene har *Data-tilsynet*, under henvisning til personopplysningsloven § 28, påpekt at personopplysninger ikke skal lagres lenger enn nødvendig for å gjennomføre formålet. Datatilsynet viser til at en særlov om sletting vil gå foran det som følger av § 28. *Finansdepartementet* anser det som naturlig at også bestemmelser om sletting av opplysninger blir regulert i forskrift.

Første ledd bestemmer at melding og deklarasjoner som etter loven skal inngis til tollmyndighetene, kan tillates gitt ved hjelp av elektronisk datautveksling. Videre fastsettes at bestemmelsene om deklarerer får tilsvarende anvendelse på annen datamaskinassistert kommunikasjon med tollmyndighetene så langt de passer.

Annet ledd bestemmer at den som har fått tillatelse til å gi melding ved hjelp av elektronisk datautveksling etter første ledd, kan pålegges ikke å benytte annen overføringsmåte overfor tollmyndighetene enn den som fremgår av tillatelsen. Et slikt pålegg vil det i enkelttilfeller kunne gjøres unntak fra.

Tredje ledd bestemmer at tillatelsen kan endres eller tilbakekalles.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift. Ledet samler forskriftskompetansen som tidligere fulgte av tolloven §§ 41–44. Departementet kan etter dette gi bestemmelser om vilkår som må være oppfylt for at det skal kunne gis tillatelse til bruk av elektronisk datautveksling, fremgangsmåten ved ending og tilbakekall av tillatelsen, hvilke typer meldinger som kan overføres elektronisk, hvordan overføringen skal skje, når elektroniske meldinger skal anses være lagt frem, hvilke plikter som kan pålegges brukeren for å

ivareta meldingssikkerheten, nettverksleverandørens plikter i forbindelse med utvekslingen, og tillatelsens øvrige innhold. Herunder vil det bli gitt regler om lagring og sletting av personopplysninger.

Til § 4–20 Frigjøring av ufortollet vare – fortolling

Bestemmelsen omhandler vilkår for fri disponering av ufortollet vare, og viderefører tolloven § 32, jf. 1 nr. 7, og tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 6.

Første ledd slår fast en sentral regel i tollretten, nemlig at fri disponering av vare er betinget av tollmyndighetenes tillatelse, og at slik tillatelse gis ved at varen fortolles. Bestemmelsen må leses i sammenheng med § 1–1, som definerer «fortolling» som en tollbehandling som innebærer at en vare frigjøres og går over i fri disponering i tollområdet. Uttrykket «frigjøres» benyttes i dag i tolloven § 1 nr. 7, der det heter om fortolling at dette er en «tollbehandling som innebærer at en vare helt frigjøres fra tollvesenets befatning».

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om frigjøring av ufortollet vare, herunder om tollekspedisjon, fortolling og om forenklede fortollingsrutiner.

Til § 4–21 Sending av ufortollet vare til sted i tollområdet – forpassing

Bestemmelsen omhandler vilkår for sending av ufortollet vare til sted i tollområdet, og viderefører tolloven § 56 første og annet ledd.

Første ledd åpner i *første punktum* for at ufortollet vare kan forpasses til nærmere angitt sted i tollområdet dersom tollmyndighetene gir tillatelse til det. Tillatelsen vil kunne gis i forbindelse med at varen tollekspederes, men den kan også gis på annen måte. *Annet punktum* bestemmer at tillatelse til forpassing skal gis på de vilkår som følger av den forpassingsordning som benyttes. Bestemmelsen er utformet slik at den skal samsvare med internasjonale avtaler om forpassing og de ulike *carnet*-ordninger som er henvist til som anbefalt praksis («recommended practice») i Kyoto-konvensjonen om forenkling og harmonisering av tollprosedyrer (*International Convention on the simplification and harmonization of Customs procedures, Kyoto, of 18 May 1973*), Anneks E.1.

Annet ledd pålegger den som har fått tillatelse til forpassing og føreren av det transportmiddel som varen sendes med, å bringe varen direkte til bestemmelsesstedet uten unødig opphold. Videre pålegges disse ved ankomsten umiddelbart å frem-

legge varene for tollmyndighetene i samme mengde og i uendret tilstand.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om forpassingsordninger, blant annet om sikkerhetsstillelse, låsing og forsegling, bruk av og omkostninger ved tollvakt, og om ansvar ved brudd på vilkår i forpassingstillatelse.

Til § 4–22 Grensekryssende sending av ufortollet vare – transittering

Bestemmelsen omhandler vilkår for grensekryssende sendinger av ufortollet vare, og viderefører tolloven § 57.

Første ledd bestemmer i *første punktum* at ufortollet vare kan sendes gjennom eller til sted i tollområdet i transitt, dersom tollmyndighetene ved tollekspedisjonen gir tillatelse til det. Tillatelsen vil kunne gis i forbindelse med at varen tollekspederes, men den kan også gis på annen måte. *Annet punktum* henviser til vilkårene i den konvensjonen som legges til grunn for tillatelsen. I første rekke vil dette gjelde Konvensjonen om en felles transitteringsprosedyre (*EU–EFTA Convention on Common Transit Procedure, of 20 May 1987*), men også andre konvensjoner som omfatter forsendelse av varer over landegrenser vil omfattes. Mest praktisk er TIR-konvensjonen (*Customs Convention on the International Transport of Goods under cover of TIR carnets, Geneva, of 15 January 1959 – la convention douanière relative au transport international des marchandises sous le couvert de carnets TIR*). Det er også gitt transitteringsbestemmelser i Konvensjonen om forenklinger i formalitetene ved handel med varer, SAD-konvensjonen (*Convention on the Simplification of Formalities in Trade of Goods, of 20 May 1987*), mellom de samme partene. Betingelsene for slik transittforsendelse vil følge av vedkommende konvensjonsbestemmelse, og må forutsettes at avklares i forbindelse med at varesendingen tollekspederes. Vilkårene er i prinsippet like både ved forsendelse ut av tollområdet, som når varer kommer inn i tollområdet, selv om ansvaret for toll og avgifter vil kunne være ulikt.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser, blant annet om elektroniske transitteringssystemer, autorisasjonsordninger og vilkår for disse, og ansvar ved brudd på transitteringstillatelse. Transitteringsordningene inneholder en rekke prosedyrebestemmelser som det er behov for å gjennomføre i norsk intern rett. Hjemmel til å gi forskrift om slike prosedyrer er innarbeidet i annet ledd.

Til § 4–23 Tillatelse til utførsel

Bestemmelsen omhandler vilkår for å utføre varer fra tollområdet, og viderefører tolloven § 38, jf. lov 18. desember 1987 nr. 93 om kontroll med eksport av varer, tjenester og teknologi m.v. § 1. Videre vises til tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1 bokstavene a til c som gjelder utførsel av ufortollete varer. I høringen var det i annet ledd forslag om at vare som er omfattet av lovgivningen om eksportkontroll, bare kan tollekspederes for utførsel dersom eksportkontrollmyndighetene har gitt tillatelse til det. Departementet viser til at en slik forutsetning om tillatelse for visse vareslag følger av eksportkontrollloven § 1. Eksportøren (deklaranten) vil etter forholdene kunne pålegges å dokumentere overfor tollmyndighetene at det foreligger en slik eksporttillatelse, gitt av vedkommende eksportkontrollmyndighet. Bestemmelsen er ikke tatt med i forslaget her, og det vises til kommentarene til § 4-11.

Første ledd bestemmer at utførsel av vare er betinget av tollmyndighetenes tillatelse, og at slik tillatelse gis ved at varen tollekspederes. Regelen må leses i sammenheng med deklarasjonsplikten etter § 4-11. Det innarbeides også bestemmelse om at den som har fått tillatelse til utførsel, også plikter å utføre varen.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser, blant annet om at ufortollet vare kan tillates levert til salg eller bruk om bord i fartøy eller luftfartøy som skal forlate tollområdet. Tilsvarende hjemmel har tollmyndighetene i dag i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1 bokstavene a til c, som alle gjelder utførsel av ufortollet vare. Tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1 bokstav d gjelder i dag tillatelse til salg av ufortollet vare fra skattefrie utsalg (taxfree) for passasjerer som reiser til utlandet. Bokstav d gjelder imidlertid også for skattefritt salg til passasjerer som ankommer Norge med fly. Fra 1. juli 2005 ble det åpnet for skattefritt salg ved ankomst til Norge, jf. St.prp. nr. 65 (2004-2005) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2005. De bestemmelsene i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1 som i dag gjelder utførselstilfellene, foreslås inntatt i § 4-23. Bestemmelsen som gjelder skattefritt salg av ufortollete varer ved ankomst til Norge, vil etter forslaget her reguleres i § 4-30. I tillegg foreslås at forskriftsfullmakten i tredje ledd også omfatter adgang til å sette tidsfrist for utførsel av varene i forbindelse med at tillatelse gis.

Til § 4–24 Annen disponering over ufortollet vare

Bestemmelsen omhandler vilkår for å disponere over en vare på annen måte, og bygger på tolloven § 32.

Første ledd bestemmer at tollmyndighetene kan gi tillatelse til annen form for disponering over ufortollet vare enn det som er nevnt i §§ 4–20 til 4–23. Slik disponering vil blant annet omfatte midlertidig tollfritak for varer som skal gjenutføres, og frigjøring av ufortollete varer uten at fortolling finner sted. En praktisk viktig ordning i den forbindelse vil være midlertidig innførsel ved hjelp av ATA-carnet, i samsvar med ATA-konvensjonen (*Customs Convention on the ATA carnet for the Temporary Admission of Goods, Brussels 6. desember 1961*). Tillatelse til disponering over varen vil gis i forbindelse med at varen tollekspederes, jf. § 4–25.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om disponering over ufortollet vare som nevnt i første ledd.

Til § 4–25 Adgang til å disponere over tollekspedert vare mv.

Bestemmelsen angir at en vare bare kan disponeres over i samsvar med tollekspedisjonen, og viderefører tolloven § 32 annet til femte ledd.

Første ledd uttrykker det sentrale prinsippet om at det først kan disponeres over ufortollet vare etter at varen er tollekspedert, og at tollekspedisjonen innebærer at det settes vilkår for disponeringen.

Annet ledd slår fast at det skal foretas en ny tollekspedisjon dersom det skal disponeres over varen på annen måte enn det som er gitt i tillatelsen ved den forutgående tollekspedisjonen.

Tredje ledd bestemmer at tollmyndighetene kan nekte tollekspedisjon inntil de dokumenter som pliktes avgitt etter lov eller forskrift er mottatt.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om tollekspedisjon, og om utsettelse av, eller fritak fra, den alminnelige deklarasjonsplikt, jf. § 4–10.

Til § 4–26 Rett til gjenutførsel, avståelse mv.

Bestemmelsen omhandler de muligheter en mottaker har til å gjenutføre eller avstå varen til tollmyndighetene. Bestemmelsen viderefører tolloven § 33.

Første ledd gir mottakeren rett til å gjenutføre varen, såfremt varen ikke er tollekspedert. Varen skal i så fall deklarerer for utførsel. Uttrykket «eller disponere over på annen måte» sikter til samtlige av de alternativer som en tollekspedisjon åpner for.

Annet ledd gjelder retten til avstå varene. En slik avståelse innebærer at tollmyndighetene kan beslutte å selge varen til fordel for statskassen, eller å tilintetgjøre den. Reglene i § 4–2 gis tilsvarende anvendelse når varen avstås m.m. i tollekspedisjonstilfellene.

Etter *tredje ledd første punktum* gjelder retten til å gjenutføre eller avstå en vare uten at toll skal betales ikke vare som er innført eller disponert over i strid med tollovgivningen eller tollmyndighetenes vedtak. Tollmyndighetene kan likevel tillate at varen gjenutføres eller avstås uten at toll skal betales, når det foreligger særlige omstendigheter knyttet til innførselen eller disponeringen, jf. *annet punktum*. Bestemmelsen må sees i sammenheng med bestemmelsene i kapittel 2.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om blant annet adgangen til å kreve dekket omkostninger ved lagerholdet og til å kreve sikkerhet.

Til § 4–27 Tilbakehold ved disponering i strid med tollekspedisjon

Bestemmelsen omhandler tollmyndighetenes mulighet til å tilbakeholde en vare som er disponert over i strid med det som er angitt i tollekspedisjonen. Bestemmelsen viderefører tolloven § 30 første ledd.

Første punktum gir tollmyndighetene rett til – på tollskyldnerens regning – å holde tilbake eller hente inn varer som er disponert over i strid med det som er angitt i tollekspedisjonen, jf. § 4–25. Forutsetningen er at tollskyldneren eller noen denne svarer for har disponert over varen i strid med tillatelse gitt ved tollekspedisjon. Er varen i tollmyndighetenes varetekt, kan varen nektes utlevert. Etter *annet punktum* gjelder § 4–2 annet til femte ledd tilsvarende. Etter forskriftsfullmakten som følger av § 4–2 femte ledd vil det kunne fastsettes nærmere bestemmelser om lagring av de tilbakeholdte eller innhentede varene, og om tollmyndighetenes adgang til å kreve omkostningene knyttet til innhenting og lagerholdet, dekket av tollskyldneren, for eksempel ved faste leiesatser. Det forutsettes at leien står i forhold til de faktiske utgifter tollmyndighetene er påført som følge av lagerholdet.

Til § 4–30 Tillatelse til opprettelse og drift av tollager

Bestemmelsen omhandler vilkår for opprettelse og drift av tollager, og viderefører tolloven § 48.

Første ledd bestemmer at tollmyndighetene kan gi tillatelse til opprettelse og drift av tollager der ufortollede varer kan lagres. Slike tollagre betegnes i dag som tollager A-D, henholdsvis alminnelig

lager (A), sentrallager (B), «Tax-free shop» på lufthavn (C) og bearbeidingslager (D). Den som gis tillatelsen, tollagerholderen, vil på forhånd ha søkt om dette og fremlagt nødvendig dokumentasjon.

I høringsnotatet ble det foreslått en oppregning i loven av slike vilkår som kan stilles for å gi tillatelse, men likevel slik at disse kan fastsettes i det enkelte tilfelle. *Den norske advokatforening* mener enkelte formuleringer i høringsutkastet knyttet til disponeringen av varen på tollageret, etterlater tvil om det legges opp til en materiell endring ved at enhver disponering, eksempelvis også annet salg enn regulert detaljsalg av varen mens den ligger på tollager, skal være forbudt, med mindre det er uttrykkelig tillatt.

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t har funnet at oppregningen av aktuelle vilkår, bedre passer i forskrift, og vil i den forbindelse også vurdere innspillet fra Advokatforeningen. Vilkårene i forskriften vil blant annet kunne angi: (a) den tid tillatelsen skal gjelde fra og hvordan den skal bringes til opphør, (b) i hvilken utstrekning varer også kan lagres andre steder enn på tollageret (direkte kjøring), (c) om tollskyldneren tillates å foreta ompakking og andre disposisjoner av varen på tollageret, (d) at tollagerholderen skal stille betryggende sikkerhet for det ansvar tollagerholderen måtte komme i overfor tollmyndighetene, (e) at fastsettelse av lagerleie og andre vilkår for bruk av tollager skal godkjennes av tollmyndighetene, (f) at tollagerholderen skal dekke tollmyndighetenes utgifter knyttet til tollkontrollen, (g) at tollagerholderen skal føre lagerregnskap, og (h) de krav som stilles til bygninger eller opplagsplasser som skal anvendes som tollager. Videre kan det stilles krav til bygninger og lignende i tillatelsen.

Annet ledd bestemmer at hvis de fastsatte vilkår ikke overholdes eller tollagerholderen på annen måte gjør seg skyldig i misbruk, kan tillatelsen trekkes tilbake. Det er presisert at en gitt tillatelse også kan suspenderes. En slik midlertidig tilbakeføring kan være for en begrenset periode eller inntil visse faktiske forhold er brakt i orden.

I *tredje ledd* er departementet gitt fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om tollagertillatelser.

Til § 4–31 Lagringstid mv. på tollager

Bestemmelsen omhandler hvor lenge en vare kan lagres, og viderefører tolloven § 53.

Første ledd bestemmer at tollmyndighetene kan fastsette hvor lenge en vare kan lagres på tollageret eller hos tollmyndighetene.

Annet ledd bestemmer at dersom varen ikke tatt ut innen fristens utløp, kan tollmyndighetene tvangsselge varen etter regelen i den nye skattebetalingsloven § 14-10.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om lagringstid og tvangssalg.

Til § 4–32 Tollagerholderens krav på lagerleie mv.

Bestemmelsen omhandler tollagerholderens krav på lagerleie, og om tilbakeholdsrett i varen. Bestemmelsen viderefører tolloven § 54.

Første ledd bestemmer at tollagerholderen har krav på lagerleie, og tilbakeholdsrett i varen for sitt krav på leien. Tilbakeholdsretten er likevel ikke til hinder for at tollmyndighetene foretar salg etter § 4–31.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om lagerleie og dekning av dette.

Til § 4–33 Opprettelse av frisone og frihavn

Bestemmelsen omhandler vilkår for opprettelse av frisone og frihavn, og viderefører tolloven § 55.

Første ledd bestemmer at Kongen, med Stortingets samtykke, kan tillate at det opprettes frisoner eller frihavner hvor ufortollede varer kan oppbevares, deles, ompakkes eller bearbeides. Forutsetningen er at handels- og næringsmessige hensyn tilsier dette.

Annet ledd slår fast at frisoner eller frihavner ligger utenfor tollområdet for så vidt gjelder plikten til å svare toll.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser for den enkelte frisone eller frihavn som tillates opprettet, og derunder de begrensninger som skal gjelde for industriell virksomhet og handel der.

Til § 4–34 Drift av frisone og frihavn

Bestemmelsen omhandler vilkår for drift av frisone og frihavn, og viderefører tolloven § 55.

Første ledd bestemmer at drift av frisone og frihavn skal bekostes av brukerne.

Annet ledd oppstiller visse vilkår som kan stilles og i hvilken utstrekning lovens øvrige bestemmelser skal få anvendelse på frisoner og frihavner. Vilkår kan også stilles til godkjennelse av driftsansvarlig for området, og det kan stilles krav til inngjerdning eller annen avgrensning, til overvåkning av trafikken til og fra området, og til de personer og foretak som ønsker å etablere seg i området.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser for driften av den enkelte frisone eller frihavn som tillates opprettet.

Til Kapittel 5 Tollfritak

Kapittelet gjelder fritak for toll. Uttrykket «fritak» sikter til det forhold at den toll som ellers skal svares etter Stortingets vedtak (enten det er ordinær toll eller en redusert toll etter en preferanseordning), bortfaller i sin helhet. Lovreglene om tollfritak retter seg mot de enkelte vareførsler, og ikke vareslag som sådan. Avgjørende for om en vareførsel kommer inn under fritaket, vil dels bero på vareslaget, og dels på andre forhold, som bruks-egenskaper eller visse egenskaper eller kjenne-tegn ved brukeren.

Det må videre sondres mellom lovens fritak for toll (kapittel 5), og på den annen side de fullmakter som loven gir forvaltningen til å sette ned de ordinære tollsatsene (kapittel 9) eller øke dem (kapittel 10). Lovreglene om tollfritak etter kapittel 5 er utformet slik at de innebærer et *lovbundet* skjønn («toll skal ikke svares...»), og for så vidt vil den berettigede uten videre ha krav på at den aktuelle vareførselen ikke utløser plikt til å svare toll. Lovens fullmakter til forvaltningen om å sette ned eller øke tollsatsene etter kapittel 9 og 10, er derimot *diskresjonære*, og skjønnsutøvelsen vil der bero på en hensiktsmessighetsvurdering. Forvaltningsskjønnet vil følgelig måtte bygge på de skjønnsmessige kriterier som loven oppstiller, men det vil være opp til forvaltningsorganet selv å avgjøre om fullmakten skal benyttes, og – i fall den benyttes – på hvilket nivå tollsatsen bør fastsettes.

Det vises til at fritak eller unntak for merverdiavgift og særavgifter ved innførsel reguleres i særlovgivningen; reglene i lovforslaget her gjelder bare fritak for toll. Det at en vareførsel er omfattet av lovens tollfritak etter kapittel 5, innebærer heller ikke fritak fra meldeplikten etter kapittel 3 eller fra plikten til å la varen tollbehandles etter kapittel 4.

Til § 5–1 Vare til personlig bruk

Bestemmelsen omhandler ulike tollfritak for varer til personlig bruk, og viderefører bestemmelsene i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 10 til 14, og nr. 28. Den sjablonmessige fritaksreglen i § 11 nr. 14 bokstav a om «andre brukte varer enn nevnt i nr. 9-13» gir liten veiledning, og er ikke innarbeidet i forslaget.

Første ledd angir hvilke varer som er fritatt. Vilkåret om at varene må være til personlig bruk fremgår av annet ledd. Varer som innføres for å videreselges eller utleies faller derved utenfor fri-

taket. I annet ledd blir det presisert at varene ikke skal utnyttes kommersielt. Dette gjelder imidlertid ikke tollfritaket for arvegods. Her er det tilstrekkelig at arvelater må ha brukt varene personlig.

Bokstav a gir tollfritak for reisegods og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 10.

Bokstav b gjelder varer som har tilhørt norsk borger avgått ved døden i utlandet. Bestemmelsen viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 11.

Bokstav c viderefører fritakene for flyttegods i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 12 og nr. 14 bokstav e.

I *bokstav d* videreføres fritakene i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 14 bokstav b om premier mv., og bokstav c om bryllupsgaver og gavesendinger. Bryllupsgaver og gavesendinger vil imidlertid fanges opp av det generelle fritaket for gaver, og utgår som et særskilt fritak. De nærmere vilkår for fritak vil bli gitt i forskrift. Det samme gjelder det konvensjonsbaserte fritaket for gaver til krigsfanger som finnes i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 28. Det spesielle fritaket i § 11 nr. 14 bokstav c for brudeutstyr foreslås ikke videreført. Fritaket er i praksis begrenset til senge-, lin- og dekketøy og personlig garderobe, som vedkommende brud innfører her i landet i anledning ekteskap. Det har videre vært et krav at bruden må være utenlandsk og bosatt i utlandet, og at hun flytter til Norge som en følge av giftemålet. Fritaket antas ikke å ha noen selvstendig betydning idet det fanges opp av det generelle flyttegods-fritaket. Fritaket for brudeutstyr foreslås dermed ikke videreført. Fritaket i § 11 nr. 14 bokstav d, for gjenstander forarbeidet av sjøfolk, må antas neppe å ha større praktisk betydning, og vil eventuelt kunne inntas i forskrift. Fritaket i § 11 nr. 14 bokstav e, for motorkjøretøy og lystfartøyer, foreslås heller ikke innarbeidet, ettersom bakgrunnen for dette fritaket er et unntak i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 12 om flyttegods, som også omfatter motorkjøretøy og lystfartøy. Disse varene vil omfattes av uttrykket «flyttegods» i § 5–1 første ledd bokstav c, og nærmere vilkår og begrensninger vil kunne fastsettes i forskrift gitt med hjemmel i annet ledd. Den sjablonmessige fritaksregelen i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 14 bokstav a, om «andre brukte varer enn nevnt i nr. 9 til 13», gir liten veiledning, og er heller ikke innarbeidet i lovforslaget. Om nødvendig kan det i forskrift gis nærmere bestemmelser om dette.

I bokstav e videreføres fritaket om arvegods i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 13.

Annet ledd presiserer at varen skal benyttes til personlige formål og ikke utnyttes kommersielt. I dag er imidlertid ikke dette et vilkår for fritaket for arvegods, men varene må ha vært benyttet til personlige formål av arvelater.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å gi utfyllende bestemmelser i forskrift. Departementet vil kunne forskriftsregulere det nærmere omfang av lovens fritaksregel, og det vil kunne stilles vilkår.

Til § 5–2 Vare til bruk i transportmidler i ervervmessig virksomhet

Bestemmelsen omhandler tollfritak for visse varer som medbringes ombord i transportmidler som kommer til tollområdet for midlertidig opphold, og der transportmiddelet går i nyttetraffikk eller er ledd i kommersiell virksomhet. Transport av rent privat karakter faller følgelig utenfor bestemmelsens anvendelsesområde. Bestemmelsen viderefører bestemmelsene i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 2 til og med nr. 7.

Bokstav a gir tollfritak for proviant (mat, drikke- og tobakkvarer) og forbruksvarer (vaskemidler, drivstoff, maling og lignende) som medbringes og forbrukes i fartøy eller luftfartøy, og gjennomfører Kyoto-konvensjonen om forenkling av harmonisering av tollprosedyrer (*Kyoto International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures, of 18 May 1973, Annex J.3. concerning Customs Formalities applicable to commercial Means of Transport*). Det er ikke avgjørende at varene faktisk forbrukes i løpet av tiden transportmiddelet oppholder seg på tollområdet, og den del av varene som ikke forbrukes ombord, må forutsettes at utføres sammen med fartøyet. Uttrykket «forbruksvarer» erstatter «for nødenheter» som er benyttet i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 4, 5 og 7, men forutsettes ikke å innebære endringer i fritakets avgrensning mot høyt beskattede varer som alkohol og tobakk mv., som omsettes om bord. Med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 4 er det i forskrift 5. november 1986 nr. 2057 og forskrift 18. desember 1970 nr. 20 gitt nærmere bestemmelser om tildeling til og bruk av ufortollet proviant om bord i henholdsvis ordinære fartøy og norske marinefartøyer.

Bokstav b gir tollfritak for proviant til tog til og fra tollområdet. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 6, og gjennomfører Kyoto-konvensjonen om forenkling av harmonisering av tollprosedyrer (*Kyoto International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures, of 18 May 1973,*

Annex J.4 concerning Customs Treatment of Stores, Paragraph 3 on Trains).

Helse- og omsorgsdepartementet forutsetter at innførsel av alkoholholdig drikk vil bli nærmere regulert etter utkastet § 5-2 (3), og viser i den forbindelse til at dagens regelverk spesifikt fastslås at øl og vin som medføres i restaurantvogner med tog fra utlandet er fritatt for toll ved innførsel, mens det i høringsutkastet er proviant som er fritatt.

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t understreker at det ikke er meningen at den endrede ordlyd skal innebære materielle endringer her.

Bokstav c gir tollfritak for forbruksmateriell (som vaskemidler, drivstoff, maling og lignende) om bord i andre transportmidler enn slike som allerede er omfattet av tollfritaket i bokstav a. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 7, og gjennomfører Kyoto-konvensjonen om forenkling av harmonisering av tollprosedyrer (*Kyoto International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures, of 18 May 1973, Annex J.3 concerning Customs Formalities applicable to commercial Means of Transport*).

Bokstav d gir tollfritak for deler, inventargjenstander og redskaper i fartøy og luftfartøy som berges til tollområdet, typisk etter havari i åpen sjø, ved stranding eller nødlanding. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 2 og 3, og gjennomfører Kyoto-konvensjonen om forenkling og harmonisering av tollprosedyrer (*Kyoto International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures, of 18 May 1973, Annex E.3 concerning the Carriage of Goods coastwise*).

Bokstav e gjelder deler og inventargjenstander til fartøy når de innføres sammen med fartøyet og beholdes til bruk om bord i det samme fartøyet som de ble ført hit til landet med. Tilsvarende gjelder luftfartøy. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 1 om deler til fartøy og nr. 3 om deler til luftfartøy. I høringen var bestemmelsen innarbeidet i § 6-1 (1) bokstav e. Toll- og avgiftsdirektoratet påpekte i høringen at det i sistnevnte bestemmelse er krav om gjenutførsel, og at et slikt vilkår for deler og inventar til disse fartøyene ikke er i samsvar med gjeldende rett. F i n a n s d e p a r t e m e n t e t har i lys av dette innarbeidet fritaket i § 5-2 (1) bokstav e.

Annet ledd første punktum begrenser fritaket slik at transportmiddelet må være benyttet i ervervsmessig virksomhet idet varen innføres. Vareinnførsel som skjer ombord i fartøyer og luftfartøyer som benyttes til privatbruk, faller utenfor fritaket i første ledd. Tilsvarende vil gjelde der

selve transportmiddelet er gjenstand for et kjøp i forbindelse med innførselen. Videre er fritaket begrenset slik at det kun gjelder den mengde som tollmyndighetene finner passende i forhold til fartøyet art, besetningens størrelse, antall passasjerer, og reisen art og oppholdets varighet, jf. *annet punktum*.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å gi utfyllende bestemmelser i forskrift. Toll- og avgiftsdirektoratet har vist til at det i tredje ledd er foreslått forskriftsfullmakt knyttet til vilkår mv. om proviantering i tilfeller der transportmiddelet forblir i tollområdet. Direktoratet påpeker at bestemmelsen imidlertid kun omhandler medbrakt proviant, ikke proviantering i Norge (som dekkes av § 4-23). Med utkastets ordlyd blir dette uklart, og direktoratet foreslår derfor «provisiantering» endret til «provisiant». F i n a n s d e p a r t e m e n t e t har innarbeidet dette.

Departementet vil kunne forskriftsregulere det nærmere omfang av lovens fritaksregel, og det vil kunne stilles vilkår.

Til § 5–3 Vare til fremmede makters representasjoner og internasjonale organisasjoner

Bestemmelsen omhandler tollfritak for vare til fremmede makters representasjoner og internasjonale organisasjoner, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 9.

Første ledd gir tollfritak for tre ulike brukskriterier nevnt i bokstavene a til c.

Bokstav a gjelder varer bestemt til bruk for fremmede makters representasjoner og disses representanter. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 9, og gjennomfører bl.a. Wien-konvensjonene om diplomatisk samkvem (*Vienna Convention on Diplomatic Relations, of 18 April 1961*), og om konsulært samkvem (*Vienna Convention on Consular Relations, of 24 April 1963*). De sentrale artikler er 36 og 37, som omfatter varer til bruk for stasjonens offisielle gjøremål og varer til personlig bruk for diplomater og deres familie.

Bokstav b gjennomfører tollfritak for varer til bruk for militære styrker og kommandoenheter, blant dem NATO.

Bokstav c gjennomfører tilsvarende fritak for varer til bruk for internasjonale organisasjoner som for eksempel FN.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser, blant annet om hvilke organisasjoner som omfattes og at varen bare skal benyttes av berettiget bruker. Forvaltningspraksis, blant annet om hjemmel for tollfritak for varer som var bestemt for Hans Majestet Kon-

gen eller Det kongelige hus, er omtalt i St.prp. nr. 1 (2001–2002) Arbeids- og administrasjonsdepartementet, St.prp. nr. 1 (2001–2002) Skatte-, avgifts- og tollvedtak side 43 og 79, og Budsjettinnstilling S. nr. 1 (2001–2002) side 48 og 82.

Til § 5–4 Vare fra særlige områder, vare som gjeninnføres mv.

Bestemmelsen omhandler tollfritak for varer fra særlige områder, vare som gjeninnføres, eller som innføres av grensebefolkningen, samt et fritak for føll av hoppe som er drektig ved utførsel fra tollområdet. Bestemmelsen viderefører bestemmelsene i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 23, 25, 27 og 29, og tollfritak fastsatt i forskrift 14. januar 2002 nr. 51 om tollfritak ved gjeninnførsel av varer bearbeidet på Svalbard. Bestemmelsen er noe omredigert etter høringen, ved at fritaket som gjelder varer med opprinnelse i tollområdet, og varer som tidligere er innført og fortollet, og senere gjenutført uten at toll er refundert (dvs. bokstav a og b i høringsutkastet), i stedet er innarbeidet i en ny bokstav e.

Bokstav a gjelder varer som innføres fra Svalbard eller Jan Mayen med tilhørende farvann, og som er fanget, utvunnet eller tilvirket der. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 27.

Bokstav b lovfester tollfritak for varer som gjeninnføres fra Svalbard eller Jan Mayen etter å ha vært bearbeidet der. Praksis følger av forskrift 14. januar 2002 nr. 51 om tollfritak ved gjeninnførsel av norske eller tidligere fortollede varer etter reparasjon eller bearbeiding på Svalbard, fastsatt med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser § 17 nr. 6.

Bokstavene c og d gjelder henholdsvis varer fra fangst eller fiske på havet utenfor tollområdet eller fra ubebodde strekninger i polaregnene, og petroleumsprodukter fra norsk del av kontinentalsokkelen som innføres. Slike vareførsler er tollfrie, der som varene innføres direkte derfra. Bestemmelsene svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 25.

Bokstav e gjelder varer som er fremstilt eller fortollet her i landet og som gjeninnføres i uforandret stand, under forutsetning av at toll ikke er refundert ved utførselen. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 23.

Bokstav f viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 29 om varer som innføres av grensebefolkningen.

Bokstav g er ny i loven, men bygger på Finansdepartementets vedtak 20. juni 1971 om fritak for

merverdiavgift for føll født i utlandet, fastsatt med hjemmel i merverdiavgiftsloven § 70. Før 1995 var føll yngre enn seks måneder tollfrie, men merverdiavgiftsfritaket har blitt praktisert tilsvarende for toll også etter den tid, og foreslås nå lovfestet.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser, herunder om vilkår og omfang av fritakene etter første ledd.

Til § 5–5 Ødelagt vare

Bestemmelsen omhandler tollfritak for og tilintetgjøring av vare som ødelegges før varen er frigjort fra tollmyndighetenes befatning, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 16.

Første ledd gir fritak for toll for en vare som ødelegges før varen er frigjort fra tollmyndighetenes befatning. I høringsforslaget var det en henvisning til § 7–5. Etter § 7–5 kan beregningsgrunnlaget settes ned forholdsmessig, etter skadens omfang. I forslaget fremgår vilkåret nå direkte av bestemmelsen. Paragraf 5–5 omfatter fullstendig ødeleggelse, mens § 7–5 også omhandler delvis ødeleggelse.

Etter høringen har departementet innarbeidet i *annet ledd* at importøren må dekke kostnadene ved tilintetgjøringen. Vilket følger av gjeldende rett; tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 24.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å gi utfyllende bestemmelser i forskrift. Departementet vil kunne forskriftsregulere det nærmere omfang av lovens fritaksregel, og det vil kunne stilles vilkår.

Til § 5–6 Vareprøve mv.

Bestemmelsen omhandler tollfritak for vareprøver, reklamemateriell og -film, opplysningsmateriell fra andre lands turistmyndigheter, dokumenter fra andre lands myndigheter, og emballasje og lastepall og utstyr for beskyttelse av transportmiddel. Bestemmelsen viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 11 om diverse tollfritak.

Første ledd bokstav a gjelder vareprøver, modeller og mønstre av ubetydelig verdi. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 15, og den gjennomfører konvensjonen om tilretteleggelse for kommersielle vareprøver og reklamemateriell (*International Convention to facilitate the importation of commercial samples and advertising material, Geneva, of 7 November 1952*) og enkelte regler i tollkonvensjonen om utstillingsvarer (*Customs Convention concerning facilities for the importation of goods for display or use at exhibi-*

tions, fairs, meetings or similar events, Brussels, of 8 June 1961).

Bokstav b gjelder reklamemateriell og reklamefilm. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 15, og gjennomfører konvensjonen om tilretteleggelse for kommersielle vareprøver og reklamemateriell (*International Convention to facilitate the importation of commercial samples and advertising material, Geneva, of 7 November 1952*) og tollkonvensjonen om utstillingsvarer (*Customs Convention concerning facilities for the importation of goods for display or use at exhibitions, fairs, meetings or similar events, Brussels, of 8 June 1961*).

Bokstav c gjelder opplysningsmaterieil fra andre lands turistmyndigheter. Bestemmelsen gjennomfører tollfritak for turistreklamemateriell på grunnlag av OEEC-vedtak av 28. januar 1955 og 30. januar 1958 og en tilleggsprotokoll til konvensjonen om tollmessig tilretteleggelse for turister (*Convention concerning Customs Facilities for Touring, signed in New York on 4 June 1954, Additional Protocol to the Convention concerning Customs Facilities for Touring, relating to the importation of tourist publicity documents and material, signed in New York on 4 June 1954*).

Bokstav d gjelder dokumenter og trykksaker fra andre lands myndigheter. Bestemmelsen gjennomfører konvensjonen om utveksling av offisielle publikasjoner og regjeringsdokumenter mellom stater (*Paris Convention concerning the Exchange of Official Publications and Government Documents between States, of 3 December 1958*).

Bokstav e gjelder emballasje og lastepaller som benyttes til beskyttelse og forenkling av håndtering av selve varene, mens utstyr for beskyttelse av last omfatter materiell til bruk i avstivning av lasterom og lignende. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 16 til 20, og gjennomfører Konvensjonen om tollbehandling av paller til bruk i internasjonal handel (*Geneva Convention on Customs Treatment of Pallets used in international Transport, of 9 December 1960*).

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser, herunder om vilkår for, og omfanget av, fritak etter første ledd.

Til § 5–7 Vare til teknisk og vitenskapelig bruk mv.

Bestemmelsen omhandler ulike tollfritak for varer til teknisk og vitenskapelig bruk, og viderefører bestemmelsene i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 31, 32, 33.

Første ledd bokstav a gjelder utskiftbare former til industriverktøy mv. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 32.

Bokstav b gjelder visse landbruksvarer til teknisk bruk. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 33.

Bokstav c gjelder varer til undervisning og vitenskapelig bruk ved universiteter, høyskoler og Meteorologisk institutt og dets stasjoner. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 31. Forvaltningspraksis er omtalt i St.prp. nr. 1 (1990–91) Om tollavgifter side 1 til 11, Budsjett Innst. S. nr. 16 (1990–91) side 1 til 12 og Forhandlinger i Stortinget 4. desember 1990 side 1271 til 1274, om blant annet tollfritak for varer som innføres til vitenskapelig bruk ved universitetene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø, høyskolene og Meteorologisk institutt og dets stasjoner.

Bokstav d gjennomfører og kodifiserer tollfritak for varer av utdannende, vitenskapelig og kulturell art; i første rekke forpliktelser som følger av UNESCO-overenskomstene (*Agreement on the Importation of Educational, Scientific and Cultural Materials, Lake Success, of 22 November 1950* og *Agreement for facilitating the international circulation of visual and auditory materials of an educational, scientific and cultural character, Lake Success, of 15. juli 1949*).

Bokstav e gjennomfører tilsvarende fritak for utenlandske vitenskapelige ekspedisjoner.

Annet ledd presiserer at fritaket betinger bruk av berettiget bruker, og at det gjelder et overdragelsesforbud for disse tollfrie varene.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift.

Til § 5–8 Vare til luftfart

Bestemmelsen omhandler tollfritak for diverse varer til bruk for luftfarten, og viderefører bestemmelsene i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 21 og 22, og § 12.

I *første ledd bokstav a* videreføres tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 21, og at flysimulatorer og deler til slike er videreført fra tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 22.

I *bokstav b* videreføres resterende tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 22. Videre foreslår departementet at fritaket gjøres generelt ved å oppheve begrensningen om at det kun gjelder sivil luftfart. Bakgrunnen er at det er gitt et generelt fritak for militære fly, utstyr og deler til disse i medhold av kgl.res. 15. september 1922, og at varer til bruk ved gjennomføringen av F16-programmet har tollfritak i Finansdepartementets forskrift 17. mars 1977 nr. 1, gitt i medhold av tolltariffens innledende bestemmelser § 12.

Samferdselsdepartementet etterlyser en tollmessig likebehandling av togvirksomhet med det som

gjelder for sivil lufttrafikk hvor det i dag er fritak for bakkeutstyr, undervisningsmateriell mv., og luftfartøyer og deler til disse. *F i n a n s d e p a r t e m e n t e t* viser til at en slik utvidelse av fritaksbestemmelsen vil ligge utenfor denne tekniske revisjonen.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser.

Til § 5–9 Vare av mindre verdi

Bestemmelsen er ny og omhandler tollfritak for vare av mindre verdi. Bestemmelsen kodifiserer gjeldende praksis.

Toll- og avgiftsdirektoratet påpekte i høringen at det praktiseres et tollfritak for varer med lav verdi. Verdigrensen er i dag 200 kroner, og er den samme grensen som gjelder for merverdiavgiften. Direktoratet foreslår at dette fritaket fra tollplikten blir innarbeidet i loven. *F i n a n s d e p a r t e m e n t e t* er enig i dette, og foreslår bestemmelse om dette inntatt i § 5-9.

Fritaket fremgår av *første ledd*, mens verdigrense, vilkår og omfang vil fremgå av forskrift, jf. forskriftsfullmakten i *annet ledd*.

Til kapittel 6 Tollfritak for vare som skal gjenutføres

Bestemmelsene i dette kapittel omhandler tollfritak der varen innføres til midlertidig bruk innenfor tollområdet, for senere gjenutførsel. Forutsetningen for fritak etter kapittel 6 er at varene gjenutføres innen en bestemt frist, og at varene kan identifiseres ved gjenutførselen.

I tolltariffens innledende bestemmelser §§ 13 og 14 benyttes uttrykket «midlertidig tollfrihet», og bestemmelsene er utformet som fullmakter til Kongen («på de betingelser Kongen fastsetter») eller til tollmyndighetene («etter tollvesenets skjønn kan vilkåret fravikes»). I kapittel 6 er uttrykket «tollfritak» valgt på samme måte som i kapittel 5, ettersom bestemmelsene etter sitt innhold er materielle fritaksregler som retter seg mot enkeltindivider, om enn indirekte. En rekke av bestemmelsene gjennomfører dessuten traktatforpliktelser. Uttrykket «tollfrihet» kan i enkelte tilfeller være mindre egnet, fordi det samme uttrykket også benyttes om tilfeller der tollsatsen er null.

Til § 6–1 Tollfritak ved midlertidig innførsel, uten sikkerhetsstillelse

Bestemmelsen omhandler tollfritak for diverse varer som innføres til midlertidig bruk, uten at det må stilles sikkerhet. Bestemmelsen viderefører bestemmelsene i tolltariffens innledende bestemmelser § 13 nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6 og 7 og § 11 nr. 10.

Første ledd gir tollfritak for varer, slik som nærmere bestemt i bokstavene a til d.

Bokstav a gjelder reisegods (utstyr) for turister og andre som tar midlertidig opphold i tollområdet. Bestemmelsen svarer til § 6 i någjeldende reisegodsforskrift som gir hjemmel for personer bosatt utenfor norsk tollområde til opphold i Norge av inntil ett års varighet. Varene som medbringes etter denne bestemmelsen må gjenutføres ved utreisen. Som det fremgår av bemerkningene ovenfor til § 5-1 (1) bokstav a, er reisegodsforskriften i dag hjemlet i tolltariffens innledende bestemmelser § 11 nr. 10. Bestemmelsen gjennomfører konvensjonen om tollettelser for turister (*Convention concerning Customs Facilities for Touring, signed in New York on 4 June 1954*) og Kyoto-konvensjonen om forenkling og harmonisering av tollprosedyrer, Anneks J.1 (*International Convention on the simplification and harmonization of Customs procedures – Annex J.1 concerning Customs Facilities applicable to Travellers*).

Bokstav b gir tollfritak for yrkesutstyr av mindre verdi, dersom importøren er bosatt eller hjemmehørende i utlandet, og utstyret skal brukes til oppdrag i tollområdet av importøren selv eller under dennes ledelse. Uttrykket «yrkesutstyr» vil omfatte alle typer utstyr som er relevant for utøvelsen av vedkommendes virksomhet og yrke, og utstyret må benyttes av importøren selv eller under dennes ledelse. Etter gjeldende rett er det krav både til utenlandsk eierskap og til at importøren skal være utenlandsk. Utstyret må eies og innføres av personer bosatt eller hjemmehørende utenfor tollområdet. Det heter i *annet punktum* at fritaket gjelder – med unntak av håndverktøy – ikke utstyr som skal benyttes i transport i tollområdet til industriell produksjon, emballering av varer, utnyttelse av naturrikdommer, eller til oppføring, reparasjon og vedlikehold av bygninger, eller til anleggsarbeid og lignende. Fritaket gjelder yrkesutstyr av mindre verdi, men en eksakt verdigrense vil ikke være hensiktsmessig at fastsettes i lov. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 13 nr. 1 bokstav a, og den gjennomfører tollkonvensjonen om yrkesutstyr (*Customs Convention on Temporary Importation of Professional Equipment, Brussels, of 8 June 1961*).

Bokstav c gjelder produksjons- og kringkastingsutstyr for radio og fjernsyn der importøren er bosatt eller hjemmehørende i utlandet, såfremt utstyret skal brukes til oppdrag i tollområdet av importøren selv eller under dennes ledelse. I likhet med yrkesutstyr omhandlet i bokstav b er det også her krav om utenlandsk eierskap, men det gjelder derimot ingen verdigrense. Bestemmelsen svarer

til tolltariffens innledende bestemmelser § 13 nr. 1 bokstav b, og gjennomfører en anbefaling av 13. juni 1985 fra Verdens tollorganisasjon.

Bokstav d gir tollfritak for varer som innføres i forbindelse med større ulykker og naturkatastrofer hvor det er behov for øyeblikkelig hjelp. Det samme gjelder varer som innføres til bruk for beredskapsøvelser til slike situasjoner. Fritaket tar sikte på særskilte nødssituasjoner, men også øvelser som avholdes for å bedre katastrofeberedskapen vil omfattes. Materiell som forbrukes under redningen eller øvelsen omfattes også av fritaket. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 13 nr. 2, og den gjennomfører Kyoto-konvensjonen om forenkling og harmonisering av tollprosedyrer, Anneks F.5 (*International Convention on the simplification and harmonization of Customs procedures – Annex J.5 concerning Relief Consignments*). Etter tredje ledd i paragrafen vil hovedregelen være at slike varer skal gjenutføres. Departementet foreslår imidlertid at toll etter tollmyndighetenes skjønn kan frafalles for varer som er forbrukt under bergingsforetaket eller øvelsen.

Annet ledd gjelder transportmidler, og bestemmer at tollfritak skal innrømmes uten at det betales depositum eller stilles annen sikkerhet for tollene, under forutsetning av at transportmidlet og utstyr innføres til midlertidig bruk i tollområdet. De nærmere vilkår for fritaket etter første ledd følger av bokstavene a til e.

Bokstav a gjelder transportmidler til personlig bruk. Det må avgrenses mot tilsvarende varer til ervervsmessig bruk. Transportmiddelet må innføres av person som har fast oppholdssted i et annet land, og med mindre det er gitt særskilt tillatelse, må det bare føres av de nevnte personer. Nærmere vilkår for motorkjøretøy er fastsatt i forskrift 20. juni 1991 nr. 381 om avgiftsfri innførsel og midlertidig bruk av utenlandsregistrert motorvogn i Norge. Den folkerettslige forpliktelsen som ligger til grunn for fritaket er tollkonvensjonen om midlertidig innførsel av private motorvogner (*Customs Convention on the Temporary Importation of Private Road Vehicles, New York, of 18 May 1956*).

Bokstav b gjelder motorvogner og tilhengere til ervervsmessig bruk. Etter første punktum er fritaket avgrenset til motorvogn og tilhenger, der motorvognen er registrert i utlandet, forutsatt at transportmiddelet brukes til ervervsmessig vare- eller persontransport fra sted i utlandet til sted i tollområdet, eller fra sted i tollområdet til sted i utlandet. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 13 nr. 4, og den gjennomfører tollkonvensjonen om midlertidig innførsel av kommersielle motorvogner (*Customs Convention on the*

Temporary Importation of Commercial Road Vehicles, Geneva, of 18 May 1956). Hovedregelen er at det kun er transport til og fra tollområdet som omfattes, men unntak er gjort for motorvogn registrert i EØS-land. Slike motorvogner kan etter annet punktum også drive godstransport i tollområdet, såkalt kabotasje (cabotage – opprinnelig retten til transportere gods langs kysten fra kapp til kapp), såfremt det foreligger såkalt «fellesskapstillatelse» fra kompetent myndighet. Med mindre det er gitt unntak må motorvogner ikke føres av personer bosatt i tollområdet. Tollmyndighetene kan imidlertid dispensere, og bakgrunnen er nye og strengere kjøretidsbestemmelser. Fritaket gjelder også utenlandske tilhengere.

Bokstav c gjelder jernbanemateriell til transport av varer og personer til eller fra tollområdet, under forutsetning av at det ikke benyttes til annen transport i tollområdet enn den som skjer i forbindelse med materiellets inn- og utførsel. Med «jernbanemateriell» omfattes alt skinnegående materiell for gods- og persontrafikk. Fritaket gjelder kun for transport til og fra tollområdet. Det er ikke krav om at eier må være bosatt utenfor tollområdet. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 13 nr. 3, og den gjennomfører konvensjonen om tilretteleggelse for grensekryssende transport av varer med jernbane (*International Convention to Facilitate the Crossing of Frontiers for Goods Carried by Rail, of 10 January 1952*) og konvensjonen om tilretteleggelse for grensekryssende transport av passasjerer og deres bagasje med jernbane (*International Convention to Facilitate the Crossing of Frontiers for Passengers and Baggage carried by Rail, of 10 January 1952*).

Bokstav d gjelder containere til transport av varer til eller fra tollområdet. Det er ikke krav om utenlandsk eierskap, men det er en forutsetning at containeren ikke benyttes til annen transport i tollområdet enn det som skjer i forbindelse med inn- og utførsel. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 13 nr. 6, og gjennomfører tollkonvensjonen om containere (*Customs Convention on Containers, of 18 May 1956*).

Bokstav e gir fritak for reservedeler og lignende som er bestemt til reparasjon av transportmiddel og utstyr nevnt i a til d, og der delene etter avsluttet reparasjon skal gjenutføres sammen med vedkommende transportmiddel. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 13 nr. 7, og den gjennomfører tollkonvensjonen om midlertidig innførsel av kommersielle kjøretøy og reservedeler for Europ-godsvogner (*Customs convention on the temporary importation of commercial road vehicles, Geneva, of 18 May 1956*).

Tredje ledd første punktum presiserer at forutsetningen for tollfritak etter første ledd er at varene gjenutføres. Fristen for gjenutførsel er ett år, med mindre det er gitt lengre frist i det enkelte tilfelle. Oversittes fristen vil den alminnelige tollplikt gjeninntre.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om vilkår og omfang av tollfritak etter denne paragrafen, herunder om gjenutførselsfristen. Etter denne fullmakten kan det også gis forskrift om tollmyndighetenes adgang til å forlenge gjenutførselsfristen. Tilsvarende gjelder de parallelle fullmaktene i kapittelet.

Til § 6–2 Tollfritak ved midlertidig innførsel mot sikkerhetsstillelse

Bestemmelsen omhandler i likhet med § 6-1 tollfritak for midlertidig innførsel av diverse varer, men hvor det her er et vilkår at det stilles sikkerhet. Bestemmelsen viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14 og 15.

Første ledd gir fritak mot depositum eller annen sikkerhetsstillelse. Det er nå mer vanlig å benytte bankgaranti enn depositum, og ordlyden tar hensyn til dette, uten at det stenges for å benytte depositum i spesielle tilfeller. Sikkerheten må i praksis minst dekke alle toll- og avgiftsbeløp som kan påløpe ved en senere fortolling, og må ta høyde for satsjusteringer, valutasingninger mv. Dette innebærer at beregningsgrunnlaget for sikkerheten som regel må ligge over vareverdien på innførselstidspunktet.

Bokstav a gir tollfritak mot sikkerhetsstillelse for yrkesutstyr av en samlet verdi utover det som kan innføres etter § 6-1 (1) ledd b, forutsatt at tollskyldneren er bosatt eller hjemmehørende utenfor tollområdet, og utstyret skal brukes til oppdrag i tollområdet av tollskyldneren selv eller under dennes ledelse. Med unntak av håndverktøy, omfatter ikke fritaket utstyr som skal benyttes til transport i tollområdet, til industriell produksjon, emballering av varer, utnyttelse av naturrikdommer, eller til oppføring, reparasjon og vedlikehold av bygninger, eller til anleggsarbeid og lignende. For slike varer kan det tilstås delvis refusjon etter § 11-2 annet ledd. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 1, og gjennomfører tollkonvensjonen om yrkesutstyr (*Customs Convention on Temporary Importation of Professional Equipment, Brussels, of 8 June 1961*).

Bokstav b gjelder vareprøver, modeller, mønstre og lignende som utelukkende innføres for fremvisning eller demonstrasjon med sikte på opp- tak av bestillinger av tilsvarende varer fra utlandet.

Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 4, og gjennomfører tollkonvensjonen om vareprøver (*Customs Convention for Commercial Samples, of 7 November 1952*).

Bokstav c gjelder utstyr for sirkus, tivoli og lignende, og omfatter alt utstyr som tilhører slike virksomheter, herunder telt og levende dyr. Bestemmelsen gjennomfører en del av tollkonvensjonen om yrkesutstyr (*Customs Convention on Temporary Importation of Professional Equipment, Brussels, of 8 June 1961*), jf. også bokstav a.

Bokstav d gjelder utstyr og materiell som innføres til bruk ved forestillinger, kongresser, stevner og lignende arrangementer av internasjonal karakter. Både levende dyr og motorvogner omfattes. Bestemmelsene svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 2 og nr. 3 og den gjennomfører også en del av tollkonvensjonen om yrkesutstyr (*Customs Convention on Temporary Importation of Professional Equipment, Brussels, of 8 June 1961*).

Bokstav e gjelder varer som innføres for prøving, kontroll, testing og lignende i forbindelse med godkjenning av varer, og varer som innføres for prøving og testing av varer som skal utføres. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 8 og nr. 11.

Bokstav f gjelder spesialverktøy, spesialinstrumenter, modeller og mønstre som innføres til bruk ved fremstilling av en bestemt vare eller vareparti som skal utføres. Tollfritaket er betinget av at varen er stilt til disposisjon uten vederlag av vedkommende utenlandske kjøper av varen eller varepartiet. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 12.

Bokstav g gjelder instrumenter, apparater og lignende som innføres til bruk ved vitenskapelige forsøk. Utstyret må benyttes til forsøk; alminnelig vitenskapelig bruk vil i utgangspunktet falle utenfor. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 13, og den gjennomfører tollkonvensjonen om midlertidig innførsel av vitenskapelig utstyr (*Customs Convention on the temporary importation of scientific equipment, Brussels, of 11 June 1968*).

Bokstav h gjelder dyr for avlsformål, og omfatter alle typer eller arter dyr som innføres for dette formål. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 15.

Bokstav i gjelder positiv kinematografisk film, filmkopi og tilsvarende medium, som innføres utelukkende for fremvisning for sensurmyndighet eller eventuell kjøper eller leier. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 6, men betingelsen om at varen skal gjenutføres innen 14 dager, er tatt ut. Lovtekniske grun-

ner kan tilsi at denne typen vareførsler undergis samme gjenutførselsfrist som de øvrige varer nevnt i paragrafen.

Bokstav j omfatter varer som er bestemt til fremvisning eller demonstrasjon eller som skal brukes ved utstillinger, varemesser og lignende. Fritaket omfatter både varer som skal fremvises og andre varer som skal brukes under fremvisningen. Fritaket gjelder ikke for varer som utstilles på varemesser og lignende som arrangeres i den hensikt å selge utenlandske varer, jf. *annet punktum*. Utstillinger og lignende i privat øyemed omfattes ikke av fritaket. Videre er alkoholholdige drikkevarer, tobakkvarer og brensel ikke omfattet. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 7, og den gjennomfører tollkonvensjonen om utstillingsvarer (*Customs Convention concerning facilities for the importation of goods for display or use at exhibitions, fairs, meetings or similar events, Brussels, of 8 June 1961*).

Bokstav k omfatter tollfritak for velferdsmateriell som innføres til bruk om bord i skip i internasjonal trafikk, eller ved velferdsstasjoner for utenlandske sjøfolk. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 14, og gjennomfører tollkonvensjon om velferdsmateriell for sjømenn (*Customs Convention concerning Welfare Material for Seafarers, of 1 December 1964*). Hva som regnes som velferdsmateriell finnes i en veiledende liste til konvensjonen.

Annet ledd presiserer at tollfritak etter første ledd bokstavene a til i er betinget av at varene eies av person bosatt eller hjemmehørende utenfor tollområdet.

Tredje ledd presiserer at forutsetningen for tollfritak etter første ledd, er at varene gjenutføres innen ett år. Oversittes fristen vil den alminnelige tollplikten gjeninntre. Fristoversittelse vil bli regnet som en ulovlig disponering av varen.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser, herunder om tollmyndighetenes adgang til å fravike eller stille andre vilkår, og om gjenutførselsfrist.

Til § 6–3 Industrivare som innføres for reparasjon eller bearbeiding og deretter gjenutføres

Bestemmelsen omhandler tollfritak for industrivarer som innføres for reparasjon eller bearbeiding, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 10 første ledd bokstavene a og b, og bestemmelsens annet, tredje og fjerde ledd.

Første ledd bestemmer at tollfritak mot depositum eller annen sikkerhetsstillelse kan innrømmes for industrivarer som innføres for å bearbeides

eller repareres, og som senere skal gjenutføres, under de kumulative vilkår som er nevnt i bokstavene a til c. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 10. Uttrykket «bearbeide» omfatter også komplettering, emballering, justering, kontroll og lignende.

Bokstav a oppstiller et identifiseringsvilkår. Kravet om identifisering vil også gjøres gjeldende for varer som repareres, justeres eller kontrolleres.

Bokstav b gjelder gjenutførselen, og det kreves at varen utføres innen 1 år regnet fra innførselstidspunktet.

Bokstav c stiller vilkår om utenlandsk eierskap.

Annet ledd åpner for at vilkåret etter første ledd bokstav c kan fravikes, dersom varen tilhører norsk skip i utenriks fart, eller der varen gjenutføres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttelse av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor tollområdet, typisk oljerelatert virksomhet i internasjonalt farvann. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 10 tredje og fjerde ledd.

Tredje ledd utvider fritaket etter første ledd til å gjelde for deler og lignende som enten blir forbrukt i forbindelse med at varen bearbeides eller repareres, eller som gjenutføres sammen med varen. Forutsetningen for at vedkommende del mv. kommer inn under bestemmelsens anvendelsesområde, er at den forbrukes under prosessen, eller gjenutføres sammen med det bearbeidede produktet. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 10 annet ledd.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser, herunder om adgangen til å dispensere fra vilkårene i første, annet og tredje ledd dersom særlige forhold tilsier det. Dispensasjonsadgangen vil eksempelvis kunne omfatte tilfeller der den innførte varen ikke lenger kan identifiseres ved utførsel, men der det likevel ikke hersker tvil om at det er samme vare som utføres.

Til § 6–4 Landbruksvare som innføres for bearbeiding og deretter gjenutføres

Bestemmelsen omhandler tollfritak for landbruksvare som innføres for bearbeiding, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 14 nr. 10 bokstav c.

Første ledd gir hovedregelen om at midlertidig tollfritak mot depositum også kan innrømmes for varer som ikke kan identifiseres ved gjenutførselen, såfremt de er landbruksvarer. Avgrensning av uttrykket «landbruksvarer» vil følge av forskrift

fastsatt med hjemmel i annet ledd. Ordningen er begrunnet ut fra hensynet til næringsmiddelindustrien og avsetningsmulighetene for norske landbruksprodukter. Gjenutførselsfristen er etter gjeldende rett seks måneder regnet fra innførselstidspunktet. Likeledes er det i praksis åpnet for at gjenutførselen kan skje fra annen virksomhet enn den som innførte varen, dersom det på forhånd er gitt særskilt tillatelse til det. For restprodukter som fremkommer når varen bearbeides, og som skal forbrukes innenfor tollområdet, skal det svares toll.

Annet ledd angir fristen for gjenutførsel.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om tollfritak for landbruksvare mot depositum eller annen sikkerhetsstillelse, der varen innføres midlertidig. Det kan gis bestemmelser om at det på forhånd må søkes om tillatelse til bearbeidingen. Videre kan det stilles krav til virksomhetens produksjonsforhold, lagerhold og organisering, om hva som skal regnes som vare av samme kvalitet og samme slag, og om gjenutførselsfrist og krav til behandlingen av restprodukter.

Til § 6–5 Varer som tilintetgjøres i stedet for å bli gjenutført

Bestemmelsen omhandler tollfritak for vare som tilintetgjøres eller gjenutføres, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 15 annet ledd i.f.

Første ledd bestemmer at vilkåret om gjenutførsel etter kapittel 6 kan frafalles dersom varen blir tilintetgjort i samsvar med § 4–2 (3) ledd.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om tollmyndighetenes adgang til å frafalle kravet om gjenutførsel.

Til Kapittel 7 Grunnlag for beregning av toll

Kapittelet omhandler regler om fastsettelse av toll. Uttrykket «fastsettelse» sikter til det forhold at tollskyldneren (eller annen debitor for tollkravet) mottar opplysning fra tollmyndighetene om det beløp som tollen utgjør for vedkommende vareførsel. Et fastsettelsesvedtak vil i utgangspunktet innebære plikter og rettigheter for et privat rettssubjekt, og dermed omfattes av definisjonen av enkeltvedtak i forvaltningsloven § 2, hvis ikke annet er bestemt. Reglene om fastsettelse må imidlertid anvendes under hensyn til et selvdeklareringsprinsipp og til elektroniske deklareringsrutiner. Eksempelvis vil et fastsettelsesvedtak som formidles over linje fra tollmyndighetene tilbake til deklaranten, være betinget av at den inngitte dekla-

rasjonen er korrekt. Uttrykket «fastsettelsesregler» brukes på stort sett samme måte også i avgiftsretten, om de materielle lovregler om plikten til å svare avgift. I skatteretten skjer fastsettelsen i form av et ligningsvedtak, der det materielle grunnlaget for vedtaket finnes i reglene i skatteloven og i Stortingets skattevedtak. Utligning av skatt er imidlertid også undergitt særlige saksbehandlingsregler. Disse er gitt i ligningsloven.

Fastsettelsesbestemmelsene må holdes avskilt fra vareførselbestemmelsene. De sistnevnte kommer til anvendelse uten hensyn til om det i det enkelte tilfelle skal svares toll. Det samme gjelder for så vidt reglene om tollforvaltning og straff mv. Tollmyndighetenes kontroll med vareførselen skal følgelig skje uhindret av om vedkommende vareførsel utløser tollskyld eller er tollfri. Videre vil fastsettelsesreglene suppleres av de særlige lovregler om innkreving og oppgjør av tollkravet. Disse er nå samlet i en særlov om innkreving av skatter, avgifter og toll (skattebetalingsloven), som blant annet vil avløse den tidligere skattebetalingsloven og en del bestemmelser i avgiftslovgivningen.

Kapittelet samler bestemmelsene om grunnlaget for beregning av toll. Kapittelet er delt i to underkapitler. Underkapittel I gir fellesbestemmelser om beregningsgrunnlag, dvs. om både spesifikk toll og om verditoll. Underkapittel II gir særlige bestemmelser om varens tollverdi, det vil si der tollen skal beregnes *ad valorem* (i prosent av verdien), jf. § 7–2. Paragrafene i underkapittelet utgjør de såkalte tollverdireglene som i gjeldende rett er gitt i tollverdiforskriften (forskrift 12. mars 1980 nr. 4917 om fastsettelse av varers tollverdi) med tilhørende anmerkninger, hjemlet i tolltariffens innledende bestemmelser § 8.

Underkapittelet om tollverdi som beregningsgrunnlag er redigert slik at paragrafene §§ 7–10 til 7–20 i store trekk følger samme oppbygning og systematikk som artiklene i tollverdiavtalen. Selv om redigeringsmåten kan virke uvant i forhold til hvordan norske lovtekster ellers er utformet, vil reglenes folkerettslige forankring og deres praktiske betydning for internasjonale brukere som eksporterer til de norske markedene, tilsi at lovteksten og redigeringen bør ligge tett inntil den folkerettslige opphavsteksten. Et tilsvarende synspunkt synes til en viss grad å ligge til grunn for den redigeringsmåte som er valgt i EF-retten, som imidlertid fordeler regelmengden på to nivåer, henholdsvis i EFs tollkodeks (*Council Regulation (EEC) No 2913/92 of 12 October 1992 establishing the Community Customs Code*), og i tollkodeksens gjennomføringsbestemmelser (*Commission Regulation*

(EEC) 2454/93 of 2 July 1993 laying down provisions for the implementation of the Council Regulation (EEC) No 2913/92 of 12 October 1992 establishing the Community Customs Code). Disse rettsaktene refereres til som *tollkodeksen og gjennomføringsbestemmelsene*. I valget mellom en redigering som legger avtaleteksten til grunn, eller en alternativ struktur der de nevnte EF-rettsaktene benyttes som forbilde, vil avtaleteksten være å foretrekke, fordi denne utgjør den folkerettslige forankringen for de norske lovreglene. At videreutviklingen av regelverket skjer i regi av WTO, vil trekke i samme retning. Det vises også til at EFs rettsakter er langt mer ordrike enn den til sammenligning kortfattede avtaleteksten.

Som det fremgår av § 7–2, skal anvendelse av de norske reglene om tollverdi skje i samsvar med tollverdiavtalen, og avtalen vil gi tolkningsmomenter til lovbestemmelsene om tollverdi. Uttalelser og anbefalinger fra Den tekniske tollverdikomité i WTO vil også gi veiledning ved tolkning og anvendelse av de norske bestemmelsene. Hensynet til rettsenhet på dette praktisk viktige rettsområdet, og de økonomiske aktørenes behov for et forutsigelig og konsekvent regelverk, kan tale for at de folkerettslige tekstene tillegges betydelig vekt ved tolkning og anvendelse av lovens bestemmelser.

Lovforslagets bestemmelser om tollverdi viderefører i det alt vesentlige de materielle regler som er gitt i tollverdiforskriften. Paragrafnummereringen er forrykket i forhold til den tilsvarende nummereringen i forskriften, slik at § 7–10 om transaksjonsverdien svarer til tollverdiforskriften § 2, § 7–11 til forskriftens § 3 osv. I forhold til tollverdiavtalen vil § 7–10 svare til artikkel 1, § 7–11 til artikkel 2 osv.

Til § 7–1 Toll etter vekt, volum og stykk (spesifikk toll)

Bestemmelsen omhandler de ulike typetilfellene for fastsettelse av toll, enten etter vekt, volum eller stykk. Bestemmelsen viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 7.

Første ledd om vektoll er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 7 nr. 1. Henvisningen til Stortingets vedtak om toll vil være klargjørende, fordi tollvedtaket (og tariffen) alltid vil være utformet slik at det angir om varen skal svare verditoll eller spesifikk toll (etter vekt, volum eller antall). Tilføyelsen om at den faktiske nettovekten skal gjelde «med mindre vedtaket bestemmer at varens innpakning skal inngå i beregningsgrunnlaget», sikter til de tilfeller der det av tollvedtaket fremgår at nærmeste innpakning skal medregnes (angitt ved forkortelsen *m.n.i.* – med nærmeste innpakning).

Uttrykket «spesifikk toll» omfatter så vel vektoll, volumtoll som stykketoll.

Annet ledd om volumtoll tilsvarende tolltariffens innledende bestemmelser § 7 nr. 2. En henvisning til Stortingets vedtak om toll er, som nevnt over, nødvendig for å avklare beregningsgrunnlaget for det enkelte vareslag.

Tredje ledd omhandler stykketoll som eget beregningsgrunnlag. Stykketoll benyttes for en rekke varer. Et eksempel er levende dyr. Tolltariffens innledende bestemmelser nevner ikke stykketoll eksplisitt, men tollvedtaket har vært ansett som tilstrekkelig hjemmel for å fastsette slik toll. En konsekvent og oversiktlig redigering av reglene tilsier imidlertid at en bestemmelse om stykketoll inntas i lovteksten.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere forskriftsbestemmelser om spesifikk toll. En tilsvarende forskriftsfullmakt er gitt i tolltariffens innledende bestemmelser § 7 nr. 3, men denne legger forskriftsfullmakten til Kongen. Bestemmelsen har imidlertid ikke vært benyttet.

Til § 7–2 Toll etter verdi (ad valorem-toll) – forholdet til WTO-avtalen

Bestemmelsen omhandler fastsettelse av toll etter varens verdi, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 8.

Første ledd slår fast at toll skal beregnes på grunnlag av varens verdi, dersom dette er bestemt i tollvedtaket. Det vises til bestemmelsene som er inntatt i underkapittelet om særlige bestemmelser om varens tollverdi (§§ 7–10 til 7–20). Uttrykket «ad valorem» anvendes om de tilfeller der tollene skal svares på grunnlag av verdi. Ønsket om bedret oversikt og mulighet for sammenligninger, og overgangen til et tollbasert vern for landbruksvarer som følge av WTO-avtalen fra 1994, har ført til at mange land gradvis har gått over til å la tollene angis som prosent av varens verdi, i stedet for stykketoll. Avtalen om gjennomføring av artikkel VII i Generalavtalen om tolltariffer og handel (*Agreement on Implementation of Article VII of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994* – Tollverdiavtalen) har også ført til økt internasjonal bruk av tollverdi som grunnlag for fastsettelse av tollene.

Annet ledd bestemmer at verdifastsettelse etter første ledd skal skje i samsvar med Tollverdiavtalen. Henvisningen til avtalen er en videreføring av tolltariffens innledende bestemmelser § 8, der det heter: «Når varer skal fortolles etter verdien, skal tollverdien fastsettes på grunnlag av de forskrifter som Finansdepartementet har gitt i

samsvar med bestemmelsene i Avtalen om gjennomføring av artikkel VII i Generalavtalen om tolltariffer og handel (GATT).» Henvisningen medfører at tollverdireglene i norsk rett må tolkes og anvendes i samsvar med de folkerettslige forpliktelser på området. Videre vil henvisningen innebære at den tolkningspraksis som legges til grunn i internasjonale organer opprettet med hjemmel i tollverdiavtalen, vil ha relevans for tolkningen av de norske rettsreglene. Etter tollverdiavtalen artikkel 18 nr. 1 er det opprettet en Tollverdikomité under WTO-sekretariatet, som har i oppgave å gi medlemslandene anledning til å søke råd om administrering av tollverdisystemet under avtalen. Tilsvarende er det etter artikkel 18 nr. 2 opprettet en Teknisk tollverdikomité under Verdens tollorganisasjon, med nærmere spesifiserte oppgaver etter avtalen Anneks II. Oppgavene består blant annet i å avgi rådgivende uttalelser, kommentarer og forklarende bemerkninger. Disse vil derfor gi veiledning også ved tolkning av de norske rettsreglene.

Til § 7–3 Innsigelser mot vekt eller kvantum – manko

Bestemmelsen omhandler mulighetene for å rette innsigelser mot den vekt eller det kvantum som er lagt til grunn ved tollekspederingen, og viderefører tolloven § 36 første ledd.

Bakgrunnen for regelen er at varer som deklarerer, sjelden blir undersøkt før tollekspedisjonen. Bestemmelsens utgangspunkt er at innsigelser mot vekt eller kvantum som er lagt til grunn ved tollekspedisjonen ikke kan reises etter at varen er utlevert. Det åpnes imidlertid for at manko-innsigelser kan reises når det godtgjøres at mankoen forelå ved innførselen. Det vises for øvrig til bestemmelsene om endring i kapittel 12.

Til § 7–4 Beregningsgrunnlag for vare som gjeninnføres etter bearbeiding eller reparasjon (utenlands bearbeiding)

Bestemmelsen omhandler beregningsgrunnlaget for vare som gjeninnføres etter bearbeiding eller reparasjon, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 17.

Bestemmelsen åpner for å sette ned beregningsgrunnlaget dersom en norsk eller tidligere fortollet vare gjeninnføres etter reparasjon eller bearbeiding i utlandet. Bestemmelsen er utformet som en «kan-regel», fordi tollgrunnlaget alternativt kan beregnes ut fra de alminnelige regler om toll i §§ 7–1 og 7–2. Bestemmelsene om utenlands bearbeiding ble for landbruksvarer endret ved Innst. S. nr. 240 (2004–2005), jf. St.prp. nr. 1 (2004–2005) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Endringene innebar

at utenlandske råvarer som tilføres den bearbejdede varen i utlandet skal tollbelegges, mens norske landbruksråvarer som brukes i bearbeiding i utlandet, kan gjeninnføres tollfritt.

Høringsnotatet var basert på regelverket for utenlands bearbeiding slik det forelå før endringer som trådte i kraft juli 2005. I forslaget er det nye regelverket lagt til grunn.

Landbruks- og matdepartementet foreslår at begrepet «utenlands bearbeiding», som hittil har vært brukt i tolltariffens innledende bestemmelser og i Landbruks- og matdepartementets forskrift om ordningen, benyttes i stedet for «utenlands processing», som var foreslått i høringsnotatet. *Finansdepartementet* er enig i at det innarbeidede begrepet «utenlands bearbeiding» bør benyttes.

Første ledd bokstav a er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 17 nr. 1 og nr. 2 bokstavene a-c, og gir et alternativ til å beregne toll etter reglene om toll etter verdi. Det vil være opp til importøren selv å velge om reglene om nedsatt beregningsgrunnlag skal benyttes i det enkelte tilfelle. I praksis velges det alternativet som gir lavest tollbelastning. Bestemmelsen tar hensyn til at en vare som bearbeides i utlandet, kan skifte varenummer ved gjeninnførselen og at tollbelastningen vil kunne endres som følge av dette. Paragrafen oppstiller for disse tilfellene en forenklet regel, der beregningsgrunnlaget i alle tilfeller utgjør omkostningene ved reparasjonen, bearbeidingen eller fremstillingen i utlandet.

Den norske advokatforening ber om at høringsutkastet justeres slik at det tydelig fremgår at fraktkostnadene begge veier skal medtas i tollverdien. *Finansdepartementet* viser til at tolltariffens innledende bestemmelser § 17 nr. 2 bokstav a har vært praktisert slik at også transportkostnadene fram og tilbake inkluderes i «varens fulle verdi». Lovforslaget innebærer derfor en kodifisering av praksis. Det anses ikke nødvendig med en nærmere presisering.

Bokstav b svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 17 nr. 1 og nr. 2 bokstav b. Toll etter antall benyttes blant annet for levende dyr og en del andre landbruksvarer. Regler for utenlands bearbeiding er imidlertid mer praktiske når det gjelder foredling av industrivarer.

Bokstav c svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 17 nr. 1 og nr. 2 bokstav c. Bestemmelsen gir et alternativ for tilfellene der det ellers ville ha blitt beregnet ordinær toll. Vilkåret om at bearbeidingen skal ha vært utført uten vederlag vil også være oppfylt for tilfellene der varen er reparert som følge av garantiforpliktelse, fabrikkasjons-

feil eller lignende, eller der varen er byttet ut med en identisk vare.

Annet ledd fastsetter visse kumulative vilkår som må oppfylles for å benytte det alternative beregningsgrunnlaget som det åpnes for i første ledd. Vilkårene er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 17 nr. 3 til 5. I *bokstav a* oppstilles et krav om at gjeninnførsel skal skje innen 1 år, og av *bokstav b* følger at det ikke skal ha skjedd et eierskifte i perioden. Av *bokstav c* følger at beregningsmåten bare kan anvendes dersom det ikke er tilbakebetalt toll ved utførselen, og av *bokstav d* følger at et eventuelt krav om tollrefusjon skal frafalles.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å gi utfyllende regler i forskrift. Departementet kan dessuten dispensere fra bestemmelsene i første og annet ledd, og gi tillatelse til at varer på visse vilkår tillates gjeninnført tollfritt. Bestemmelsen svarer i hovedtrekkene til tolltariffens innledende bestemmelser § 17 nr. 6. Tredje ledd vil også hjemle regler som etter gjeldende rett er inntatt i forskrift 4. november 1994 nr. 988 om særskilt tollnedsettelse ved gjeninnførsel av varer etter foredling i utlandet, og forskrift 30. januar 1995 nr. 89 om tollfrihet ved innførsel av tekstilvarer som har vært gjenstand for leieforedling i utlandet.

Fjerde ledd svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 17 nr. 2 bokstav d og gjelder spesielt for landbruksvarer. Bestemmelsen angir at toll svares i samsvar med bestemmelser fastsatt i forskrift. Slik forskrift er gitt ved Landbruks- og matdepartementets forskrift 20. juni 2005 nr. 663 om tollnedsettelse for landbruksvarer som gjeninnføres etter bearbeiding i utlandet.

Til § 7–5 Nedsettelse av beregningsgrunnlaget der varen er skadet eller bedervet

Bestemmelsen omhandler adgangen til å sette ned beregningsgrunnlaget i de tilfeller der varens verdi er redusert, typisk som følge av skade påført mens varen var under fremsendelse fra selger til kjøper. Se også omtalen til § 5–5 om fritak for ødelagte varer, og om forholdet til § 7–5. Bestemmelsen viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 16 og tollverdiforskriften § 11 annet ledd.

Første ledd åpner for at tollen i skadetilfellene kan beregnes ut fra et redusert beregningsgrunnlag under gitte forutsetninger, jf. *bokstavene a-e*. Dette gjelder også for varer der tollen skal beregnes etter vekt. Dette er en endring i forhold til tolltariffens innledende bestemmelser § 16, som åpner for en reduksjon i selve tollbeløpet som alternativ til at beregningsgrunnlag settes ned. En

beregningsregel med utgangspunkt i verdigrunnlaget, vil imidlertid neppe medføre større forskjeller i effektiv tollbelastning. Uttrykket «under tollkontroll» i bokstav d omfatter varer som ikke er fortollet.

Annet ledd er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 16 annet ledd og tollverdiforskriften § 11 nr. 2. For vare som det skal svares spesifikk toll for, skal beregningsgrunnlaget settes ned tilsvarende verdiforringelsen. Et eksempel kan være tilfellet der verdien av en hest er blitt redusert med 10 pst. som følge av omstendigheter nevnt i første ledd. For hester skal det imidlertid svares stykktoll. Beregningsgrunnlaget – som her er stykktollsatsen – skal følgelig reduseres tilsvarende verdiforringelsen, slik at tollen beregnes av stykktollen for en hest multiplisert med 0,9.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift.

Til § 7–6 Tilsidesettelse av deklartert beregningsgrunnlag

Bestemmelsen omhandler tollmyndighetenes mulighet til selv å fastsette beregningsgrunnlaget der beregningsgrunnlaget ikke er deklartert, og til å tilsidesette beregningsgrunnlaget der det er grunn til å tvile på om det deklarte beregningsgrunnlaget er riktig. Bestemmelsen viderefører tolloven § 34.

Bestemmelsens anvendelsesområde er utvidet til også å gjelde de andre beregningsgrunnlagene.

Til § 7–10 Varens transaksjonsverdi

Bestemmelsen fastslår at tollverdien skal være transaksjonsverdien, og angir de nærmere forutsetningene for dette. Bestemmelsen viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 8 og tollverdiforskriften § 2.

Bestemmelsen gjelder transaksjonsverdien, og gjennomfører tollverdiavtalen artikkel 1, om «*transaction value*». Etter tollverdiavtalen (preambelens femte ledd) skal transaksjonsverdien i størst mulig utstrekning legges til grunn ved fastsettelse av tollverdien. I dette ligger at de alternative beregningsmåter er *subsidiære* i forhold til transaksjonsverdien. Det må foreligge klare holdpunkter for at § 7–10 ikke kan anvendes, for at de øvrige beregningsmåter som loven anviser for å beregne tollen kan benyttes.

Første ledd tilsvarende tollverdiforskriften § 2 første ledd, og gjennomfører tollverdiavtalen artikkel 1 nr. 1. Bestemmelsen angir den prinsipale fremgangsmåte for fastsettelse av tollverdien, og går ut på at den pris partene faktisk har avtalt (transak-

sjonsverdien) skal legges til grunn. Transaksjonsverdien skal imidlertid justeres i samsvar med bestemmelsene i § 7–17 om poster som skal inngå i tollverdien, og § 7–18 om poster som ikke skal inngå i tollverdien.

Hovedregelen om at transaksjonsverdien er den pris som faktisk er betalt eller skal betales («*the price actually paid or payable*») sikter til den fullstendige betaling, uten at denne nødvendigvis gjøres opp ved overføring av penger eller lignende betalingsmidler. Betaling kan etter anmerkningene og noten til avtalen artikkel 1, også gjøres i form av remburser eller omsettelige papirer, direkte eller indirekte. Indirekte betaling foreligger eksempelvis der kjøperen helt eller delvis gjør opp en gjeld som selgeren har. Overføring av dividende eller andre betalinger fra kjøperen til selgeren, og som ikke vedrører de innførte varer, vil imidlertid ikke anses som en del av transaksjonsverdien. Tilsvarende gjelder aktivitet som kjøperen for egen regning utfører (bortsett fra slike forhold som skal justeres for etter § 7–17), selv om aktiviteten kan bli betraktet som fordelaktig for selger. Videre skal tollverdien ikke omfatte følgende utgifter eller kostnader, hvis disse er adskilt eller kan adskilles fra den faktiske pris som er betalt eller skal betales for varene: Kostnader for konstruksjon, oppføring, montering, vedlikehold eller teknisk hjelp, som foretas etter innførselen av industrielle anlegg, maskiner eller utstyr, kostnader til transport etter innførselen – også transportrelatert forsikring og lossing. Rentekostnader som kjøperen må betale etter skriftlig finansieringsavtale om kjøpet av de innførte varer omfattes heller ikke.

Bokstav a oppregner tre ulike typer av begrensninger i kjøperens rådighet som vil innebære at transaksjonsverdien likevel ikke skal legges til grunn. Typetilfellene er nærmere utdypet i anmerkningene, og i notene til avtalen artikkel 1 nr. 1 (a) (iii), slik at begrensninger som ikke vesentlig påvirker varens verdi, ikke skal medføre at den pris som er betalt eller skal betales skal anses som uakseptabel. Dette vil eksempelvis være tilfelle når selgeren krever av kjøperen av biler, at han ikke selger eller utstiller dem før en fastsatt dato som angir begynnelsen av et nytt modellår.

Bokstav b bestemmer at transaksjonsverdien bare kan benyttes dersom salget eller prisen er gjenstand for vilkår eller vederlag som lar seg verdifastsette. I anmerkningene og i notene til avtalen artikkel 1 (b) er det gitt tre eksempler på dette: (a) selgeren fastsetter prisen på de innførte varer på betingelse av at kjøperen også vil kjøpe andre varer i bestemte mengder, eller (b) prisen på de innførte varer er avhengig av den pris eller priser som kjø-

peren av de innførte varer selger andre varer til selgeren av de innførte varer for og (c) prisen er fastsatt på grunnlag av en form for betaling som ikke har forbindelse med de innførte varer, som for eksempel når de innførte varer er halvfabrikata som er levert av selgeren på betingelse av at han mottar en bestemt mengde av de ferdige varer. Det heter imidlertid at betingelser eller vederlag som har med fremstilling eller markedsføring av de innførte varer å gjøre, ikke skal medføre at transaksjonsverdien blir forkastet. For eksempel skal ikke den omstendighet at kjøperen gir selgeren konstruksjonsarbeider og tegninger som er utført i Norge, medføre at transaksjonsverdien blir forkastet. Om kjøperen for egen regning påtar seg, også når det skjer etter avtale med selgeren, å markedsføre de innførte varer, er heller ikke verdien av slike ytelser del av tollverdien og skal ikke medføre at transaksjonsverdien blir forkastet.

Bokstav c omhandler tilfellene der et utbytte av kjøperens senere videresalg skal tilfalle selgeren mv.

Bokstav d stiller krav om uavhengighet mellom kjøper og selger for at transaksjonsverdien kan godtas som tollverdi, og henviser i denne forbindelse til nærmere regulering i forskrift, jf. forskriftsfullmakten i siste ledd. Slike bestemmelser vil måtte bygge på tollovforskriften § 1 nr. 4, og avtalen artikkel 15 para. 4, der det gis en kasuistisk oppregning over typetilfeller. Avhengighet vil foreligge dersom (1) kjøper og selger er funksjonærer eller ledere i hverandres forretninger, (2) kjøper og selger juridisk behandles som forretningspartnere, (3) kjøper og selger er arbeidsgiver og arbeidstaker, (4) kjøper og selger tilhører samme familie, (5) en person direkte eller indirekte eier, kontrollerer eller innehar 5 prosent eller mer av de stemmeberettigede aksjer hos dem begge, (6) kjøper eller selger direkte eller indirekte kontrollerer den andre, (7) kjøper og selger direkte eller indirekte kontrolleres av en tredje person, eller (8) kjøper og selger sammen, direkte eller indirekte, kontrollerer en tredje person.

Bokstav e angir at kjøper og selger som har et økonomisk interessefellesskap, skal anses å være avhengig av hverandre hvis de omfattes av bokstav d.

Den norske advokatforening mener at kravet om at prisen ikke må være påvirket av avhengighetsforholdet, og som må være oppfylt for at hovedmetoden likevel skal kunne kan benyttes selv om det foreligger avhengighetsforhold mellom selger og kjøper av varene, bør fremgå av loven, og ikke av forskrift slik utkastet legger opp til.

Finansdepartementet viser til at bestemmelse om økonomisk interessefelleskap mellom kjøper og selger i høringsforslaget var inntatt i bokstav d nr. 9, men uten at det der ble henvist til bokstav d. Etter anmodning fra *Toll- og avgiftsdirektoratet*, som har påpekt at eneagent, eneforhandler eller eneimportør i seg selv ikke er tilstrekkelig for å konstatere avhengighet, er bestemmelsen endret for å komme i samsvar med tollverdiavtalen, og innarbeidet i bokstav e. Når det gjelder uttalelsen fra Advokatforeningen, viser Finansdepartementet til at lovforslaget legger opp til at transaksjonsverdien likevel kan benyttes, selv om det foreligger avhengighet mellom partene. Nærmere bestemmelser om dette vil fremgå av forskriftene.

Annet ledd bestemmer at alle vederlag som salget av varen er betinget av, skal inngå i den prisen som er nevnt i første ledd. Bestemmelsen bygger delvis på anmerkningene til tollverdiforskriften § 2, og en tilsvarende regel i kodeksen artikkel 29 nr. 3 bokstav a. Uttrykket «alle vederlag» vil omfatte ethvert vederlag som ytes for erverv av eiendomsrett til varen, uansett hvorledes og når vederlagene overføres. Også indirekte betalinger vil omfattes, men ikke aktiviteter som bekostes av kjøperen for egen regning, selv om selgeren har hatt fordel av aktiviteten eller den er utført med selgers godkjenning.

Tredje ledd slår fast at den prisen det siktes til, er den som gjelder i et eksportsalg hvor varen sendes til kjøper i Norge. Uttrykket «solgt for eksport til importlandet» innledningsvis i artikkel 1 i avtalen kan åpne for flere tolkninger. Men til forskjell fra noen andre land og tollunioner (deriblant EU), er det i norsk rett ikke åpnet for et prinsipp om «første eksportsalg» (*First Sale for Export-Rule*). Formuleringen anses etter forvaltnings- og rettspraksis å oppstille et dobbeltvilkår – slik at forutsetningene vil være at salget innebærer at varen er sendt til Norge, og dessuten at salget skjer til en kjøper som befinner seg i Norge. Bestemmelsen kodifiserer derfor gjeldende rett.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til i forskrift å gi utfyllende bestemmelser om når avhengighet foreligger og i hvilke tilfeller transaksjonsverdien kan godtas som tollverdi, selv om det foreligger avhengighet. Se første ledd bokstav d ovenfor. Slike regler er i dag inntatt i tollverdiforskriften § 2 nr. 2.

Til § 7–11 Transaksjonsverdien av identisk vare

Bestemmelsen omhandler transaksjonsverdien av identiske varer, og gjennomfører tollverdiavtalen

artikkel 2 om «*identical goods*». Den viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 8 og tollverdiforskriften § 3 og anmerkningen til denne.

Første ledd er hentet fra tollverdiforskriften § 3. Dersom hovedregelen om fastsettelse av tollverdi som beskrevet i § 7–10 ikke kan anvendes, skal *subsidiært* transaksjonsverdien for identiske varer legges til grunn. Ordlyden er noe endret i forhold til tollverdiforskriften. Reglene i tolllovforskriften § 1 bokstav b, om i hvilke tilfeller kravene til samme omsetningsledd og mengde kan fravikes, er ikke tatt med i lovteksten. Grunnen til det er at reglene er relativt detaljerte og erfaringsvis sjelden kommer til anvendelse.

Annet ledd angir hva som menes med «identiske varer», og er hentet fra tollverdiforskriften paragraf 1 nr. 2 bokstav a, og avtalen artikkel 2 nr. 1 (b), sammenholdt med artikkel 15 nr. 2 (a). Uttrykket «produsert» vil omfatte både dyrket, fremstilt og utvunnet, slik dette er definert i tollverdiforskriften § 1 nr. 1 bokstav c. En tilsvarende definisjon vil kunne gis i forskrift, jf. forskriftsfullmakten i *tredje ledd*. Forskriftsfullmakten vil også omfatte adgang til å fravike de vilkår som følger av første ledd, om at prisen for identiske varer skal gjelde samme omsetningsledd og samme mengde.

Til § 7–12 Transaksjonsverdien av lignende varer

Bestemmelsen omhandler transaksjonsverdien av lignende varer, og gjennomfører tollverdiavtalen artikkel 3 om «*similar goods*». Den gjennomfører tolltariffens innledende bestemmelser § 8 og tollverdiforskriften § 4 og anmerkningene til denne.

Første ledd er noe omredigert i forhold til tollverdiforskriften § 4 nr. 1. Bestemmelsen fastsetter at når verken transaksjonsverdien etter § 7–10, eller prisen på identiske varer etter § 7–11 kan benyttes, skal prisen på lignende varer legges til grunn. Ordlyden samsvarer med avtalen artikkel 3 nr. 1 (a). I likhet med § 7–11 åpnes det for at regler om i hvilke tilfeller kravene til samme omsetningsledd og mengde kan fravikes, kan gis i forskrift.

Annet ledd definerer hva som menes med «lignende varer». Uttrykket er definert i tollverdiforskriften § 1 nr. 2 bokstav b, og vil kunne utdypes i forskrift, jf. forskriftsfullmakten i *tredje ledd*. Varenes kvalitet, omdømme og varemerke er blant de faktorer som vil måtte tas i betraktning.

Til § 7–13 Deklarantens valg mellom §§ 7–14 og 7–15

Bestemmelsen omhandler deklarantens valg av beregningsregel, og gjennomfører tollverdiavtalen artikkel 4. Den viderefører tolltariffens innledende

bestemmelser § 8 og tollverdiforskriften § 5 og anmerkningene til denne.

Første ledd fastslår at dersom tollverdi ikke kan fastsettes på grunnlag av de tre forutgående paragrafer om henholdsvis transaksjonsverdi, prisen på identiske varer og prisen på lignende varer, skal tollverdien fastsettes enten på grunnlag av salgsprisen i Norge (§ 7–14), eller på grunnlag av beregnet verdi (§ 7–15).

Annet ledd oppstiller et valg mellom de to alternativene som er nevnt i første ledd. Valgretten er i avtalen artikkel 4 formulert slik at den skal komme til uttrykk som en anmodning fra importøren («*at the request of the importer*»). I praksis vil importørens valg fremgå av den tolldeklarasjon som inngis, eller eventuelt i en senere melding fra samme avsender, slik som omtalt i §§ 4–10 flg. I lovteksten er derfor benyttet uttrykket «deklarantens valg».

Til § 7–14 Tollverdi fastsatt med utgangspunkt i salgspris i Norge

Bestemmelsen omhandler tollverdi fastsatt med utgangspunkt i salgspris i Norge, og gjennomfører tollverdiavtalen artikkel 5 om «*customs value [...] based on the unit price at which the imported goods or identical or similar goods are sold*»). Den viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 8 og tollverdiforskriften § 6 og anmerkningene til denne.

Første ledd fastsetter at tollverdien skal fastsettes med utgangspunkt i den enhetspris som identiske eller lignende varer selges for i Norge. Regelen må leses på bakgrunn av de forutgående paragrafer, slik at verdifastsettelse med utgangspunkt i salgspris i Norge bare aktualiseres dersom de forannevnte fastsettelsesmåtene ikke kan anvendes, og importøren dessuten ønsker salgsprisen som utgangspunkt for verdifastsettelsen (i stedet for beregnet tollverdi, etter § 7–15). Forutsetningen for verdifastsettelse med utgangspunkt i salgspris i Norge, er at enhetsprisen gjelder et salg i størst samlet mengde i første omsetningsledd, og at varene innføres på omtrent samme tid som de varer som skal verdifastsettes. Videre skal salget skje til en kjøper som ikke er avhengig av selgeren.

Annet ledd angir de poster som enhetsprisen skal reduseres med. *Bokstav a* nevner de påslag som er vanlig å gjøre ved salg av vedkommende vare. Bestemmelsen gjennomfører avtalen artikkel 5 nr. 1 bokstav a, underpunktene (i) til (iv). I underpunkt (iii) viser avtaleteksten til avtalen artikkel 8 nr. 2, der medlemslandene i sin internrett gis mulighet for enten å inkludere eller å ekskludere visse kostnadselementer, nemlig transport av varen frem til innførselsstedet, laste- og lossekost-

nader som knytter seg til slik transport og endelig assuransekostnader. Som det fremgår av annet ledd *bokstav b*, er disse kostnadene inntatt i oppregningen av kostnadselementer som skal trekkes fra enhetsprisen. Av *bokstav c* følger at toll og andre interne avgifter ikke skal medtas, i tråd med hva som er bestemt i avtalen artikkel 5 nr. 1 (a) (iv).

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift, herunder om de fradrag som kan gjøres i enhetsprisen.

Til § 7–15 Utreget tollverdi

Bestemmelsen omhandler utregnet tollverdi, og gjennomfører tollverdiavtalen artikkel 6 om «*computed value*». Den viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 8 og tollverdiforskriften § 7 og anmerkningene til denne.

I paragrafoverskriften benyttes uttrykket «utregnet tollverdi» (i stedet for tollforskriftens «beregnet tollverdi»), for å forhindre sammenblanding med uttrykket «beregning» slik dette er benyttet andre steder i kapittelet. Uttrykket «utregnet verdi» synes også å være i samsvar med avtaletekstens «*computed value*».

Første ledd beskriver fremgangsmåten for utregnet tollverdi, ved å angi de postene som skal summeres. Etter *bokstav a* vil postene omfatte innsatsfaktorer som materialer og produksjon av varen, og etter *bokstav b* fortjeneste og alminnelige kostnader på produsentleddet i vedkommende eksportland for varer av samme kategori eller slag. Av *bokstav c* fremgår at også transport- og forsikringskostnaden for varen frem til innførselsstedet, og kostnader for lasting og håndtering som er forbundet med forannevnte transport av varen, skal inngå i summen. Omkostningene nevnt under bokstav c svarer til de poster som er nevnt i § 7–17 første ledd bokstavene e og f.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift.

Til § 7–16 Alternativ tollverdi

Bestemmelsen omhandler tollverdi fastsatt på rimelig måte, og gjennomfører tollverdiavtalen artikkel 7 om «*reasonable means*». Den viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 8 og tollverdiforskriften § 8 og anmerkningene til denne.

Toll- og avgiftsdirektoratet foreslår å omformulere uttrykket «fastsatt på rimelig måte» idet uttrykket «rimelig» kan bli oppfattet slik at det henpeiler på resultatet av fastsettelsen (dvs. tollverdien), og ikke måten fastsettelsen skjer på. Direktoratet viser til at originalteksten i Tollverdiavtalen er «*using reasonable means*»; noe som har en noe annen betydning enn «fastsatt på rimelig måte».

Finansdepartementet er enig i at uttrykket er misvisende, og har endret bestemmelsen i samsvar med direktoratets uttalelse.

Første ledd viderefører tollverdiforskriften § 8 og avtalen artikkel 7 nr. 1. Bestemmelsen er noe omformulert, men det tilsiktes ikke materielle endringer. I avtaleteksten heter det at verdifastsettelsen skal skje med rimelighet og i samsvar med prinsippene og de generelle reglene i Tollverdiavtalen og i Generalavtalen artikkel VII, og på grunnlag av de faktiske opplysninger som foreligger i importlandet. Som nevnt over har departementet funnet det hensiktsmessig å bruke et annet begrep enn «rimelighet». Bestemmelsen legger videre til grunn at tollmyndighetene tolker og anvender lovbestemmelsen i tråd med avtalens prinsipper, slik dette ellers vil følge av § 7–2.

Annet ledd presiserer i en rekke punkter de forhold som ikke skal influere tollmyndighetenes fastsettelse av den alternative tollverdien, slik det fremgår av Tollverdiavtalen artikkel 7 nr. 2. Oppregningen bygger på den tilsvarende bestemmelsen i EFs tollkodeks artikkel 31 i dansk oversettelse. Formålet med presiseringen er å unngå at tollverdien blir fastsatt på en måte som ikke er i samsvar med prinsippene i avtalen, og at brukerne av regelverket gis en forsikring om dette.

Til § 7–17 Poster som inngår i tollverdien fastsatt etter § 7-10

Bestemmelsen angir hvilke poster som skal legges til transaksjonsverdien slik den fremkommer etter § 7-10, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 8 og tollverdiforskriften § 9 og anmerkningene til denne.

Den norske advokatforening har uttalt:

«Etter vårt syn bør §§ 7-17 og 7-18 inntas rett etter bestemmelsen om hovedmetoden, dvs. etter § 7-10, da disse bestemmelsene kun skal justere tollverdien der hovedmetoden kommer til anvendelse (salg for eksport til Norge). Det er først når § 7-10 er ferdig justert at man finner varens transaksjonsverdi. En slik struktur vil fremstå som mer oversiktlig og i tråd med systematikken i beregningsmåten.»

Finansdepartementet viser til at både tollverdiavtalen og tollkodeksen har tilsvarende plassering som forslaget her. Departementet har imidlertid funnet grunn til å henvise til § 7-10 i overskriften til paragrafen.

Bestemmelsen gjelder de poster som skal inngå i beregningsgrunnlaget, og gjennomfører tollverdiavtalen artikkel 8. Den gir en oversikt over de kostnadene som skal legges til prisen etter § 7–

10, dersom disse kostnadene ikke allerede inngår i den pris som er betalt eller skal betales for varen.

Første ledd bokstavene a og b gjelder provisjoner og salærer, emballasjekostnader og varer til bruk i produksjonen eller salget av varen mv., og svarer til tollverdiforskriften § 9 nr. 1 bokstavene a og b. Med «innkjøpsprovisjoner» i *bokstav a nr. 1* siktes det til gebyr som importøren betaler til sin agent for de tjenester agenter yter ved innkjøp av de varer som skal verdifastsettes.

Bokstav c, om vederlag for immaterialrettigheter mv., er hentet fra tollverdiforskriften § 9 nr. 1 bokstav c. Bestemmelsen er noe omredigert, og kodifiserer forvaltningspraksis ved at vederlag for immaterialrettigheter til en tredjemann skal legges til tollverdien dersom betalingen er en betingelse for kjøp av varen eller tredjemann står i et avhengighetsforhold til selgeren. Uttrykkene «royalties og lisensgebyr» er erstattet med begrepet «immaterialrettigheter», fordi det i noten til Tollverdiavtalen artikkel 8 er presisert at royalties og lisensgebyrer også kan omfatte patenter, varemerker og opphavsrettigheter. *Den norske advokatforening* uttaler:

«Royalty mm skal legges til i tollverdien, der betalingen er knyttet til den importerte vare og er en betingelse for salget. Tollvesenet har i lengre tid tolket «betingelse for salget» så vidt at også royalty betalt til 3-menn som står i avhengighetsforhold til vareselger skal inkluderes i tollverdien uten nærmere vurdering, dvs. en ren identifikasjon av vareselger og rettighets-haver. Betingelsesvilkåret anses således etter denne praksis som uten videre oppfylt som følge av avhengighetsforholdet. Denne forvaltningspraksis foreslås nå inntatt i lovs form og omtales i notatet som en kodifisering av forvaltningspraksis. Det er uheldig at det i forslaget ikke forklares hva som menes med «avhengighetsforhold». F.eks. er det kjent at tollvesenet mener at royalty betalt til 3-mann som kun er lisensgiver til vareselger (uten at vareselger selv har krevd royaltyen betalt) også skal legges til i tollverdien ved vareimporten ut fra tilsvarende identifikasjonsbetraktninger. En slik relasjon (lisenstager - lisensgiver) synes imidlertid å falle utenfor tollverdireglens legaldefinisjoner av «avhengighetsforhold» mellom vareselger og varekjøper. Det er dessuten grunn til, å reise spørsmål om den internasjonale tollverdiavtalen som Norge har forpliktet seg til gir tilstrekkelig hjemmel for en regel i norsk rett om slik ren identifikasjon av vareselger og 3-menn slik som her foreslås. Kravet etter den internasjonale tollverdiavtalen for at royalty skal legges til i tollverdien er at royaltyen er en «condition of sale», dvs. en salgsbe-

tingelse. Dersom vareselger ikke selv stiller noe krav om innbetaling av royalty, er det etter vår oppfatning tvilsomt om kjøp av immaterielle rettigheter fra 3-menn kan anses som noen salgsbetingelse ved varesalget.

I denne sammenheng vil vi også vise til forskrift nr.121 til merverdiavgiftsloven som innehar bestemmelser om plikt til å svare merverdiavgift ved kjøp av tjenester fra utlandet, Svalbard og Jan Mayen. En kjøper av varer som også betaler en separat lisens e.l. for varene, vil øyensynlig kunne bli avgiftspliktig både etter tollverdireglene og etter f 121. Kjøp av royalty fra rettighetshaver hjemmehørende i utlandet er blant de tjenester som vil kunne omfattes av merverdiavgift både etter forskrift nr. 121 og etter tollverdireglene. Forholdet mellom tollverdiregelverket og F 121 ble ikke direkte berørt da forskrift nr. 121 ble gitt i forbindelse med merverdiavgiftsreformen i 2001. Selv om det skulle foreligge fradragsrett for avgiften i begge tilfeller, er det uheldig at en slik potensiell dobbelt avgiftsplikt kan oppstå. En regel om ren identifikasjon av vareselger og rettighetshaver som 3-mann som nevnt, vil gjøre at kjøp av royalty fra utlandet i mange tilfeller vil være gjenstand for slik uheldig dobbel merverdiavgiftsbelastning. For importører uten fradragsrett vil dette lede til reell dobbeltbeskatning. Også tollvesenets praksis med å illegge tilleggsavgift ved etterberegning av for lite innbetalt, men fullt ut fradragsberettiget importmerverdiavgift, gjør at valget mellom det ene eller det andre alternativ er av betydning.»

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t tar i forskrift sikte på å presisere hva som menes med «avhengighet», og anser for øvrig ikke at tollverdiavtalen er til hinder for en slik forståelse som både EU og Norge har lagt seg på her.

Etter merverdiavgiftsloven § 62 skal det betales avgift for varer som innføres fra utlandet. Avgiften beregnes på grunnlag av varens tollverdi, inkl. eventuelle tjenester som inngår i tollverdien. Ved innførsel av varer oppkreves merverdiavgiften gjennom tollmyndighetene i forbindelse med innførselen. Etter loven § 65 a skal også tjenester avgiftsbelegges ved innførselen, men her gjelder en ordning med snudd avregning som innebærer at det er den avgiftspliktige selv (mottakeren) som beregner og betaler avgiften. Ordningen gjelder ikke private forbrukere. Departementet har igangsatt et arbeid med å revidere merverdiavgiftsloven. Det er naturlig at det eventuelt der fastsettes at det ved innførsel av varer likevel ikke skal beregnes merverdiavgift ved snudd avregning dersom tjenesten har inngått i tollverdien.

Bokstavene d, e og f gjelder vederlag som tilfaller selgeren, transport- og lastekostnader mv., og viderefører tollverdiforskriften § 9 nr. 1 bokstav d og nr. 2 bokstavene a, b og c. Regelen i bokstav d må ses i sammenheng med § 7–10 første ledd bokstav c. Forsikringskostnader er regulert i bokstav e sammen med transportkostnader. Departementet kan i forskrift fastsette bestemmelser om hva som skal regnes som innførselsstedet, jf. tredje ledd.

Den norske advokatforening har vist til at det av hensyn til å sikre likebehandling er viktig med detaljerte regler om hva som menes med «innførselsstedet», for eksempel for typetilfeller hvor frakt skjer med ulike typer transportmidler og der hvor selger eller kjøper selv frakter varen.

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t vil vurdere dette i arbeidet med forskriften.

Annet ledd tilsvarende tollverdiforskriften § 9 nr. 3 og nr. 4, og gjennomfører avtalen artikkel 8 nr. 3. Ordlyden er noe endret i forhold til forskriften, uten at det tilsiktes materielle endringer. Bestemmelsen er tatt med av informasjonsgrunner. I EF-retten er en tilsvarende bestemmelse inntatt i tollkodeksen artikkel 32 nr. 2 og 3.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette utfyllende bestemmelser om de kostnader som skal inngå i tollverdien etter første ledd.

Til § 7–18 Poster som ikke skal inngå i tollverdien fastsatt etter § 7-10

Bestemmelsen omhandler slike poster som ikke skal inngå i tollverdien, og gjennomfører noten til tollverdiavtalen artikkel 1. Bestemmelsen fastslår hvilke utgifter eller kostnader som ikke skal inngå i tollverdien fastsatt etter § 7–10, jf. § 7–17. Den viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 8 og tollverdiforskriften § 2 tredje ledd og anmerkningene til denne.

Bokstav a gjelder vederlag for konstruksjon mv., og svarer til anmerkningen til tollverdiforskriften § 2 tredje ledd bokstav a. Bestemmelsen omfatter for eksempel monteringskostnader for industrielle anlegg, maskiner og utstyr. Etter høringsforslaget skulle vederlag for konstruksjoner mv. «som foretas etter innførselen av de innførte varer» ikke inngå i tollverdien som fastsettes etter § 7-10. *Toll- og avgiftsdirektoratet* ønsker å presisere at det er kostnader til arbeid som utføres på de innførte varer i Norge (og som er inkludert i prisen for varen) som kan trekkes ut av tollverdien, og direktoratet foreslår at passusen «...som foretas etter innførselen av de innførte varer» erstattes av «...som er utført i Norge på de innførte varer».

Finansdepartementet er enig i dette og har innarbeidet endringen i forslaget her.

Bokstav b omhandler vederlag for transport og forsikring, og viderefører anmerkningen til tollverdiforskriften § 2 tredje ledd bokstav b. Kostnader for transport eller forsikring i Norge kan holdes utenfor tollverdien selv om de inngår i prisen for varen, under forutsetning av at de kan identifiseres og dermed skilles fra prisen for varen.

Bokstav c gjelder toll og avgifter i Norge, og viderefører anmerkningen til tollverdiforskriften § 2 tredje ledd bokstav c (om «toll og skatter i Norge»). Uttrykket «toll og avgifter» synes å svare bedre til avtalens ordlyd «*excise and duties*».

Bokstav d omtaler renter, og svarer til anmerkningen til tollverdiforskriften § 2 tredje ledd bokstav d. Vilåårene om at kjøperen på oppfordring må kunne påvise at finansieringskostnaden i realiteten ikke innebærer betaling for varen, og at rentesatsen ikke overstiger det rentenivået som er vanlig for slike transaksjoner, er en videreføring av gjeldende rett.

Bokstav e gjelder innkjøpsprovisjon, og er ny. Etter gjeldende rett åpnes det ikke uten videre for at en innkjøpsprovisjon som først er inntatt i prisen, senere kan trekkes ut ved fastsettelsen av tollverdien. I bokstav e gjøres det klart at innkjøpsprovisjon skal holdes utenfor, selv i disse tilfellene. Regelen vil dermed harmonere med den parallelle regel i EF-retten. I tollkodeksen artikkel 32 nr. 1 (a) (i), heter det: «provisjon og meglerhonorar, dog ikke innkjøpsprovisjon». *Den norske advokatforening* uttaler:

«Etter dagens tollverdiforskrift kan innkjøpsprovisjon betalt til 3-mann holdes utenfor tollverdien. Dersom innkjøpsprovisjonen derimot betales til vareselger som del av prisen for varen, er det i dag ikke adgang til å trekke provisjonen ut av prisen ved fastsettelse av tollverdien. Det foreslås nå en endring på området, slik at innkjøpsprovisjon kan holdes utenfor tollverdien uansett om den er betalt til selger eller ikke. Dette endringsforslaget er således av materiell karakter i og med at den ikke bygger på forvaltningspraksis. Regelen er i tråd med rettstilstanden i EU. Dette er et bra forslag, idet dagens regel lett kan virke urimelig og ramme de som ikke er kjent med sonðringen.»

Bokstav f omhandler vederlag for retten til å reproducere innførte varer i Norge, og er hentet fra anmerkningen til tollverdiforskriften § 9.

Bokstav g er ny og innebærer en kodifikasjon av gjeldende rett. I praksis har eksterne avgifter blitt trukket fra tollverdien, dersom det kan påvises at avgiftene er refundert fra eksportlandet. Bokstav g vil åpne for at slike eksportavgifter holdes utenfor

tollverdigrunnlaget, selv om avgiftene ennå ikke er faktisk refundert av eksportlandets myndigheter. Tollmyndighetene vil imidlertid måtte foreta en konkret vurdering av om det er sannsynlig at kjøper vil få refundert avgiften.

Til § 7–19 Omregningskurs

Bestemmelsen omhandler den omregningskurs som skal legges til grunn, og gjennomfører tollverdiavtalen artikkel 9. Den viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 8 og tollverdiforskriften § 10.

Til § 7–20 Utsatt endelig verdifastsettelse

Bestemmelsen omhandler tollmyndighetenes mulighet for utsettelse av verdiansettelsen i særlige tilfeller, og gjennomfører tollverdiavtalen artikkel 13 om utsettelse av endelig verdifastsettelse («*delay of final determination of such customs valuation*»). Bestemmelsen bygger på tolltariffens innledende bestemmelser § 8.

Første ledd tar sikte på de tilfeller der det av grunner som ikke skyldes importøren, oppstår vanskeligheter i forbindelse med å fremskaffe de nødvendige opplysninger for verdifastsettelsen. Tollmyndighetene gis i disse tilfeller adgang til å tillate utsettelse av den endelige fastsettelsen av tollverdien. Avgjørelsen vil måtte bygge på et konkret skjønn i det enkelte tilfelle.

Annet ledd viderefører tollverdiforskriften § 12. Denne bestemmelsen hjemler ikke selve tillatelsen til utsatt verdifastsettelse, men gir regler for sikkerhetsstillelse dersom slik utsettelse blir innvilget.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift om utsatt verdifastsettelse og utlevering.

Om kapittel 8 Preferansetoll

Kapittel 8 inneholder regler om preferansetollbehandling. Kapitlet er noe omredigert i forhold til høringsnotatet.

Preferansetollbehandling kan kort beskrives som den tollettelse som visse vareførsler innrømmes på bakgrunn av en preferanseavtale (frihandelsavtale) eller en preferanseordning (som GSP-systemet, *Generalized System of Preferences*, som ensidig innrømmes visse utviklingsland). Gjennom medlemskapet i EFTA deltar Norge i forhandlinger om frihandelsavtaler mellom EFTA og tredjeland. Hovedformålet med frihandelsavtaler er å stimulere til økt samhandel og økonomisk samarbeid mellom partene og dermed økt verdiskaping. Et bærende prinsipp i EFTA-statenes tredjelandspoli-

tikk har vært parallellitet med EU. Ett av målene har vært å sikre EFTA-eksportører tilsvarende handelsbetingelser på tredjelandsmarkeder som eksportører i EU-land. Avtalene må tilfredsstille WTO-avtalen artikkel XXIV og er unntatt fra prinsippet om bestevilkårsbehandling. Tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 3 gir oversikt over de frihandelsavtaler Norge til enhver tid er bundet av. Bestemmelsen har form av en fullmakt, der det kan innrømmes preferansetollbehandling innenfor rammen av den enkelte avtale, under forutsetning av at opprinnelsesreglene er oppfylt.

I §§ 8-4 og 8-5 gis bestemmelser om gjennomføringen av preferensielle opprinnelsesregler og GSP-systemet, og om hvilke krav og vilkår som gjelder.

Med opprinnelsesregler menes de regler som gjelder en vares opprinnelsesland, og som angir de vilkår som må være oppfylt for at det skal kunne utstedes opprinnelsesbevis. Preferensielle opprinnelsesregler definerer vilkårene for å oppnå en gunstigere tollbehandling enn den ordinære tollbehandling et land pålegger varer. Utgangspunktet er at produktet må være fremstilt i sin helhet innenfor et frihandelsområde for å kunne anses å ha opprinnelse der. Preferansen gis normalt i form av lavere toll eller tollfrihet. Opprinnelsesreglene bestemmer videre de produksjonskrav og tillatt bruk av innsatsmaterialer fra land utenfor frihandelsområdet («tredjeland») som må være oppfylt for at ferdigvaren skal oppnå status som frihandelsvare innenfor avtalen. Opprinnelsesreglene er nedfelt i egne protokoller til frihandelsavtalene slik som for eksempel Protokoll 4 til EØS-avtalen. Fremstilling av varer skjer ofte i samarbeid mellom to eller flere land. I 1997 ble derfor frihandelsavtalene innen Europa bundet sammen ved at opprinnelsesreglene i avtalene ble harmonisert. Dette muliggjorde etableringen av det europeiske kumulasjonsområdet. Ved bruk av europeisk kumulasjon kan opprinnelsesprodukter fra ethvert av landene omfattet av det europeiske kumulasjonssystemet, benyttes fritt i produksjon av opprinnelsesprodukter som eksporteres til eller fra ett eller flere avtaleland. Finansdepartementets forskrift 13. desember 2004 nr. 1702 om preferensielle opprinnelsesregler, omhandler opprinnelsesreglene i opprinnelsesprotokollene til Norges gjeldende frihandelsavtaler.

I § 8-6 gis bestemmelser om ikke-preferensielle opprinnelsesregler, dvs. de opprinnelsesregler som skal anvendes dersom dette ikke følger av en særskilt avtale om tollpreferansebehandling med fremmed stat eller organisasjon. I slike tilfeller skal opprinnelsesreglene i § 8-6 legges til grunn.

Vanligvis vil opprinnelsesregler inngå som en del av en preferanseavtale, der partene avklarer de nærmere kriterier som skal gjelde for at en vare skal ha status som opprinnelsesvare og derved gis preferansebehandling. Tilsvarende vil det måtte anvendes særlige opprinnelsesregler for ensidige preferanseordninger, som GSP, der dette er gitt i forskrift 20. februar 1998 nr. 158 om varers opprinnelse mv. ved bruk av tollpreferansesystemet for utviklingsland (*Generalized System of Preferences*, GSP), med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 3 fjerde ledd. Imidlertid vil det være behov for nasjonale opprinnelsesregler for slike tilfeller som ikke hører til de forannevnte, for eksempel der det skal fastslås overfor myndighetene i ett tredjeland at en vare er av norsk opprinnelse, eller det er ønskelig å utstyre en vare med et opprinnelsesmerke («Made in Norway»). Det vil også være behov for opprinnelsesregler i tilknytning til import- og eksportforbud mv. Slike «ikke-preferensielle opprinnelsesregler» har til nå bare vært gitt i svært kortfattet form, i forskrift 18. august 1998 nr. 818 om gjennomføring av innførselsreguleringen § 3, med hjemmel i lov 6. juni 1997 nr. 32 om innførsle- og utførselsregulering § 1 og § 3.

Den folkerettslige bakgrunnen for opprinnelsesregelverket finnes i Kyoto-konvensjonen av 18. mai 1973 om forenkling og harmonisering av tollprosedyrer, Vedlegg D.1. Norge har imidlertid ikke tiltrådt konvensjonsforpliktelsene på dette punkt. I EF-retten er ikke-preferensielle opprinnelsesregler inntatt i tollkodeksens artikler 22 til 26. Tollkodeksens regler vil imidlertid bare være et utgangspunkt, fordi det i rettsaktene som regulerer handelstiltakene er vist til at tollkodeksens regler skal anvendes så langt de passer, og kan fravikes – se eksempelvis Rådsforordning 384/96 om beskyttelse mot dumpingimport fra ikke-medlemsland, artikkel 14 nr. 3.

Etter WTO-avtalen om opprinnelsesregler (*WTO Agreement on Origin*) er det lagt opp til at det skal fremforhandles et omfattende sett av varespesifikke opprinnelsesregler, men det foreligger ennå ikke et forhandlingsresultat. Norge er dermed ikke rettslig bundet til ett bestemt sett regler. Det følger av opprinnelsesavtalen at når det gjelder handelsregimer som medfører innrømmelse av preferansetoll utover mestbegunstigelsessatsene, vil det være opp til partene selv å komme til enighet om egnede opprinnelsesregler (såkalte preferensielle opprinnelsesregler). Disse preferanseopprinnelsesreglene vil også komme til anvendelse ved bruk av handelstiltak under den enkelte

frihandelsavtale, dersom ikke annet fremgår av vedkommende avtale.

Til § 8–1 Preferansetoll

Bestemmelsen definerer preferansetoll som tollreduksjon, tollfrihet eller annen tollmessig begunstiging gitt på bakgrunn av frihandelsavtale som Norge har inngått med annen stat eller gruppe av stater, bilateral eller unilateral erklæring i tilknytning til slik avtale eller særlig ordning som Norge ensidig har etablert overfor visse stater. Den bygger på tolltariffens innledende bestemmelser § 2.

Til § 8–2 Preferansetoll på grunnlag av frihandelsavtale mv.

Bestemmelsen omhandler preferansetoll på grunnlag av frihandelsavtale som Norge har inngått med annen stat eller gruppe av stater, eller en ordning hjemlet i slik tilsvarende avtale. Den viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 3 første ledd.

Første ledd: I høringen ble det foreslått bestemmelser om at preferansetoll innrømmes for varer som omfattes av frihandelsavtale som Norge har inngått med fremmed stat eller gruppe av stater, eller annen ordning hjemlet i slik avtale.

Utenriksdepartementet har påpekt at det bør fremgå at frihandelsavtalene må være i kraft for Norge, og at begrensningen til fremmede stater eller grupper av stater bør utgå, da også andre enheter og internasjonale organisasjoner kan tenkes som motpart. *F i n a n s d e p a r t e m e n t e t* er enig i dette og har korrigert lovforslaget slik at det nå fremgår at avtalene må være i kraft for Norge. Videre er henvisningen til avtalemotparter som stater eller grupper av stater, tatt ut av lovforslaget.

Annet ledd slår fast i *første punktum* at preferansetoll etter første ledd vil være betinget av at varen har opprinnelse innenfor vedkommende avtales virkeområde. I *annet punktum* heter det at opprinnelsesstatus fastsettes etter avtalens opprinnelsesregler og bestemmelsene i loven her.

Utenriksdepartementet har vist til at med en avtales virkeområde normalt menes dens geografiske virkeområde – dvs. normalt avtalepartenes territorium. Kumulasjonsregler, for eksempel i Europa eller EFTA, vil dermed ikke være omfattet. *Utenriksdepartementet* foreslår at ordlyden endres.

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t har i forslaget presisert at «varens» opprinnelsesstatus følger av avtalens opprinnelsesregler eller loven her. Departementet ser ikke behov for en ytterligere

presisering og viser til at uttrykket «virkeområde» er valgt fremfor territorium eller tollområde, fordi frihandelsavtalers virkeområde ikke nødvendigvis er sammenfallende med avtalepartenes territorier eller tollområder. Også kumulasjonsregler er ment å skulle omfattes. En frihandelsavtale er dessuten begrenset til de varer som er omfattet («within the Scope of the Agreement»). Henvisningen til «loven her», gjelder de formelle vilkår, blant annet om at opprinnelsesstatus må dokumenteres etter § 8–5.

Tredje ledd pålegger departementet å kunne gjøre i forskrift en oversikt over de frihandelsavtaler som Norge til enhver tid er bundet av. En slik oversikt er i dag tatt inn i tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 3 annet ledd. Det vil imidlertid være hensiktsmessig at slike opplysninger gis i forskrift, blant annet fordi det kan være behov for relativt hyppige endringer, og fordi dette da vil gi en mer informativ oppstilling.

Til § 8–3 Preferansetoll på grunnlag av det generelle preferansesystemet for utviklingsland – GSP

Bestemmelsen omhandler preferansetoll på grunnlag av det generelle preferansesystemet for utviklingsland – GSP, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 3 fjerde ledd.

Finansdepartementets forskrift 20. februar 1998 nr. 158 om varers opprinnelse mv. ved bruk av preferansetollsystemet for utviklingsland, gjennomfører den norske GSP-ordningen, det generelle preferansesystemet for utviklingsland. Forskriften er gitt med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 3 fjerde ledd, stortingsvedtak av 15. juni 1971 og kgl.res. 3. september 1971.

For visse landbruksvarer er det fastsatt forskrifter om overvåkning av innførselen under den norske GSP-ordningen ved bruk av automatiske innførselstillatelser. Når det gjelder korn, gjelder i tillegg egne bestemmelser som regulerer fremgangsmåte dersom GSP-preferanser for MUL må trekkes tilbake pga. markedsforstyrrelser.

Bestemmelsen gjelder ensidige preferanseordninger. Uttrykket «ensidig» sikter til at ordningen er etablert ved unilateral erklæring fra norsk side, uten folkerettslige forpliktelser overfor annen stat eller organisasjon, og at norske myndigheter på selvstendig grunnlag kan la ordningen endres eller opphøre dersom dette skulle anses hensiktsmessig.

Første ledd bestemmer at preferansetoll innrømmes for vare som er omfattet av en ordning som Norge ensidig har etablert som et generelt

preferansesystem (GSP) til tollmessig begunstiggelse av en gruppe stater. Bestemmelsen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 3 fjerde ledd.

Annet ledd omtaler vilkåret om at varer må ha opprinnelse innenfor ordningens stedlige virkeområde for å oppnå preferansetoll.

Tredje ledd gir departementet oppgaven å kunnngjøre oversikt over de landene som deltar i GSP-ordningen. *Utenriksdepartementet* har stilt spørsmål ved om forskrift er et nødvendig vilkår for at preferansetoll skal gis, eller om forskriften er ment å være av deskriptiv karakter. *F i n a n s d e p a r t e m e n t e t* viser til at slik oversikt i dag blir kunnngjort i rundskriv publisert av tolletaten. Kunnngjøring i forskrifts form vil antagelig gjøre slike opplysninger lettere tilgjengelige for brukere flest. Forskriftsformen har derfor en deskriptiv funksjon.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om det generelle preferansesystemet, herunder de tilhørende opprinnelsesregler, i forskrift. Opprinnelsesregler for GSP-varer ble gitt av Finansdepartementet i forskrift 20. februar 1998 nr. 158, med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 3 fjerde ledd. Se ellers Finansdepartementets forskrift 13. desember 2004 nr. 1702 om preferensielle opprinnelsesregler.

Til § 8–4 Preferensielle opprinnelsesregler

Paragrafen er ny og omhandler hvilke opprinnelsesregler som skal legges til grunn dersom en vares opprinnelse skal fastsettes med sikte på preferansetollbehandling. Bestemmelsen er også ny i forhold til høringsnotatet. Den inneholder elementer hentet fra §§ 8-2 og 8-3. Dette er for å ta hensyn til at opprinnelsesreglene gjelder både ved innførsel til og utførsel fra Norge. Det kom ikke tydelig frem i høringsnotatet.

Første ledd angir at det er opprinnelsesreglene i hhv. frihandelsavtalen, i GSP-systemet eller annen preferanseordning som skal legges til grunn.

I *annet ledd* gis forskriftskompetanse til å gi nærmere bestemmelser til gjennomføring av opprinnelsesreglene både ved inn- og utførsel. Det er gitt regler om dette i Finansdepartementets forskrift 13. desember 2004 nr. 1702 om preferensielle opprinnelsesregler. Videre inneholder leddet forskriftskompetanse om gjennomføringen av GSP-systemets opprinnelsesregler. Opprinnelsesregler for GSP-varer ble gitt av Finansdepartementet i forskrift 20. februar 1998 nr. 158.

Til § 8–5 Krav om preferansetoll og dokumentasjon av opprinnelse

Bestemmelsen omhandler når krav om preferansetoll må fremsettes, og om opprinnelsesdokumentasjon. Den viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 3 første ledd, og tolloven § 17.

Første ledd bestemmer at preferansetoll bare innrømmes dersom importøren fremsetter krav om det. Kravet må være legitimert ved nødvendig dokumentasjon. Disse forutsetningene gjelder både frihandelsvarer og GSP-varer. Rettsinformasjonshensyn tilsier at hovedregelen om fremsettelse av krav om preferansetoll bør fremgå av loven.

Annet ledd fastsetter at slik dokumentasjon som er nevnt i første ledd, må kunne tilfredsstille nærmere angitte formkrav, og at den må oppbevares for kontrollformål i minst 10 år regnet fra fortollingstidspunktet. Denne plikten vil påhvile den som fremsetter slikt krav, jf. også § 4-12.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om blant annet hvordan krav om preferansetoll kan fremsettes, og om fremleggelse av opprinnelsesbevis. I høringsnotatet § 6-3 var det foreslått bestemmelse om at den som innrømmes midlertidig tollfritak etter § 6-3 (1), ikke kan utstede bevis for opprinnelse. Departementet anser en slik bestemmelse mer egnet for forskrift, sammen med andre vilkår og krav knyttet til fremleggelse av opprinnelsesbevis. I forskrift vil det også kunne gis nærmere bestemmelser om oppbevaringsplikten.

Til § 8–6 Ikke-preferensielle opprinnelsesregler

Bestemmelsen er ny og omhandler fastsettelse av en vares opprinnelse der dette ikke følger av særskilt avtale om preferansetollbehandling. Om bakgrunnen for bestemmelsen kan det vises til lov 6. juni 1997 nr. 32 om innførsle- og utførslerregulering § 1 og § 3, og forskrift 18. august 1998 nr. 818 om gjennomføring av innførselsreguleringen § 3.

Første ledd bestemmer at dersom en vares opprinnelse skal fastsettes uten at dette følger av særskilt avtale om tollpreferansebehandling med fremmed stat eller organisasjon, skal opprinnelsesreglene i annet, tredje og fjerde ledd legges til grunn, hvis ikke annet følger av Norges folkerettslige forpliktelser. Eksempelvis vil visse handelstilfelle etter kapittel 10 etter forholdene bare komme til anvendelse overfor ikke-preferansevarer, og her vil de såkalte «ikke-preferensielle opprinnelsesreglene» komme til anvendelse. Derfor skal WTO-rettslige beskyttelsestiltak – til forskjell fra tilsvarende antidumping- og utjevningstiltak – etter

Generalavtalen artikkel XIX gis generell anvendelse, uavhengig av vedkommende vares opprinnelsesland. Dette følger også av Beskyttelsesavtalen artikkel 2 nr. 2, der det heter at beskyttelsestiltak skal anvendes for en vare som importeres, uansett varens opprinnelse (*«safeguard measures shall be applied irrespective to its source»*). I WTO-avtalen om landbruk er det i reglene om særskilte beskyttelsestiltak for landbruksvarer artikkel 5 nr. 8 gjort en tilsvarende henvisning til Generalavtalen artikkel XIX og til Beskyttelsesavtalen artikkel 2. Slike særskilte tiltak vil følgelig måtte anvendes uten hensyn til hvor varen måtte være eksportert fra. Forbeholdet avslutningsvis om Norges folkerettslige forpliktelser, innebærer at de materielle reglene nevnt i tredje, fjerde og femte ledd må tolkes og anvendes innenfor rammen av WTO-avtalen, og at de ikke-preferensielle opprinnelsesregler i WTO vil gjelde når de pågående forhandlingene på grunnlag av Opprinnelsesavtalen sluttføres. Henvisningen til de folkerettslige forpliktelsene innebærer videre at dersom et handelstiltak iverksettes innenfor rammen av en frihandelsavtale, skal frihandelsavtalens opprinnelsesregler legges til grunn så langt dette følger av avtalen. I enkelte avtaler er det imidlertid fastsatt at nasjonale opprinnelsesregler likevel skal gjelde for visse deler av avtalen – her vil følgelig § 8–10 komme til anvendelse. *Annet punktum* slår fast at de materielle reglene i annet til fjerde ledd får tilsvarende anvendelse også ved tollmessig bestevilkårsbehandling etter Generalavtalen artikkel I. Dette følger av opprinnelsesavtalen, som i artikkel 1 definerer nasjonale opprinnelsesregler som de lover, forskrifter eller generelle administrative avgjørelser som medlemmene anvender, unntatt i tilfellene hvor disse reglene er knyttet til avtalefestede eller autonome handelsordninger som fører til at det gis preferanser utover bestevilkårsprinsippet (MFN-bundne satser) etter Generalavtalen artikkel I. De ikke-preferensielle opprinnelsesreglene får anvendelse for bestevilkårsbehandling etter Generalavtalen artikler I, II, III, XI og XIII, og for antidumpingtiltak og utjevningstiltak etter artikkel VI, krav til opprinnelsesmerking etter artikkel IX og for alle diskriminerende kvantitative restriksjoner eller tollkvoter. Den tilsvarende regel i EF-retten er innført i tollkodeksen artikkel 22 bokstav c. Videre vil de ikke-preferensielle opprinnelsesreglene også ligge til grunn for utstedelse av opprinnessertifikater, dersom annet ikke følger av frihandelsavtale eller ensidige preferanseordninger, herunder GSP.

Annet ledd gir i *første punktum* den materielle hovedregel om varers opprinnelse, nemlig at varen

skal anses å ha opprinnelse i det land der den er fremstilt i sin helhet, eller der den sist var gjenstand for vesentlig bearbeidelse. Regelen viderefører den tilsvarende opprinnelsesregel innført i § 3 i forskrift 18. august 1998 nr. 818 om gjennomføringen av innførselsreguleringen, hjemlet i lov 6. juni 1997 nr. 32 om innførsels- og utførselsregulering. De tilsvarende konvensjonsforpliktelsene er i EU gjennomført i tollkodeksen artikkel 23 nr. 1 og artikkel 24. Uttrykket «sist var gjenstand for vesentlig bearbeidelse» viser til tilfellene der varen er fremstilt i to eller flere land.

Tredje ledd gir en oppregning av de tilfeller der varer skal anses å ha vært fremstilt i sin helhet. Bestemmelsen svarer i store trekk til den tilsvarende regel i EF-retten, se tollkodeksen artikkel 23.

Fjerde ledd oppstiller et vesentlighetskriterium, slik at i de tilfeller der flere land har deltatt i fremstillingen av en vare, vil opprinnelseslandet være det land der den siste vesentlige og økonomisk begrunnede bearbeidelse eller foredling fant sted, dersom denne bearbeidelsen resulterer i et nytt produkt eller et vesentlig trinn i produksjonsprosessen. Det fremgår at ompakking, sortering, blanding eller mindre endringer likevel ikke skal regnes som bearbeidelse. Bestemmelsen svarer i store trekk til den tilsvarende regel i EF-retten, se tollkodeksen artikkel 24.

Femte ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser. Forskriftsfullmakten åpner også for at de ikke-preferensielle opprinnelsesreglene gitt i loven kan gis anvendelse også for opprinnelsesmerking (som i «Made in Norway»), offentlig innkjøp og handelsstatistiske formål. Forskriftsfullmakten må forutsettes benyttet i tråd med hva som ellers følger av lov 16. juni 1989 nr. 54 om offisiell statistikk og Statistisk Sentralbyrå, og øvrig lovgivning på dette området.

Til Kapittel 9 Tollnedsettelse i budsjettåret

Kapittelet inneholder fullmakter, der forvaltningen gis kompetanse til å sette ned de tollsatser som Stortinget har fastsatt, og de nærmere betingelser for dette. Samtidig gir de samme bestemmelsene visse rettigheter til importører og andre private aktører.

Forvaltningsmyndighetenes adgang til å sette ned gjeldende tollsatser under budsjettåret vil i prinsippet være komplementær til den adgang regjeringen har til å foreslå tilsvarende satsendring (eller lovendring, hvis det er en endring i regelverket som anses mest formålstjenlig) i en proposisjon for Stortinget, slik at lovgiver – enten med umiddelbar virkning, eller med virkning for det

påfølgende budsjettår – kan redusere den aktuelle tollsatsen. Et slikt redusert satsnivå fastsatt i form av et stortingsvedtak, og med gyldighet for hele budsjettåret, kan være å foretrekke fremfor tilsvarende tollnedsettelse fastsatt ved forvaltningsvedtak. På den annen side vil målsetningen om å benytte tollnedsettelse som et virkemiddel særlig i landbrukspolitikken, tilsi en løpende oppfølging gjennom året.

Tollforvaltningen for landbruksvarer er en integrert del av landbrukspolitikken, noe som bidrar til å gi retning og begrunnelse for valg av forvaltningsmodeller. Dagens tollvern er et resultat av regelverksutvikling og praksis siden 1995, og systemet har opparbeidet en stor grad av legitimitet blant brukerne. *Landbruks- og matdepartementet* uttaler:

«Vi legger til grunn at de fullmakter som ble delegert til landbruksmyndighetene i forbindelse med omleggingen av tollvernet i 1995 videreføres når den nye loven trer i kraft. Konkret gjelder dette blant annet fullmaktene som er nedfelt i tolltariffens innledende bestemmelser (TIB) §§ 5 og 6, og som er delegert til Landbruks- og matdepartementet ved Kgl. res 30. juni 1995 nr. 600.

Tollvernet er en integrert og viktig del av landbrukspolitikken. Dermed får også tollregelverket en betydning både for importvernet for landbruksvarer og landbrukspolitikken mer generelt. Importen av landbruksvarer reguleres gjennom en kombinasjon av ordinære tollsatser som fremkommer i tolltariffen og en adgang for forvaltningen til å justere ned tollsatsene gjennom budsjettåret. Tollbeskyttelsen av landbruksvarer er således et sentralt virkemiddel for å sikre omsetning av norske landbruksvarer til priser fastsatt i jordbruksavtalen. En del av importen er omfattet av ulike tollkvoter, hvor importørene tildeles begrensede importrettigheter (kvoteandeler) innenfor forskjellige kvoteordninger. De ordinære tollsatsene for landbruksvarer varierer ganske sterkt, avhengig av beskyttelsesbehovet. Satsene er dels spesifikke, og dels verdibaserte. De fleste industrivarer er imidlertid tollfrie.»

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t viser til at lovrevisjonen er en teknisk revisjon, og ser derfor heller ikke grunnlag for å gjøre endringer i eksisterende fullmakter.

Det legges til grunn at det i budsjettproposisjonene om toll fortsatt vil gjøres rede for forvaltningens løpende praktisering av tollnedsettelsesfullmaktene. Slike redegjørelser har opp gjennom årene hatt sin faste plass i budsjettdokumentene. For industrivarer ble de enkelte saker om tollned-

settelse (og tollfritak) gitt en utførlig omtale av de enkelte vedtak (eller avslag), slik som forutsatt av lovgiver. Med gjennomføringen av WTO-avtalen fra 1995, og de nye fullmakter som dermed ble gitt til landbruksforvaltningen, ble denne praksis videreført til å gjelde tollnedsettelse også på landbruksvarer. Med utgangspunkt i de enkelte fullmakter, bør redegjørelsen, som tidligere, gå inn på både de ulike nedsettelsesmåtene, deres omfang og de enkelte vareslag. Det kan også gis en løpende vurdering av om regelverket om tollnedsettelse er egnet og treffsikkert i forhold til de målsetninger som loven angir.

Uttrykket «nedsettelse» sikter til det forhold at et forvaltningsorgan treffer vedtak om at det for ett eller flere bestemte vareslag, enten for en nærmere angitt periode (men likevel begrenset til budsjettårets utløp), skal svares *lavere sats* enn den tollsats som ellers vil følge av Stortingets vedtak. Plenarvedtaket om toll fastsetter både ordinære tollsatser og preferansetollsatser (sml. tolltariffens kolonner «ordinær» og «EFTA, EF, EØS»). Den sats som tollnedsettelsen vil ta utgangspunkt i, vil være den *ordinære* tollsatsen (denne kan være enten WTO-bundet bestevilkårssats, eller ensidig fastsatt – autonom – sats). Preferansetollsatser kan være avtalt (i en preferanseavtale) inngått med fremmed stat eller organisasjon, eller den kan være fastsatt i en ensidig preferanseordning (GSP). Forvaltningens kompetanse er imidlertid ikke begrenset til bare å sette ned de ordinære tollsatser, men vil også omfatte økning av tollene gitt at for eksempel forutsetningene for WTO-tollsatsene faller bort. Dette er nærmere regulert i § 10-6 og forskrift 17. desember 1998 nr. 1448 om økning i tariffmessig toll – beskyttelsestoll – på landbruksvarer.

Satsintervallet for forvaltningens tollnedsettelse vil være begrenset oppad til den sats Stortinget har fastsatt i budsjettvedtaket, og nedad til 0 (tollfritt). Uttrykket «nedsettelse» vil derfor i det følgende benyttes så vel om de tilfeller der tollene *reduseres delvis*, som der den *reduseres ned til 0*. Et forvaltningsvedtak hjemlet i nedsettelsesfullmakten vil tidvis kunne innebære også en oppjustering, dersom vedtaket avløser et nedsettelsesvedtak som tidligere er truffet for samme vare. Tilsvarende vil det kunne iverksettes tolløkninger gitt at vilkårene for dette er oppfylt, jf. § 10-6.

Et forvaltningsvedtak om *generell tollnedsettelse* har ingen adressat, og innebærer at enhver kan innføre en bestemt vare med nedsatt tollsats, såfremt øvrige vilkår om gyldighetsperiode mv. er oppfylt. Det gjelder heller ingen kvantumsbegrensning. Generelle tollnedsettelsesvedtak har imidler-

tid begrenset gyldighet i tid – inntil utløpet av det budsjettåret som vedtaket gjelder for. Forvaltningsorganet som treffer vedtaket vil imidlertid kunne tidsbegrense vedtaket ytterligere. Tidsbegrensningen har sammenheng med at Stortingets tollvedtak bare gjelder for ett år (budsjettåret), etter Grunnloven § 75 bokstav a.

Et forvaltningsvedtak om *individuell tollnedsettelse* kjennetegnes ved at det retter seg mot én eller flere bestemte rettssubjekter, og at det dessuten er begrenset til et visst kvantum av en nærmere angitt vare. Den individuelle tollnedsettelsen er dermed et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, og vedtaket kan være truffet på bakgrunn av søknad, eller tildeling på annet grunnlag, for eksempel en utlyst auksjon. I begge tilfeller kan foranledningen være en offentlig kunngjøring, men søkeren kan også søke av eget tiltak og selv gjøre rede for søknadsgrunnlaget. En kvoteandel som tildeles ved at auksjonarius gir en budgiver tilslaget, vil dermed anses som enkeltvedtak. I praksis har oftest individuelle tollnedsettelsesvedtak selv angitt gyldighetsperiodens utløp, men det har også vært tilfeller der vedtaket er utformet slik at det skal gjelde inntil videre.

Etter dagens ordning er kompetansen til å sette ned eller øke tollsatsene på landbruksvarer etter tolltariffens innledende bestemmelser §§ 5 og 6 delegert til Kongen, og videre til Landbruks- og matdepartementet ved kgl. res. 30. juni 1995 nr. 600. Kompetansen er subdelegert til Statens Landbruksforvaltning. Det er fastsatt en rekke forskrifter på området, nemlig (1) forskrift 17. desember 1998 nr. 1448 om økning i tariffmessig toll – beskyttelsestoll – på landbruksvarer (hjemlet i tolltariffens innledende bestemmelser § 6), (2) forskrift 22. desember 2005 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer (hjemlet i tolltariffens innledende bestemmelser § 5), (3) forskrift 21. desember 2001 nr. 1647 om fastsettelse av nedsatte tollsatser ved import av industrielt bearbejdede jordbruksvarer (hjemlet i tolltariffens innledende bestemmelser § 5), (4) forskrift 27. juni 2002 nr. 0868 om sikkerhetsmekanisme og overvåkningssystem for toll- og kvotefri import av korn, mel og kraftfôr fra minst utviklede land (MUL) (hjemlet i Stortingets vedtak 15. juni 1971 og tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 3), (5) forskrift 5. juli 2002 nr. 0828 om individuelle tollnedsettelse og fordeling av tollkvoter til konserverindustrien (hjemlet i tolltariffens innledende bestemmelser § 5) og (6) forskrift 20. juni 2003 nr. 0907 om fordeling av tollkvoter for landbruksvarer (hjemlet i tolltariffens innledende bestemmelser § 5).

For tollene på *landbruksvarer* er det i lovforslaget gitt tre ulike nedsettelsesmåter: (a) generelle tollnedsettelse, (b) individuelle tollnedsettelse etter søknad og (c) tildeling av tollkvoteandeler. Det forutsettes her at innsending av råvaredeklarasjon er å regne som søknad. Hver av disse er gitt en særskilt lovfullmakt med tilhørende kriterier, i de tre påfølgende paragrafer §§ 9–2, 9–3 og 9–4. De nevnte nedsettelsesmåtene er en videreføring av gjeldende forvaltningspraksis for landbruksvarer, etter tolltariffens innledende bestemmelser § 5 og forskriftene gitt i medhold av denne.

For *industrivarer* er forvaltningens kompetanse i lovforslaget begrenset til å gjelde individuelle tollnedsettelse etter søknad, se definisjonen i første ledd i § 9–5. Dette innebærer en endring i forhold til gjeldende rett, der tolltariffens innledende bestemmelser § 12 første ledd ikke angir noen slik begrensning. Forvaltningspraksis etter § 12 har imidlertid mistet mye av sin betydning de senere år, i takt med at industritollen er trappet ned og de fleste industrivarer er blitt tollfrie. En særlig ordning med administrative tollnedsettelse for industrivarer hjemlet i tolltariffens innledende bestemmelser § 12, ble avvirket fra 1. januar 2000, se St.prp. nr. 1 (1999–2000) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, avsnitt 4.1.

Vedtak om generelle tollnedsettelse vil omfattes av de alminnelige forvaltningsrettslige regler om forskrifter, mens vedtak om individuelle tollnedsettelse så vel som vedtak om tildeling av tollkvoteandeler vil følge de tilsvarende regler om enkeltvedtak. For de generelle tollnedsettelsene vil det gjelde særlige krav til kunngjøring, som vil gå foran de tilsvarende kunngjøringsregler i forvaltningsloven, jf. § 1–8. For alle nedsettelses- og tildelingsmåter vil det være behov for at det i forskrifts form gis nærmere bestemmelser om hvordan forvaltningen generelt skal gå frem når fullmakten skal benyttes.

Uttrykket «i budsjettåret», slik det er brukt i kapitteloverskriften, sikter til det forhold at lovens delegering av myndighet til å treffe forvaltningsvedtak om tollnedsettelse er undergitt en *begrensning i tid*. Den underliggende forutsetning for delegering av lovgivers myndighet på dette feltet, er at Stortinget faktisk har *fastsatt* tollsatser. Dette skjer ved et budsjettvedtak som gjelder inntil vedkommende budsjettår utløper, jf. Grunnloven § 75 bokstav a. Selv om selve fullmakten til å sette ned tollsatsene her er gitt i formell lov, og ikke må fornyes slik som de tilsvarende fullmakter som i dag er gitt i plenarvedtaket (tolltariffens innledende bestemmelser), vil likevel forvaltningsvedtaket i utgangspunktet være underlagt samme tidsbegrensning

som den som etter Grunnloven gjelder for selve plenarvedtaket. Fullmakten er derfor utformet slik at den *viser til* de tollsatser som Stortinget har fastsatt, jf. § 9–1 første ledd og § 9–5 annet ledd, og utkastet til plenarvedtak § 3. For de *generelle* tollnedsettelsene er det innarbeidet en uttrykkelig begrensning til budsjettåret i § 9–2 første ledd. Dette samsvarer med dagens forvaltningspraksis etter tolltariffens innledende bestemmelser § 5. For *individuelle* tollnedsettelse, der forvaltningsvedtaket retter seg mot ett eller flere bestemte rettssubjekter, vil vedtaket selv forutsetningsvis opplyse om nedsettelsesperioden og siste gyldighetsdato, jf. de respektive definisjonene i §§ 9–3, 9–4 og 9–5. Men også her vil forvaltningens kompetanse være undergitt den samme forutsetning om at den tollsats som er redusert bare er gyldig til budsjettåret utløper, og det forvaltningsorgan som treffer vedtak med hjemmel i fullmakten må påse at vedtaket formuleres tilsvarende. Den praktiske konsekvensen av tidsbegrensningsregelen er i begge tilfeller at det må treffes et nytt forvaltningsvedtak, dersom det anses ønskelig med kontinuitet, slik at nedsatt sats vil gjelde ubrutt inn i det påfølgende budsjettår.

Lovfullmaktene er utformet uten at det eksplisitt fremgår at tollnedsettelsene vil kunne gjøres avhengig av varens opprinnelse. Forvaltningen vil imidlertid ha kompetanse til å stille vilkår om opprinnelse. Her vil følgelig tollnedsettelsen bare gjelde varer som er omfattet av vedkommende preferanseavtale og de opprinnelsesregler som gjelder for denne. Fullmaktene åpner også for bruk av autonome kvoter, der norske myndigheter på ensidig basis åpner for at nærmere angitte mengder av en gitt vare kan innføres med nedsatt toll. En diskresjonær adgang for forvaltningen til å stille krav om oppfyllelse av opprinnelseskriterier, må imidlertid forutsettes at blir praktisert overensstemmende med internasjonale forpliktelser om ikke-diskriminering og mestbegunstigelse (bestevilkårsklausul). I stedet for å benytte autonome tollkvoter, vil det være nærliggende å fastsette generelle tollnedsettelse – et alternativ som ofte vil være bedre egnet for å sikre suppleringsimport til det norske markedet av vedkommende vare, uten at det oppstår forskjellsbehandling av de ulike aktører.

Til § 9–1 Nedsettelse av tollsats på landbruksvarer

Bestemmelsen samler reglene om forvaltningens adgang til å treffe vedtak om nedsettelse av ordinær toll, men er avgrenset til å gjelde landbruksvarer. Utrykket «toll» refererer til Stortingets tollvedtak og de tollsatser som er fastsatt der. Bestem-

melsen vil erstatte tolltariffens innledende bestemmelser § 5, som gir forvaltningen hjemmel til å fritta for eller sette ned tollsatsene på landbruksvarer. Forslaget § 10-6 gir på den annen side forvaltningen hjemmel til å sette tollene opp i gitte tilfeller. I høringsnotatet var det også foreslått en hjemmel for å avgrense uttrykket «landbruksvarer» i forskrift. *Landbruks- og matdepartementet* og *Kjøttindustriens fellesforening* mener det ikke er hensiktsmessig å definere hva som menes med landbruksvarer. *Landbruks- og matdepartementet* viser til at det følger av hjemmelen til å gi forskrift at det også må angis virkeområde for den enkelte forskrift, og at det på den måten vil fremgå hvilke varer som kan omfattes av den aktuelle forskriften. *Finansdepartementet* er enig i at det ikke er behov for lovhjemmel for i forskrift å definere hva som skal anses som landbruksvarer. Hva som er en landbruksvare må avgjøres konkret i hvert enkelt tilfelle.

Første ledd fastsetter i *første punktum* at formålet med lovfullmakten er å legge til rette for innførsel av landbruksprodukter som supplement til norsk produksjon og for å møte forbrukernes og næringsmiddelindustriens behov. *Norsk Landbrukssamvirke* anser det noe underlig at man har en formålsparagraf for nedsettelse av landbrukstoll, mens det ikke er slike henvisninger ellers i lovutkastet. *Finansdepartementet* viser til at formålene som er inntatt i loven, svarer til dem som er benyttet i formålsparagrafen (§ 1) i forskrift 22. desember 2005 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer. Departementet anser det hensiktsmessig at formålene fremgår av loven her.

Med dette som utgangspunkt, skal tollnedsettelsene etter *annet punktum* ivareta hensynet til avsetningsgrunnlaget for norsk produksjon av landbruksvarer, og hindre uønskede markedsforstyrrelser. *Utenriksdepartementet* har med henvisning til pågående WTO-forhandlinger, uttrykt skepsis til å benytte begrepet «markedsforstyrrelser» og sammenstillingen «uønskede markedsforstyrrelser» i lovteksten. *Utenriksdepartementet* har også vist til at en slik bestemmelse kan synes fremmed i lovteksten og foreslår at målsetningen om å hindre markedsforstyrrelser tas ut. I stedet mener Utenriksdepartementet at dette kan tas inn i den enkelte forskrift etter behov. *Finansdepartementet* viser til at dersom fremtidige WTO-forhandlinger innebærer at Norge ikke lenger kan operere med et slikt begrep i lov eller forskrift, må de aktuelle lover eller forskrifter endres i samsvar med dette. Begrepet «uønskede markedsforstyrrelser» er en kodifisering hvor det ikke er lagt opp

til noen realitetsendring. Formuleringene svarer som nevnt til dem som er benyttet i formålsparagrafen (§ 1) i forskrift 22. desember 2005 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer. Om lovgrunnlaget for forskriften heter det i St.prp. nr. 59 (1994–95), avsnitt 4.1 (kursiven er proposisjonens): «Administrative tollnedsettelse som finner sted i løpet av budsjettåret, tar sikte på å hindre uønskede *markedsforstyrrelser* som følge av de høye norske tollsatsene på landbruksvarer og svingningene i prisene på verdensmarkedet og i Norge. [...] Blant annet ut fra kravene til forutsigbarhet og likebehandling er det viktig at aktørene i markedet kjenner rammebetingelsene, noe som innebærer at de anvendte tollsatter i størst mulig utstrekning bør framgå av tolltariffen.» En kodifisering av forvaltningspraksis, ved at formålsbestemmelsene i forskriften lovfestes, vil gi bedret forutberegnelighet og bidra til likebehandling, og synes dermed å være i tråd med lovgivers forutsetninger da fullmakten i tolltariffens innledende bestemmelser § 5 ble gitt.

Fullmakten etter bestemmelsene i §§ 9-1 t.o.m. 9-4 om nedsettelse, og § 10-6 om økning, skal delegeres til Landbruks- og matdepartementet, jf. dagens delegasjon av fullmakten i tolltariffens innledende bestemmelser §§ 5 og 6 gitt ved Kgl.res. 30. juni 1995 nr. 600. Tilføyselsen om at tollnedsettelse bare kan fastsettes såfremt avtale med fremmed stat eller organisasjon ikke er til hinder, er tatt inn for å presisere at lovens fullmakt må forutsettes praktisert i samsvar med folkerettslige forpliktelser om blant annet ikke-diskriminering og bestevilkårsbehandling. Det kan også være inngått avtale som innebærer at for eksempel kvoteandeler skal tildeles på en bestemt måte, og tollnedsettelse må innrømmes i samsvar med dette. Det vises for øvrig til hva som er nevnt over, om adgangen til å stille krav om opprinnelse.

I *tredje punktum* er oppregnet de forskjellige måter tollnedsettelse kan fastsettes på; *bokstav a* viser til generelle tollnedsettelse etter § 9-2, *bokstav b* viser til individuell tollnedsettelse etter søknad etter § 9-3 og endelig er det i *bokstav c* vist til tildeling av tollkvoteandeler, herunder auksjonering, etter § 9-4.

Annet ledd første punktum stiller krav om at vedtak om tollnedsettelse etter første ledd skal opplyse om det eller de vareslag som er omfattet. Det vil også kunne spesifiseres et vareslag innenfor et varenummer. Av vedtaket skal det også fremgå den periode tollnedsettelsen gjelder for. Kravet vil gjelde enten nedsettelsen er generell eller individuell.

Tredje ledd fastslår at bestemmelsene i dette kapitlet også får anvendelse ved innrømmelse av preferansetoll for landbruksvarer etter kapittel 8. Hensikten med dette er å kodifisere preferanseavtalene i nasjonal rett på en slik måte at det fremgår hvordan disse rettighetene oppnås.

Til § 9-2 Generell nedsettelse av tollsats på landbruksvarer

Bestemmelsen utdyper fullmakten til å fastsette generelle tollnedsettelse etter § 9-1 første ledd bokstav a, og vil åpne for at gjeldende forvaltningspraksis i forskrift 22. desember 2005 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer kan videreføres.

Første ledd definerer generelle tollnedsettelse som vedtak om fritak for eller nedsettelse av toll på en bestemt landbruksvare, uten kvantitative begrensninger, for en nærmere angitt periode eller inntil videre, men likevel begrenset til utgangen av vedkommende budsjettår. Begrensningen til budsjettårets utløp vil følge av at Stortingets plenarvedtak om toll, og de satser som der fastsettes, bare gjelder budsjettåret, og følgelig må gjentas for å få gyldighet også for det påfølgende år, jf. Grunnloven § 75 bokstav a. Stortinget vil imidlertid normalt utøve sin tollbeskatningsmyndighet i plenum i god tid før inngangen til et nytt budsjettår, og både tollsatter og plenarvedtakets fullmakter vil derved fornyes. Med dette utgangspunkt vil det kunne treffes forvaltningsvedtak om generelle tollnedsettelse før inngangen til et nytt budsjettår, men etter at Stortinget har truffet sitt tollvedtak, og slik oppnå at de generelle tollnedsettelsene får gyldighet også inn i det påfølgende budsjettår. Definisjonen av generell tollnedsettelse svarer til forskrift 22. desember 2005 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer § 4 nr. 1.

Annet ledd bestemmer at vedtak om endring av tollsats skal kunngjøres på forhånd med angivelse av tidspunkt for iverksettelse. Dette vil sikre at aktørene i markedet gis den nødvendige informasjon og derigjennom kan tilpasse seg de varslede endringene. Kunngjøringsmåten vil også ha betydning, slik at informasjonstiltak som for eksempel e-postabonnement eller lignende vil kunne bidra til at varslingen blir effektiv og lik for alle berørte parter.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette utfyllende forskriftsbestemmelser om generelle tollnedsettelse, og herunder om saksbehandling, opplysningsplikt, kontroll, administrative sanksjoner, gyldighetsperiode og kunngjøring av nedsettelsesvedtak. Det kan dessuten fastsettes

bestemmelser i forskrift om i hvilken utstrekning slik kunngjøring skal ha positiv eller negativ troverdighet, noe som kan ha betydning for forutberegnelighet i markedet. Forskriftsfullmakten vil åpne for at de forskriftsbestemmelser som er gitt i forskrift 22. desember 2005 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse kapittel 6 om blant annet opplysningsplikt, kontroll og sanksjoner, kan videreføres. Oppstillingen etter «herunder» er ikke å anse som uttømmende, men som en indikator på hva som bør forskriftsfestes.

Til § 9–3 Individuell nedsettelse av tollsats på landbruksvarer og bearbejdede landbruksvarer etter søknad

Bestemmelsen, som utdyper fullmakten til å fastsette individuelle tollnedsettelse etter § 9–1 første ledd bokstav b, vil åpne for at gjeldende forvaltningspraksis etter forskrift 22. desember 2005 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer kan videreføres. Videre, at gjeldende praksis etter forskrift 21. desember 2001 nr. 1647 om fastsettelse av nedsatte tollsatser ved import av industrielt bearbejdede jordbruksvarer (RÅK-varer) og forskrift 5. juli 2002 nr. 828 om individuelle tollnedsettelse og fordeling av tollkvoter til konserverindustrien skal kunne videreføres.

Første ledd angir fullmakten til å treffe enkeltvedtak om nedsettelse av ordinær tollsats på landbruksvarer. Nedsettelsen skal knyttes til en angitt mengde av en bestemt landbruksvare og et bestemt tidsrom.

I høringsnotatet ble det i bestemmelsens *annet ledd* foreslått at vedtaket om nedsettelse av tollsats skal skje på grunnlag av søknad. I utkastets fjerde ledd ble det foreslått en bestemmelse om at vedtak om tollnedsettelse skal angi den vare og det kvantum som omfattes, den periode som vedtaket gjelder for og den berettigede fysiske eller juridiske person. *Landbruks- og matdepartementet* foreslår i sin høringsuttalelse at reglene om vedtak samles i ett ledd, og foreslår derfor at annet og fjerde ledd i utkastet slås sammen til nytt annet ledd. *Finansdepartementet* er enig i dette. Det forutsettes at innsending av råvaredeklarasjon er å regne som søknad. I søknaden skal det fremgå hvilke varer som det søkes om tollnedsettelse for, og det kvantum det søkes for. Med råvaredeklarasjon menes erklæring om råvareinnholdet i varen. Bestemmelsen om råvaredeklarasjon vil primært gjelde RÅK-varer.

I høringsnotatet ble det foreslått et *tredje ledd* med et krav om at søknaden er mottatt av forvaltningsorganet før varen tolldeklarerer. Innvilgelse

av søknad vil være enkeltvedtak etter forvaltningsloven. *Landbruks- og matdepartementet* uttaler:

«Høringsforslagets § 9-3 (3) er etter departementets mening ikke i tråd med gjeldende rett og må derfor endres eller strykes. Vi mener det er mest hensiktsmessig å stryke § 9-3 (3). Etter ordlyden stiller bestemmelsen krav om at søknad om individuell tollnedsettelse skal være mottatt av rette myndighet før varen tolldeklarerer. Vi mener at det ikke er relevant å stille et slikt krav i loven. Spørsmålet må være hvorvidt importøren skal få redusert toll etter innvilget tollnedsettelse. Dette avgjøres av om den individuelle tollnedsettelsen er gitt gyldighet for et tidsrom som omfatter innførselstidspunktet. I denne sammenheng er det derfor tilstrekkelig for vårt formål at loven gir departementet myndighet til å fastsette forskrift om gyldighetsperioden for den individuelle tollnedsettelsen, jf. høringsforslagets § 9-3 (5). Gjeldende forskrifter inneholder slike bestemmelser om gyldighetsperioden.»

Finansdepartementet er enig i dette, og har fjernet leddet i forslaget her.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til i forskrift å fastsette utfyllende bestemmelser om blant annet saksbehandling, opplysningsplikt, kontroll, administrative sanksjoner og gyldighetsperiode. Forskriftsfullmakten vil åpne for at de forskriftsbestemmelser som er gitt i forskrift om administrative tollnedsettelse om blant annet opplysningsplikt, kontroll og sanksjoner, kan videreføres. Oppstillingen etter «herunder» er ikke å anse som uttømmende, men som en indikator på hva som bør forskriftsfestes. Etter innspill fra *Landbruks- og matdepartementet* er det i oppramsingen ikke funnet grunn til også å nevne at fullmakten også gir adgangen til å gjøre unntak fra vilkår om at søknad skal foreligge før varen tolldeklarerer.

Til § 9–4 Tildeling av tollkvoteandeler for landbruksvarer ved auksjon eller på annen måte

Bestemmelsen omhandler tildeling av tollkvoteandeler, som kan skje ved auksjon eller på annen måte, og utdyper fullmakten gitt i § 9–1 første ledd bokstav c. Den åpner for at forvaltningspraksis etter forskrift 20. juni 2003 nr. 907 om fordeling av tollkvoter og forskrift 5. juli 2002 nr. 828 om individuelle tollnedsettelse og fordeling av tollkvoter til konserverindustrien, kan videreføres.

Første ledd slår i *første punktum* fast som generell regel at tildeling av tollkvoteandeler skal skje ved auksjon dersom departementet anser at markedsforholdene ligger til rette for det og avtale med fremmed stat eller organisasjon ikke er til hin-

der. Bestemmelsen er formet som et pålegg til forvaltningen om å vurdere om auksjon som fordelingsmetode kan benyttes.

Kjøttindustriens fellesforening støtter forslaget om at auksjon skal utgjøre hovedmekanismen for fordeling av tollkvoter nasjonalt dersom forholdene ligger til rette for det.

Utenriksdepartementet mener under henvisning til pågående diskusjon i WTO, at det neppe er formålstjenelig å nedfelle i lovs form at auksjon skal benyttes som metode for tildeling av tollkvoter, da det kan være tilfeller hvor andre og mer overordnede hensyn taler mot å bruke auksjon. Utenriksdepartementet foreslår en kan-fullmakt, og at auksjonsordninger prinsipielt bør utformes slik at de mest mulig effektivt kan hindre misbruk, for eksempel ved at innførselsrettigheter blir kjøpt opp av et fåtall aktører med sikte på å holde nykommere ute.

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t viser til at lovforslaget er en videreføring av dagens regime, hvor auksjonsmodellen er ansett å utgjøre hovedmekanismen for tildelingen. Om det bør gjøres endringer i dette, faller utenfor dette lovarbeidet å vurdere.

I *annet punktum* gis departementet fullmakt til å fastsette nærmere regler for andre tildelingsmåter.

Annet ledd definerer i *første punktum* tollkvote som en fastsatt mengde av en vare som kan innføres med en nedsatt tollsats innenfor et nærmere angitt tidsrom. I *annet punktum* angis at tollkvoter kan være fremforhandlet i WTO (multilaterale tollkvoter), eller de kan inngå som ledd i et frihandels-samarbeid (bilaterale tollkvoter). Bare i det siste tilfelle vil tollkvoten være begrenset til varer med en nærmere angitt opprinnelse. Tollkvoter kan også være autonome, i den forstand at de er ensidig fastsatt av norske myndigheter uten avtalebinding. *Tredje punktum* gir en definisjon av tollkvoteandel, som en rettighet til å innføre en viss mengde av en vare som er omfattet av en tollkvote. Rettigheten kan tildeles en fysisk eller juridisk person, ved auksjon eller på annen måte.

Tredje ledd gir nærmere bestemmelser om auksjonsordningen. *Første punktum* bestemmer at auksjon skal utlyses i god tid. *Annet punktum* angir hva utlysningen skal inneholde. At kravene til auksjonsordningen er tatt inn i loven, vil sikre at disse er alminnelig kjent blant aktørene og i markedet. *Tredje punktum* slår fast at budrundene er hemmelige, slik at det under runden ikke skal opplyses hvem som deltar. En slik organisering vil gi konkurransenøytralitet, og de beste betingelser for at prissettingen fungerer etter hensikten. Det vil

dessuten kunne hindre at enkeltaktører manipulerer budgivningen og dermed resultatet. *Fjerde punktum* bestemmer at det skal være offentlighet om auksjonsavslutning, antallet budgivere, høyeste bud og hvem som får tilslaget. Dette vil sikre tillit til auksjonsordningen.

Fjerde ledd fastslår at tollkvoteandeler ervervet på auksjon er omsettelige. Dette vil gi et annenhåndsmarked og derved stimulere budgivere generelt.

Femte ledd gir en forskriftsfullmakt, der det åpnes for at departementet kan gi nærmere bestemmelser om tollkvoteandeler. Dette vil også omfatte kunngjøring og de auksjonsprinsipper som ellers skal følges, herunder om bud skal avløses av nytt bud, om lavere bud også skal få tildeling mv. Generelt bør det legges til rette for at også nyetablerte aktører skal kunne delta i auksjoner av tollkvoteandeler. Det kan dessuten være gode grunner til å la kunngjøringsplikten omfatte ikke bare de tilfeller der en auksjon eller en kvotetildeling skal arrangeres, men også selve utfallet av tildelingen, med angivelse av den eller de som har fått tilslaget. For øvrig er fullmakten utformet slik at de bestemmelser som er gitt i forskrift 20. juni 2003 nr. 907 om fordeling av tollkvoter for landbruksvarer om blant annet opplysningsplikt, kontroll og sanksjoner, kan videreføres. Oppstillingen etter «herunder» er ikke å anse som uttømmende, men som en indikator på hva som bør forskriftsfestes.

Til § 9–5 Nedsettelse av tollsats på industrivarer etter søknad

Bestemmelsen omhandler forvaltningens adgang til å sette ned tollsatsen på industrivarer i enkelttilfeller (individuell tollnedsettelse). *Toll- og avgiftsdirektoratet* har stilt spørsmål om hva utkastet § 9-5 er ment å regulere, og har vist til at ordningen med administrative tollnedsettelse for industrivarer ble opphevet 1. januar 2000.

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t viser til at det etter merverdiavgiftsloven og særavgiftsvedtakene er anledning til å dispensere i enkelttilfeller. Departementet finner det naturlig at det også i loven her er en åpning for dispensasjon i enkelttilfelle. Rammene for dispensasjonsadgangen vil være de samme som for merverdiavgift og særavgift.

Fullmakten er utformet med utgangspunkt i den generelle dispensasjonsfullmakten i tolltariffens innledende bestemmelser § 12 første ledd første punktum, og den tilsvarende fullmakten i merverdiavgiftsloven § 70. Bestemmelsen gjelder bare industrivarer, slik disse vil være avgrenset negativt

mot landbruksvarer. Endringen innebærer en innskrenkning av fullmakten, slik at den ikke lenger kan benyttes til generelle nedsettelse (forskrifter). Behovet for en slik generell adgang til å sette ned tollen vil neppe være stort, når det i de enkelte bestemmelser i kapittel 5 og 6 (om henholdsvis tollfritak og tollrefusjon), er gitt særlige forskriftsfullmakter. Det vises også til at en lovfullmakt til å sette ned den tollsats som lovgiver ellers har fastsatt, må holdes adskilt fra og har et annet formål enn bestemmelser i den øvrige lovgivning som gjelder innkreving av statens krav (herunder tollkrav), og de fullmakter forvaltningen der er gitt til å innrømme betalingsutsettelse og -nedsettelse (lempning). Når det gjelder forvaltningspraksis og de vedtak som departementet og tollmyndighetene tidligere har truffet med hjemmel i fullmakten i de innledende bestemmelser § 12, legges det til grunn at disse videreføres ved den generelle bestemmelsen i § 17–2 om at henholdsvis forskrifter, instruks og enkeltvedtak truffet med hjemmel i gjeldende lov og plenarvedtak, fortsatt skal gjelde.

Første ledd definerer nedsettelse av tollsats på industrivarer etter søknad på samme måte som den tilsvarende ordningen for landbruksvarer etter § 9–3. Fullmakten er ikke begrenset til å sette ned ordinær tollsats; også preferansetollsats vil være omfattet. Avgrensningen av uttrykket «industrivarer» vil følge av hvordan det motsvarende uttrykket «landbruksvarer» er definert i forskrift.

Annet ledd inneholder selve fullmakten, og denne er presisert slik at tollnedsettelse kan gis bare dersom det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da tollvedtaket ble truffet, og der anvendelse av tollsatsen i dette enkelttilfellet får en utilsiktet og klart urimelig virkning. Det skjønnsstema som er angitt i tolltariffens innledende bestemmelser § 12 første ledd første punktum om «særlige forhold», vil etter forholdene gi mindre god veiledning. Lovforslaget presiserer derfor at det er de rene unntakstilfeller som bestemmelsen tar sikte på, og det forutsettes at den anvendes restriktivt. I mange tilfeller vil det for øvrig være nærliggende å vurdere om det i stedet for å benytte fullmakten i loven, heller bør fremmes forslag i budsjettproposisjonen om å sette ned satsen i plenarvedtaket på vedkommende vareslag, eller at det foreslås endringer i materielle bestemmelser om tollfritak, slik at en tollnedsettelse dermed kan få generell anvendelse.

Tredje ledd bestemmer at vedtaket skal angi de varenummer og det kvantum som omfattes, den periode som nedsettelsen gjelder for, og den berettede person.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å gi forskrift blant annet om behandling av søknader og de frister som skal gjelde, og om vilkår for nedsettelsen. Fullmakten vil i utgangspunktet omfatte så vel tilfeller der den aktuelle varesendingen ennå ikke er fortollet, som der den er fortollet, men det av andre grunner likevel er søkt om tollnedsettelse. Nærmere bestemmelser om dette må gis i forskrift. Det samme gjelder om det skal opplyses i søknaden om varens bruk, for eksempel om den skal foredles, bearbeides eller anvendes til annet spesifisert formål.

Til Kapittel 10 Handelstiltak

Kapittelet omhandler de forskjellige typer tollmessige handelstiltak, og viderefører reglene i tolltariffens innledende bestemmelser §§ 3, 4 og 6. Kapittelet er bygget opp slik at det først gis bestemmelser om *antidumpingtiltak* (to paragrafer), deretter om *utjevningstiltak* (to paragrafer), *beskyttelsestiltak* (to paragrafer) og om opphevelse av tollinnrømmelser (en paragraf). Bestemmelser om undersøkelser og saksbehandling i handelstiltaksaker er plassert i kapittel 12, sammen med øvrige forvaltningsbestemmelser. WTO-rettens regler om saksbehandling mv. i antidumpingsaker har mye til felles med de tilsvarende regler i subsidiesaker, men de er ikke fullt ut sammenfallende. På denne bakgrunn, og av hensyn til en systematisk plassering av forskriftsfullmakter i loven, er det i lovforslaget gitt særlige saksbehandlingsregler for hver av de to typene av tiltak. Av samme grunn er det inntatt særskilte saksbehandlingsregler også for beskyttelsestiltakstilfellene. De spesielle bestemmelsene i tolloven § 16 om opplysningsplikt i antidumping- og subsidiesaker er videreført i kapittel 12.

Bestemmelsene i kapittel 10 gjennomfører de multilaterale reglene om handelstiltak slik disse gjenfinnes i Generalavtalen artikkel VI og IX, WTO-avtalen om gjennomføring av artikkel VI i Generalavtalen om tolltariffer og handel (Antidumpingavtalen – *Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994*), WTO-avtalen om subsidier (Subsidieavtalen – *Agreement on Subsidies and Countervailing Measures*), WTO-avtalen om beskyttelsestiltak (Beskyttelsesavtalen – *Agreement on Safeguards*), WTO-avtalen om landbruk (Landbruksavtalen – *Special Safeguard Measures, Agreement on Agriculture*) og endelig WTO-avtalen om regler og prosedyrer ved tvisteløsning (Tvisteløsningsavtalen – *Understanding on Rules and Procedures governing the Settlement of Disputes*). Bestemmelsene om

handeltiltak gjennomfører også de parallelle reglene om handeltiltak i regionale handelsavtaler, slik disse er inntatt i frihandelsavtalene Norge har inngått dels med EU (EØS-avtalen), og dels gjennom EFTAs såkalte tredjelandsavtaler med en rekke land og områder i Europa, i Middelhavsområdet og enkelte oversjøiske stater.

Bestemmelsene om handeltiltak må leses i sammenheng med utkastet til Stortingets plenarvedtak om toll etter Grunnloven § 75 bokstav a, og de fullmakter som Kongen der er gitt til å iverksette handeltiltak i form av en *særskilt* toll – i tillegg til den ordinære toll som Stortinget selv har fastsatt. Det heter i plenarvedtaket at fullmakten skal benyttes i samsvar med lov. Dersom annet ikke fremgår fra lovgivers side, vil bestemmelsene i formell lov følgelig sette rammer for hvordan plenumsfullmakten kan benyttes.

Overskriftens uttrykk «handeltiltak» vil omfatte tiltak mot henholdsvis dumping og subsidier, og forskjellige former for beskyttelsestiltak. Et handeltiltak kan være *tollmessig*, i den forstand at tiltaket innebærer opphevelse av de folkerettslige forpliktelser om tollkonsesjoner som ellers gjelder for vedkommende vareimport, og slik at det pålegges en særskilt toll på den aktuelle vareførsel – i tillegg til den ordinære toll som eventuelt påløper. Men handeltiltak vil også kunne utformes uten en slik særskilt toll (*ikke-tollmessige tiltak*), for eksempel ved at det nedlegges importforbud eller benyttes kvotebegrensninger, prisavtaler eller lignende. Fullmaktsbestemmelsene er etter sitt innhold ikke begrenset til tollmessige handeltiltak.

Et pålegg om å svare en særskilt toll etter kapittel 10 innebærer – på samme måte som i tilfellene hvor det skal svares ordinær toll – at det må angis en *beregningsmåte* for tollene, og eventuelt en *opprinnelseskategori*. Disse forhold må forutsettes at fastsettes i forvaltningsvedtaket, enten ved en uttømmende regulering eller ved henvisning til at de spesifikke bestemmelser i lovens kapittel 7 (om beregningsmåte og beregningsgrunnlag) skal få anvendelse. Tilsvarende vil det kunne vises til de ikke-preferensielle opprinnelsesreglene i § 8–10, eller alternativt andre regelsett – avhengig av de bilaterale avtaler som eventuelt utgjør rammene for tiltaket.

Til sammenligning skal nevnes at i EF-retten benyttes en terminologi som gjenspeiler de rettslige forskjeller mellom henholdsvis ordinær innførselstoll og de ulike innførselsavgifter som påløper som ledd i at en vareførsel rammes av handeltiltak. De sistnevnte avgiftene anses følgelig ikke som toll eller tolllignende avgifter (se til sammen-

ligning definisjonen i tollkodeksen artikkel 4 nr.10). Handeltiltakene har dessuten et selvstendig hjemmelsgrunnlag (traktaten artikkel 133 – tidligere artikkel 113), og adskiller seg på den måten fra traktatens bestemmelser om tollunionen og de felles ytre tollsatser (som finnes i artikkel 26 – tidligere artikkel 28). Det innebærer at også i tollunionen vil ordinær toll og antidumpingavgifter mv. innkreves uavhengig av hverandre, og at det dermed i enkelttilfeller vil kunne påløpe både ordinær toll og «handeltiltakstoll» for en og samme vareførsel. På den annen side bestemmes det i forordningene at ett og samme skadeomfang ikke skal bøtes både med antidumping- og utjevningsavgifter.

Forholdet mellom ulike typer handeltiltak og anvendelse av disse, er berørt i Generalavtalen artikkel VI nr. 5, der det heter at ingen vare skal pålegges både antidumping- og utjevningstoll til motvirkning av en og samme situasjon der det foreligger dumping og eksportsubsidiering. Regelen er ikke inntatt i loven, men vil likevel følge av forutsetningen om at lovens fullmakter skal tolkes og anvendes innenfor de rammer som følger av overenskomst med fremmed stat eller internasjonal organisasjon og av folkeretten, jf. § 10–1 første ledd, § 10–3 første ledd, § 10–5 første ledd og § 10–6 første ledd.

Finansdepartementet vil generelt vise til at forslaget ikke tar sikte på å innarbeide nye rettslige begreper til erstatning for den tradisjonelle bruken av uttrykket «toll» i norsk juridisk terminologi. Det vil derfor fortsatt være slik at tollbegrepet må tolkes ut fra sammenhengen, og herunder de forskjellige traktatregler som kan komme til anvendelse i det enkelte tilfelle.

Fiskeri- og kystdepartementet anser det tilstrekkelig at loven i forhold til slike bestemmelser utformes som en ren fullmaktsbestemmelse, og peker på behovet for et forskriftsverk som gir detaljerte og uttømmende bestemmelser i forhold til definisjoner, materielle vilkår, tidsfrister og andre prosessuelle bestemmelser, og viser i denne sammenheng til forpliktelsene nedfelt i Antidumpingavtalen artikkel 13 om rettslig prøving.

Finansdepartementet viser til at målsetningen om at tollavgivningen skal gi bedret oversikt over det samlede regelverket, sammen med et alminnelig ønske om bedret rettssikkerhet på tollområdet, kan tilsi at lovbestemmelsene utformes slik at blanco-fullmakter unngås, og at loven ikke avskjærer domstolskontroll med forvaltningens skjønnsutøvelse. At lovfullmaktene etter sin ordlyd skal tolkes og anvendes innenfor de rammer som følger av folkeretten, vil også bidra til

dette. Det vises forøvrig til § 10–1 siste ledd, som inneholder en fullmakt til å gi nærmere bestemmelser i forskrift. Hvor omfattende og detaljert forskriften bør være i forhold til lovens bestemmelser, vil imidlertid vurderes i det videre arbeidet med forskriftene og høringen av dem.

Til § 10–1 Handelstiltak mot dumping (antidumpingtiltak)

Bestemmelsen omhandler handelstiltak mot dumping, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 3.

Tolltariffens innledende bestemmelser § 3 inneholder også bestemmelser om tiltak mot subsidier (utjevningstiltak). Disse er skilt ut i egne paragrafer nedenfor. Forutsetningen om samsvarstolkning med folkerettslige forpliktelser, vil i praksis gjelde Generalavtalen artikkel VI og Antidumpingavtalen. I EF-retten finnes tilsvarende regler om antidumpingtiltak i Rådsforordning 384/96 av 22. desember 1996 Om beskyttelse mot dumping-import fra land som ikke er medlemmer av Det europeiske Felleskap, med senere endringer.

Første ledd gir Kongen fullmakt til å iverksette antidumpingtiltak. Tiltaket vil i utgangspunktet utgjøre et særskilt tollpålegg, men det kan alternativt ha form av en prisavtale. Slike prisavtaler (prisløfter) kan gå ut på at vedkommende eksportør eller gruppe av eksportører forplikter seg til å opprettholde visse minstepriser. Forslaget viderefører kompetanseregelen etter gjeldende rett, som legger beslutningsmyndigheten til Kongen i statsråd. Uttrykket «finner departementet» innledningsvis i *første punktum* sikter til at det forut for statsrådsbehandling vil foreligge en innstilling fra vedkommende fagdepartement, og at denne vil bygge på resultatene etter en formell undersøkelsesprosedyre. Iverksettelse av en undersøkelse vil normalt skje på bakgrunn av klage (dumpingklage) fra eller på vegne av innenlandsk industri, og der klageren er representativ i forhold til øvrige innenlandske produsenter av samme vare. En formell undersøkelse vil være nødvendig blant annet av hensyn til de saksbehandlingsregler som er inntatt i Antidumpingavtalen artikkel 5. Regler om dumpingundersøkelser og behandling av dumpingklage er inntatt i loven kapittel 12. Henvisningen til de folkerettslige rammer for bruken av antidumpingtiltak er utformet på samme måte som i lov om innførsle- og utførslerregulering § 1. En uspesifisert henvisning til folkerettslige forpliktelser er valgt, fordi tiltaket ikke nødvendigvis må være WTO-konformt i de tilfeller det retter seg mot land som står utenfor WTO. Antidumpingtiltak vil også

kunne hjemles i de tilsvarende regler inntatt i frihandelsavtalene, og i slike tilfeller vil den enkelte avtale gi rammer for partenes bruk av tiltak. I *annet punktum* åpnes det for at tiltak kan iverksettes etter anmodning fra tredjeland. De materielle kriterier vil være uendret, nemlig at dumping volder eller truer med å volde vesentlig skade for næringsvirksomhet i vedkommende land. Videre må det forutsettes at saken er fremmet av vedkommende lands regjering, og at den er underbygget med de nødvendige faktaopplysninger. Bestemmelsen gjennomfører avtalen artikkel 14.

Annet ledd slår i *første punktum* fast at antidumpingtiltak ikke må pålegges utover hva som antas å motsvare dumpingmarginen, slik denne beregnes etter reglene i § 10–2. *Annet punktum* gjelder spesifisering av tiltaket. Antidumpingtoll pålegges innførsel av dumpet vare som det er konstatert at har forårsaket skade. Bestemmelsen gjennomfører Antidumpingavtalen artikkel 9 nr. 2. Videre skal etter *tredje punktum* vedtaket om iverksettelse av antidumpingtiltak som hovedregel angi de leverandører som omfattes. Tiltaket må innrettes slik at det ikke omfatter andre vareslag eller produsenter enn slike som har forårsaket skaden. En generell utforming av tiltaket kan imidlertid være aktuell dersom det av praktiske grunner ikke lar seg gjøre å navngi samtlige leverandører. Bestemmelsen gjennomfører avtalen artikkel 9 nr. 2.

Tredje ledd bestemmer i *første punktum* at tiltakets varighet er begrenset til den tid som er nødvendig for å motvirke skaden som følger av dumping. Bestemmelsen gjennomfører Generalavtalen artikkel VI nr. 2 og 3, og Antidumpingavtalen artikkel 11 nr. 1, om tiltakets – eller prisløftenes – maksimale varighet. I *annet punktum* bestemmes at tiltaket skal reduseres dersom en nærmere vurdering tilsier dette. Det følger av avtalen artikkel 11 nr. 2, at myndighetene av eget tiltak eller på anmodning skal vurdere om det etter en viss tid er nødvendig å opprettholde tiltaket («changed circumstances review»). Berørte parter skal i denne forbindelse ha rett til å fremlegge opplysninger som viser at en ny gjennomgang er nødvendig.

I *fjerde ledd* bestemmes i *første punktum* at tiltak kan iverksettes som en midlertidig foranstaltning inntil nærmere opplysning foreligger. Slike midlertidige tiltak kan bare anvendes dersom de er nødvendige for å forhindre at skade forårsakes mens formelle undersøkelser pågår, og undersøkelser er innledet etter de nærmere regler om dette – blant annet om kunngjøring og om kontradiktorisk saksbehandling, se §§ 12–5 til 12–9. Det gjelder også en tidsfrist, slik at midlertidige tiltak bare kan iverksettes dersom det har gått 60 dager

fra tiden da formelle undersøkelser ble igangsatt. Bestemmelsen gjennomfører avtalen artikkel 7. Etter artikkel 7 nr. 4 kan varigheten være 4 måneder, eller 6 måneder dersom anmodningen kommer fra eksportører som representerer en betydelig andel av den aktuelle handelen. Varigheten av tiltaket kan forlenges til henholdsvis 6 og 9 måneder dersom det som et ledd i undersøkelsene vurderes om en antidumpingtoll som er lavere enn dumpingsmarginen, vil være tilstrekkelig til at den innenlandske industrien ikke påføres skade. Fristene er innarbeidet i bestemmelsens *tredje punktum*.

I *femte ledd* er det bestemt at tiltaket skal oppheves senest 5 år etter den dag det ble iverksatt, med mindre det på grunnlag av en fornyet gjennomgang er sannsynliggjort at så vel dumping som skade fortsetter eller vil oppstå på ny. Regelen svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 3 nr. 5 tredje ledd annet punktum, og gjennomfører avtalen artikkel 11 nr. 3 om såkalt «sunset review». Fem år angir maksimal varighet, og tiltaket må avsluttes tidligere dersom skaden opphører. Tidsbegrensningen gjelder så vel ordinære tiltak som midlertidige tiltak.

Sjette ledd gjelder søksmål om gyldigheten av et forvaltningsvedtak om iverksettelse av antidumpingtiltak, der det fremgår at slike søksmål skal behandles i Oslo tingrett som førsteinstans. Avtalen stiller krav om at medlemslandets internrett åpner for en rettslig prøvelse («*judicial review*») av forvaltningens vedtak om iverksettelse av tiltak, og at den instans som skal prøve vedtakets gyldighet er uavhengig av den myndighet som treffer vedtaket. Ettersom vedtakskompetansen etter første ledd skal ligge i statsråd, vil en klageordning etter forvaltningslovens system være lite egnet. En effektiv domstolsprøvelse av vedtaket vil derimot kunne oppfylle avtalens krav. Det heter i avtalen at den rettslige prøvelsen skal skje prompte, og dette er ivarettatt ved tilføysen i annet punktum som pålegger domstolen en hurtig saksbehandling. Uavhengig av adgangen til domstolsprøvelse, vil de berørte parter kunne påklage til overordnet forvaltningsorgan de prosessledende beslutninger som måtte treffes under saksbehandlingen, etter alminnelige forvaltningsrettslige regler. Bestemmelsen gjennomfører Antidumpingavtalen artikkel 13.

Syvende ledd bestemmer at vedtak om å anvende antidumpingtiltak skal kunngjøres som forskrift. Kunngjøringen skal angi de leverandører som omfattes, dersom slik spesifisering er mulig. Kunngjøringsreglene får anvendelse på så vel ordinære tiltak som midlertidige tiltak, og finnes i avta-

len artikkel 12. Kravet om å identifisere de enkelte leverandører følger dessuten av avtalen artikkel 9 nr. 2, og må ses på bakgrunn av at antidumpingtiltaket forutsetningsvis bare skal ramme de produsenter hvis dumping har forårsaket skaden. Tilsvarende kunngjøringsregler vil gjelde også for undersøkelsesfasen, se § 12–6.

Åttende ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser i forskrift. Bestemmelser i forskrift vil kunne utfylle lovens bestemmelser, men må forutsettes at ikke går ut over de rammer som de folkerettslige forpliktelser representerer.

Til § 10–2 Definisjon av dumping

Bestemmelsen definerer hva som skal anses som dumping, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 3 nr. 1.

Første og annet ledd gir en definisjon av dumping, og er en tilnærmet ordrett oversettelse av Generalavtalen artikkel VI nr. 1. Definisjonen svarer til den tilsvarende definisjon i EF-retten, som finnes i artikkel 1 i Rådsforordning 384/96 av 22. desember 1995, og i Kommisjonens beslutning nr. 2277/96 av 28. november 1996.

I *tredje ledd* er gitt en derogasjonsbestemmelse for de tilfeller der antidumpingtiltaket ikke bygger på WTO-avtalens regler. Dette vil eksempelvis være aktuelt dersom tiltaket iverksettes innenfor rammen av en bilateral handelsavtale, og denne avtalen fastsetter en alternativ dumpingdefinisjon. Dersom en frihandelsavtale innebærer en snevrere adgang til bruk av tiltak enn det som ellers følger av de tilsvarende bestemmelsene i Antidumpingavtalen, Subsidieavtalen og Beskyttelsesavtalen, må det forutsettes at kompetansen utøves i samsvar med vedkommende frihandelsavtale. Dette følger dessuten av fullmakten selv, idet det heter at denne bare kan benyttes innenfor de rammer som følger av avtale med fremmed stat eller organisasjon.

Til § 10–3 Handelstiltak mot subsidier (utjevningstiltak)

Bestemmelsen omhandler handelstiltak mot subsidier, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 3.

Henvisningen til de folkerettslige rammer for bruken av utjevningstiltak er utformet på samme måte som for antidumpingtiltak. I den norske oversettelsen av Subsidieavtalen er uttrykket «countervailing measures» blitt til «utjevningssavgifter», se St.prp. nr. 65 (1993–94) side 307. I forslaget er dette endret dels til «utjevningstiltak» og dels til «utjevningstoll» fordi disse uttrykkene kan synes mer treffende, og de vil dessuten bidra til at handelstiltak ikke forveksles med interne, fiskale avgifter.

Første ledd gir Kongen fullmakt til å iverksette utjevningstiltak. Kompetanseregelen etter gjeldende rett, som legger beslutningsmyndigheten til Kongen i statsråd, er videreført. Uttrykket «finner departementet», henspiller på at saksforberedelsen vil være undergitt særlige formkrav, i tråd med Subsidieavtalen artikkel 11, som blant annet forutsetter at tiltak bare kan iverksettes dersom det på forhånd har vært gjennomført formelle undersøkelser, og disse har vært offentlig kunngjort. Uttrykket «finner departementet» innledningsvis sikter til at det forut for statsrådsbehandling vil foreligge en innstilling fra vedkommende fagdepartement, og at innstillingen (tilrådommen) vil bygge på at det er gjennomført en formell undersøkelse i tråd med visse prosedyrer. En slik undersøkelse vil videre forutsette at det foreligger en særlig klage (subsidieklage) fra eller på vegne av innenlandsk industri, og at klageren er representativ i forhold til øvrige innenlandske produsenter av samme vare. En formell undersøkelse vil være nødvendig blant annet av hensyn til de saksbehandlingsregler som er inntatt i Subsidieavtalen artikkel 11 flg. Regler om subsidieundersøkelser og saksbehandling av subsidieklage er inntatt i kapittel 12. Handelstiltak mot subsidier vil etter forholdene også kunne hjemles i tilsvarende bestemmelser inntatt i frihandelsavtalene, og i slike tilfeller vil den enkelte avtale gi rammer for partenes bruk av tiltak.

Annet ledd bestemmer i *første punktum* at utjevningstiltak kan ha form av en særskilt utjevningstoll i tillegg til ordinær toll, og at denne utjevningstollen ikke må utgjøre mer enn hva som antas å motsvare den premie eller subsidie som er tilstått, beregnet per enhet av den subsidierte og eksporterte varen. Bestemmelsen gjennomfører avtalen artikkel 19 nr. 4. *Annet punktum* gjelder den metoden som skal legges til grunn ved utregning av fordel som leverandøren antas å oppnå etter subsidiedefinisjon i § 10–4. Det slås fast at utregningsmåten skal eksplisitt gjøres rede for i det enkelte tilfelle, og at denne skal være i samsvar med de folkerettslige avtaler som gjelder. Henvisningen til avtaleforpliktelser vil typisk gjelde Subsidieavtalen artikkel 14, som i fire underpunkter har detaljerte regler om tilfeller som ikke skal anses som fordel i avtalens forstand. Dersom utjevningstiltaket alternativt har hjemmel i en bilateral handelsavtale, vil det være denne som gir rammer for hvordan fordel skal kalkuleres. Det følger av nevnte artikkel 14, at undersøkelsesmyndighetenes utregningsmåte («*method used by the investigating authorities*») skal være fastsatt i nasjonal lovgivning. Ytterligere detaljregulering kan eventuelt gis i forskrift

hjemlet i § 12–7, i den utstrekning regulering i lov anses utilstrekkelig. I *fjerde punktum* bestemmes at utjevningstoll skal pålegges all subsidiert vare som det er konstatert at har forårsaket skade, men likevel slik at utjevningstollen ikke pålegges varer fra leverandører som har gitt avkall på de aktuelle subsidier, eller som har gitt pristilsagn. Regelen gjennomfører avtalen artikkel 19 nr. 3.

Tredje ledd slår fast at utjevningstiltaket bare skal gjelde så lenge og i den grad det er nødvendig for å motvirke den skaden som subsidiene har forårsaket. Bestemmelsen gjennomfører avtalen artikkel 21 nr. 1. Etter *annet punktum* skal tiltaket reduseres dersom en nærmere vurdering tilsier dette. Når det er grunn til det, skal ansvarlig myndighet undersøke om det er nødvendig at tiltaket opprettholdes. Slike fornyede undersøkelser skal gjennomføres enten av eget tiltak, eller – dersom det har gått en viss tid – på anmodning fra enhver berørt part. Bestemmelsen gjennomfører avtalen artikkel 21 nr. 2.

Fjerde ledd åpner for at utjevningstiltak også kan iverksettes som en midlertidig foranstaltning inntil nærmere opplysning foreligger. Midlertidige tiltak kan bare anvendes dersom det er igangsatt en formell undersøkelse i samsvar med de særlige bestemmelser om dette, og det har gått minst 60 dager. Midlertidige tiltak kan ikke vare lenger enn fire måneder. Bestemmelsen gjennomfører avtalen artikkel 17.

Femte ledd gjelder søksmål om gyldigheten av vedtak. Det fastsettes at slike søksmål skal behandles i Oslo tingrett, og at retten skal påse at saksbehandlingen påskyndes. Bestemmelsen gjennomfører avtalen artikkel 23. I avtalen heter det at de rettslige prosedyrene skal sikre en prompte behandling. Dette er ivarettatt ved tilføysen i annet punktum. Domstolen vil kunne prøve alle sider av saken, jf. tvistemålsloven § 482. I dette ligger at så vel saksbehandlingen, rettsanvendelsen og det faktiske grunnlag for vedtaket vil omfattes.

Sjette ledd bestemmer at iverksettelse av utjevningstiltak skal kunngjøres som forskrift. Kunngjøringen skal videre angi de leverandører som omfattes, dersom slik spesifikasjon er mulig. Kunngjøringsreglene finnes i avtalen artikkel 22. Kravet om å identifisere de enkelte leverandører må ses på bakgrunn av at tiltaket forutsetningsvis ikke skal ramme de produsenter som har gitt avkall på subsidiet, eller har gitt pristilsagn. Tilsvarende kunngjøringsregler vil gjelde også for undersøkelsesfasen, se § 12–7.

Syvende ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser i forskrift om handelstiltak etter paragrafen.

Til § 10–4 Definisjon av subsidier

Bestemmelsen definerer hva som skal anses som subsidier, og bygger på tolltariffens innledende bestemmelser § 3.

Første ledd definerer hva som skal anses som subsidium. Ordlyden bygger i det vesentlige på Subsidieavtalen artikkel 1 og Generalavtalen artikkel XVI, Avsnitt A. Det anses hensiktsmessig å innta en definisjon av subsidier ved siden av definisjonen av dumping, ettersom tiltak mot dumping og subsidier er samlet i samme kapittel, og følger de samme saksbehandlingsregler mv. Den tilsvarende definisjon i EF-retten finnes i Rådsforordning 2026/97 av 6. oktober 1997.

I *annet ledd* er gitt en derogasjonsbestemmelse for de tilfeller der utjevningstiltaket ikke bygger på WTO-avtalens regler. Dette vil eksempelvis være aktuelt dersom tiltaket iverksettes innenfor rammen av en bilateral handelsavtale, og denne avtalen fastsetter en alternativ subsidiedefinisjon.

Til § 10–5 Beskyttelsestiltak og mottiltak

Bestemmelsen omhandler beskyttelsestiltak og mottiltak, og bygger på tolltariffens innledende bestemmelser § 4. Bestemmelsen gjennomfører WTO-avtalen om beskyttelsestiltak (*Agreement on Safeguards* – Beskyttelsesavtalen) og Generalavtalen artikkel XIX. Beskyttelsestiltak er i EF-retten regulert i Rådsforordning 3285/94 av 22. desember 1994.

Første ledd er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 4 første ledd, og oppstiller de materielle vilkår som skal oppfylles for at beskyttelsestiltak kan anvendes. Som i gjeldende rett er fullmakten rettet til Kongen i statsråd. Henvisningen til folkerettslige avtaler svarer til de tilsvarende henvisningene andre steder i kapittelet. Det fremgår at iverksettelsen kan skje i form av en særskilt toll i tillegg til ordinær tollsats, på én eller flere bestemte varer. De materielle kriterier som er nevnt, gjennomfører de krav som følger av Generalavtalen artikkel XIX og Beskyttelsesavtalen artikkel 2.

I *annet ledd* henvises til undersøkelses- og opplysningspliktreglene i §§ 12-8 og 12-5.

Tredje ledd slår i *første punktum* fast at beskyttelsestiltaket bare skal anvendes i den utstrekning det er nødvendig for å hindre eller rette opp alvorlig skade og å lette tilpasninger. En tilsvarende proporsjonalitetsregel finnes i avtalen artikkel 5 nr. 1. I *annet punktum* heter det at tiltaket enten skal iverksettes i form av en særskilt toll på enkelte varer, eller ved kvantitative reguleringer. Dersom tiltaket har form av en særskilt beskyttelsestoll, kan denne ilegges uten hensyn til vedkommende vares opprinnelse, jf. avtalen artikkel 2 nr. 2. Der-

som tiltaket alternativt iverksettes i form av en kvantitativ regulering – for eksempel en innførselskvote – skal denne fordeles slik at berørte eksportland hver gis en forholdsmessig andel. Dette følger av avtalen artikkel 5, som også oppstiller en rekke detaljregler om hvordan slik forholdsmessig fordeling skal gjennomføres, og om de konsultasjoner som forutsettes avholdt om dette.

I *tredje punktum* gis en tidsbegrensning, slik at beskyttelsestiltak ikke skal anvendes utover fire år, med mindre en ny, formell undersøkelse har fastslått at dette er nødvendig. Bestemmelsen gjennomfører avtalen artikkel 7 nr. 2. I *fjerde punktum* åpnes det for midlertidige beskyttelsestiltak, men disse skal oppheves senest etter 200 dager. Bestemmelsen gjennomfører avtalen artikkel 6.

Fjerde ledd er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 4 annet ledd, og gir en særregel om iverksettelse av avtaler med en annen stat om handelskompensasjon, der vedkommende stat rammes av et beskyttelsestiltak som nevnt i første ledd fra norsk side, slik dette er beskrevet i beskyttelsesavtalen artikkel 8 nr. 1, se St.prp. nr. 1 (2002–03) side 79.

Femte ledd er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 4 tredje ledd, og omhandler andre lands beskyttelsestiltak som rammer norske interesser. Kongen kan i disse tilfeller iverksette såkalte «rebalanserende tiltak». Uttrykket refererer seg til den adgang et WTO-medlem har i følge Beskyttelsesavtalen artikkel 8 nr. 2 til å oppheve anvendelsen av stort sett likeverdige innrømmelser og andre forpliktelser etter Generalavtalen, for så vidt gjelder handelen med det medlem som anvender det aktuelle beskyttelsestiltaket.

Sjette ledd åpner for at vilkårene nevnt i første og annet ledd kan fravikes dersom beskyttelsestiltaket iverksettes innenfor folkerettslige rammer som åpner for dette. Derogasjonsbestemmelsen tar sikte på de tilfeller der beskyttelsestiltaket ikke iverksettes på grunnlag av WTO-avtalen, men innenfor rammen av en bilateral frihandelsavtale. Sistnevnte avtale vil i så fall angi de kriterier som skal oppfylles for at tiltaket skal være rettmessig, og disse vil tre i stedet for WTO-avtalens tilsvarende regler.

Syvende ledd fastsetter at iverksettelse av beskyttelsestiltak eller mottiltak skal kunngjøres.

Åttende ledd gir departementet fullmakt til å gi nærmere bestemmelser i forskrift om handelstiltak etter paragrafen.

Til § 10–6 Spesielle beskyttelsestiltak for landbruksvarer

Bestemmelsen omhandler spesielle beskyttelsestiltak for landbruksvarer, og bygger på tolltariffens

innledende bestemmelser § 6. Bestemmelsen gjennomfører WTO-avtalen om landbruk (*Agreement on Agriculture*) artikkel 5, som gjelder spesielle beskyttelsestiltak for landbruksvarer – også benevnt «spesielle beskyttelsestiltak» (*Special Safeguards, SSG*). De vareslag som vil kunne omfattes av spesielle beskyttelsestiltak, skal etter avtalen artikkel nr. 1 være merket i konsesjonslisten med betegnelsen «SSG». Landbruksavtalens vareomfang fremgår av avtalens Vedlegg 1. En nærmere redegjørelse er gitt i St.prp. nr. 3 (1994–95) Om endringer i tolltariffen som følge av handelsforhandlingene i Uruguay-runden under Generalavtalen om tolltariffer og handel (GATT) og ratifikasjon av Avtale om opprettelse av Verdens Handelsorganisasjon (WTO), der landbruksvarer dessuten er oppført i et særlig vedlegg til proposisjonen (Vedlegg 1). Det heter videre i Landbruksavtalen artikkel 5 nr. 8 at dersom det iverksettes spesielle beskyttelsestiltak, skal dette medføre at generelle beskyttelsestiltak etter Beskyttelsesavtalen ikke skal anvendes for de samme varer.

Bestemmelser om nedsettelse av toll på landbruksvarer er gitt i kapittel 9.

Første ledd stiller som vilkår at tiltak bare kan iverksettes dersom importert mengde overstiger et visst referansenivå, eller dersom importprisen for en vare faller under en viss referansepris. Vilårene for anvendelse av beskyttelsestiltak er utformet i tråd med Landbruks- og matdepartementets forskrift 17. desember 1998 nr. 1448 om økning i tariffmessig toll – beskyttelsestoll – på landbruksvarer § 5, der det heter at volumbasert beskyttelsestoll kan innføres når: «[...] 1) årets import er 125 prosent eller mer av historisk import, eller 2) årets import er 110 prosent eller mer av historisk import, og markedsadgangen for et produkt er større enn 10 prosent, men mindre enn eller lik 30 prosent, eller 3) årets import er 105 prosent eller mer av historisk import, og markedsadgangen for et produkt er større enn 30 prosent. Volumbasert beskyttelsestoll kan i tillegg innføres når årets import overstiger volumendring i innenlandsk konsum summert med ett av utløsningsnivåene (respektive 125, 110, 105 prosent eller mer, gitt forutsetninger om markedsadgang) nevnt i første ledd multiplisert med historisk import. Dette gjelder likevel ikke dersom årets import er mindre enn 105 prosent av historisk import.» De materielle vilårene etter første ledd kan om nødvendig utdypes i forskrift, se fjerde ledd.

I *annet ledd* ble det i høringsnotatet henvist til undersøkelses- og opplysningspliktreglene i kapittel 12.

Landbruks- og matdepartementet har vist til at det er ulikheter i prosedyrene for undersøkelser i henholdsvis generelle og spesielle beskyttelsestiltak. Generelle beskyttelsestiltak er hjemlet i Generalavtalen artikkel XIX og Avtalen om beskyttelsestiltak, mens spesielle beskyttelsestiltak er hjemlet i Landbruksavtalen. Prosedyrene for iverksettelse av generelle beskyttelsestiltak er mer omfattende enn for iverksettelse av spesielle beskyttelsestiltak, og dette bør reflekteres i gjennomføringslovgivningen.

Finansdepartementet er enig i dette, og foreslår at særregler om saksbehandling mv. i forbindelse med beskyttelsestiltak etter WTOs landbruksavtale innarbeides i en egen paragraf i kapittel 12, se § 12-9.

Tredje ledd setter en begrensning for volumbasert beskyttelsestoll, ved at beskyttelsestollen ikke kan settes høyere enn én tredjedel av den ordinære tollsatsen som gjelder for det året tiltaket ble truffet for. Regelen er hentet fra Landbruks- og matdepartementets forskrift 17. desember 1998 nr. 1448 om økning i tariffmessig toll – beskyttelsestoll – på landbruksvarer § 6.

Kjøttindustriens fellesforening mener taket på den volumbaserte beskyttelsestollen, som i § 10-6 (3) er satt til 1/3 av ordinær tollsats, bør settes høyere i kjølvannet av en ny WTO-avtale hvor de ordinære tollsatsene ventelig vil bli satt betydelig ned over en relativt kort tidsperiode.

Norsk Landbrukssamvirke mener begrensningen i beskyttelsestollen må vurderes på ny hvis og når det foreligger et resultat i WTO-forhandlingene med sterkt reduserte satser, og viser til at denne tollene nettopp skal beskytte når det oppstår alvorlige markedsforstyrrelser.

Finansdepartementet antar at det for tiden ikke er grunnlag for å gjøre endringer. Om taket bør endres i lys av WTO-forhandlingene, vil kunne vurderes når en eventuell ny avtale er inngått.

Etter *fjerde ledd* skal departementet kunngjøre iverksettelsen av beskyttelsestiltak.

Femte ledd gir departementet fullmakt til å gi forskrift om økning av toll etter denne paragraf.

Til § 10–7 Opphevelse av innrømmelser eller andre forpliktelser

Bestemmelsen omhandler opphevelse av innrømmelser eller andre forpliktelser etter WTO-avtalen. Bestemmelsen bygger på tolltariffens innledende bestemmelser § 4 tredje ledd, og den gjennomfører WTO-avtalen om beskyttelsestiltak artikkel 8 nr. 2.

Bestemmelsen gjelder opphevelse av tollmessige eller ikke-tollmessige innrømmelser (konseksjoner) eller andre forpliktelser som Norge har påtatt seg etter WTO-avtalen, i de tilfeller der det i WTO-avtalen om tvisteløsning åpnes for slike opphevelser i forbindelse med saker behandlet i Tvisteløsningsorganet (*Dispute Settlement Body*, DSB).

Første ledd åpner for at Kongen – i tilfeller hvor Tvisteløsningsorganet gir Norge rett til å oppheve innrømmelser eller andre forpliktelser etter WTO-avtalen – kan iverksette de tiltak som organet har gitt sin tilslutning til, herunder foreta de nødvendige endringer i tollsatsene.

Utenriksdepartementet er enig i at det inkluderes i loven bestemmelser som gir mulighet for opphevelse av innrømmelser eller andre forpliktelser for å kunne møte med mottiltak manglende eller utilstrekkelig implementering av avgjørelser i WTOs tvisteløsningsorgan. Utenriksdepartementet mener kompetansen må tillegges Kongen, slik det er foreslått, men viser til at Utenriksdepartementet vil stå i en særlig sentral stilling i det foreberedende arbeidet i slike saker, i lys av de utenriks- og handelspolitiske hensyn knyttet til innføring av slike tiltak. Utenriksdepartementet peker videre på at det er viktig å inkorporere i norsk lov en slik bestemmelse som retter opp en utelatelse fra implementeringen etter den forrige forhandlingsrunden om det multilaterale handelsregelverket i GATT, ikke minst i lys av den utvikling man har sett i WTO med tvistesaker og bruk av mottiltak for å sikre at tapende part implementerer resultatet av en tvistesak.

Finansdepartementet mener at det sentrale nå er å etablere nødvendig hjemmel. Kompetansen er i forslaget lagt til «Kongen». Departementet har vurdert å presisere i lovteksten at fullmakten ikke skal kunne delegeres, for eksempel ved å benytte «Kongen i statsråd», men har blitt stående ved at det bør være en åpning for delegering også i slike tilfeller. Departementet legger imidlertid til grunn at slike beslutninger normalt må treffes av Kongen i statsråd, og at vedtakskompetansen derfor ikke uten videre delegeres. Hvilket departement som i praksis skal ha det formelle ansvaret for å foreberede saken for beslutning i statsråd, ligger under Kongen i statsråd å ta stilling til.

Annet ledd bestemmer at tiltak som nevnt i første ledd skal kunngjøres som forskrift.

I *tredje ledd* gis departementet fullmakt til i forskrift å fastsette nærmere bestemmelser om opphevelse av innrømmelser eller andre forpliktelser etter WTO-avtalen. *Nærings- og handelsdepartementet* foreslår at § 10-7 endres slik at det fremgår

at opphevelse av innrømmelser eller andre forpliktelser også kan skje i henhold til vedtak i tvisteorgan under andre handelsavtaler enn WTO. *Utenriksdepartementet* mener også at det bør gis en hjemmel til å gjennomføre tiltak etter tvisteløsning i andre fora enn DSU, typisk i frihandelsavtalene. *Finansdepartementet* ser at det kan være hensiktsmessig med liknende fullmakt også i forhold til andre tvisteorgan, og har innarbeidet dette i bestemmelsens tredje ledd.

Til Kapittel 11 Refusjon av toll ved gjenutførsel

Bestemmelsene i kapittel 11 omhandler refusjon av toll, og er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser Kapittel V Tollrefusjon, som inneholder syv paragrafer med numrene 18 til 24 (og en opphevet paragraf, § 25). I forslaget er de enkelte paragrafer i tolltariffens innledende bestemmelser §§ 18 til 24 delt på flere kapitler, slik at tolltariffens innledende bestemmelser § 18 er innarbeidet i de enkelte bestemmelsene som omhandler retten til å kreve refusjon. Videre er kompetansen til å fastsette minstebeløp mv. plassert i fullmakter i de respektive refusjonsbestemmelsene.

Til § 11–1 Tollrefusjon ved gjenutførsel av vare benyttet ved reparasjon eller bearbeiding

Bestemmelsen omhandler vilkår for refusjon av toll for vare som en næringsdrivende tidligere har innført og fortollet dersom varen benyttes som råvare, hjelpestoff eller halvfabrikata i næringsvirksomhet ved fremstilling, reparasjon eller bearbeiding av ferdigvarer. Bestemmelsen viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 19.

Toll- og avgiftsdirektoratet har foreslått å justere paragrafens overskrift og ordlyd, og har etterlyst en regulering av det som i dag følger av tolltariffens innledende bestemmelser § 19 nr. 2 om refusjon ved utførsel av varer til bruk om bord eller salg til passasjerer i fartøyer eller luftfartøyer, og til oljevirksomheten. Videre foreslår direktoratet at det presiseres at retten til refusjon er forbeholdt næringsdrivende, og at innlegg på tollager ikke i seg selv gir rett til refusjon; varen må være bestemt for utførsel. Direktoratet mener at forskriftsfullmakten også bør omfatte adgang til å stille nærmere vilkår, og viser til at dette spesielt er relevant for proviant.

Finansdepartementet er enig i dette, og viser til at det her ikke har vært hensikten å foreta materielle endringer i forhold til det som i dag følger av tolltariffens innledende bestemmel-

ser § 19 nr. 2. Direktoratets forslag til endret overskrift og ordlyd er innarbeidet.

Første ledd svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 19 nr. 1 og 2 og fastslår at toll kan refunderes for råvarer, hjelpestoffer eller halvfabrikata.

Annet ledd svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 19 nr. 4 første og annet punktum og gjelder refusjon for andre varer enn dem som er dokumentert innført.

Tredje ledd viderefører fristregelen i gjeldende tolltariffens innledende bestemmelser § 22.

Fjerde ledd er en videreføring av bestemmelsen i tolltariffens innledende bestemmelser § 19 nr. 4 tredje punktum om at toll også kan tilbakebetales for svinn som er oppstått under bearbeidingen. Det er en forutsetning at svinnet ikke benyttes til andre formål.

Femte ledd angir forskriftskompetansen. I forskriften vil det bli gitt bestemmelser om tollmyndighetenes adgang til å gi fristutsettelse, fastsette minstebeløp, stille nærmere vilkår og frafalle vilkåret om gjenutførsel eller innlegg på tollager, jf. tolltariffens innledende bestemmelser §§ 18 og 22. I den forbindelse vises til tolltariffens innledende bestemmelser § 19 nr. 3 der tollmyndighetene i særlige tilfelle kan samtykke i tilbakebetaling av toll der varen er innført av en annen næringsdrivende enn den som utfører varen, og der bearbeiding skjer i flere ledd av næringsdrivende i fellesskap.

Til § 11–2 Tollrefusjon ved gjenutførsel av vare i uendret tilstand mv.

Bestemmelsen omhandler refusjon av toll ved gjenutførsel av vare som er uendret og i ubrukt tilstand, og viderefører tolltariffens innledende bestemmelser §§ 20 og 22.

Første ledd bokstav a er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 20 nr. 1 bokstav a og b og gjelder vare som skal selges utenfor Norge.

Bokstav b er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 20 nr. 1 bokstav c.

Bokstav c er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 20 nr. 1 bokstav d. Varen må ved innleggelsen på tollageret være bestemt for slik gjenutførsel som omhandlet i denne paragrafen.

Annet ledd er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 20 nr. 2. For disse varene er det ikke et krav om uendret og ubrukt tilstand. Regelen har blant annet sammenheng med regelen i loven § 6-3 annet ledd i.f.

Tredje ledd er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 22.

Fjerde ledd er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 22 første ledd, tredje punktum og tolltariffens innledende bestemmelser § 18.

Til § 11–3 Delvis tollrefusjon

Bestemmelsen omhandler delvis tilbakebetaling av toll, og gir en uttømmende oppregning over de tilfellene hvor det kan innrømmes delvis refusjon av toll. Bestemmelsen viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 23.

Første ledd bokstav a er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 23 nr. 1. *Bokstav b* er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser § 23 nr. 2.

Etter bokstav a og b kan tollene reduseres med henholdsvis to eller fem prosent for hver måned eller del av måned. Dersom en vare for eksempel innføres til leie eller lån den 19. mars, vil gjenutførsel 18. mars medføre 95 prosent refusjon, mens gjenutførsel 21. april vil medføre 90 prosent refusjon.

Etter *annet ledd* kan departementet gi nærmere bestemmelser i forskrift.

§ 11-4 Gjenutførsel ved feil eller særlige omstendigheter

Bestemmelsen omhandler tilbakebetaling av toll hvor det er feil eller særlige omstendigheter. Bestemmelsen var ikke inntatt i høringsnotatet. I dag reguleres dette i tolltariffens innledende bestemmelser § 21. For å unngå materielle endringer knyttet til refusjon ved gjenutførsel, har departementet etter høringen funnet det nødvendig å videreføre denne bestemmelsen.

Første ledd viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 21 første ledd og annet ledd.

Paragraf 21 første ledd var i høringsnotatet inntatt i § 11-2, og fastsatte at refusjon skal gis for varer som ikke er i samsvar med avtale mellom kjøper og selger. Eventuelt kan beregningsgrunnlaget settes ned dersom dette oppdages før varen er fortollet, se § 7-5. Det ble i høringsnotatet også foreslått innført et 8-dagersalternativ for retur til selger.

Samferdselsdepartementet har i høringen tatt opp en problemstilling som gjelder anskaffelse av tog, og vist til at dette er en lang prosess med prosjektering, bygging og prøvekjøring med retting og deretter overlevering, og at noe av dette skjer i Norge før levering finner sted. Samferdselsdepartementet mener det er viktig at loven tar høyde for refusjon dersom toget ikke svarer til bestillingen og kjøpet heves – eller det gjøres omlevering i nytt tog som må importeres.

Toll- og avgiftsdirektoratet anser det ikke hensiktsmessig å innføre «8-dagersalternativet», og viser til at dette vil innebære en utvidelse av adgan-

gen til refusjon av toll, med de usikre konsekvenser dette vil ha, særlig i forhold til innførselsmerverdiavgiften.

Finansdepartementet anser at bestemmelsen passer bedre i § 11-4 enn i § 11-2 som gjelder uendrede og ubrukte varer, og viser til at det ikke er meningen at bestemmelsen skal innebære materielle endringer for jernbanemateriell eller andre varer som omfattes av et større prosjekt med fortløpende rettinger før endelig overtakelse. Departementet er enig i direktoratets forslag om ikke å innføre et 8-dagersalternativ.

I *første ledd annet punktum* videreføres tolltariffens innledende bestemmelser § 21 annet ledd, slik at toll også kan tilbakebetales ellers, når særlige grunner foreligger. Denne dispensasjonsregelen kommer til anvendelse på tilfeller som ikke dekkes av de øvrige tilbakebetalingsbestemmelsene. Tollrefusjon er etter denne bestemmelsen blitt innvilget hvor varer er returnert til utlandet som gavesending i forbindelse med humanitær hjelp, eller hvor kommisjonsvarer blir dokumentert returnert til utenlandsk eier. Videre er refusjon blitt godtatt hvor uavhentede postpakker og gods mv., som hele tiden har vært i tollmyndighetenes/Postverkets/NSBs besittelse, er dokumentert returnert til utlandet, tilintetgjort etter reglene i dagens tollov § 22 annet ledd eller avstått til tollmyndighetene. Videre har tollrefusjon blitt innvilget i tilfeller hvor varene er feilaktig fortollet inn til Norge, til tross for at de skulle videresendes til utlandet. Kreditnota vil i disse tilfellene ikke være mulig å fremskaffe. Dersom varene hele tiden har ligget på et lager i Norge, bør det også kunne innvilges tollrefusjon, dersom varene blir returnert til utlandet på grunn av manglende salgbarhet (eller tilintetgjøres under tollmyndighetenes kontroll), selv om kreditnota ikke er fremlagt. I disse tilfellene har den konkrete varen overhodet ikke vært frembudt for salg i Norge.

I *annet ledd* er det innarbeidet en forutsetning, som også gjelder i dag, om at fristene i tolltariffens innledende bestemmelser § 22 også gjelder for tilbakebetaling ved gjenutførsel under spesielle omstendigheter. Departementet har imidlertid i tredje ledd foreslått kompetanse til å gi forskrift blant annet om fristutsettelse.

I *tredje ledd* angis departementets forskriftskompetanse.

Til § 11–5 Kompensasjon for toll til fiske- og fangstfartøy registrert i Norge

Bestemmelsen omhandler kompensasjon for toll på proviant som er forbrukt om bord i fiske- og fangstfartøy registrert i Norge, og som driver fiske eller

fangst i fjerne farvann. Bestemmelsen viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 2.

Toll- og avgiftsdirektoratet har pekt på at § 24 nr. 2 gjelder kompensasjonsordningen, og at den ikke er en alminnelig bestemmelse for gjenutførsel av proviant. Direktoratet har vist til at det spesielle med kompensasjonsordningen er at det kan utbetales kompensasjon selv om fartøyet ikke har utført proviant fra Norge. Retten til kompensasjon er ikke knyttet til utførsel, men til fiske i fjerne farvann. Finansdepartementet er enig i dette og har innarbeidet direktoratets forslag, og endret overskriften for å synliggjøre at bestemmelsen gjelder kompensasjon.

Første ledd angir at det kan utbetales kompensasjon på proviant som er forbrukt om bord i et norskregistrert fartøy som driver fiske og fangst i fjerne farvann.

I *annet ledd* defineres «fjerne farvann» på samme måte som i forskriften, og etter *tredje ledd* kan departementet gi nærmere forskrift. Nærmere bestemmelser om dagens ordning er gitt i Finansdepartementets forskrift 30. september 1980 nr. 6.

Til Kapittel 12 Særlige forvaltningsregler

Forvaltningsloven får generell anvendelse på tollrettens område, jf. lovforslaget § 1-8 og forvaltningsloven § 1, og de fleste saksbehandlingsreglene som tollmyndighetene er bundet av finnes i forvaltningsloven. Lovforslaget inneholder derfor kun et fåtall særlige forvaltningsregler som vil utfylle forvaltningslovens regler.

De særlige forvaltningsreglene er samlet i kapittel 12. I §§ 12-1 til 12-4 er det bestemmelser om tollforvaltningens taushetsplikt, og om plikt til å gi opplysninger til tollmyndighetene. Deretter følger i §§ 12-5 til 12-9 spesielle regler om opplysningsplikt og saksbehandling mv. som vil gjelde for saker om handelstiltak, herunder om undersøkelsesmyndighet. Disse reglene er hentet fra tolltariffens innledende bestemmelser §§ 3 og 4 og tolloven § 16. Reglenes folkerettslige bakgrunn finnes dels i Generalavtalen og dels i WTO-avtalen om antidumpingtiltak, WTO-avtalen om subsidier, WTO-avtalen om beskyttelsestiltak og WTO-avtalen om landbruk. Til slutt i kapittelet er det i §§ 12-10 til 12-13 bestemmelser om tollmyndighetenes endringsvedtak og om bindende forhåndsuttalelser.

Til § 12–1 Taushetsplikt

Bestemmelsen omhandler taushetsplikt for enhver som har eller har hatt verv, stilling eller oppdrag

knyttet til tollforvaltningen, og viderefører tolloven § 8.

Første ledd viderefører tolloven § 8 nr. 1 med noen endringer. Bestemmelsen pålegger taushetsplikt for alle som utfører eller har utført arbeid for tollmyndighetene. Bestemmelsen svarer til ligningsloven § 3–13 nr. 1. Den som med dette pålegges taushetsplikt må sørge for at nærmere angitte opplysninger ikke formidles til andre verken skriftlig eller muntlig, og samtidig sørge for at opplysningene ikke kommer på avveie, for eksempel ved å sikre at taushetsbelagte opplysninger oppbevares på forsvarlig vis.

Uttrykket «tollvesenet» er i bestemmelsen om taushetsplikt erstattet med «tollforvaltningen». Denne endringen gir tilsvarende begrepsbruk som i ligningsloven § 3–13 og merverdiavgiftsloven § 7.

De opplysninger som er undergitt taushetsplikt etter tolloven § 8 nr. 1 er avgrenset til

«noens drifts- eller forretningshemmeligheter, eller andre økonomiske eller personlige forhold.»

Eksempler på drifts- eller forretningshemmeligheter vil kunne være opplysninger om produksjons- eller salgsmetoder, rabattordninger, kundekretser, kjedesamarbeider, forbindelser med banker eller andre kredittinstitusjoner, opplysninger om aksjonærer, patentrettigheter etc.

Tolloven § 8 tolkes i dag sammenfallende med forvaltningsloven §§ 13 flg. når det gjelder de ytre rammene for taushetsplikten. I praksis er det antatt at bestemmelsen med dette har en noe snevrere rekkevidde enn tilsvarende bestemmelse i ligningsloven § 3–13 og merverdiavgiftsloven § 7. Etter ligningsloven § 3–13 nr. 1 omfatter taushetsplikten opplysninger om

«noens formues- eller inntektsforhold eller andre økonomiske, bedriftsmessige eller personlige forhold.»

Av systemhensyn, og for å unngå at det innfortolkes utilsiktede forskjeller i regelverket, finner departementet det hensiktsmessig at rammene for hvilke opplysninger som er underlagt taushetsplikt på ligningsområdet, merverdiavgiftsområdet og tollområdet er like. Departementet foreslår derfor at dagens ordlyd i tolloven endres, slik at formuleringen

«drifts- og forretningshemmeligheter» erstattes med «formues- eller inntektsforhold eller andre økonomiske, bedriftsmessige eller personlige forhold».

Tollovens taushetspliktbestemmelse forutsettes etter dette å bli tolket identisk med ligningslo-

ven § 3–13 når det gjelder de ytre rammene for taushetsplikten. Uttalelser i motivene til ligningsloven § 3–13 vil derfor ha relevans ved vurderingen av omfanget av taushetsplikten etter lov om toll og vareførsel, se særlig Ot.prp. nr. 21 (1991–1992) Om endringer i skatteloven side 25 flg.

Det tilsiktes med dette en endring av gjeldende rett ved at rammene for hvilke typer opplysninger som omfattes av taushetsplikten, blir noe mer vidtrekkende. Det vises i denne sammenheng til betydningen av tillitsforholdet mellom tollmyndighetene og private eller næringsdrivende som gir opplysninger til tollmyndighetene etter selvdeklareringsprinsippet, og ønsket om å unngå spredning av slike opplysninger.

Annet ledd åpner for at visse opplysninger på nærmere angitte vilkår kan gis til annen offentlig myndighet selv om opplysningene i utgangspunktet er underlagt taushetsplikt etter første ledd.

Ordlyden i *annet ledd bokstav a* tilsvarer tolloven § 8 nr. 2 bokstav a, med en enkelt endring.

I utkastet er det gjort en realitetsendring ved at myndigheter som arbeider med «trygder» er lagt til listen over organer som kan motta opplysninger uavhengig av taushetsplikt etter første ledd. Avgrensningen i bokstav a vil etter dette dekke de samme organer som er omfattet av tilsvarende unntak fra taushetsplikt i ligningsloven § 3–13 nr. 2 bokstav a. Selv om tollmyndighetene i mindre grad enn ligningsmyndighetene vil være kjent med opplysninger som er relevante for andre myndigheters arbeid med trygdeforhold, må det påregnes et behov i enkelttilfeller. Også systemhensyn kan begrunne at de to bestemmelsene utformes likt, med mindre spesielle forhold tilsier noe annet.

Datatilsynet går imot forslaget om å harmonisere denne unntaksbestemmelsen med ligningsloven § 3–13 nr. 2 bokstav a, og viser til at taushetsplikten ikke må uthules uten behov. Tilsynet peker på at trygdemyndighetenes behov for opplysninger om personer må innhentes av trygdemyndighetene selv eller via andre, men da etter samtykke fra personen.

Bestemmelsen i annet ledd bokstav f viderefører tolloven § 8 nr. 2 bokstav f. *Politiets sikkerhetstjeneste* (PST) har gitt uttrykk for at vilkåret i utkastet § 12-1 annet ledd bokstav f om at det må foreligge skjellig grunn til mistanke om overtredelse som kan medføre høyere straff enn fengsel i 6 måneder, er et for strengt krav til mistankegrunnlag, der det ikke kan utveksles informasjon ved konkret eller mulig import eller eksport av forbudte eller deklareringspliktige varer (våpen, sprengstoff mv. eller varer som er underlagt eksportkontroll). PST foreslår å erstatte «skjellig grunn til mistanke» med

«rimelig grunn til mistanke», og viser til at bestemmelsen da vil harmonere mer med vilkåret for å iverksette etterforskning etter straffeprosessloven § 224. PST påpeker i den forbindelse at det kan virke inkonsistent om man i dag tillater bruk av inngripende tvangsmidler ved en lav mistanketskel, mens det langt mindre inngripende, nemlig å utveksle informasjon mellom offentlige etater, krever en så høy grad av konkret mistanke at man må opp til skjellig grunn.

Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) har vist til at taushetspliktsbestemmelsen i dag praktiseres slik at overføring av informasjon til andre organer i noen tilfelle vanskelig- eller umuliggjøres, og til at organisasjoner som er tildelt offentlig myndighet for å løse samfunnsoppgaver, anses som «uvedkommende» som dermed ikke får utlevert opplysninger som er relevante for å gjennomføre oppgavene. Videre er det vist til at taushetspliktreglene praktiseres ulikt blant de ulike tollstedene. FKD mener derfor at regelverket bør justeres, slik at det blir bedre sammenheng i lovverket, og herunder at det bør vurderes om lovens begrep «offentlig myndighet» bør presiseres slik at dette også skal gjelde funksjonelle forvaltningsoppgaver og ikke bare institusjonelle, jf. ordningen etter § 1 i offentlighetsloven eller forvaltningsloven.

Finansdepartementet viser til arbeidet med å forhindre og avdekke kriminalitet er en viktig del av toll- og avgiftsmyndighetenes arbeidsoppgaver i dag. Dette arbeidet forutsetter utstrakt kontakt og informasjonsutveksling med andre myndigheter. Departementet ser det for sin del ikke som betenkelig å utvide bestemmelsen slik at opplysninger også skal kunne gis til trygdemyndighetene, slik det er gjort i ligningsloven. Toll- og avgiftsetatens befatning med inn- og utførsel av varer og valuta tilkjenner et formålstjenelig behov for å kunne meddele opplysninger som angår tollrelaterte forhold knyttet til en trygdet. Departementet viser også til tollmyndighetens oppgaver knyttet til valutaregisteret, og at det i lov om valutaregister § 6 fremgår at opplysninger blant annet også kan gis til Rikstrygdeverket.

Departementet ser at det kan være behov for å utvide toll- og avgiftsetatens adgang til å utlevere opplysninger til politi- og påtalemyndighet, slik PST anfører i sin høringsuttalelse. Tilsvarende spørsmål har vært reist i tilknytning til ligningsloven § 3-13 nr. 2 bokstav f, og departementet har i den forbindelse bedt Skattedirektoratet utrede problemstillingen nærmere. Departementet ser det som hensiktsmessig at eventuelle endringer i unn-taket fra taushetsplikt for opplysninger til politi- og

påtalemyndighet vurderes samlet for hele skatte- og avgiftsområdet. Forslaget fra PST vil inngå i dette arbeidet.

Hvem som skal anses som «uvedkommende» i lovens forstand må vurderes konkret. Departementet deler synspunktene fra Fiskeri- og kystdepartementet om at eksempelvis fiskerimyndighetene ikke bør anses som uvedkommende i en sak som gjelder tvisteløsning under WTO-avtalen, hvor formålet er å ivareta norske interesser. Departementet finner det imidlertid ikke hensiktsmessig å presisere dette nærmere i lovteksten.

Departementet ser også behov for å etablere en mer ensartet praktisering av taushetspliktsbestemmelsene overfor organisasjoner som er tildelt forvaltningsmyndighet. Departementet vil derfor be Toll- og avgiftsdirektoratet om å gi nærmere retningslinjer for tollregionenes praktisering av bestemmelsene.

Annet ledd bokstav b, c, d, e, g og h er hentet fra tilsvarende bokstaver i tolloven § 8 nr. 2. Som nevnt ovenfor foreslås en materiell endring i bokstav f.

Tredje ledd er hentet fra tolloven § 8 nr. 3.

Fjerde ledd er hentet fra tolloven § 8 nr. 4.

Femte ledd er hentet fra tolloven § 8 nr. 5.

Sjette ledd er hentet fra tolloven § 8 nr. 6. *Toll- og avgiftsdirektoratet* har uttalt:

«I sjette ledd foreslår vi at i tillegg til fremmed stat tas inn» ...organisasjon på mandat fra De Forenede Nasjoner (FN) som Norge har akseptert som offentlig myndighet». Bakgrunnen for forslaget er en sak hvor Norge fikk forespørsel fra UNMIK (FN) i Kosovo om utveksling av informasjon. Utenriksdepartementet og Finansdepartementet stilte seg begge bak vårt begrunnede ønske om å utveksle informasjon, selv om hjemmelsgrunnlaget ikke var klart. Ad tolkning kom man frem til at dette var innenfor tollovens bestemmelser. Vi foreslår imidlertid at dette nedfelles i loven fordi dette kan være en problemstilling som av og til vil være aktuell.»

Finansdepartementet er enig i behovet for å klargjøre dette i loven, og har innarbeidet direktoratets forslag.

Til § 12–2 Andre offentlige myndigheters opplysningsplikt

Bestemmelsen omhandler de plikter som andre myndigheter har til å gi opplysninger til tollmyndighetene, og viderefører tolloven § 16A.

Ny forskriftshjemmel er innarbeidet i *tredje ledd*.

Til § 12–3 Underretnings- og hjelpeplikt overfor tollmyndighetene

Bestemmelsen omhandler politiets og militære myndigheters plikt til å yte tollmyndighetene nødvendig hjelp og beskyttelse under utøvelsen av tolltjenesten. Bestemmelsen viderefører tolloven § 20.

Ny forskriftshjemmel i *femte ledd*.

Til § 12–4 Opplysninger om abonnent til telefonnummer mv.

Bestemmelsen omhandler tollmyndighetenes mulighet, når særlige hensyn gjør det nødvendig og det foreligger mistanke om tollovertredelser, til å pålegge tilbyder av tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste å gi visse opplysninger om abonnent. Bestemmelsen viderefører tolloven § 16B.

Formuleringen i tolloven § 16B «telenett eller telenettjeneste» er endret til «elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste». Bakgrunnen for endringen er hensynet til en enhetlig begrepsbruk i lovverket, jf. lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven). Endringen er ikke ment å medføre materielle konsekvenser. Tilsvarende formulering er benyttet i merverdiavgiftsloven § 48 bokstav a.

Til § 12–5 Opplysningsplikt i handelstiltakssaker

Bestemmelsen omhandler innhenting av opplysninger som ledd i å vurdere å iverksette handelstiltak, og viderefører tolloven § 16.

Bestemmelsen er utvidet og omfatter handelstiltak generelt, og ikke bare antidumping- og utjevningstiltak. En slik utvidelse av bestemmelsens anvendelsesområde vil innebære at opplysningsplikt også vil oppstå dersom det kan bli spørsmål om å iverksette så vel beskyttelsestiltak etter WTO-avtalen om beskyttelsestiltak, som spesielle beskyttelsestiltak etter WTO-avtalen om landbruk. Endringen vil bringe lovens opplysningspliktsregel i samsvar med de respektive avtalenes bestemmelser om undersøkelsesplikt. Bestemmelsen i tolloven § 16 fjerde ledd om søksmål, er inntatt i de respektive paragrafer om saksbehandlingen i denne type saker.

Fullmakten i *første ledd* er endret i forhold til tolloven § 16, slik at fullmakten er lagt til departementet i stedet for til Kongen. Undersøkelsesmyndigheten vil derved ligge til departementet. Departementet kan likevel beslutte å gi slik myndighet til andre, for eksempel en tilsynsmyndighet. De opplysninger som undersøkelsesmyndigheten skal kunne be om, vil følge av undersøkelsens formål – nemlig å avklare de faktiske forhold der det er inn-

gitt en klage som kan tilsi bruk av handelstiltak. Tilsvarende vil gjelde der departementet iverksetter undersøkelser av eget tiltak, uten at det forligger en formell klage. Den saklige avgrensning av opplysningsplikten er angitt i stikkords form – som priser, produksjon, omsetning, fortjeneste og andre forhold om vedkommende vare eller lignende vareslag.

Annet ledd gir i *første punktum* en avgrensning av personkretsen, slik at opplysningsplikten vil rette seg mot enhver som innfører, produserer, bearbeider eller omsetter varer av samme eller lignende slag som de varer som det er aktuelt å iverksette handelstiltak mot. I *annet punktum* er oppregnet de myndighetsorganer som vil ha tilsvarende opplysningsplikt som nevnt i første punktum. Opplysningsplikt vil etter *bokstav a* pålegge konkurransemyndighetene, og etter *bokstav b* myndigheter som har til oppgave å gjennomføre regulering og kontroll av vareinnførsel og vareutførsel. Eksempelvis vil Konkurransetilsynet og Statens Landbruksforvaltning omfattes foruten tollmyndighetene selv, men etter forholdene vil opplysningsplikt også kunne pålegge andre organer.

Tredje ledd gjelder forholdet til lovbestemt taushetsplikt. Det følger uten videre at undersøkelsesmyndigheten og dennes tjenestepersonell blir bundet av den taushetsplikt som ellers vil gjelde for de opplysninger som er innhentet.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift.

Til § 12–6 Undersøkelser mv. i antidumpingsaker

Bestemmelsen omhandler undersøkelsesmåten i antidumpingsaker, herunder de saksbehandlingsregler som skal følges når departementet mottar en klage over dumpingimport. Bestemmelsen viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 3 nr. 7, og gjennomfører WTO-avtalen om antidumping (*WTO Agreement on Implementation of GATT Article VII*), artikkel 4 (definisjon av innenlandsk industri), artikkel 5 (igangsetting og påfølgende undersøkelse), artikkel 6 (bevis), artikkel 7 (midlertidige tiltak), artikkel 8 (pristilsagn), artikkel 9 (ileggelse og innkreving av antidumpingtoll), artikkel 10 (tilbakevirkende kraft), artikkel 11 (antidumpingtollens og pristilsagnenes varighet – ny gjennomgang), artikkel 12 (offentlig kunngjøring og redegjørelse om avgjørelser) og artikkel 13 (rettslig prøving). Tiltak mot dumpingimport vil etter forholdene også kunne iverksettes på grunnlag av bilaterale handelsavtaler, og prosedyrereglene her vil kunne fravike WTO-rettens tilsvarende regler.

Første ledd bestemmer at departementet er rett adressat for klage, og svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 3 nr. 7 første og annet ledd. At det gjelder et krav om skriftlighet både for klagen og det bevismateriale som ledsager denne, følger av prinsipper om god forvaltningsskikk og er dessuten uttrykkelig fastsatt i Antidumpingavtalen artikkel 5 nr. 1. Klageren vil selv måtte dokumentere de forhold som klagen grunnes på. Dersom ikke nødvendig og tilstrekkelig bevismateriale fremlegges, vil dette kunne medføre at klagen avvises som utilstrekkelig begrunnet. Departementet vil imidlertid i særlige tilfeller kunne igangsette formelle undersøkelser, selv om det ikke foreligger en skriftlig klage. Etter avtalen artikkel 6 nr. 2 skal det også kunne åpnes for muntlige høringer.

Uttrykket «formelle undersøkelser» i *annet punktum* henspiller på det forhold at en klage først skal realitetsbehandles når undersøkelsesmyndigheten har fastslått at det bevismateriale som er fremlagt sammen med klagen er korrekt og dekkende («*examine the accuracy and adequacy of the evidence provided*»), og at den som har innlevert klagen dessuten har den nødvendige støtte blant dem som etter avtalen er klageberettiget. Først når disse forhold er avklart, vil den preliminaire fase i saksbehandlingen avløses av den formelle fase.

Kunngjøringsregelen i *tredje punktum* gjelder først ved igangsettelse av formelle undersøkelser. Etter Antidumpingavtalen artikkel 5 nr. 5 vil det være opp til vedkommende forvaltningsorgan å beslutte kunngjøring av klage i tråd med avtalen. Etter avtalen artikkel 5 nr. 5 gjelder imidlertid en særlig varslingsregel overfor berørte eksportlands regjeringer. Slik varsling er forutsatt at skal skje så snart det er klarlagt at klagen er behørig dokumentert, men *før* formell undersøkelse igangsettes. Avtalen oppstiller i artikkel 12 detaljerte kunngjøringsregler, blant annet om innholdet av de rapporter som skal utarbeides, og hvorledes partene og offentligheten skal gjøres kjent med innholdet av disse. De nærmere regler om dette vil kunne fastsettes i forskrift med hjemmel i paragrafens sjette ledd. Det samme gjelder regler om spørreskjemaer som etter artikkel 6 nr. 1 forutsettes fremsendt berørte parter og eksportlandenes myndigheter, og svarfrist og håndtering av den fortrolige informasjon som innhentes.

I *fjerde punktum* åpnes det for at departementet kan innhente råd fra et særlig oppnevnt utvalg. Tidligere har dette vært ivare tatt ved Det statlige antidumpingutvalget, som nå er nedlagt. Det foreslås likevel å videreføre en hjemmel til å nedsette et slikt utvalg. Dersom et råd innhentes, vil departementet imidlertid ikke være bundet av utvalgets til-

rådning. Det følger videre at undersøkelsesmyndighet i slike saker i utgangspunktet er lagt til departementet selv. Alternativt kan departementet beslutte å gi slik myndighet til andre, for eksempel en tilsynsmyndighet som allerede er etablert ved eget lovgrunnlag, som Konkurransetilsynet eller Statens Landbruksforvaltning. Fullmakten er utformet slik at den åpner for at det kan etableres et særlig undersøkelsesorgan, enten for den enkelte sak, eller av mer permanent karakter. De opplysninger som undersøkelsesmyndigheten skal kunne innhente, vil følge av undersøkelsen formål – nemlig å avklare de faktiske omstendigheter som grunnlag for eventuell bruk av handelstiltak.

Annet ledd gjelder avslutning av undersøkelsen der det viser seg at det ikke foreligger tilstrekkelige bevis, eller at omfanget er ubetydelig. Det fremgår at undersøkelsen skal avsluttes umiddelbart, dersom undersøkelsesmyndighetene på tilfredsstillende måte har fastslått at det ikke er tilstrekkelig bevis for at det foreligger dumping. Henvisningen til dumpingmarginen som minimal (*de minimis*), og volumet som ubetydelig (*negligible*) må tolkes på bakgrunn av avtalen ordlyd og intensjoner, og den rettspraksis som over tid er utviklet i WTO-retten, særlig i panelsakene.

Regelen i *annet punktum*, om at de berørte parter skal gjøres kjent med de opplysninger som er fremlagt og gis anledning til å legge frem ytterligere bevismateriale som måtte ha relevans, refererer til et kontradiktorisk prinsipp som vil gjelde for så vel forvaltningens saksforberedelse som for en eventuell domstolsbehandling. Prinsippet er nedfelt i avtalen artikkel 6. Partene skal dessuten gis innsyn i sakens dokumenter, for så vidt som disse ikke inneholder bedriftshemmeligheter som klageren selv har forutsatt at skal behandles konfidensielt. Undersøkelsesmyndighetene skal også gi berørte parter rikelig anledning («*ample opportunity*») til å legge frem skriftlig de bevis de mener har relevans. Også muntlige høringer skal avholdes, dersom det anmodes om dette.

Tredje punktum stiller krav om at undersøkelser normalt skal avsluttes innen ett år, og setter en lengste varighet til 18 måneder. Bestemmelsen gjennomfører avtalen artikkel 5 nr. 10.

Tredje ledd gjelder undersøkelsesmyndighetenes behandling av fortrolige opplysninger. I utgangspunktet skal en opplysning ikke gjøres kjent uten særlig tillatelse fra den part som har gitt opplysningen. Av hensyn til den kontradiktoriske saksbehandlingen og reglene om offentlig kunngjøring, skal klageren etter avtalen artikkel 6 nr. 5 nr. 1 pålegges å utarbeide to sett dokumenter, hen-

holdsvis en fullstendig versjon og et ikke-fortrolig sammendrag. For saksbehandlingen ellers gjelder de alminnelige regler om offentlighet i forvaltningen. Det kan være spørsmål om meroffentlighet bør praktiseres, men dette bør avveies i tilfeller der offentliggjøring av opplysninger kan medføre ulempe for vedkommende importør – for eksempel der klagen er svakt begrunnet, eller der konkurranter ville oppnå en konkurransefordel dersom opplysningene ble kjent.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å fastsette i forskrift utfyllende bestemmelser om saksbehandlingen i saker om antidumping. WTO-avtalens bestemmelser om antidumping er omfangsrike, og en forskriftsregulering vil være nødvendig i den utstrekning internretten skal reflektere avtalens detaljbestemmelser.

Til § 12–7 Undersøkelser mv. i subsidiesaker

Bestemmelsen omhandler undersøkelser i subsidiesaker, og den gjennomfører WTO-avtalen om subsidier og utjevningstiltak (*WTO Agreement on Subsidies and Countervailing Measures*) artikkel 4 (definisjon av innenlandsk industri), artikkel 5 (igangsetting og påfølgende undersøkelse), artikkel 6 (bevis), artikkel 7 (midlertidige tiltak), artikkel 8 (pristilsagn), artikkel 9 (ileggelse og innkreving av antidumpingtoll), artikkel 10 (tilbakevirkende kraft), artikkel 11 (antidumpingtollens og pristilsagnenes varighet – ny gjennomgang), artikkel 12 (offentlig kunngjøring og redegjørelse om avgjørelser) og artikkel 13 (rettslig prøving). Utjevningstiltak vil også kunne iverksettes på grunnlag av bilaterale handelsavtaler, og prosedyrereglene her vil kunne fravike WTO-rettens tilsvarende regler. Bestemmelsen viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 3 nr. 7.

Første ledd bestemmer at departementet er rett adressat for klage, og svarer til tolltariffens innledende bestemmelser § 3 nr. 7 første og annet ledd. At det gjelder et krav om skriftlighet både for klagen og det materiale som ledsager denne, følger av prinsipper om god forvaltningsskikk og er dessuten uttrykkelig fastsatt i avtalen artikkel 11 nr. 1. Klageren vil selv måtte dokumentere de faktiske forhold som klagen grunner seg på. Dersom ikke nødvendig bevismateriale fremlegges, vil dette kunne medføre at klagen avvises som utilstrekkelig begrunnet. Departementet vil imidlertid i særlige tilfeller kunne igangsette formelle undersøkelser, selv om det ikke foreligger en skriftlig klage.

Uttrykket «formelle undersøkelser» i *annet punktum* henspiller på det forhold at en klage først skal realitetsbehandles når undersøkelsesmyndig-

heten har fastslått at det bevismateriale som er fremlagt sammen med klagen er korrekt og dekkende, og at den som har innlevert klagen dessuten har den nødvendige støtte blant dem som etter avtalen er klageberettiget. Først når disse forhold er avklart, vil den preliminnære fase i saksbehandlingen avløses av den formelle fase.

Kunngjøringsregelen i *tredje punktum* gjelder først ved igangsettelse av formelle undersøkelser. Avtalen artikkel 11 nr. 5 slår fast at klagen før dette tidspunkt skal behandles konfidensielt. En særlig varslings- og opplysningsplikt følger av avtalen artikkel 12 nr. 1, og denne inntreffer så snart formelle undersøkelser er innledet. Detaljerte kunngjøringsregler, blant annet om innholdet av de rapporter som skal utarbeides etter avtalen artikkel 22, vil kunne fastsettes i forskrift med hjemmel i sjette ledd. Tilsvarende gjelder for spørreskjemaer, svarfrister og konfidensialitet.

I *fjerde punktum* åpnes det for at departementet kan innhente råd fra et særlig oppnevnt utvalg. Departementet vil imidlertid ikke være bundet av det råd som mottas. Det følger videre at undersøkelsesmyndighet i slike saker er lagt til departementet selv. Alternativt kan departementet beslutte å gi slik myndighet til andre, for eksempel en tilsynsmyndighet som allerede er etablert ved eget lovgrunnlag. Fullmakten vil også åpne for at det kan etableres et særlig undersøkelsesorgan, enten for den enkelte sak, eller av mer permanent karakter. De opplysninger som undersøkelsesmyndigheten skal kunne innhente, vil følge av undersøkelsenes formål – nemlig å avklare de faktiske forhold der det er inngitt en klage som kan tilsi bruk av handelstiltak.

Annet ledd gjelder avslutning av undersøkelsene der det viser seg at det ikke foreligger tilstrekkelige bevis, eller at omfanget er ubetydelig. Det fremgår at undersøkelsene skal avsluttes umiddelbart, dersom undersøkelsesmyndighetene på tilfredsstillende måte har fastslått at det ikke er tilstrekkelig bevis for at det foreligger enten dumping eller subsidier. Henvisningen til subsidieandelen som minimal («*de minimis*»), og volumet som ubetydelig («*negligible*») må tolkes på bakgrunn av artikkel 11 nr. 9.

Regelen i *annet punktum*, om at de berørte parter skal gjøres kjent med de opplysninger som er fremlagt og gis anledning til å legge frem ytterligere bevismateriale som måtte ha relevans, refererer til et kontradiktorisk prinsipp som vil gjelde også for forvaltningens saksforberedelse. Prinsippet er nedfelt i avtalen artikkel 12. Også muntlige høringer skal avholdes, dersom det anmodes om dette.

Tredje punktum stiller krav om at undersøkelser normalt skal avsluttes innen ett år, og setter en lengste varighet til 18 måneder.

Tredje ledd gjelder undersøkelsesmyndighetenes behandling av fortrolige opplysninger. I utgangspunktet skal en opplysning ikke gjøres kjent uten særlig tillatelse fra den part som har gitt opplysningen. Av hensyn til den kontradiktoriske saksbehandlingen og reglene om offentlig kunngjøring, skal klageren pålegges å utarbeide to sett dokumenter, henholdsvis en fullstendig versjon og et ikke-fortrolig sammendrag. For saksbehandlingen ellers gjelder de alminnelige regler om offentlighet i forvaltningen. Det kan være spørsmål om meroffentlighet bør praktiseres, men dette bør avveies i tilfeller der offentliggjøring av opplysninger kan medføre ulempe for vedkommende importør – for eksempel der klagen er svakt begrunnet, eller der konkurrenter ville oppnå en konkurransefordel dersom opplysningene ble kjent.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å fastsette i forskrift utfyllende bestemmelser om saksbehandlingen i saker om subsidier. WTO-avtalens bestemmelser om antidumping og subsidier er omfangsrike, og en forskriftsregulering vil være nødvendig i den utstrekning internretten skal reflektere avtalenes detaljbestemmelser.

Til § 12–8 Undersøkelser mv. i beskyttelsestiltaksaker

Bestemmelsen omhandler de forundersøkelser som er nødvendig å gjennomføre før det treffes vedtak om å iverksette beskyttelsestiltak, mottiltak eller spesielle beskyttelsestiltak etter § 10–5. Bestemmelsen viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 4 og tilhørende forskrifter.

WTO-rettens regler om undersøkelser og saksbehandling mv. i denne type saker finnes i Generalavtalen artikkel X, og i Beskyttelsesavtalen (*Agreement on Safeguards*) artikkel 3 (undersøkelser), artikkel 4 (påvisning av alvorlig skade eller fare for skade), artikkel 5 (anvendelse av beskyttelsestiltak), artikkel 6 (midlertidige beskyttelsestiltak), artikkel 7 (varighet og gjennomgang av beskyttelsestiltak), artikkel 8 (grad av innrømmelser og andre forpliktelser) og artikkel 12 (notifikasjon og konsultasjon). WTO-avtalen om landbruk har egne regler om fremgangsmåten ved bruk av beskyttelsestiltak for landbruksvarer, såkalte særskilte beskyttelsestiltak (*Special Safeguards, SSG*), se § 12–9.

Første ledd bestemmer i *første punktum* at beskyttelsestiltak bare kan iverksettes etter forutgående formelle undersøkelser. I *annet punktum*

slås fast at innledning av slike undersøkelser skal kunngjøres, slik at berørte parter gis mulighet for å gi uttrykk for sine synspunkter. Bestemmelsen har sin bakgrunn i Beskyttelsesavtalen artikkel 3 nr. 1. Tilsvarende fastsettes i *tredje punktum* at iverksettelse av beskyttelsestiltak skal kunngjøres, med opplysning om omfang og perioden vedtaket gjelder for. I *fjerde punktum* bestemmes at det fra kunngjøring til iverksettelse av tiltaket skal det gå minst to dager.

Annet ledd åpner for at departementet i denne type saker som et ledd i saksforberedelsen kan innhente råd fra et særlig oppnevnt utvalg, og dessuten overlate til andre tilsyns- eller kontrollmyndigheter å foreta undersøkelser. Departementet vil imidlertid ikke være bundet av de råd som innhentes. Bestemmelsen svarer til den tilsvarende ordning som foreslås for undersøkelser i henholdsvis antidumping- og subsidiesaker, se §§ 12–6 og 12–7.

Tredje ledd gir en særregel om taushetsplikt, og har bakgrunn i avtalen artikkel 3 nr. 2.

Fjerde ledd gir departementet fullmakt til å fastsette utfyllende bestemmelser i forskrift, om blant annet undersøkelsesprosedyrer, notifikasjon, kunngjøring og iverksettelse av vedtak om tiltak og om betaling og tilbakebetaling.

Til § 12–9 Undersøkelser mv. i beskyttelsestiltaksaker for landbruksvarer

Bestemmelsen omhandler de forundersøkelser som er nødvendig å gjennomføre før det eventuelt kan treffes vedtak om å iverksette beskyttelsestiltak for landbruksvarer etter § 10–6. Bestemmelsen gjennomfører reglene om såkalte særskilte beskyttelsestiltak (*Special Safeguards, SSG*) som er gitt i WTO-avtalen om landbruk artikkel 5 (*Special Safeguard Provision*). I sammenligning med beskyttelsesavtalens prosedyreregler, er landbruksavtalens regler på dette punkt vesentlig knappere utformet. Som for de alminnelige beskyttelsestiltakene vil beskyttelsestiltak for landbruksvarer også kunne iverksettes på annet grunnlag, typisk bilaterale handelsavtaler. Prosedyrereglene her vil kunne fravike WTO-rettens tilsvarende regler. Bestemmelsen viderefører tolltariffens innledende bestemmelser § 6 og tilhørende forskrifter.

Første ledd bestemmer i *første punktum* at særskilte beskyttelsestiltak for landbruksvarer bare kan iverksettes etter forutgående formelle undersøkelser. Som nevnt har WTO-avtalen om landbruk færre prosedyreregler enn WTO-avtalen om beskyttelsestiltak. Landbruksavtalen artikkel 5 nr. 7 slår imidlertid fast at

«særskilte beskyttelsestiltak skal anvendes med åpenhet».

I tråd med dette er det i *annet punktum* bestemt at innledning av slike undersøkelser skal kunngjøres, slik at berørte parter gis mulighet for å gi uttrykk for sine synspunkter. Tilsvarende fastsettes i *tredje punktum* at også iverksettelse av beskyttelsestiltak skal kunngjøres, med opplysning om omfang og perioden vedtaket gjelder for. I *fjerde punktum* bestemmes at det fra kunngjøring til iverksettelse av tiltaket skal gå minst to dager. Saksbehandlingsreglene samsvarer med gjeldende rett.

Annet ledd gir en særregel om taushetsplikt, som samsvarer med § 12–7 tredje ledd, slik disse sakstyper er underlagt de samme lovregler om konfidensialitet.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å fastsette utfyllende bestemmelser i forskrift, om blant annet undersøkelsesprosedyrer, notifikasjon, kunngjøring og iverksettelse av vedtak om tiltak og om betaling og tilbakebetaling.

Til § 12–10 Endring av tollmyndighetenes vedtak til ugunst

Bestemmelsen omhandler tollmyndighetenes kompetanse til å endre et vedtak til ugunst når det ved en vareinnførsel er beregnet for lite eller ikke beregnet toll. Bestemmelsen viderefører tolloven § 58.

Den norske advokatforeningen har vist til at bestemmelsene om etterberegning og tilleggstoll er av stor praktisk betydning, i det den alt vesentligste tollkontroll skjer i form av etterfølgende bokettersyn. Advokatforeningen stiller spørsmål om hvem tollkravet kan rettes mot dersom varen er forbrukt eller videresolgt, og henviser i den forbindelse til at forvaltningspraksis synes å legge til grunn at det er vareeier da varen ble fortollet som er ansvarlig, men at kravet også kan rettes mot ny eier. Advokatforeningen opplyser at Høyesterett har slått fast at det i så fall gjelder en svært mild norm for vurdering av god tro for den nye erverver. Etter bestemmelsene om når tollskyld oppstår i § 2-3, synes det nå kun å være tollskyldner på deklareringsstidspunktet som kan holdes ansvarlig, og Advokatforeningen ber om at dette avklares.

Videre tar Advokatforeningen opp spørsmål om frister for å fremsette et endringsvedtak til ugunst, og viser til at det i uaktsomhetstilfellene er videreført en regel om at fristen løper fra når tollmyndighetene oppdaget feilen. Under henvisning til at det i praksis har vært diskusjoner om når tollmyndighetene kan sies å ha gjort dette, anmodes

det om at skjæringstidspunktet reguleres på en mer notorisk måte for å sikre større grad av forutberegnelighet hos kontrollsubjektene.

F i n a n s d e p a r t e m e n t e t viser til at tolloven § 37 i dag har bestemmelser om ansvar for toll. Det fremgår der at vareeier eller den som på hans vegne har omsorg for varen, er ansvarlig for toll av varer som ikke blir tollekspedert. Dersom en vare ikke blir fortollet, kan tollmyndighetene dermed rette kravet mot senere erververe av varen. Etter bestemmelsen kan kravet frafalles dersom vedkommende ikke kan legges til last. I rettspraksis er det lagt til grunn at § 37 må tolkes slik at avgiftsplikt ikke kan pålegges personer som ikke kan legges noe til last. Departementet har videreført ansvarsbestemmelsen i lovforslaget § 2-3 første ledd hvor det fremgår at det er tollskyldneren på deklareringsstidspunktet som i utgangspunktet er ansvarlig for toll. I fjerde ledd omfattes imidlertid også den uaktsomme erverver. I bestemmelsen er kravet til aktsomhet presisert, slik at det kun er den som visste eller burde ha visst at forpliktelsene eller vilkårene for et midlertidig fritak ikke var overholdt som er ansvarlig.

Mens tolloven § 37 gjelder ufortollet vare, gjelder § 58 der varen er fortollet, men det ved innførselen er betalt for lite eller ikke beregnet toll. Det fremgår av denne bestemmelsen at kravet kan rettes mot vareeieren eller den som har opptrådt på hans vegne og som fremdeles har varen i sin besittelse. Kravet må fremsettes innen tre år etter fortolling. I motsetning til hva som gjelder for ansvar etter § 37, rettes kravet i § 58-tilfellene ikke mot senere erverver når varen er feilfortollet. Bestemmelsen er foreslått videreført i lovforslaget § 2-2.

Første ledd bestemmer at tollmyndighetene skal treffe vedtak om endring, dersom det ved innførselen av en vare er beregnet for lite toll, eller det ikke er beregnet toll. Bestemmelsen gir med andre ord tollmyndighetene hjemmel til å treffe vedtak om endring til ugunst. En endring vil være til ugunst når den medfører en økning av toll, enten fordi tidligere beregning har vært for lav eller fordi det tidligere overhodet ikke er beregnet toll. Eksempel på det siste kan være tilfellet der en vare er smuglet inn i tollområdet. Et vedtak om endring til ugunst må treffes innen de frister som følger av § 12–12. Innholdsmessig tilsvarer bestemmelsen tolloven § 58 første ledd første punktum. Etter sin ordlyd gjelder tolloven § 58 selve betalingsplikten, og forutsetter at det er fremsatt et krav. Tollovens regel har dermed en side som vender mot reglene om foreldelse, som det er gitt regler om i ny skattebetalingslov. Tilsvarende regler om fastsettelsesor-

ganets adgang til å treffe vedtak om endring, etterberegning eller skjønnsfastsettelse, finnes i ligningsloven kapittel 8 og 9 og i merverdiavgiftsloven §§ 54 flg. Tolloven § 58 regulerer også hvilke subjekter etterberegningskravet kan gjøres gjeldende overfor. Dette er forhold som systematisk hører hjemme under ansvarsbestemmelsene i lovforslaget kapittel 2. Regler om forfallstidspunktet for kravet som oppstår som følge av endringsvedtaket, følger av skattebetalingsloven § 10-53.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om tollmyndighetenes adgang til å treffe vedtak om endring til ugunst.

Til § 12–11 Endring av tollmyndighetenes vedtak til gunst

Bestemmelsen omhandler tollmyndighetenes kompetanse til å endre et vedtak til gunst når det ved vareinnførselen er beregnet for mye toll. Bestemmelsen viderefører tolloven § 59.

Første ledd bestemmer at tollmyndighetene skal treffe vedtak om endring dersom det ved innførselen av en vare er beregnet for meget toll. En endring vil være til gunst når den medfører reduksjon eller fullstendig bortfall av tidligere beregnet toll. Innholdsmessig tilsvarer bestemmelsen tolloven § 59 første ledd, med unntak av endringsfristen som nå er plassert i § 12–12 første ledd. Forslag til ny ordlyd har samme begrunnelse som § 12–10 om endring til ugunst. Tilbakebetalingsplikten og forfallstidspunktet for kravet som oppstår som følge av endringsvedtaket, følger av skattebetalingsloven § 10-60.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om tollmyndighetenes adgang til å treffe vedtak til gunst.

Til § 12–12 Frister for endring av tollmyndighetenes vedtak

Bestemmelsen angir de frister som begrenser tollmyndighetenes adgang til å treffe vedtak om endring til gunst eller ugunst for den tollpliktige, og viderefører tolloven §§ 58 og 59.

Tidspunktet for når et krav som oppstår ved endringsvedtaket forfaller til betaling, reguleres av skattebetalingsloven § 10-53. *Første ledd første punktum* angir fristen for å treffe vedtak om endring til den tollpliktiges ugunst hvor varen allerede er fortollet. Etter denne bestemmelsen må endringsvedtaket treffes senest tre år etter fortollingen. Uttrykket «fortolling» er definert i § 1–1 bokstav c. Bestemmelsen erstatter tolloven § 58 første ledd annet punktum.

Fristens startpunkt vil være tidspunktet for fortollingen. Fristen avbrytes ved at det treffes vedtak om endring.

Annet punktum angir en særskilt frist for endring når den uriktige fortollingen skyldes at tollskyldner eller tollskyldners representant forsettlig eller uaktsomt har gitt uriktige eller mangelfulle opplysninger. I slike tilfeller løper fristen fra tollmyndighetene oppdaget den uriktige fortollingen. Bestemmelsen er hentet fra tolloven § 58 annet ledd første punktum.

Annet ledd angir fristen for endring hvor fortolling ikke har funnet sted. Bestemmelsen tilsvarer tolloven § 58 annet ledd første punktum hvor det heter at:

«...er varen innført uten at fortolling har funnet sted, er fristen 3 år fra tollvesenet oppdaget feilen».

Bestemmelsen vil hovedsakelig komme til anvendelse på det vi kan kalle «smuglingstilfellene», men kan også tenkes anvendt hvor en vare er tollekspedert uten at den er fortollet.

Tredje ledd er hentet fra tolloven § 58 annet ledd siste punktum. Bestemmelsen angir en absolutt siste frist for endring til ugunst. Etter nåværende ordlyd må kravet fremsettes innen ti år. Den absolute fristen foreslås videreført, men det foreslås visse presiseringer i ordlyden som er i samsvar med gjeldende rett.

Fristen i *fjerde ledd første punktum* er hentet fra tolloven § 59 første ledd. Bestemmelsen angir at et krav om endring til gunst må fremsettes innen tre år etter fortollingen. Denne fristen må anses som absolutt, og krav som fremsettes senere enn dette vil være foreldet etter bestemmelsen her. Dette gjelder også dersom det er tollmyndighetene som er skyld i at for mye toll ble betalt. Departementet har ikke funnet grunn til å videreføre bestemmelsen i § 59 annet ledd som åpnet for at tollmyndighetene av rimelighetsgrunner kunne tilbakebetale toll i andre tilfeller der det er betalt for meget toll på grunn av feil som skyldes tolletaten. Selv om det ikke eksplisitt lovfestes en slik mulighet, vil staten i kraft av sin private autonomi likevel kunne frafalle foreldelsesinnsigelsen hvor et krav fremsettes etter tre-årsfristen. Vurderingene vil da bli basert på de retningslinjer som er gitt for utøvelse av statens private autonomi ved frafallelse av foreldelsesinnsigelsene. Endringen innebærer ingen realitetsendring da det må legges til grunn at hjemmelen til frafallelse av innsigelsen etter nåværende annet ledd ikke kan gå utover de instruksjoner som er gitt for statens private autonomi på dette området.

Etter *fjerde ledd* kan departementet gi nærmere bestemmelser om endringsfrister etter denne paragraf. I høringsnotatet var det som nevnt over, presisert at forskriftsfullmakten også skulle omfatte adgangen til av rimelighetsgrunner å treffe vedtak om endring til gunst der den uriktige beregningen skyldes tollmyndighetenes forhold. Slik adgang fulgte tidligere av § 59 annet ledd. Som nevnt over anser departementet det hensiktsmessig ikke å lov- eller forskriftsregulere dette, men i stedet overlate til gjeldende instruks for utøvelse av statens private autonomi utfyllende å regulere også frafallelse av foreldelsesinnsigelser.

Til § 12–13 Bindende forhåndsuttalelser

Bestemmelsen omhandler forhåndsklassifisering av varer, og viderefører tolloven § 15 annet ledd.

Etter tolloven § 15 annet ledd, jf. kgl.res. 30. november 1990 nr. 943 og Finansdepartementets delegasjonsvedtak 19. desember 1990, kan Toll- og avgiftsdirektoratet fastsette forskrifter om adgangen til å gi bindende forhåndsuttalelse om tariffiseringsspørsmål. Nærmere regler om adgangen til å gi bindende forhåndsuttalelser er gitt i forskrift 27. april 2004 nr. 668 om Tollvesenets adgang til å gi bindende forhåndsuttalelser om klassifisering av varer i henhold til gjeldende tolltariff.

Første ledd lovfester den adgang til å gi forhåndsuttalelser som etter gjeldende rett følger av forskriften. Uttrykkene «tarifferingen» som brukes i tollovens forskriftsfullmakt og i forskriften, er erstattet med «klassifisering». Bindende forhåndsuttalelser gjelder i prinsippet en fastsettelse av et varenummer i Stortingets vedtak om toll, på grunnlag av en vareprøve eller en faktisk beskrivelse som tollmyndighetene mottar. Uttrykket «klassifisering» vil dermed være en mer dekkende beskrivelse.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å gi utfyllende bestemmelser i forskrift. Som nevnt ovenfor er bestemmelser om adgangen til å gi bindende forhåndsuttalelser i dag gitt i forskrift 27. april 2004 nr. 668. Forskriften inneholder bestemmelser om hvem som kan søke om forhåndsuttalelse, søknadens nærmere utforming, forhåndsuttalelsens omfang, gyldighet, tilbakekalling mv. Det vises også til tilsvarende bestemmelser på skatte- og avgiftsområdet, jf. ligningsloven kapittel 3A og merverdiavgiftsloven kapittel XIV bokstav a med tilhørende forskrifter.

Landbruks- og matdepartementet foreslår at det her vurderes også å åpne for en begrenset konsultasjonsordning i forbindelse med klassifisering av

landbruksvarer, og viser til at dagens praksis i enkelte tilfeller har medført utilsiktede konsekvenser i forhold til tollvernet for landbruksvarer.

Norsk Landbrukssamvirke etterlyser en behandling av hvilke konsekvenser omklassifisering av varer får med hensyn til toll som følge av avgjørelser i WCO. Norsk Landbrukssamvirke mener videre det bør gå klarere frem av loven på hvilket grunnlag og når en bindende forhåndsuttalelse kan endres.

Finansdepartementet viser til at klassifiseringen av varer følger et internasjonalt system. Et lovfestet konsultasjonskrav anser departementet ikke hensiktsmessig. Imidlertid gjelder også for slik klassifisering, i likhet med hva som ellers gjelder etter forvaltningsloven, at saken skal være tilstrekkelig utredet før vedtak treffes. I dette tilfellet innebærer det at også eventuelle landbrukskonsekvenser er tilstrekkelig utredet. I den forbindelse må det legges til grunn at tollmyndighetene har nødvendig kontakt med landbruksmyndighetene. Det samme gjelder Norges deltakelse i WCO. Tollen legges på varer ut fra varenes klassifisering til enhver tid. En ordning som foreslått av Norsk Landbrukssamvirke ligger utenfor denne tekniske lovrevisjonen å vurdere. Departementet legger ellers til grunn at forskriften gir tilstrekkelige regler om uttalelsens omfang, gyldighet og tilbakekalling.

Til Kapittel 13 Alminnelige bestemmelser om tollkontroll

Kapittelet inneholder bestemmelsene om tollmyndighetenes kontrollvirksomhet fra tolloven kapittel III.

Den gjennomgående strukturen er at nødvendig forskriftshjemmel tas inn i direkte tilknytning til den enkelte bestemmelse, normalt som siste ledd i paragrafen. Den sentrale forskriftshjemmelen i tolloven § 15 er derfor ikke videreført i kapittel 13 som en forskriftshjemmel. I samsvar med den valgte lovstrukturen er forskriftshjemmel innarbeidet i flere av paragrafene. Dette innebærer at forskriftshjemmelen står i direkte tilknytning til den bestemmelsen som forskriften skal utfylle. Det er ikke tilsiktet noen materielle endringer i forskriftskompetansen ved disse endringene.

Departementet viser til at det vil være behov for en gjennomgang av lovbestemmelsene som regulerer tollmyndighetenes adgang til å gjennomføre kontroll. En slik gjennomgang vil måtte gå nærmere inn på utformingen av gjeldende lovfullmakter, på bakgrunn av endringer i handelsmønster og teknologi mv., og en avveining av personvernhen-

syn og kontrollbehov. Departementet har ansett at en gjennomgang av kontrollfullmaktene og behovet for eventuelle materielle endringer, faller utenfor denne lovtekniske gjennomgangen.

Til § 13–1 Tollmyndighetens undersøkelser mv.

Bestemmelsen angir hvilke undersøkelser tollmyndighetene kan foreta, og viderefører tolloven § 12.

I høringsnotatet var oppregningen i første ledd identisk med tolloven § 12. *Toll- og avgiftsdirektoratet* har foreslått at enkelte praktisk viktige kontrollbestemmelser i tollovforskriften, flyttes over i den nye loven. Dette gjelder tollovforskriftens punkter 3.2.3 (undersøkelse på person kan omfatte fullstendig avkledning og besiktigelse av kroppen), 3.2.4 (ved mistanke om at den kontrollerte skjuler narkotika i kroppen, kan tolltjenestemannen be den kontrollerte samtykke til urin- og/eller avføringsprøve) og 3.2.6. (personer som forsøker å unndra seg kontroll kan holdes tilbake med makt). *Finansdepartementet* er i utgangspunktet enig i at slike sentrale bestemmelser bør plasseres i loven fremfor i forskriften. Det anses imidlertid hensiktsmessig at dette vurderes i forbindelse med en senere, samlet gjennomgang av kontrollbestemmelsene. Forskriftskompetansen fremgår av *annet ledd*.

Til § 13–2 Tollmyndighetenes adgang utendørs

Bestemmelsen angir hvor tollmyndighetene kan utøve kontrollvirksomheten utendørs, og viderefører tolloven § 10.

Etter *første ledd* skal tollpersonell under sin kontrollvirksomhet gis uhindret adgang til landingsplasser og luftfartøy. *Samferdselsdepartementet* har innhentet uttalelse fra Luftfartstilsynet, som viser til gjeldende bestemmelser om sikkerhetskontroll (gjennom søkning) av personale som skal ha adgang til sikkerhetsbegrensede områder på lufthavn, og herunder at disse også kan omfatte tolltjenestemenn i tjeneste på lufthavnen. Det opplyses at Luftfartstilsynet har innrømmet visse unntak fra sikkerhetskontroll (gjennom søking) av tolltjenestemenn i tjeneste på lufthavnen, men at det ikke er gitt at dette unntaket i fremtiden kan opprettholdes i samme utstrekning som i dag. Det anmodes derfor om en avklaring på om en eventuell innstramming av sikkerhetstiltakene i luftfarten som medfører krav om sikkerhetskontroll (gjennom søking) av tolltjenestemenn ved innpassering til sikkerhetsbegrensede områder på lufthavn, ikke strider mot forslaget om tolltjenestemenns rett til «uhindret adgang».

Finansdepartementet viser til at de ansatte ved lufthavnen, herunder tolltjenestepersonell som er stasjonert der, må forholde seg til sikkerhetskrav og -rutiner som gjelder på stasjonen. Slike krav og rutiner kan ikke anses som et brudd på bestemmelsens anvisning om at tolltjenestepersonell skal ha uhindret adgang til området.

Til § 13–3 Kontroll av vareførsel mv.

Bestemmelsen omhandler vareførselkontrollen, og viderefører tolloven § 11.

Til § 13–4 Kontroll av dokumenter mv.

Bestemmelsen angir hvor og hva tollmyndighetene kan kontrollere for å verifisere riktigheten av dokumenter, erklæringer eller andre opplysninger som pliktes gitt etter loven, og viderefører tolloven § 17.

Toll- og avgiftsdirektoratet har foreslått å innta en henvisning til den generelle medvirkningsplikten den opplysningspliktige har etter gjeldende rett. Tollmyndighetene har ofte behov for at den opplysningspliktige legger til rette og gir bistand slik at kontrollen kan gjennomføres. Da er det viktig å kunne vise til at loven gir vedkommende slik bistandsplikt. Et eksempel er å gi bistand slik at tollmyndighetene kan få tilgang på datasystemer og programvare som benyttes i forbindelse med oppbevaring av regnskapsmateriale, eller sørge for at nødvendig fagpersonale er tilstede i forbindelse med faglige spørsmål av betydning for kontrollen. *Finansdepartementet* anser det hensiktsmessig at også dette vurderes i forbindelse med en senere, samlet gjennomgang av kontrollbestemmelsene. Bestemmelsen er for øvrig noenlunde lik tolloven § 17.

Til § 13-5 Kontroll med tollager

Bestemmelsen angir at tollmyndighetene til enhver tid skal ha uhindret adgang til ethvert område mv. hvor det oppbevares ufortollde varer. Bestemmelsen viderefører tolloven § 49 annet ledd, § 50 og § 51.

Paragrafen var i høringsnotatet plassert i kapittel 4 (§ 4-31), men er i forslaget her innarbeidet i det generelle kontrollkapittelet. For de tilfeller der lageret ikke er holdt i forsvarlig og betryggende stand, og lagerholderen ikke etter rimelig varsel har rettet på forholdene, vil det kunne angis i forskrift eller bevilling at tollmyndighetene kan treffe nødvendige tiltak på tollagerholderens regning, slik som utbedring, avstengning eller innføring av vakthold.

Første ledd bestemmer at tollmyndighetene til enhver tid skal ha uhindret adgang til ethvert område eller bygning som er godkjent som tollager, og andre steder hvor tollmyndighetene har gitt tillatelse til lagring av ufortolleda varer, og at tollmyndighetene kan foreta de undersøkelser som anses nødvendige.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om kontroll med tollageret.

Til § 13–6 Tollmyndighetenes adgang til å bruke makt

Bestemmelsen angir at tollmyndighetene om nødvendig ved bruk av makt kan skaffe seg adgang til transportmiddel, sted eller område der tollmyndighetene etter loven har rett til å foreta undersøkelser. Bestemmelsen viderefører tolloven § 13.

Lovens regel om maktanvendelse må sees i sammenheng med en ulovfestet proporsjonalitetsregel om at maktbruken må være nødvendig og stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene forøvrig.

En tilsvarende proporsjonalitetsregel er inntatt i politiloven § 6 annet ledd, og finnes dessuten i politiinstruksen, som er gitt i forskrifts form. Det heter i politiloven § 6, alminnelige regler om hvordan polititjenesten skal utføres:

«Tjenesteoppdragets mål skal søkes nådd gjennom opplysning, råd, pålegg eller advarsel eller ved iverksettelse av regulerende eller forebyggende tiltak. Politiet skal ikke ta i bruk sterkere midler uten at svakere midler må antas utilstrekkelige eller uhensiktsmessige, eller uten at slike forgoes har vært forsøkt. De midler som anvendes, må være nødvendige og stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig. Politiet skal opptre saklig og upartisk og med omtanke for personers integritet, slik at den som er gjenstand for inngrep fra politiet, ikke utsettes for offentlig eksponering i større grad enn gjennomføringen av tjenestehandlingen krever. Politiet kan anvende makt under tjenesteutførelsen i den utstrekning det er nødvendig og forsvarlig.»

I politilovens forarbeider heter det (Ot.prp. nr. 22 (1994–1995) om § 6:

«I annet ledd oppstilles et påbud om bruk av det minst inngripende middel. Påbudet kan fravikes ved to typetilfeller: For det første hvis man allerede før iverksettelse må anta at det aktuelle virkemiddel er utilstrekkelig eller uhensiktsmessig. For det andre når ett eller flere

svakere midler forgoes har vært forsøkt. Annet ledd fastslår også at det aktuelle virkemiddel må være nødvendig, og at det må være forholdsmessighet mellom tiltaket og situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig. [...] I fjerde ledd sies det uttrykkelig at politiet har rett til å anvende makt under tjenesteutførelsen. Med makt menes tvangsmessige fysiske inngrep mot person eller eiendom.»

Politiloven antas å gi uttrykk for en rettslig standard som kan gi veiledning for myndighetsutøvelse og maktanvendelse også på enkelte andre områder, blant dem utøvelse av tollmyndighet.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om tollmyndighetenes adgang til maktbruk.

Til § 13–7 Plikt til å medvirke ved tollkontroll

Bestemmelsen omhandler den plikten enhver har til å medvirke til tollkontroll, og viderefører tolloven § 14.

Til § 13–8 Tollvakt

Bestemmelsen omhandler bruken av tollvakt for å utøve kontroll med transportmiddel, og den ansvarliges plikt til å dekke omkostningene ved dette. Bestemmelsen viderefører tolloven § 18.

Til § 13–9 Bruk av tollsegl

Bestemmelsen omhandler bruken av tollsegl, og viderefører tolloven §§ 65 og 79.

Første ledd omhandler bruk av tollsegl i alminnelighet. Rettsstridig brudd på tollsegl er straffbart, jf. tolloven § 65. Kontrollformålet innebærer også en begrensning i tollmyndighetenes bruk. Bestemmelsen om bruk av annen stats tollsegl er plassert i kapittel 14 om Tollsamarbeid med annen stat, og innarbeidet i § 14–6. Bestemmelsen om straff er plassert blant straffebestemmelsene i kapittel 16, og innarbeidet i § 16–6. En forskriftsfullmakt er tilføyd i nytt annet ledd.

Annet ledd gir departementet fullmakt til å fastsette nærmere bestemmelser om bruken av tollsegl.

Til kapittel 14 Tollsamarbeid med annen stat

Overskriften er hentet fra tolloven kapittel XI, men med den endring at uttrykket «tollsamarbeid» erstatter «grensetollsamarbeid». Kapitlet videreføres som et selvstendig kapittel. Bestemmelsene er hentet dels fra tolloven §§ 75 til 81 og dels fra tolloven § 4 om lovens virkeområde og om myndighet

til å iverksette overenskomst om tollsamarbeid med annen stat.

Til § 14–1 Håndhevelse av annen stats tollbestemmelser i kontrollområde på norsk område

Bestemmelsen angir at andre staters tollbestemmelser kan anvendes og håndheves innen særskilt fastsatt kontrollområde på norsk område når dette følger av overenskomst med annen stat. Bestemmelsen viderefører tolloven § 75.

Til § 14–2 Fastsettelse av særskilt kontrollområde

Bestemmelsen omhandler fastsettelse av særskilt kontrollområde til gjennomføring av overenskomst med annen stat om tollsamarbeid eller annen gjensidig bistand i tollsaker. Bestemmelsen viderefører tolloven § 4 første ledd nr. 1, jf. lov 27. juni 2003 nr. 57 om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone § 4.

Første ledd er inndelt i bokstav *a* og *b*, for å gjøre bestemmelsen mer oversiktlig. Uttrykket «kontrollområde» er benyttet i stedet for tollovens uttrykk «kontrollsoner», for å unngå sammenblanding med den sjøvertskontroll som tollmyndighetene kan utøve i den tilstøtende sone utenfor sjøgrensen etter territorialfarvannsloven § 4. Den tilstøtende sone («*contiguous zone*») er et etablert begrep i havretten, og er definert i Havrettskonvensjonens artikkel 33 som en sone utenfor territorialfarvannet, der kyststaten kan utøve den kontroll som er nødvendig for å hindre eller forfølge overtredelser på dens territorium, av dens lovgivning om toll, skatt, innvandring og helse. Tolloven § 4 gjelder norske tollmyndigheters samarbeid med de tilsvarende myndigheter i våre naboland, og har således et annet siktemål enn tollkontroll utenfor territorialfarvannene. Tollovens bestemmelser om grensetollsamarbeid var en videreføring av en særlov av 18. desember 1959 om grensesamarbeid med fremmed stat, der det ble åpnet for å håndheve de samarbeidende staters tollavgivning i grenseområdene, se Tollovkomitéens innstilling side 15. Det vises for øvrig til omtalen av § 1–3 om stedlig virkeområde.

Annet ledd er hentet fra tolloven § 4 første ledd nr. 1 tredje avsnitt.

Til § 14–3 Håndhevelse av norske tollbestemmelser på annen stats territorium

Bestemmelsen omhandler muligheten for å anvende norske bestemmelser på annen stats territorium når dette følger av overenskomst med annen stat. Bestemmelsen viderefører tolloven § 76.

Til § 14–4 Tjenestepersonell som utfører annen stats tollmyndighet

Bestemmelsen angir at tjenestepersonell som utfører annen stats tollmyndighet innen kontroller på norsk område, i samsvar med overenskomst, er å anse som offentlig tjenestepersonell etter straffeloven §§ 12 og 34. Bestemmelsen viderefører tolloven § 77.

Til § 14–5 Overgivelse av person til annen stats kontrollmyndighet mv.

Bestemmelsen angir at person som er pågrepet innen kontrollsonen på norsk territorium, kan overgis til den annen stats toll- og politimyndighet. Bestemmelsen viderefører tolloven § 78.

Til § 14–6 Bruk av annen stats tollsegl

Bestemmelsen angir at en annen stats tollsegl kan benyttes som norsk tollsegl, og viderefører tolloven § 79.

Til § 14–7 Hjelp fra andre norske myndigheter

Bestemmelsen angir at den underrettnings- og hjelpeplikten politi og militære myndigheter har overfor tollmyndighetene etter § 12-3, også gjelder overfor annen stats tolltjenestepersonell som utfører norsk eller fremmed stats tolltjeneste på norsk område. Bestemmelsen viderefører tolloven § 80.

Til § 14–8 Utveksling av opplysninger med annen stat

Bestemmelsen omhandler utveksling av opplysninger til annen stats myndigheter uten hinder av taushetsplikten, og viderefører tolloven § 4 første ledd nr. 2 og 3 og annet ledd.

Utenriksdepartementet har påpekt at også andre folkerettslige avtaler kan sette grenser for taushetsplikten, og vist til at problemstillingen har vært aktuell ved traktatbestemmelser som pålegger en plikt til utveksling av taushetsbelagte opplysninger med de begrensninger som følger av nasjonal lovgivning. *F i n a n s d e p a r t e m e n t e t* er i prinsippet enig i dette, men viser til at kapittel 14 gjelder tollsamarbeid med annen stat. Det anses da mest naturlig å knytte hjemmelen opp til den aktuelle overenskomsten med den samarbeidende staten.

Til § 14–9 Innkreving av krav utskrevet av myndighet i annen stat

Bestemmelsen omhandler innkreving av tvangskraftige krav på toll og avgifter som er utskrevet av myndighet i annen stat. Bestemmelsen viderefører tolloven § 4 første ledd nr. 3.

Etter *første ledd* kan norske myndigheter innkreve tvangskraftige krav som er utskrevet i annen stat, når dette følger av en overenskomst. Forslaget er endret etter høringen der det viktigste vilkåret om gjennomføring av overenskomst med annen stat, var utelatt. Etter *annet ledd* kan departementet gi forskrift om innkrevingen.

Til Kapittel 15 Tilbakehold av varer som krenker immaterialrettigheter

Kapittelet gir regler om grensekontroll og tilbakehold av varer i regi av tollmyndighetene for å sikre visse immaterialrettigheter. Bestemmelsene har med dette en side til de generelle reglene om kontroll plassert i kapittel 13. Reglene er imidlertid så vidt spesielle at det er naturlig å plassere dem i et eget kapittel.

Kapittelet viderefører innholdet i tolloven § 39, men foreslås delt inn i fem paragrafer. Hensikten med oppdeling av innholdet i flere paragrafer har vært å gjøre teksten lettere tilgjengelig.

Til § 15-1 Varsel og tilbakehold av varer før midlertidig forføyning

Bestemmelsen omhandler varsling av rettighetshaver og tilbakehold av varer når det foreligger begrunnet mistanke om at innførsel eller utførsel av varer under tollbehandling krenker en immateriell rettighet. Det vil bli foreslått et nytt første ledd i tolloven (1966) § 39 i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2007 med ikraftsetting straks lovendringen vedtas. Her foreslås denne bestemmelsen videreført i § 15-1.

Etter *første ledd første punktum* vil tollmyndighetene, uten hinder av taushetsplikt etter tolloven § 12-1, kunne varsle rettighetshaver, herunder innehaveren av den immaterielle rettigheten eller lisenshaver, i tilfeller hvor det foreligger begrunnet mistanke om at innførsel eller utførsel av varer som er under tollbehandling vil utgjøre inngrep i en immateriell rettighet. Med immateriell rettighet menes rettigheter som er beskyttet av åndsverksloven, varemerkeloven, patentloven, lov om kretsmønstre for integrerte kretser, planteforedlerretten eller designloven.

Innførsel og utførsel av varer til privat bruk vil ikke krenke immaterielle rettigheter her i landet. De immaterielle rettighetene gir kun en enerett som gjelder i næring.

Tollmyndighetene må vurdere om innførsel eller utførsel av de aktuelle varene vil utgjøre inngrep i en immateriell rettighet. Dette gjelder både om den aktuelle varen krenker en immateriell ret-

tighet og om innførsel eller utførsel er en handling som den immaterielle rettigheten er til hinder for.

Tollmyndighetene vil ikke ha noen varslingsplikt, men kun en adgang til å varsle rettighetshaver når det foreligger begrunnet mistanke om at varer tollmyndighetene har til tollbehandling vil utgjøre inngrep i en immateriell rettighet. I kravet om at mistanken må være begrunnet ligger at det må foreligge konkrete holdepunkter for at innførsel eller utførsel av varene vil utgjøre inngrep i en immateriell rettighet. Det kreves ikke at det foreligger noen overvekt av sannsynlighet for at varene vil utgjøre et slikt inngrep, men en fjern mulighet for det foreligger inngrep er ikke tilstrekkelig. Tollmyndighetene vil ikke ha plikt til å foreta undersøkelser av varene ut over det vanlig tollbehandling tilsier for å avklare om det foreligger begrunnet mistanke. I praksis vil tollmyndighetene ofte være avhengig av opplysninger fra rettighetshaver for å komme til at det foreligger begrunnet mistanke om inngrep.

Når det foreligger en begrunnet mistanke om at varer vil utgjøre inngrep i en immateriell rettighet, forutsettes tollmyndighetene normalt å varsle rettighetshaver når tollmyndighetene er kjent med hvem som kan varsles. Tollmyndighetene må imidlertid vurdere konkret om det i enkelte tilfeller er behov for å varsle rettighetshaver, for eksempel fordi det dreier seg om svært få varer med begrenset verdi og at det derfor er grunn til å anta at rettighetshaver neppe vil ta seg bryet med å gripe inn.

Fordi tollmyndighetene aldri har noen plikt til å varsle skal det svært mye til for at rettighetshaver skal kunne holde tollmyndighetene ansvarlig for manglende varsel. Tollmyndighetenes kontroll har fra tid til annen karakter av stikkprøver. Det kan da ikke være grunnlag for erstatningsansvar i tilfeller hvor det ikke foretas undersøkelser av vedkommende parti. Men også der varepartiet faktisk blir inspisert av tollmyndighetene, kan det være forståelige grunner for at varsel ikke blir gitt og at partiet dermed ikke blir tilbakeholdt. Inspiseringen av varene vil ofte skje i et høyt tempo, og av tjenestemenn som i praksis ikke kan forventes å ha oversikt over alle markeder og vareslag.

Etter *annet punktum* kan tollmyndighetene når det varsler en rettighetshaver i medhold av første ledd første punktum, holde de aktuelle varene tilbake i inntil fem virkedager regnet fra da varslet ble gitt. Dette gir rettighetshaver mulighet til å få på plass en midlertidig forføyning etter tvisteloven § 34-7. Tollmyndighetene har ingen plikt til å holde varene tilbake, men bør normalt gjøre dette, med mindre rettighetshaver i forbindelse med mottagelse av varslet meddeler at vedkommende ikke er

interessert i at varene holdes tilbake. På samme måte bør tollmyndighetene frigi tilbakeholdte varer hvis rettighetshaver før det har gått fem virkedager meddeler at vedkommende ikke lenger er interessert i at varene skal holdes tilbake. Hvor det dreier seg om varer som kan gå til grunne ved tilbakehold, for eksempel matvarer, vil det måtte foretas en konkret vurdering av om adgangen skal brukes der det blant annet bør sees hen til hvor sterk mistanken er.

Dersom det i et tilfelle hvor tollmyndighetene har benyttet sin adgang til å holde varer tilbake, senere blir bindende fastsatt at varene ikke utgjorde noe inngrep i rettighetshavers rettigheter, vil ikke varemottakeren kunne holde tollmyndighetene erstatningsansvarlig for økonomisk tap i femdagersperioden så lenge tollmyndighetenes vurdering av om det forelå en begrunnet mistanke om inngrep må sies å ha vært forsvarlig. Ut fra de begrensede krav som stilles til hva som utgjør en begrunnet mistanke og den begrensede undersøkelsesplikt tollmyndighetene har, må det her legges til grunn en mild aktsomhetsnorm, slik at det skal mye til før det kan legges til grunn at tollmyndighetene har opptrådt erstatningsbetingende uaktsomt. I tiden hvor varene eventuelt holdes tilbake i medhold av en midlertidig forføyning etter tvisteloven § 34-7, vil et eventuelt økonomisk ansvar der være en sak mellom varemottaker og rettighetshaver, jf. tvisteloven § 32-11.

Etter *annet ledd* skal tollmyndighetene varsle mottaker eller dennes representant når varsel gis til rettighetshaver og varer holdes tilbake etter bestemmelsens første ledd. Varsel bør rettes til den som har rett til å få varen ut.

I *tredje ledd* er det inntatt en forskriftshjemmel som gir departementet adgang til å gi nærmere bestemmelser om at rettighetshavere oppfordres til å gi tollmyndighetene opplysninger med sikte på å avdekke varer som nevnt i første ledd og om hvem som kan motta varsel på vegne av rettighetshaver.

Til § 15–2 Midlertidig forføyning

Bestemmelsen angir hva en midlertidig forføyning til sikring av immaterialrettigheter skal gå ut på, og viderefører tolloven § 39.

Til § 15–3 Varsel mv. ved tilbakehold av varer etter midlertidig forføyning

Bestemmelsen omhandler tollmyndighetenes varsel til tingretten, saksøkeren, varemottaker og eventuelt representanten, når det er avdekket varer som skal holdes tilbake. Bestemmelsen viderefører tolloven § 39.

Til § 15–4 Deklarering ved tilbakehold av varer og ansvar for skyldig lagerleie

Bestemmelsen angir at deklareringsplikten står ved lag også når tollmyndighetene tilbakeholder en vare, og viderefører tolloven § 39.

Til § 15–5 Opphevelse og bortfall av forføyning

Bestemmelsen omhandler opphevelse og bortfall av den midlertidige forføyningen, og angir at retten skal underrette tollmyndighetene. Bestemmelsen viderefører tolloven § 39.

Til Kapittel 16 Straff og andre reaksjoner

Kapittelet omhandler straff og andre reaksjoner ved tollovertredelser.

Det følger av straffeloven § 26 bokstav a at retten kan idømme bøtestraff sammen med frihetsstraff. I høringsnotatet la departementet til grunn at det ikke var behov for en særskilt hjemmel i straffebestemmelsene i kapittel 16 til å idømme bøtestraff i tillegg til fengselsstraff. I utkastet til §§ 16–2 til 16–6 var derfor ordene «eller begge deler» fjernet. *Riksadvokaten* påpeker at denne endringen innebærer en utilsiktet, materiell endring, og viser til at det har prosessuell betydning om bøtestraff tas med i det aktuelle straffebudet eller ikke. Dette fordi grunnvilkåret for pågrepelse etter straffeprosessloven § 171 er at det foreligger skjeiliggende grunn til mistanke for en eller flere handlinger som etter loven kan medføre «høyere straff enn fengsel i 6 måneder». Under henvisning til straffesammenheng på fengsel i inntil 6 måneder som fremgår av de fleste bestemmelsene, påpeker Riksadvokaten at det ikke lenger vil være adgang til pågrepelse eller fengsling - naturlig nok heller ikke for tolltjenestepersonell, idet § 16-13 viser til straffeprosesslovens regler. Riksadvokaten foreslår derfor at uttrykket «eller begge deler» tas inn i de aktuelle bestemmelsene, etter mønster av de gjeldende bestemmelser i tolloven. *F i n a n s d e p a r t e m e n t e t* slutter seg til Riksadvokatens innspill, og har innarbeidet ordene «eller begge deler» i de aktuelle paragrafene. For øvrig er bestemmelsene hentet fra tolloven i stort sett uendret form. Forarbeidene til tolloven vil følgelig gi veiledning ved tolkning og anvendelse av bestemmelsene.

Til § 16–1 Alminnelige bestemmelser om straff

Bestemmelsen angir at skyldkravet for straff er uaktsomhet, at forsøk straffes på samme måte som fullbyrdet overtredelse, og at medvirker straffes på samme måte som hovedmannen. Bestemmelsen viderefører tolloven § 60.

Til § 16–2 Ulovlig vareførsel

Bestemmelsen omhandler straff for den som innfører eller utfører vare utenom tollmyndighetenes kontroll, eller disponerer over vare i strid med loven. Bestemmelsen viderefører tolloven § 61.

Til § 16–3 Forberedelse til ulovlig vareførsel

Bestemmelsen omhandler straff for den som inngår avtale med noen med sikte på inn- eller utførsel av vare i strid med loven. Bestemmelsen viderefører tolloven § 62.

Til § 16–4 Heleri av ulovlig innført vare mv.

Bestemmelsen omhandler straff for den som transporterer, oppbevarer, skjuler, avhender, overlater til andre eller erverver vare som er innført i strid med loven. Bestemmelsen viderefører tolloven § 63.

Til § 16–5 Motarbeiding av tollmyndighetene

Bestemmelsen omhandler straff for den som unnlater å følge fastsatte kontrollbestemmelser eller pålagte kontrolltiltak, unnlater å yte pliktig bistand eller unnlater å gi pliktige erklæringer eller deklarasjoner. Bestemmelsen viderefører tolloven § 64.

Til § 16–6 Straff for brudd på lås eller segl mv.

Bestemmelsen omhandler straff for den som bryter tollmyndighetenes lås eller segl, og viderefører tolloven §§ 65 og 79.

Første ledd bokstav a og b er hentet fra tolloven § 65 første ledd. Bestemmelsen angir straff for den som rettsstridig bryter tollmyndighetenes lås eller segl. I Ot.prp. nr. 108 (1992–1993) er det uttalt at denne delen av bestemmelsen kun antas å ramme den som bryter lås eller segl påsatt av norsk tollmyndighet. Ved lov 3. juni 1994 nr. 14 ble bestemmelsen derfor endret slik at den også rammer brudd på «lås eller segl påsatt eller godkjent av utenlandsk tollmyndighet som vi etter konvensjonen eller avtale er forpliktet til å godta.» Første ledd *bokstav c* er hentet fra tolloven § 79 annet ledd, bortsett fra henvisningen til straffeloven § 343 da denne ikke tilføyer noe utover det som følger av tolloven § 16-6.

Annet ledd er hentet fra tolloven § 65 annet ledd, men er endret slik at innledningen «*Er tollvesenets lås eller segl...*» er erstattet med «*Er lås eller segl som nevnt i første ledd...*». Endringen medfører at annet ledd også rammer brudd på lås eller segl påsatt eller godkjent av utenlandsk tollmyndighet som Norge etter konvensjon er forpliktet til å godta. Dette ble forutsatt i Ot.prp. nr. 108 (1992–

1993) vedrørende endringer i tolloven, men ble den gang ikke inntatt i selve lovteksten.

Tredje ledd er hentet fra tolloven § 65 tredje ledd.

Til § 16–7 Særlig grov overtredelse

Bestemmelsen omhandler straff for grove overtredelser av §§ 16-2 til 16-6, og viderefører tolloven § 66. Bestemmelsen ble endret ved lov 11. april 2003 nr. 21 der strafferammen ved forsettlig eller grovt uaktsom overtredelse ble økt til 6 år, jf. Ot.prp. nr. 38 (2002-2003) og Innst. O. nr. 69 (2002-2003).

Til § 16–8 Inndragning

Bestemmelsen omhandler inndragning av vare til statskassen når nærmere vilkår er oppfylt. Bestemmelsen viderefører tolloven § 67.

Til § 16–9 Forenklet forelegg

Bestemmelsen omhandler forenklet forelegg for tollovertredelser av mindre alvorlig art. Bestemmelsen viderefører tolloven § 68.

Til § 16–10 Tilleggstoll

Bestemmelsen angir at tollskyldneren kan ilegges tilleggstoll med inntil 60 prosent av fastsatt toll dersom han eller hun forsettlig eller uaktsomt har overtrådt loven. Bestemmelsen viderefører tolloven § 69.

Logistikk- og Transportindustriens Landsforening mener utkastet § 16-10, som viderefører dagens regel, bygger på en misforståelse. Det anmodes om at bestemmelsen endres tilbake til slik den var før 1994 da tilleggskravet ble rettet mot vareeieren, importøren, som da kunne bli ilagt straffetillegg også dersom hans fullmektig, speditøren, opptrådte uaktsomt. Foreningen mener endringen i 1994 der det ble innført hjemmel for også å illegge speditøren tillegg, blir urimelig for speditøren som bygger på de opplysninger han får fra importøren.

Den norske advokatforening peker på den praksis som har utviklet seg ved at det mer eller mindre automatisk beregnes tilleggsavgift med minst 5 prosent, også i de tilfellene hvor det ikke kan konstanteres noen fare for tap for statskassen. Foreningen viser til at tilleggsavgift langt på vei fungerer som et alternativ til å beregne renter i etterberegningstilfellene, og anfører blant annet at innføringen av renteplikt i den nye skattebetalingsloven også bør få konsekvenser for bruk av tilleggsavgift.

Finansdepartementet kan ikke se at bestemmelsen om tilleggstoll er basert på en misforståelse, slik Logistikk- og Transportindustriens Landsforening anfører. Det følger av Ot.prp. nr. 108 (1992-93) kapittel 5.10.7 «Ny § 69, endring av skyldkrav ved ileggelse av tilleggstoll mv» at hensynet bak reaksjonen er at den skal ha en viss preventiv effekt på deklaranter for å unngå toll- og avgiftsunndragelser ved innførselen. Når det gjelder ansvarssubjektet, ble det vist til at bestemmelsen i første rekke retter seg mot vareeieren, men at man også fant det hensiktsmessig at vareeierens representant nevnes eksplisitt. Departementet understreket samtidig at det må utøves et konkret skjønn i saker om tilleggstoll. Finansdepartementet finner ikke grunn til å endre bestemmelsen nå ved å unnta representanter fra ansvaret for tilleggstoll. For å bedre sammenhengen i regelverket, og for å unngå for mange bestemmelser med ulike ansvarssubjekt, anser imidlertid departementet det hensiktsmessig å knytte subjektene for tilleggstollen til subjektene for tollskyld, slik de er regulert i lovutkastet kapittel 2.

Om renter som blir ilagt, også bør få betydning ved fastsettelse av eventuell tilleggstoll, slik Den norske advokatforening anfører, finner departementet ikke grunn til å gå inn på i proposisjonen her.

Departementet anser det ikke hensiktsmessig å lovfeste et skjæringspunkt for når en feil anses som oppdaget. Det kunne vært et alternativ å innføre en generell 10-årsfrist fra fortollingen, men dette vil innebære en materiell endring i statens favør som departementet nå ikke ser hensiktsmessigheten av.

Til § 16–11 Adgangen til å representere mottaker eller avsender

Bestemmelsen angir at personer som har opptrådt i strid med loven kan forbyes adgang til å representere mottaker eller avsender av varer. Bestemmelsen viderefører tolloven § 70.

Til § 16–12 Tilbakehold av ting til sikring av inndragningsbeløp og bøter

Bestemmelsen omhandler muligheten for å holde tilbake transportmiddel og andre ting som har vært brukt ved overtredelser som nevnt i dette kapittelet. Bestemmelsen viderefører tolloven § 72.

Til § 16–13 Beslag og pågripelse

Bestemmelsen angir at varer kan beslaglegges når det foreligger skjellig grunn til mistanke om over-

tredelse som nevnt i dette kapittelet. Bestemmelsen viderefører tolloven § 73.

Til § 16–14 Behandling av beslag

Første ledd bestemmer at tollmyndighetene kan ta beslaglagte varer i forvaring.

Etter *annet ledd* kan varer som er utsatt for hurtig bedervelse og levende dyr, straks utleveres eieren mot betaling av toll mv. Dersom eieren ikke vil overta varen, eller eieren er ukjent, kan tollmyndighetene selge varen. Hvordan tvangssalget skal gjennomføres følger av skattebetalingsloven § 14-10. Første og annet ledd viderefører tolloven § 74.

Tredje ledd inneholder en hjemmel for tollmyndighetene til å tilintetgjøre eller ta hånd om varen på annen måte. Denne bestemmelsen er ny. Behovet for å kunne tilintetgjøre eller på annen måte ta hånd om en vare, kan oppstå når tollmyndighetene har tatt beslag i matvarer og levende dyr, og tollskyldneren ikke ønsker å overta varen i medhold av annet ledd. Varens beskaffenhet kan gjøre at heller ikke tvangssalg er aktuelt. Omkostninger ved tilintetgjørelse av en vare, og tidligere påløpte omkostninger, skal dekkes av tollskyldneren.

Fjerde ledd viderefører forskriftshjemmelen i tolloven § 74 tredje ledd. I tillegg gis departementet hjemmel til å gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til beslag, forvaring, utlevering, salg og tilintetgjøring etter første til tredje ledd, og adgangen til å kreve omkostninger dekket.

Kapittel 17 Ikraftttredelse, overgangsbestemmelser og opphevelse av og endringer i andre lover

Til § 17–1 Ikraftttredelse

Bestemmelsen regulerer ikraftttredelse for ny lov om toll og vareførsel og for endringer i andre lover som har sammenheng med denne. Det er hjemmel for at Kongen kan sette i kraft de forskjellige bestemmelsene til forskjellig tid. Det er fastsatt at den gjeldende tolloven oppheves fra da ny lov om toll og vareførsel settes i kraft, jf. § 17-3.

Til § 17–2 Overgangsbestemmelser

Bestemmelsen omhandler forvaltningsvedtak truffet med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser eller tolloven.

Første ledd bestemmer at forskrifter og instruksjoner hjemlet slik som foran nevnt, fortsatt skal gjelde så langt de passer, inntil departementet opphever eller endrer disse i medhold av denne lov eller ved særskilt bestemmelse. I utgangspunktet vil det være ønskelig at gjeldende forskrifter revideres og settes inn i den kapittelstruktur som loven legger opp til. Det kan imidlertid ikke ses

bort fra at enkelte forvaltningsvedtak som har vært truffet opp gjennom årene ikke vil bli omfattet av en slik forskriftsrevisjon, til tross for at de etter sitt innhold kan ha karakter av forskrift slik dette er definert i forvaltningsloven § 2. Eksempelvis er tidligere forvaltningspraksis etter tolltariffens innledende bestemmelser § 12 første ledd, om fritak for eller nedsettelse av tariffbestemt toll, bare i noen grad kunngjort i forskrift, selv om de etter sitt innhold er rettet til en ubestemt krets av rettssubjekter.

Annet ledd gir en tilsvarende bestemmelse for enkeltvedtak. Et praktisk tilfelle vil være tarifferingsvedtak etter tolloven § 15 annet ledd, som der ved gis fortsatt gyldighet.

Tredje ledd gir departementet fullmakt til å gi de overgangsbestemmelser som er nødvendige innenfor lovens rammer.

Til § 17-3 Endring i andre lover

Bestemmelsen omhandler endringer i annen lovgivning, herunder opphevelse av gjeldende tollov. Endringene er plassert i rekkefølge etter lovens alder.

Til endringene i merverdiavgiftsloven

I høringsnotatet ble det foreslått en lovteknisk løsning i forhold til merverdiavgiftsloven som innebar at fritak i toll- og vareførselloven ble gitt anvendelse også for merverdiavgift, men slik at det kunne gjøres unntak fra dette i forskrift. Departementet anser det ikke hensiktsmessig å gjøre slike endringer i merverdiavgiftsloven nå, og viser til at det pågår et eget lovarbeid med sikte på en teknisk revisjon av merverdiavgiftsloven. Det er naturlig at forholdet til toll- og vareførselloven vurderes i det arbeidet. Endringene i merverdiavgiftsloven vil derfor i denne omgang begrenses til en henvisning til de aktuelle bestemmelsene i den nye toll- og vareførselloven.

I § 62 første ledd gjøres kun en endring i *annet punktum* hvor det foreslås en henvisning til de aktuelle bestemmelsene i tolloven som gjelder beregningsgrunnlaget.

§ 64 første punktum viser til bestemmelsen om den tollskyldige i tolloven §§ 2-2 og 2-3, som erstatter reglene om vareeier i gjeldende tollov. *Annet punktum* viser til forslaget §§ 12-10 til 12-12 og 16-10 om endringer og om tilleggstoll, som erstatter tolloven §§ 58, 59 og 69.

§ 65 viser til tolloven § 1-5, som erstatter § 9 i tolloven.

Til endringen i kystvaktloven § 10

Bestemmelsen er endret slik at den henviser til tolloven.

Til endringen i tvisteloven § 34-7

I første ledd foreslås begrepet «vareeieren» erstattet med «mottakeren eller dennes representant» og begrepet «tollvesenet» erstattet med «tollmyndighetene».

I annet ledd foreslås henvisningen til tolloven § 39 endret til en henvisning til lov om toll og vareførsel §§ 15-1 til 15-5.

Til endringene i skattebetalingsloven

I skattebetalingsloven § 10-51 henvises til tolloven § 69. Henvisningen justeres til § 16-10 i den nye loven. I skattebetalingsloven § 14-10 henvises det til tolloven §§ 30, 47, 53, 72 og 74. Henvisningene justeres til tolloven §§ 4-2, 4-31, 16-12 og 16-14. Videre erstattes vareeier med tollskyldner i første, annet og femte ledd.

Til endringene i straffeprosessloven

Straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav d henviser til tolloven § 66. Henvisningen justeres til § 16-7 i den nye loven.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under
et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om
lov om toll og vareførsel (tolloven).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om toll og vareførsel (tolloven) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om toll og vareførsel (tolloven)

Kapittelinnndeling

- Kap. 1 Alminnelige bestemmelser
- Kap. 2 Om tollskyld
- Kap. 3 Trafikken til og fra tollområdet
- Kap. 4 Tollbehandling
 - I. Fellesbestemmelser om tollbehandling
 - II. Deklareringsplikt
 - III. Tollekspedisjon
 - IV. Lagring av ufortollet vare
- Kap. 5 Tollfritak
- Kap. 6 Tollfritak for vare som skal gjenutføres
- Kap. 7 Grunnlag for beregning av toll
 - I. Fellesbestemmelser om beregningsgrunnlag
 - II. Særlige bestemmelser om varens tollverdi
- Kap. 8 Preferansetoll
- Kap. 9 Tollnedsettelse i budsjettåret
- Kap. 10 Handelstiltak
- Kap. 11 Refusjon av toll ved gjenutførsel
- Kap. 12 Særlige forvaltningsregler
- Kap. 13 Alminnelige bestemmelser om tollkontroll
- Kap. 14 Tollsamarbeid med annen stat
- Kap. 15 Tilbakehold av vare som krenker immaterialrettigheter
- Kap. 16 Straff og andre reaksjoner
- Kap. 17 Ikrafttredelse, overgangsbestemmelser og opphevelse av og endringer i andre lover

Kapittel 1 Alminnelige bestemmelser

§ 1–1 Definisjoner

I denne loven menes med:

- a) *Fartøy*: Ethvert transportmiddel til vanns.
- b) *Forpassing*: Sending av ufortollet vare i tollområdet.
- c) *Fortolling*: Tollbehandling som innebærer at ufortollet vare frigjøres fra tollmyndighetenes befatning og går over i fri disponering.
- d) *Fører*: Den som i hvert enkelt tilfelle har kommandoen på et transportmiddel.
- e) *Luftfartøy*: Ethvert transportmiddel i luften.
- f) *Toll*: Pålegg om betaling til statskassen slik som bestemt i Stortingets vedtak om toll og loven her.
- g) *Tollager*: Godkjent lagringssted for ufortollet vare.
- h) *Tollekspedisjon*: Tollbehandling som innebærer at tollmyndighetene gir tillatelse til:
 - 1. at varen fortolles,
 - 2. at varen forpasses,
 - 3. at varen transitteres,
 - 4. at varen utføres, eller
 - 5. at det på annen måte kan disponeres over varen uten at den fortolles.
- i) *Tollområdet*: Det norske fastland med tilhørende territorialfarvann, men ikke Svalbard, Jan Mayen og Norges biland.
- j) *Tollskyldner*: Enhver som har tollskyld ved fortollet eller ufortollet vare.
- k) *Transittering*: Transport av vare under kontroll av tollmyndighetene mellom to steder der minst én landegrense krysses underveis.
- l) *Transportmiddel*: Enhver innretning som kan brukes til transport av vare.
- m) *Vare*: Alt som behandles som vare etter Stortingets vedtak om toll.
- n) *Vareførsel*: Det forhold at en vare innføres til, eller utføres fra, tollområdet.

§ 1–2 Lovens saklige virkeområde – plikt til å svare toll og andre avgifter

(1) Denne loven får anvendelse på enhver vare som innføres til eller utføres fra tollområdet.

(2) Ved innførsel av vare skal det svares toll til statskassen i samsvar med de bestemmelser som er gitt i denne loven, og de satser som er fastsatt i Stortingets vedtak om toll.

(3) Ved innførsel av vare skal det svares avgift til statskassen i samsvar med de bestemmelser som er gitt i:

- a) lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift og Stortingets vedtak om merverdiavgift, og
- b) lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter og Stortingets vedtak om særavgifter.

§ 1–3 Lovens stedlige virkeområde

(1) Denne loven får anvendelse i tollområdet.

(2) Lovens bestemmelser om kontroll og grensetollsamarbeid får også anvendelse i den tilstøtende sone utenfor territorialfarvannet.

(3) Departementet kan gi forskrift om lovens anvendelsesområde etter første og annet ledd, herunder i hvilken utstrekning de enkelte bestemmelsene får anvendelse:

- a) på trafikk til og fra boreplattformer, utvinningsanlegg og lignende på havet, i forbindelse med utforskning og utnyttelse av undersjøiske naturforekomster, og
- b) i særskilte kontrollområder opprettet etter kapittel 14.

§ 1–4 Anvendelse av lovens kontrollbestemmelser på fremmed territorium

(1) Lovens bestemmelser om kontroll kan anvendes på annen stats territorium i den utstrekning avtale med vedkommende stat åpner for dette.

(2) Lovens anvendelse på fremmed territorium skal kunngjøres av departementet i forskrift.

(3) Departementet kan gi forskrift om lovens anvendelse på fremmed territorium etter denne paragraf, herunder fastsette at tollmyndighetene skal gjøre innholdet i forskriften kjent for publikum ved oppslag eller på annen måte, ved de tollsteder som befinner seg i eller i nærheten av vedkommende grenseområde.

§ 1–5 Tollmyndighetenes oppgaver etter denne loven

(1) Tollmyndighetene skal:

- a) beregne og fastsette toll i samsvar med denne loven og etter gjeldende tollsatser,
- b) beregne og fastsette andre avgifter i den utstrekning det følger av lov eller instruks,
- c) føre kontroll med vareførselen til og fra tollområdet, og med at gjeldende lovbestemmelser om vareførselen overholdes.

(2) Departementet kan gi forskrift om organiseringen av tolltjenesten og tollmyndighetenes oppgaver etter denne loven, herunder om tollmyndighetenes samarbeid med andre forvaltningsorganer.

§ 1–6 Kunngjøring av tollsatser mv.

(1) Departementet skal på egnet måte kunngjøre:

- a) de ordinære tollsatser og preferansetollsatser som gjelder for budsjettåret, slik disse er fastsatt av Stortinget,
- b) forvaltningsvedtak i budsjettåret om generelle endringer av de tollsatsene som Stortinget har fastsatt. Tilsvarende gjelder for tildeling av im-

portrettigheter ved auksjon eller på annen måte etter kapittel 9, og

- c) nye tariffoppdelinger eller endrede tariffoppdelinger.

(2) Kunngjøring i Norsk Lovtidend etter forvaltningsloven § 38 kan unnlates for kunngjøringer etter denne paragraf.

(3) Departementet kan gi forskrift om kunngjøring av tollsatser og tariffoppdelinger. Forvaltningsloven kapittel VII Om forskrifter gjelder ikke.

§ 1–7 Periodisering

(1) Hvis ikke noe annet er bestemt i denne paragraf, skal toll svares etter tollsatsen som gjelder på det tidspunkt en fullstendig utfylt deklarasjon er mottatt av tollmyndighetene.

(2) For vare som er frigjort før fortolling har funnet sted, skal toll svares etter tollsatsen som gjaldt da varen ble frigjort.

(3) For vare som deklarerer før den innføres, skal likevel toll svares etter gjeldende tollsats på innførselstidspunktet.

(4) For ulovlig innført vare, skal toll svares etter tollsatsen som gjaldt på innførselstidspunktet.

(5) Ved ulovlig disponering over vare som er innrømmet tollfritak etter kapittel 6, skal toll svares etter tollsatsen som gjaldt da fritaket ble innrømmet. Ved annen ulovlig disponering, skal toll svares etter tollsatsen som gjaldt da den ulovlige disponeringen tok til. Tollsatsen skal likevel ikke være lavere enn tollsatsen som ville ha kommet til anvendelse ved lovlig opptreden.

(6) Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om periodisering etter denne paragraf.

§ 1–8 Forholdet til forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjelder for tollmyndighetenes virksomhet hvis ikke annet er bestemt i denne loven.

Kapittel 2 Om tollskyld

§ 2–1 Tollskyld

(1) Tollskyld er en forpliktelse til å svare toll.

(2) For vare som fortolles oppstår tollskyld når:

- a) varen fortolles, eller
- b) vilkår for tollfritak eller tollnedsettelse ikke lenger er oppfylt.

(3) For ufortollet vare oppstår tollskyld når:

- a) vilkår for midlertidig tollfritak ikke lenger er oppfylt, eller
- b) lovens forpliktelser i forbindelse med innførsel, transport, lagring eller annen disponering av varen ikke overholdes.

(4) Departementet kan gi forskrift om når tollskyld oppstår etter denne paragraf.

§ 2–2 Tollskyldner ved fortollet vare

(1) For vare som fortolles, er den deklarererte mottakeren av varen tollskyldner.

(2) Der den deklarererte mottakeren representerer en annen juridisk eller fysisk person, er også den som er representert, tollskyldner.

(3) Den som i forbindelse med deklarereringen av en vare har gitt opplysninger som fører til at tollskyld helt eller delvis ikke oppkreves, er tollskyldner i tillegg til mottakeren, dersom vedkommende visste eller burde ha visst at opplysningene var feilaktige.

(4) Departementet kan gi forskrift om hvem som er tollskyldner etter denne paragraf.

§ 2–3 Tollskyldner ved ufortollet vare

(1) Ved manglende oppfyllelse av vilkår for midlertidig tollfritak etter kapittel 6, er den som er ansvarlig for å oppfylle vilkårene, tollskyldner.

(2) Ved manglende overholdelse av lovens forpliktelser i forbindelse med innførsel, transport, lagring eller annen disponering av varer, er den som er ansvarlig for å overholde forpliktelsene, tollskyldner.

(3) Den som har medvirket til manglende overholdelse av forpliktelsene eller vilkårene er også tollskyldner, dersom medvirkeren visste eller burde ha kjent til den manglende overholdelsen.

(4) Den som har ervervet eller oppbevart varen er også tollskyldner, dersom vedkommende på tidspunktet for mottak av varen visste eller burde ha visst at forpliktelsene eller vilkårene ikke var overholdt.

(5) Departementet kan gi forskrift om hvem som er tollskyldner etter denne paragraf.

§ 2–4 Solidaransvar for tollskyld

(1) Dersom flere tollskyldnere har samme tollskyld, hefter de solidarisk overfor tollmyndighetene.

(2) Departementet kan gi forskrift om solidaransvar for tollskyld etter denne paragraf.

§ 2–5 Tollskyld for vare som sendes i henhold til internasjonal avtale om tollforenklinger

(1) For ufortollet vare som tillates sendt i henhold til internasjonal avtale om tollforenklinger som Norge har tiltrådt, plikter garantisten å svare toll dersom det disponeres over varen i strid med tillatelsen.

(2) Garantistens ansvar etter første ledd gjelder uten hensyn til de øvrige bestemmelsene om tollskyld i dette kapittel.

(3) Departementet kan gi forskrift om garantistens plikt til å svare toll etter denne paragraf.

Kapittel 3 Trafikken til og fra tollområdet

§ 3–1 Melde- og fremleggelsesplikt

(1) Enhver som bringer en vare til eller fra tollområdet, plikter å melde fra om dette til tollmyndighetene, og å fremlegge eller oppgi varen for kontroll. Tilsvarende gjelder plikt til å registrere varen.

(2) Melde-, fremleggelses-, oppgave- og registreringsplikten etter første ledd gjelder likevel ikke person som bare bringer med vare som:

- a) ved innførselen er toll- og avgiftsfritt reisegods etter § 5–1 første ledd bokstav a og § 6–1 første ledd bokstav a, og som kan innføres uten spesielle tillatelser, eller
- b) ved utførsel er unntatt fra deklareringsplikten etter § 4–11, og som kan utføres uten spesielle tillatelser.

(3) Tollmyndighetene kan innføre forenklede rutiner for pliktene etter første og annet ledd på grenseoverganger, fergeterminaler, flyplasser og andre innpasseringssteder, dersom forholdene ligger til rette for det.

(4) Departementet kan gi forskrift om pliktene etter denne paragraf, herunder om når og hvordan meldingen skal gis og hva meldingen skal inneholde, om forhåndsmelding og om unntak fra pliktene.

§ 3–2 Bestemmelsessted ved ankomst til tollområdet

(1) Føreren av et transportmiddel som ankommer tollområdet på vei til innenriks sted, plikter å sørge for at transportmiddelet går direkte til sted hvor tollmyndighet er stasjonert, med mindre tollmyndighetenes tillatelse til å gå til annet sted er innhentet på forhånd.

(2) Tollmyndighetene kan pålegge fører av fartøy eller luftfartøy å følge bestemte fly- eller seilingsleder, og kan pålegge fører av motorvogn som er på vei til eller fra tollområdet å følge bestemte veier.

(3) Departementet kan gi forskrift om plikter for fører av transportmiddel etter denne paragraf, herunder fremgangsmåte for innhenting av tillatelse, om fly- og seilingsleder, og om unntak fra pliktene.

§ 3–3 Meldeplikt ved ankomst til bestemmelsessted

(1) Føreren av et fartøy eller luftfartøy som ankommer sted i tollområdet, plikter snarest mulig

å melde fra til tollmyndighetene om ankomsten. Fører av motorvogn og tog kan pålegges tilsvarende meldeplikt. Melding kan gis av andre på førerens vegne.

(2) Departementet kan gi forskrift om meldeplikten etter første ledd, herunder om når og hvordan melding skal gis, hva meldingen skal inneholde og om unntak fra meldeplikten.

§ 3–4 Lossing

(1) Vare må ikke losses eller på annen måte fjernes fra et transportmiddel som er ankommet tollområdet, før tollmyndighetene har gitt tillatelse til dette. Ved lossing i nødstilfelle plikter føreren snarest mulig å melde fra til tollmyndighetene om lossingen.

(2) Føreren av et transportmiddel som ankommer tollområdet, eller den som handler på dennes vegne, plikter umiddelbart å registrere medbrakt vare etter gjeldende bestemmelser.

(3) Departementet kan gi forskrift om lossing og registrering etter denne paragraf, herunder fastsette at lossing bare kan finne sted ved bestemte steder, til bestemte tider eller i bestemte områder, og om unntak fra plikten til å innhente tillatelse før lossing etter første ledd.

§ 3–5 Lasting

(1) Uten tillatelse fra tollmyndighetene må ingen foreta lasting av vare i fartøy som har bestemmelsessted utenfor tollområdet. Tilsvarende plikt til å innhente tillatelse kan pålegges fører av andre transportmidler. Lastetillatelse kreves ikke for produkter av fiske og fangst som er tatt ombord i fartøy på fiske- og fangstfeltene.

(2) Er varen likevel lastet uten tillatelse fra tollmyndighetene, plikter transportmiddelets fører å losse varen hvis tollmyndighetene finner dette nødvendig for å undersøke varen.

(3) Departementet kan gi forskrift om lasting etter denne paragraf, herunder om at lasting bare kan finne sted ved bestemte steder, til bestemte tider, eller i bestemte områder og om at plikten til å innhente tillatelse også skal gjelde andre nærmere bestemte transportmidler og om unntak fra pliktene.

§ 3–6 Tillatelse, meldeplikt mv. ved videre transport i tollområdet

(1) Så lenge det i et fartøy finnes ufortollet vare, herunder proviant, må føreren ikke la fartøyet gå videre til annet sted i tollområdet før tollmyndighetene har gitt tillatelse til det. §§ 3–2 til 3–4 får tilsva-

rende anvendelse ved ankomst til et annet sted i tollområdet. Føreren av andre transportmidler kan pålegges en tilsvarende meldeplikt.

(2) Departementet kan gi forskrift om tillatelse og meldeplikt for videre transport i tollområdet etter denne paragraf, herunder om at plikten til å innhente tillatelse også skal gjelde andre nærmere bestemte transportmidler og om unntak fra meldeplikten.

§ 3–7 Meldeplikt ved avreise fra tollområdet – særskilt eksporttillatelse

(1) Før et fartøy eller luftfartøy forlater tollområdet, plikter føreren å melde fra til tollmyndighetene om avreisen. Føreren av landbasert transportmiddel kan pålegges en tilsvarende meldeplikt.

(2) Dersom transportmiddelet medbringer vare som er omfattet av lovgivningen om eksportkontroll, plikter føreren å forsikre seg om at nødvendig eksporttillatelse er gitt før transportmiddelet forlater tollområdet.

(3) Departementet kan gi forskrift om meldeplikt etter denne paragraf, herunder om når og hvordan melding skal gis, hva meldingen skal inneholde, om at plikten til å innhente tillatelse også skal gjelde andre nærmere bestemte transportmidler og om unntak fra meldeplikten.

Kapittel 4 Tollbehandling

I. Fellesbestemmelser om tollbehandling

§ 4–1 Plikt til tollbehandling

(1) Vare som innføres til tollområdet skal enten:

- a) tollekspederes umiddelbart,
- b) legges inn på tollager,
- c) plasseres i frisone,
- d) tilintetgjøres, eller
- e) avstås til tollmyndighetene.

(2) Med tollmyndighetenes godkjenning, og mot eventuell sikkerhetsstillelse, kan varen likevel ligge midlertidig på losseplassen eller lagres på annen måte.

(3) Departementet kan gi forskrift om tollbehandling etter denne paragraf, herunder om fritak fra plikten til tollbehandling, tollekspedisjonsfrist og om tollmyndighetenes adgang til å kreve dekket omkostninger ved lagerholdet og til å kreve sikkerhet.

§ 4–2 Tilbakehold, lagring og tvangssalg mv.

(1) Tollmyndighetene kan for tollskyldnerens regning holde tilbake eller innhente vare som ikke blir tollekspedert innen fastsatte frister.

(2) Vare som er tilbakeholdt eller innhentet etter første ledd, kan selges etter reglene om tvangssalg i skattebetalingsloven § 14-10.

(3) Tollmyndighetene kan bestemme at varen istedenfor å selges, skal tas hånd om på annen måte, herunder tilintetgjøres. Varen kan tilintetgjøres når tollskyldneren avstår varen til tollmyndighetene eller varen er lite holdbar eller holder på å bli ødelagt, og tilintetgjøring anses nødvendig. Tollskyldneren skal så vidt mulig på forhånd varsles om at varen vil bli tilintetgjort.

(4) Blir varen tilintetgjort, plikter tollskyldneren å dekke omkostningene ved tilintetgjørelsen og de omkostningene som tidligere er påløpt.

(5) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til å tilbakeholde, innhente, lagre, selge eller tilintetgjøre vare etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å kreve dekket omkostningene knyttet til dette og om varsling.

§ 4–3 Åpnings- og ekspedisjonstid – særskilt vederlag for utførte tolltjenester

(1) Tollmyndighetene skal holde grenseovergangsstedene åpne når trafikkmengden tilsier det, med unntak av tilfeller der det innføres ferdselsforbud.

(2) Tolltjenester skal utføres innen fastsatte åpnings- og ekspedisjonstider.

(3) Tollmyndighetene kan tillate at tolltjenester utføres også utenfor åpnings- og ekspedisjonstiden og utenfor tollstedet. For slike tolltjenester kan det kreves særskilt vederlag. Vederlaget skal ikke overstige de kostnadene som påløper.

(4) Departementet kan gi forskrift om antallet og beliggenheten av grenseovergangssteder, herunder de enkelte grenseovergangsstedenes åpnings- og ekspedisjonstid, om plikt til å betale særskilt vederlag for visse tolltjenester og om vederlagets beregning og størrelse.

II. Deklareringsplikt

§ 4–10 Deklareringsplikt ved innførsel – ufortollet vare

(1) Enhver som vil disponere over vare som ikke er fortollet, plikter å innhente tollmyndighetenes tillatelse på forhånd.

(2) Søknad om tillatelse som nevnt i første ledd, gis ved at varen deklarerer. Deklaranten skal gi de opplysningene som tollmyndighetene finner nødvendig for at varen kan tollekespederes.

(3) Deklarering etter annet ledd kan skje elektronisk eller på papir. For reisende kan deklarerering av reisegods til personlig bruk skje muntlig.

(4) Sammen med deklarasjonen skal det fremlegges slik dokumentasjon som tollmyndighetene finner nødvendig. Dokumentene skal vedlegges deklarasjonen, eller gjøres tilgjengelige på den måten som tollmyndighetene bestemmer. Tollmyndighetene kan avvise en deklarasjon inntil alle pliktige dokumenter eller opplysninger er fremlagt.

(5) Departementet kan gi forskrift om deklaratens plikter etter denne paragraf, herunder om deklareringsmåten, dokumenter og øvrige opplysninger som pliktes fremlagt, og om forenklede rutiner som innebærer fritak fra eller lettelser i deklareringsplikten.

§ 4–11 Deklareringsplikt ved utførsel – særskilt eksporttillatelse

(1) Enhver som vil utføre vare, plikter å innhente tollmyndighetenes tillatelse før varen utføres. Søknad om slik tillatelse inngis ved at varen deklarerer. § 4–10 gjelder tilsvarende.

(2) Deklarering skal skje i så god tid at varen kan undersøkes før innlasting i transportmiddel.

(3) Departementet kan gi forskrift om deklareringsplikt etter denne paragraf, herunder om deklareringsmåten, dokumenter og øvrige opplysninger som pliktes fremlagt, og om forenklede rutiner som innebærer fritak fra plikten til å innhente utførselstillatelse.

§ 4–12 Oppbevaring av meldinger, deklarasjoner, dokumenter mv.

(1) Den som avgir pliktig melding til tollmyndighetene, herunder deklarasjon, skal oppbevare meldingen eller en kopi av denne. Dette gjelder enten meldingen er gitt på papir, ved bruk av elektronisk datautveksling, eller på annen måte. Tilsvarende gjelder for dokumenter, erklæringer mv. som skal fremlegges etter kapittel 3.

(2) Departementet kan gi forskrift om hvor, på hvilken måte, og hvor lenge meldinger eller meldingskopier og dokumenter og øvrige opplysninger som pliktes fremlagt, skal oppbevares etter denne paragraf, og om fritak fra oppbevaringsplikten.

§ 4–13 Tillatelse til bruk av elektronisk datautveksling ved deklarerering mv.

(1) Når noen etter loven her eller etter andre lover skal eller kan gi melding til tollmyndighetene, herunder fremlegge deklarasjon, kan tollmyndighetene gi tillatelse til at slik melding gis ved hjelp av elektronisk datautveksling. Bestemmelsen om deklarerering i denne lov får tilsvarende

anvendelse på annen datamaskinassistert kommunikasjon med tollmyndighetene så langt de passer.

(2) Den som har fått tillatelse til å gi melding ved hjelp av elektronisk datautveksling etter første ledd, kan pålegges ikke å benytte annen overføringsmåte overfor tollmyndighetene enn den som fremgår av tillatelsen.

(3) Tillatelsen kan endres eller tilbakekalles dersom innehaveren av tillatelsen gjør seg skyldig i vesentlige eller gjentatte brudd på vilkårene for tillatelsen eller tilsvarende brudd på toll- og vareførsellovgivningen.

(4) Departementet kan gi forskrift om vilkår som må være oppfylt for at det skal kunne gis tillatelse til bruk av elektronisk datautveksling, fremgangsmåten ved endring og tilbakekall av tillatelsen, hvilke typer meldinger som kan overføres elektronisk, hvordan overføringen skal skje, når elektroniske meldinger skal anses være lagt frem, hvilke plikter som kan pålegges brukeren for å ivareta meldingssikkerheten, nettverksleverandørens plikter i forbindelse med utvekslingen og tillatelsens øvrige innhold.

III. Tollekspedisjon

§ 4-20 Frigjøring av ufortollet vare – fortolling

(1) Fri disponering av ufortollet vare er betinget av tollmyndighetenes tillatelse. Slik tillatelse gis ved at varen fortolles.

(2) Departementet kan gi forskrift om frigjøring av ufortollet vare etter denne paragraf, herunder om tollekspedisjon, fortolling og om forenklede fortollingsrutiner.

§ 4-21 Sending av ufortollet vare til sted i tollområdet – forpassing

(1) Ufortollet vare kan forpasses til nærmere angitt sted i tollområdet dersom tollmyndighetene gir tillatelse til det. Tillatelse til forpassing gis på vilkår som følger av den forpassingsordningen som benyttes.

(2) Den som har fått tillatelse til forpassing, og føreren av det transportmiddel som varen sendes med, plikter å bringe varen til bestemmelsesstedet uten unødig opphold. Ved ankomsten skal varen umiddelbart legges frem for tollmyndighetene i samme mengde og i uendret tilstand.

(3) Departementet kan gi forskrift om forpassingsordninger etter denne paragraf, herunder om sikkerhetsstillelse, låsing og forsegling, bruk av og omkostninger ved tollvakt og ansvar ved brudd på vilkår i forpassingstillatelse.

§ 4-22 Grensekryssende sending av ufortollet vare – transittering

(1) Ufortollet vare kan sendes gjennom eller til sted i tollområdet dersom tollmyndighetene gir tillatelse til det. Tillatelse til transittering skal gis på vilkår som følger av den transitteringsordning som benyttes, og i samsvar med internasjonale avtaler som Norge har inngått om slik forsendelse av varer.

(2) Departementet kan gi forskrift om transitteringsordninger etter denne paragraf, herunder om gjennomføring av prosedyrer, elektroniske transitteringssystemer, autorisasjonsordninger og vilkår for disse, og ansvar ved brudd på transitteringstillatelse.

§ 4-23 Tillatelse til utførsel

(1) Utførsel av vare er betinget av tollmyndighetenes tillatelse. Slik tillatelse gis ved at varen tollekspederes. Når tillatelse til utførsel er gitt, plikter den som har fått tillatelsen å sørge for at varen utføres.

(2) Departementet kan gi forskrift om tillatelse til utførsel etter denne paragraf, herunder om at tollmyndighetene etter søknad kan tillate at ufortollet vare leveres til salg eller bruk om bord i fartøy eller luftfartøy som skal forlate tollområdet, og tidsfrist for å utføre varen.

§ 4-24 Annen disponering over ufortollet vare

(1) Tollmyndighetene kan gi tillatelse til annen form for disponering over ufortollet vare enn det som er nevnt i §§ 4-20 til 4-23.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til å gi tillatelse etter første ledd.

§ 4-25 Adgang til å disponere over tollekspedert vare mv.

(1) Når en vare er tollekspedert, kan det disponeres over den i samsvar med tollekspedisjonen.

(2) Den som vil disponere over tollekspedert vare på annen måte enn angitt ved tollekspedisjonen, må i samsvar med §§ 4-10 til 4-13 legge frem særskilt deklarasjon om det.

(3) Tollmyndighetene kan nekte tollekspedisjon av en vare inntil pliktige opplysninger eller oppgaver om varen er meddelt.

(4) Departementet kan gi forskrift om tollekspedisjon etter denne paragraf, herunder om utsettelse av, eller fritak fra, deklareringsplikt.

§ 4-26 Rett til gjenutførsel, avståelse mv.

(1) Dersom mottakeren ved tollekspedisjon ikke vil motta varen eller ønsker å disponere over

varen på annen måte, kan vedkommende, uten hensyn til hva som er opplyst i deklarasjon om ekspedisjonsmåten, gjenutføre varen etter særskilt deklarasjon.

(2) Varen kan avstås til tollmyndighetene, som kan realisere varen til inntekt for statskassen, eller tilintetgjøre den slik som bestemt i § 4–2.

(3) Retten til å gjenutføre eller avstå en vare uten å svare toll gjelder ikke vare som er innført eller disponert over i strid med tollavgivningen eller tollmyndighetenes vedtak. Tollmyndighetene kan likevel tillate at varen gjenutføres eller avstås uten at det svares toll når det foreligger særlige omstendigheter knyttet til innførselen eller disponeringen.

(4) Departementet kan gi forskrift om fremgangsmåten ved gjenutførsel og avståelse etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å kreve dekket omkostninger ved lagerholdet og til å kreve sikkerhet.

§ 4–27 Tilbakehold ved disponering i strid med tollekspedisjonen

Tollmyndighetene kan for tollskyldnerens regning holde tilbake eller innhente vare som er disponert over i strid med det som er angitt i tollekspedisjonen. § 4–2 annet til femte ledd gjelder tilsvarende.

IV. Lagring av ufortollet vare

§ 4–30 Tillatelse til opprettelse og drift av tollager

(1) Tollmyndighetene kan gi tillatelse til opprettelse og drift av tollager.

(2) Hvis fastsatte vilkår ikke overholdes eller tollagerholderen på annen måte gjør seg skyldig i misbruk, kan tillatelsen suspenderes eller trekkes tilbake.

(3) Departementet kan gi forskrift om tillatelse til tollager etter denne paragraf.

§ 4–31 Lagringstid mv. på tollager

(1) Tollmyndighetene kan fastsette hvor lenge en vare kan lagres på tollager eller hos tollmyndighetene.

(2) Er varen ikke tatt ut innen fristens utløp, kan tollmyndighetene tvangs selge varen etter reglene i skattebetalingsloven § 14–10.

(3) Departementet kan gi forskrift om lagringstid etter denne paragraf.

§ 4–32 Tollagerholderens krav på lagerleie mv.

(1) Tollagerholderen har tilbakeholdsrett i varen for sitt krav på lagerleie. Tilbakeholdsretten

er likevel ikke til hinder for at tollmyndighetene foretar salg etter § 4–31.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollagerholderens krav etter denne paragraf.

§ 4–33 Opprettelse av frisone og frihavn

(1) Dersom handels- og næringshensyn tilsier det, kan Kongen med Stortingets samtykke gi tillatelse til opprettelse av frisoner eller frihavner hvor ufortollet vare kan oppbevares, deles, ompakkes eller bearbeides.

(2) Frisoner eller frihavner anses å ligge utenfor tollområdet for så vidt gjelder plikten til å svare toll.

(3) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser for den enkelte frisone eller frihavn som er opprettet etter denne paragraf, herunder i hvilken utstrekning det skal tillates industriell virksomhet og handel.

§ 4–34 Drift av frisone og frihavn

(1) Brukerne skal bekoste drift av frisone og frihavn.

(2) Det kan stilles betingelser for opprettelsen og driften av frisoner og frihavner, herunder om:

- loven eller deler av loven skal gjelde for slike områder,
- godkjennelse av driftsansvarlig for området og den driftsansvarliges ansvar for inngjerding eller annen avgrensning av området, overvåking av området og av trafikken til og fra området, og av personer, transportmidler og varer, og
- godkjennelse av foretak som ønsker å etablere seg i området.

(3) Departementet kan gi forskrift om drift av frisone og frihavn etter denne paragraf.

Kapittel 5 Tollfritak

§ 5–1 Vare til personlig bruk

(1) Toll skal ikke svares for følgende varer:

- reisegods,
- brukt utstyr tilhørende norske borgere som har avgått ved døden utenfor tollområdet,
- flyttegods,
- premie og gave,
- arvegods.

(2) Tollfritak etter første ledd bokstav a til d er betinget av at varen bare benyttes til personlig formål, og at den ikke utnyttes kommersielt. Tollfritak etter første ledd bokstav e er betinget av at varen har vært benyttet til personlig formål av arvelater.

(3) Departementet kan gi forskrift om vilkår for, og omfanget av, tollfritak etter denne paragraf.

§ 5–2 Vare til bruk i transportmidler i ervervsmessig virksomhet

(1) Toll skal ikke svares for:

- a) proviant og forbruksvare som medbringes og forbrukes om bord i fartøy eller luftfartøy under reise til og fra tollområdet og under opphold der,
- b) proviant som medbringes og forbrukes om bord i tog,
- c) forbruksvare som medbringes og forbrukes om bord i andre transportmidler enn slike som er nevnt i bokstav a,
- d) deler, inventargjenstander og redskaper i fartøy eller luftfartøy som berges til tollområdet,
- e) deler og inventargjenstander til fartøy eller luftfartøy som innføres sammen med dette og beholdes til bruk om bord i det samme fartøyet.

(2) Fritak etter første ledd bokstav a til c gjelder bare dersom transportmiddelet benyttes i ervervsmessig virksomhet, og opphører fra den tid transportmiddelet går over i innenriks trafikk eller blir værende i tollområdet over lengre tid. Fritaket gjelder bare for den mengde som tollmyndighetene finner passende i forhold til fartøyets eller luftfartøyets art, besetningens størrelse, antall passasjerer, og reisens art og oppholdets varighet.

(3) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf, herunder om tillatt kvantum proviant dersom transportmiddelet forblir i tollområdet, og om nødvendige kontrollbestemmelser.

§ 5–3 Vare til fremmede makters representasjoner og internasjonale organisasjoner

(1) Toll skal ikke svares for vare bestemt til bruk for:

- a) fremmede makters representasjoner og disses representanter,
- b) militære styrker og kommandoenheter,
- c) andre internasjonale organisasjoner.

(2) Tollfritak etter første ledd gjelder bare når varen benyttes av berettiget bruker, og den ikke overdras til andre.

(3) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf.

§ 5–4 Vare fra særlige områder, vare som gjeninnføres mv.

(1) Toll skal ikke svares for:

- a) vare som innføres fra Svalbard eller Jan Mayen med tilhørende farvann, og som er fanget, utvunnet eller tilvirket der,
- b) vare av norsk opprinnelse, eller tidligere fortollet vare, som gjeninnføres fra Svalbard eller Jan Mayen etter bearbeiding eller reparasjon på

- disse steder, dersom varen innføres direkte derfra, og toll ikke er refundert ved utførselen
- c) vare fra fangst eller fiske på havet utenfor tollområdet eller fra ubebodde strekninger i polar-egnene, og som innføres direkte derfra,
- d) petroleumsprodukt fra norsk del av kontinentalsokkelen som innføres direkte derfra,
- e) vare som er fremstilt eller fortollet her i landet og som gjeninnføres i uforandret stand, dersom toll ikke er refundert ved utførselen,
- f) vare som innføres av grensebefolkningen,
- g) føll av hoppe som er drektig ved utførsel fra tollområdet, dersom føllet innføres sammen med hoppa etter følling.

(2) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf.

§ 5–5 Ødelagt vare

(1) Toll skal ikke svares for vare som ødelegges før varen er frigjort fra tollmyndighetenes befatning.

(2) Tollfritaket er betinget av at varen, på importørens kostnad, tilintetgjøres under kontroll av tollmyndighetene eller annen offentlig myndighet.

(3) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf.

§ 5–6 Vareprøve mv.

(1) Toll skal ikke svares for:

- a) vareprøve, modell og mønster av ubetydelig verdi,
- b) reklamemateriell og reklamefilm,
- c) opplysningsmaterieil fra andre lands turistmyndigheter,
- d) dokument og trykksak fra andre lands myndigheter,
- e) emballasje og lastepall, og utstyr for beskyttelse av last i transportmidler.

(2) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av fritak etter denne paragraf.

§ 5–7 Vare til teknisk og vitenskapelig bruk mv.

(1) Toll skal ikke svares for:

- a) utskiftbare former og maskinverktøy,
- b) landbruksvarer til teknisk bruk,
- c) vare til undervisning og vitenskapelig bruk ved universiteter, høyskoler og Meteorologisk institutt og dets stasjoner,
- d) vare av utdannende, vitenskapelig og kulturell art,
- e) utstyr til bruk for utenlandske vitenskapelige ekspedisjoner.

(2) Tollfritak etter første ledd gjelder bare når varen benyttes av berettiget bruker, og den ikke overdras til andre.

(3) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf.

§ 5–8 Vare til luftfart

(1) Toll skal ikke svares for:

- a) bakkeutstyr, undervisningsmateriell, flysimulatorer og deler til disse,
- b) luftfartøyer og utstyr og deler til disse.

(2) Departementet kan gi forskrift om vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf.

§ 5–9 Vare av mindre verdi

(1) Toll skal ikke svares for vare av mindre verdi.

(2) Departementet kan gi forskrift om verdigrense, vilkår for og omfanget av tollfritak etter denne paragraf.

Kapittel 6 Tollfritak for vare som skal gjenutføres

§ 6–1 Tollfritak ved midlertidig innførsel, uten sikkerhetsstillelse

(1) Tollfritak gis uten sikkerhetsstillelse ved midlertidig innførsel av:

- a) reisegods til personlig bruk ved midlertidig opphold i tollområdet,
- b) yrkesutstyr av mindre verdi, dersom varen eies og innføres av person bosatt eller hjemmehørende utenfor tollområdet, og utstyret skal brukes til oppdrag i tollområdet av importøren selv eller under dennes ledelse. Med unntak av håndverktøy, omfatter ikke fritaket utstyr som skal benyttes i transport i tollområdet, til industriell produksjon, emballering av varer, utnyttelse av naturrikdommer, eller til oppføring, reparasjon og vedlikehold av bygninger, eller til anleggsarbeid og lignende,
- c) produksjons- og kringkastningsutstyr for radio og fjernsyn dersom varen eies og innføres av person bosatt eller hjemmehørende utenfor tollområdet, dersom utstyret skal brukes til oppdrag i tollområdet av importøren selv eller under dennes ledelse,
- d) varer som innføres i forbindelse med større ulykker og naturkatastrofer hvor det er behov for øyeblikkelig hjelp. Det samme gjelder varer som innføres til bruk for beredskapsøvelser til situasjoner som nevnt i første punktum. Tollmyndighetene kan frafalle kravet om gjenutførsel etter tredje ledd eller betaling av toll for va-

rer som er forbrukt under bergingsforetaket eller øvelsen.

(2) Tollfritak gis uten sikkerhetsstillelse ved midlertidig innførsel av følgende transportmidler og utstyr:

- a) motorvogn, tilhenger, fartøy og luftfartøy, dersom disse ikke er registrert i Norge, og kun er til personlig bruk, og som innføres av person som har fast oppholdssted i et annet land, eller som for øvrig er gitt anledning til slik innførsel,
- b) motorvogn og tilhenger, der transportmiddelet er registrert i utlandet, dersom det brukes til ervervsmessig vare- eller persontransport, fra sted i utlandet til sted i tollområdet, eller fra sted i tollområdet til sted i utlandet. Transportmiddel som er registrert i et annet EØS-land, kan likevel brukes til ervervsmessig varetransport i tollområdet, hvis det foreligger en tillatelse til dette utstedt av rette myndighet i registreringslandet. Transportmiddelet kan ikke eies eller føres av person bosatt i tollområdet,
- c) jernbanemateriell til transport av varer og personer til eller fra tollområdet, dersom det ikke benyttes til annen transport i tollområdet enn den som skjer i forbindelse med materiellets inn- og utførsel,
- d) containere til transport av varer til eller fra tollområdet, dersom containeren ikke benyttes til annen transport i tollområdet enn den som skjer i forbindelse med inn- og utførselen,
- e) reservedeler og lignende som er bestemt til reparasjon av transportmiddel og utstyr nevnt i bokstav a til d, og som etter avsluttet reparasjon skal gjenutføres sammen med transportmiddelet.

(3) Tollfritak etter første og annet ledd er betinget av at transportmiddelet eller varen gjenutføres innen ett år regnet fra innførselen, med mindre fristen er forlenget av tollmyndighetene.

(4) Departementet kan gi forskrift om vilkår for, og omfanget av, tollfritak etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å forlenge gjenutførselsfristen i tredje ledd.

§ 6–2 Tollfritak ved midlertidig innførsel mot sikkerhetsstillelse

(1) Tollfritak gis mot depositum eller annen sikkerhetsstillelse ved midlertidig innførsel av:

- a) yrkesutstyr av en samlet verdi utover det som kan innføres i medhold av § 6–1 første ledd bokstav b, som innføres av person bosatt eller hjemmehørende utenfor tollområdet, og utstyret skal brukes til oppdrag i tollområdet av importøren selv eller under dennes ledelse. Med

- unntak av håndverktøy, omfatter ikke fritaket utstyr som skal benyttes til transport i tollområdet, til industriell produksjon, emballering av varer, utnyttelse av naturrikdommer, eller til oppføring, reparasjon og vedlikehold av bygninger, eller til anleggsarbeid og lignende,
- b) vareprøver, modeller, mønstre og lignende som utelukkende innføres for fremvisning eller demonstrasjon med sikte på opptak av bestillinger av tilsvarende varer fra utlandet,
 - c) utstyr for sirkus, tivoli eller lignende virksomhet, som innføres av omreisende artister,
 - d) utstyr og materiell som innføres til bruk ved teaterforestillinger og internasjonale kongresser, offisielle festligheter, idrettsstevner og lignende arrangementer av internasjonal karakter,
 - e) varer som innføres for prøving, kontroll, testing og lignende i forbindelse med godkjenning av varer, og varer som innføres for prøving og testing av varer som skal utføres,
 - f) spesialverktøy, spesialinstrumenter, modeller og mønstre som innføres til bruk ved fremstilling av en bestemt vare eller vareparti som skal utføres, forutsatt at varene er stilt til disposisjon uten vederlag, av vedkommende utenlandske kjøper av varen eller varepartiet,
 - g) instrumenter, apparater og lignende som innføres til bruk ved vitenskapelige forsøk,
 - h) dyr for avlsformål,
 - i) positiv kinematografisk film, filmkopi og tilsvarende medium, som innføres utelukkende for fremvisning for sensurmyndighet eller eventuell kjøper eller leier,
 - j) varer som er bestemt til fremvisning eller demonstrasjon eller som skal brukes ved utstillinger, varemesser og lignende. Fritaket omfatter ikke varer som stilles ut i butikklokaler og på varemesser som arrangeres i den hensikt å selge innførte varer, og heller ikke for alkoholholdige drikkevarer, tobakkvarer eller brensel,
 - k) velferdsmateriell som innføres til bruk om bord i skip i internasjonal trafikk, eller ved velferdsstasjoner for utenlandske sjøfolk.

(2) Tollfritak etter første ledd bokstav a til i er betinget av at varen eies av person bosatt eller hjemmehørende utenfor tollområdet.

(3) Tollfritak etter første ledd er betinget av at varen gjenutføres innen ett år regnet fra innførselen.

(4) Departementet kan gi forskrift om tollfritak etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å fravike eller stille andre vilkår, og om gjenutførselsfrist.

§ 6–3 Industrivare som innføres for reparasjon eller bearbeiding og deretter gjenutføres

(1) Tollfritak kan gis mot depositum eller annen sikkerhetsstillelse for industrivare som innføres for bearbeiding eller reparasjon, og som senere skal gjenutføres, dersom:

- a) den opprinnelige varen kan identifiseres i det bearbeidede produkt,
- b) varen gjenutføres innen ett år etter innførselen, og
- c) eieren av varen er bosatt eller hjemmehørende i utlandet.

(2) Vilåret i første ledd bokstav c kan fravikes dersom varen tilhører norsk skip i utenriks fart, eller varen gjenutføres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttelse av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor tollområdet.

(3) Fritak i første ledd gjelder tilsvarende for deler og lignende som enten blir forbrukt i forbindelse med at varen bearbeides eller repareres, eller som gjenutføres sammen med varen.

(4) Departementet kan gi forskrift om tollfritak etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å fravike de vilkår som er nevnt i første ledd, og om gjenutførselsfrist.

§ 6–4 Landbruksvare som innføres for bearbeiding og deretter gjenutføres

(1) Tollfritak kan gis mot depositum eller annen sikkerhetsstillelse for landbruksvare som en virksomhet innfører for å la den bearbeides og deretter gjenutføres, selv om den innførte varen ikke kan identifiseres ved gjenutførselen.

(2) Tollfritak etter første ledd er betinget av at den bearbeidede vare gjenutføres innen seks måneder regnet fra innførselen.

(3) Departementet kan gi forskrift om tollfritak etter denne paragraf, herunder om at det på forhånd må søkes om tillatelse til bearbeidingen, om at det kan stilles krav til virksomhetens produksjonsforhold, lagerhold og organisering, om hva som skal regnes som vare av samme kvalitet og samme slag, og om gjenutførselsfrist og krav til behandlingen av restprodukter.

§ 6–5 Vare som tilintetgjøres i stedet for å bli gjenutført

(1) Vilåret om gjenutførsel etter dette kapittel kan frafalles dersom varen blir tilintetgjort i samsvar med § 4–2 tredje ledd.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til å frafalle kravet om gjenutførsel etter denne paragraf.

Kapittel 7 Grunnlag for beregning av toll

I. Fellesbestemmelser om beregningsgrunnlaget

§ 7-1 Toll etter vekt, volum og stykk (spesifikk toll)

(1) Dersom det etter Stortingets tollvedtak skal svares toll etter vekt, skal varens faktiske nettovekt legges til grunn, med mindre det følger av vedtaket at varens innpakning skal inngå i beregningsgrunnlaget ved beregningen.

(2) Dersom det etter Stortingets tollvedtak skal svares toll etter volum, skal varens faktiske volum legges til grunn ved beregningen.

(3) Dersom det etter Stortingets tollvedtak skal svares toll per stykk, skal det faktiske antall enheter legges til grunn ved beregningen.

(4) Departementet kan gi forskrift om spesifikk toll etter denne paragraf.

§ 7-2 Toll etter verdi (ad valorem-toll) –forholdet til WTO-avtalen

Dersom det etter Stortingets tollvedtak skal svares toll etter verdi, skal verdien fastsettes etter reglene i §§ 7-10 til 7-20 og i samsvar med WTO-avtalen om gjennomføring av artikkel VII i Generalavtalen om tolltariffer og handel 1994.

§ 7-3 Innsigelser mot vekt eller kvantum – manko

Etter at varen er utlevert, kan det ikke reises innsigelser mot den vekt eller det kvantum tollmyndighetene har lagt til grunn ved tollekspedisjonen. Dersom det kan godtgjøres at det forelå manko ved innførselen, kan det likevel reises innsigelse om dette.

§ 7-4 Beregningsgrunnlag for vare som gjeninnføres etter bearbeiding eller reparasjon (utenlands bearbeiding)

(1) Dersom en vare som tidligere er fortollet eller har norsk opprinnelse blir gjeninnført etter at den er reparert, bearbeidet eller brukt til fremstilling av annen vare utenfor tollområdet, skal beregningsgrunnlaget fastsettes slik:

- a) Dersom toll skal beregnes på grunnlag av verdi, svares toll av kostnaden ved at varen ble reparert eller bearbeidet, tillegg transportkostnaden.
- b) Dersom toll skal beregnes på grunnlag av vekt, volum eller stykk, svares toll med åtte prosent av beregningsgrunnlaget som nevnt i bokstav a.
- c) Dersom bearbeiding er utført uten vederlag, settes beregningsgrunnlaget til null.

- (2) Vilkår for beregning etter første ledd er at:
 - a) varen gjeninnføres innen ett år etter utførselen,
 - b) gjeninnførselen foretas av den samme fysiske eller juridiske person som utførte varen,
 - c) det ikke er refundert toll ved utførselen, og
 - d) eventuelt krav om tollrefusjon frafalles.

(3) Departementet kan gi forskrift om beregningsgrunnlaget for vare som gjeninnføres etter bestemmelsene her, herunder om adgangen til å dispensere fra vilkårene, og om at slike varer kan innføres tollfritt på visse vilkår.

(4) For landbruksvarer som gjeninnføres etter bearbeiding i utlandet, svares toll i samsvar med bestemmelser fastsatt av departementet i forskrift.

§ 7-5 Nedsettelse av beregningsgrunnlaget der varen er skadet eller bedervet

(1) Beregningsgrunnlaget for toll kan settes ned dersom varen er blitt forringet som følge av skade eller bedervelse:

- a) under transport fra utlandet til sted i tollområdet,
- b) i tollmyndighetenes besittelse,
- c) under utlevering av varen fra tollmyndighetene,
- d) under forsendelse som var under tollkontroll, eller
- e) mens varen var lagt inn på lager godkjent for ufortollete varer.

(2) Beregningsgrunnlaget skal nedsettes forholdsmessig etter verdiforringelsen som skaden eller bedervelsen har medført.

(3) Departementet kan gi forskrift om nedsettelse av beregningsgrunnlaget etter denne paragraf.

§ 7-6 Tilsidesettelse av deklart beregningsgrunnlag

(1) Er beregningsgrunnlag ikke deklart, eller er det grunn til å tvile på at deklart beregningsgrunnlag er riktig, kan tollmyndighetene fastsette beregningsgrunnlaget.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til å fastsette beregningsgrunnlaget etter denne paragraf.

II. Særlige bestemmelser om varens tollverdi

§ 7-10 Varens transaksjonsverdi

(1) Tollverdien av en innført vare er transaksjonsverdien, det vil si den pris som faktisk er betalt eller skal betales for varen ved salg for eksport til Norge, justert i samsvar med bestemmelsene i §§ 7-17 og 7-18, forutsatt at:

- a) det ikke er noen andre begrensninger med hensyn til kjøperens råderett over, eller bruk av, varen enn slike som:
 - 1. er pålagt eller foreskrevet ved lov eller av norske myndigheter,
 - 2. begrenser det geografiske området hvor varen kan videreselges, eller
 - 3. ikke virker vesentlig inn på varens verdi,
- b) salget eller prisen ikke er gjenstand for vilkår eller vederlag som det ikke kan fastsettes en verdi for,
- c) ingen del av utbyttet ved kjøperens senere videresalg, rådighet over eller bruk av varen direkte eller indirekte tilfaller selgeren, med mindre det kan foretas tilsvarende justering i samsvar med bestemmelsene i § 7–17, og
- d) kjøperen og selgeren ikke er avhengige av hverandre, eller når de er avhengige av hverandre, at transaksjonsverdien kan godtas som tollverdi etter bestemmelser i forskrift. Avhengighet foreligger dersom en person direkte eller indirekte eier, kontrollerer eller innehar fem prosent eller mer av de stemmeberettigede aksjer hos dem begge. Avhengighet foreligger også dersom kjøper og selger
 - 1. er funksjonærer eller ledere i hverandres forretninger,
 - 2. juridisk behandles som forretningspartnere,
 - 3. er arbeidsgiver og arbeidstaker,
 - 4. tilhører samme familie,
 - 5. direkte eller indirekte kontrollerer den andre,
 - 6. direkte eller indirekte kontrolleres av samme tredje person,
 - 7. sammen, direkte eller indirekte, kontrollerer en tredje person.
- e) Kjøper og selger som har et økonomisk interessefellesskap ved at den ene er eneagent, enforhandler eller eneimportør for den andre, skal anses å være avhengig av hverandre dersom de er omfattet av bokstav d.
 - (2) Prisen som nevnt i første ledd skal omfatte alle betalinger som er en betingelse for salget av varen.
 - (3) Prisen som nevnt i første ledd må være den som gjelder i et eksportsalg hvor varen sendes til en kjøper i Norge.
 - (4) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser som utfyller første ledd bokstav d, om i hvilke tilfeller transaksjonsverdien kan godtas for beregning av tollverdi selv om det foreligger avhengighet.

§ 7–11 Transaksjonsverdien av identisk vare

- (1) Hvis tollverdien av innført vare ikke kan fastsettes etter § 7-10, skal tollverdien være trans-

aksjonsverdien av identiske varer solgt for eksport til Norge i samme omsetningsledd, og i vesentlig samme mengde og på samme eller omtrent samme tidspunkt som de varer som foreligger til verdifastsettelse.

(2) Med identiske varer menes varer som i alle måter er like, herunder fysiske egenskaper, kvalitet og omdømme, og som er produsert i samme land som varene som foreligger til verdifastsettelse. Mindre ytre forskjeller skal ikke utelukke varene fra å bli betraktet som identiske.

(3) Departementet kan gi forskrift om fastsettelse av transaksjonsverdien etter denne paragraf, herunder om adgangen til å fravike vilkårene om samme omsetningsledd og samme mengde som nevnt i første ledd.

§ 7–12 Transaksjonsverdien av lignende varer

(1) Hvis tollverdien av innført vare ikke kan fastsettes etter §§ 7–10 eller 7–11, skal tollverdien være transaksjonsverdien av lignende varer solgt for eksport til Norge i samme omsetningsledd, og i vesentlig samme mengde og på samme eller omtrent samme tidspunkt som varen som foreligger til verdifastsettelse.

(2) Med lignende varer menes varer som selv om de ikke i alle måter er like, har lik beskaffenhet og lik materialsammensetning som gjør at de kan utføre samme funksjoner og erstatte hverandre handelsmessig.

(3) Departementet kan gi forskrift om transaksjonsverdien etter denne paragraf, herunder om adgangen til å fravike kravene til samme omsetningsledd og samme mengde som nevnt i første ledd.

§ 7–13 Deklarantens valg mellom § 7–14 og § 7–15

(1) Hvis tollverdien av innført vare ikke kan fastsettes etter bestemmelsene i §§ 7–10, 7–11 eller 7–12, skal tollverdien fastsettes etter bestemmelsen i § 7-14, eller når tollverdien ikke kan fastsettes etter denne paragraf, etter § 7–15.

(2) Den som deklarerer varen overfor tollmyndighetene, kan velge å benytte regelen i § 7–15 i stedet for regelen i § 7–14.

§ 7–14 Tollverdi fastsatt med utgangspunkt i salgspris i Norge

(1) Hvis innført vare eller identiske eller lignende varer blir solgt i Norge i den stand de ble innført, skal tollverdien fastsettes med utgangspunkt i enhetsprisen som de innførte, identiske eller lignende varer er solgt for i størst samlet mengde i første omsetningsledd, på eller omkring innførselstidspunktet for varen som skal verdifast-

settes, til personer som ikke er avhengige av selgeren.

(2) Enhetsprisen etter første ledd skal reduseres med:

- a) provisjoner som vanligvis betales eller er avtalt at skal betales, eller de tillegg som vanligvis gjøres for fortjeneste og alminnelige kostnader i forbindelse med salg i Norge av varer av samme kategori eller slag,
- b) vanlige kostnader for transport og assurance i Norge, og
- c) toll og andre interne avgifter som skal svares i Norge.

(3) Departementet kan gi forskrift om fastsettelse av tollverdi etter denne paragraf, herunder om de fradrag som kan gjøres i enhetsprisen etter annet ledd.

§ 7–15 Utregnet tollverdi

(1) Utregnet tollverdi av innført vare er summen av:

- a) kostnaden eller verdien av materialer, produksjon eller annen bearbeiding ved fremstilling av den innførte varen,
- b) fortjeneste og alminnelige kostnader som tilsvare det som vanligvis beregnes av produsenter i eksportlandet ved salg for eksport til Norge av varer av samme kategori eller slag, og
- c) transport- og forsikringskostnaden for den innførte varen frem til innførselsstedet, og kostnader for lasting og håndtering som er forbundet med forannevnte transport av varen, slik som bestemt i § 7–17 første ledd bokstav e og f.

(2) Departementet kan gi forskrift om utregnet tollverdi etter denne paragraf.

§ 7–16 Alternativ tollverdi

(1) Hvis tollverdien av innført vare ikke kan fastsettes etter bestemmelsene i §§ 7–10 til 7–15, skal tollverdien fastsettes på grunnlag av opplysninger som er tilgjengelige i Norge og i samsvar med prinsippene i §§ 7–10 til 7–15.

(2) Tollverdien etter første ledd skal ikke fastsettes på grunnlag av:

- a) salgsprisen i Norge på varer som er produsert her,
- b) et system som foreskriver at den høyeste av to alternative verdier godtas for tollformål,
- c) prisen på varer på hjemmemarkedet i eksportlandet,
- d) produksjonskostnaden, unntatt beregnede verdier som er fastsatt for identiske eller lignende varer i samsvar med bestemmelsene i § 7–15,
- e) prisen på varer for eksport til et annet land enn Norge,

- f) minimumstollverdier, eller
- g) vilkårlige eller fiktive verdier.

(3) Departementet kan gi forskrift om fastsettelse av tollverdi etter denne paragraf.

§ 7–17 Poster som inngår i tollverdien fastsatt etter § 7–10

(1) Ved fastsettelse av tollverdien etter § 7–10, skal det til prisen som faktisk er betalt eller skal betales for den innførte varen, legges:

- a) følgende kostnader, i den utstrekning de er pålagt kjøperen, men ikke er tatt med i prisen som faktisk er betalt eller skal betales for varen:
 - 1. provisjoner og meglersalær, unntatt innkjøpsprovisjoner,
 - 2. kostnader for emballasje, i den utstrekning emballasjen tollmessig anses som del av varen, og
 - 3. innpakkingskostnader, både for arbeid og materialer,
 - b) verdien av følgende varer og tjenester, når kjøperen har levert dem direkte eller indirekte, gratis eller til redusert kostnad, til bruk i forbindelse med produksjonen og salget for eksport av varen:
 - 1. materialer, komponenter, deler og lignende artikler som inngår i den innførte varen,
 - 2. verktøy, matriser, former og lignende artikler som er brukt i produksjonen av varen,
 - 3. materialer som er medgått i produksjonen av varen, og
 - 4. konstruksjonsarbeid, utviklingsarbeid, arbeid utført av kunstnere, formgivning, tegninger og skisser utført annensteds enn i Norge, og som er nødvendige for produksjonen av varen,
 - c) vederlag for immaterielle rettigheter som er knyttet til varen som skal verdifastsettes og som kjøperen må yte, direkte eller indirekte, som en betingelse for salget. Ytes vederlaget for immaterialrettigheten til en annen enn selger, skal vederlaget også legges til dersom det ytes til en person som står i et avhengighetsforhold til selgeren,
 - d) verdien av utbyttet ved et videresalg, rådighet over eller bruk av den innførte varen, som direkte eller indirekte tilfaller selgeren,
 - e) transport- og forsikringskostnaden for varen til innførselsstedet, og
 - f) kostnader for lasting og håndtering som er forbundet med transporten av varen.
- (2) Tillegg etter første ledd skal bare gjøres når dette kan baseres på grunnlag av objektive og kvantifiserbare opplysninger. Det skal ikke gjøres andre tillegg til prisen som faktisk er

betalt eller skal betales, enn de som er nevnt i første ledd.

(3) Departementet kan gi forskrift om kostnader som inngår i tollverdien etter denne paragraf.

§ 7–18 Poster som ikke skal inngå i tollverdien fastsatt etter § 7-10

(1) Tollverdien fastsatt etter § 7–10, jf. § 7–17, skal ikke omfatte følgende poster, såfremt de er adskilt eller kan adskilles fra prisen som faktisk er betalt eller skal betales for den innførte varen:

- a) vederlag for konstruksjon, oppføring, montering, vedlikehold eller teknisk bistand, som er utført i Norge på de innførte varer,
 - b) vederlag for transport eller forsikring av varene i Norge,
 - c) toll og avgifter i Norge,
 - d) renter som kjøperen betaler etter skriftlig finansieringsordning om kjøpet av den innførte varen, uansett om finansieringen ytes av selgeren eller andre, og kjøperen på anmodning kan påvise:
 1. at slike varer faktisk selges til den pris som kjøperen faktisk har betalt eller skal betale, og
 2. at den angitte rentesats ikke overstiger det rentenivå som er vanlig for slike transaksjoner i det land og på det tidspunkt finansieringen ytes,
 - e) innkjøpsprovisjon,
 - f) vederlag for retten til å reprodusere de innførte varer i Norge, og
 - g) avgifter pålagt varen i eksportlandet, såfremt det godtgjøres at varen er blitt eller vil bli fritatt fra disse til kjøperens fordel.
- (2) Departementet kan gi forskrift om kostnader som ikke skal inngå i tollverdien etter denne paragraf.

§ 7–19 Omregningskurs

(1) Dersom omregning av valuta er nødvendig for å fastsette tollverdien, skal den omregningskursen som til enhver tid er fastsatt av tollmyndighetene anvendes.

(2) Departementet kan gi forskrift om omregningskurs etter denne paragraf.

§ 7–20 Utsatt endelig verdifastsettelse

(1) Tollmyndighetene kan i særlige tilfeller gi tillatelse til at endelig fastsettelse av tollverdien utsettes, eller at en del av tollverdien deklarerer i ettertid.

(2) Dersom det er gitt tillatelse til utsettelse etter første ledd, kan importøren få utlevert varen

dersom importøren stiller tilstrekkelig sikkerhet for toll som kan påløpe.

(3) Departementet kan gi forskrift om utsettelse av endelig verdifastsettelse og utlevering etter denne paragraf.

Kapittel 8 Preferansetoll

§ 8–1 Preferansetoll

Med preferansetoll menes tollreduksjon, tollfrihet eller annen tollbegunstigelse gitt på grunnlag av frihandelsavtale som Norge har inngått med annen stat eller gruppe av stater, bilateral eller unilateral erklæring i tilknytning til slik avtale, eller særlig ordning som Norge ensidig har etablert overfor visse stater.

§ 8–2 Innrømmelse av preferansetoll på grunnlag av frihandelsavtale mv.

(1) Preferansetoll gis for varer som omfattes av frihandelsavtale som Norge har inngått og som er i kraft for Norge, eller av annen ordning inngått i tilknytning til slik avtale.

(2) Preferansetoll etter første ledd er betinget av at varen har opprinnelse innenfor vedkommende avtales virkeområde. Varens opprinnelsesstatus fastsettes etter avtalens opprinnelsesregler og bestemmelsene i loven her.

(3) Departementet skal i forskrift kunngjøre en oversikt over de frihandelsavtaler som Norge til enhver tid er bundet av.

§ 8–3 Innrømmelse av preferansetoll på grunnlag av det generelle preferansesystemet for utviklingsland – GSP

(1) Preferansetoll gis for vare som omfattes av ordning som Norge ensidig har etablert som et generelt preferansesystem (GSP) til tollbegunstigelse av en gruppe stater.

(2) Preferansetoll etter første ledd er betinget av at varen har opprinnelse innenfor ordningens virkeområde. Opprinnelsesstatus fastsettes etter opprinnelsesreglene for ordningen, og etter reglene i loven her.

(3) Departementet skal i forskrift kunngjøre en oversikt over de land som til enhver tid er omfattet av ordningen med ensidig preferansetoll.

(4) Departementet kan gi forskrift om et generelt preferansesystem etter denne paragraf, herunder om en sikkerhetsmekanisme for tilfeller der preferansesystemet utløser vesentlige markedsforstyrrelser.

§ 8-4 Preferensielle opprinnelsesregler

(1) Dersom en vares opprinnelse skal fastsettes med sikte på preferansetollbehandling, skal opprinnelsesreglene i gjeldende frihandelsavtaler, eller i det generelle preferansesystemet for utviklingsland (GSP) eller annen preferanseordning legges til grunn.

(2) Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av opprinnelsesreglene som følger av gjeldende frihandelsavtaler, det generelle preferansesystemet for utviklingsland (GSP) og andre preferanseordninger som skal gjelde ved innførsel og utførsel av opprinnelsesprodukter.

§ 8-5 Krav om preferansetoll og dokumentasjon av opprinnelse

(1) Krav om preferansetoll må fremsettes under tollbehandlingen, og kravet må kunne legitimeres med nødvendig dokumentasjon for varens opprinnelse.

(2) Dokumentasjon som nevnt i første ledd må tilfredsstillende nærmere angitte formkrav, og må oppbevares for kontrollformål i minst ti år regnet fra fortollingstidspunktet.

(3) Departementet kan gi forskrift om fremsettelse av krav om preferansetoll og om fremleggelse av opprinnelsesbevis etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å gjøre unntak i enkelttilfeller.

§ 8-6 Ikke-preferensielle opprinnelsesregler

(1) Dersom en vares opprinnelse skal fastsettes uten at dette følger av særskilt avtale om tollpreferansebehandling med fremmed stat eller organisasjon, skal opprinnelsesreglene i annet, tredje og fjerde ledd legges til grunn, hvis ikke annet følger av Norges folkerettslige forpliktelser. Reglene i annet, tredje og fjerde ledd får også anvendelse ved tollmessig bestevilkårsbehandling etter Generalavtalen om tolltariffer og handel artikkel I, og ved utstedelse av opprinnelsesbevis for vare som ikke omfattes av frihandelsavtale eller av ensidig preferanseordning.

(2) En vare skal anses å ha sin opprinnelse i det land der den er fremstilt i sin helhet, eller der den sist var gjenstand for vesentlig bearbeidelse. Et lands territorium omfatter også dets sjøterritorium.

(3) Som vare fremstilt i sin helhet i et land anses:

- a) mineralske produkter som er utvunnet i landet,
- b) vegetabiliske produkter som er høstet i landet,
- c) levende dyr som er født og alet i landet,
- d) produkter av levende dyr som er alet i landet og produkter fra jakt, fiske og fangst i landet,

- e) produkter fra havfiske og andre produkter som tas opp fra havet utenfor et lands sjøterritorium, av fartøy som er registrert i landet eller i landets skipsregister og som seiler under landets flagg,
- f) varer som er fremstilt om bord i fabrikkskip av produkter som nevnt i bokstav e, og som har sin opprinnelse i det landet, forutsatt at disse fabrikkskipene er registrert i landet eller i landets skipsregister og seiler under landets flagg,
- g) produkter hentet fra havbunnen eller havundergrunnen utenfor sjøterritoriet, forutsatt at dette landet har enerett på utnyttelsen av den aktuelle havbunn eller havundergrunn,
- h) avfall og skrap fremkommet etter produksjonsprosesser i et land, og brukte gjenstander dersom de er samlet inn i landet og bare kan brukes til gjenvinning av råmaterialer,
- i) varer som er fremstilt i landet utelukkende av varer nevnt i bokstav a til h, eller av biprodukter fra disse på ethvert trinn i produksjonen.

(4) Dersom flere land har deltatt i produksjonen av en vare, skal opprinnelseslandet være det landet der den siste vesentlige og økonomisk begrunnede bearbeidelse eller foredling finner sted, og som resulterer i fremstillingen av et nytt produkt, eller som representerer et vesentlig trinn i fremstillingen av et produkt. Ompakking, sortering, blanding eller mindre endringer regnes ikke som bearbeidelse.

(5) Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av opprinnelsesreglene etter denne paragraf, herunder krav til opprinnelsesbevis og utvidelse av reglenes anvendelsesområde til opprinnelsesmerking, offentlige innkjøp og handelsstatistikk.

Kapittel 9 Tollnedsettelse i budsjettåret

§ 9-1 Nedsettelse av tollsats på landbruksvarer

(1) For å legge til rette for innførsel av landbruksvarer som supplement til norsk produksjon, og for å møte forbrukernes og næringsmiddelindustriens behov, kan departementet sette ned ordinære tollsatser, såfremt avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon ikke er til hinder for det. Tollnedsettelsene skal ivareta hensynet til avsetningsgrunnlaget for norsk produksjon av landbruksvarer og hindre uønskede markedsforstyrrelser. Nedsettelse kan skje:

- a) i form av en generell nedsettelse etter § 9-2,
- b) i form av individuelle nedsettelse etter søknad etter § 9-3, eller
- c) ved fastsettelse av tollkvoter der tollkvoteandelen tildeles ved auksjon eller på annen måte etter § 9-4.

(2) Vedtak om nedsettelse av tollsats som nevnt i første ledd, skal angi det eller de vareslag som omfattes, og skal opplyse om den periode nedsettelsen gjelder for.

(3) §§ 9-2 til 9-4 kan gis tilsvarende anvendelse ved innrømmelse av preferansetoll for landbruksvarer etter kapittel 8.

§ 9-2 Generell nedsettelse av tollsats på landbruksvarer

(1) Med generell nedsettelse av tollsats på landbruksvarer menes forvaltningsvedtak om å sette ned tollsatsen på en bestemt landbruksvare, uten kvantitative begrensninger, for en nærmere angitt periode, men likevel begrenset til utgangen av vedkommende budsjettår.

(2) Departementet kan på forhånd kunngjøre vedtak om endring av tollsats etter denne paragraf. Kunngjøringen skal angi tidspunktet for iverksettelsen av vedtaket.

(3) Departementet kan gi forskrift om generelle nedsettelser av tollsats etter denne paragraf, herunder om saksbehandling, opplysningsplikt, kontroll, administrative sanksjoner, gyldighetsperiode og kunngjøring av nedsettelsesvedtak, og i hvilken utstrekning slik kunngjøring skal ha troverdighet.

§ 9-3 Individuell nedsettelse av tollsats på landbruksvarer og bearbeidede landbruksvarer etter søknad

(1) Med individuell nedsettelse av tollsats menes i denne paragraf enkeltvedtak om å sette ned tollsatsen på en angitt mengde av en bestemt landbruksvare eller bearbeidet landbruksvare, innenfor et angitt tidsrom, og der vedtaket er rettet mot én eller flere bestemte fysiske eller juridiske personer som har søkt om dette.

(2) Vedtak om nedsettelse av tollsats skal treffes på grunnlag av søknad. Vedtaket skal angi den vare og det kvantum som omfattes, den periode nedsettelsen gjelder for, og den berettigede fysiske eller juridiske person.

(3) Departementet kan gi forskrift om nedsettelse av tollsats etter denne paragraf, herunder om saksbehandling, opplysningsplikt, kontroll, administrative sanksjoner og gyldighetsperiode.

§ 9-4 Tildeling av tollkvoteandeler for landbruksvarer ved auksjon eller på annen måte

(1) Tollkvoteandeler skal tildeles ved auksjon, dersom departementet anser at markedsforholdene ligger til rette for det, og avtale med fremmed stat eller organisasjon ikke er til hinder for det. Regler om tildeling av tollkvoter på annen måte enn ved auksjon gis av departementet i forskrift.

(2) Med tollkvote menes en fastsatt mengde av en vare som tillates innført med nedsatt tollsats, innenfor et angitt tidsrom. En tollkvote kan fastsettes på grunnlag av avtale med fremmed stat eller organisasjon, eller av eget tiltak. Med tollkvoteandel menes en rettighet til å innføre en viss mengde av en vare innenfor en tollkvote.

(3) Auksjon over tollkvoteandel skal utlyses i god tid før auksjonen holdes. I utlysningen skal det opplyses om fristen for auksjonsåpning og auksjonsavslutning og om hvordan tollkvoteandelene skal fordeles blant dem som får tilslag. Det skal ikke angis hvem som deltar i budrundene. Umiddelbart etter auksjonsavslutning skal det gis opplysning om antall budgivere, høyeste bud, og hvem som fikk tilslag.

(4) Tollkvoteandel kjøpt på auksjon kan overdras.

(5) Departementet kan gi forskrift om tildeling av tollkvoteandeler, herunder om saksbehandling, opplysningsplikt, kontroll, administrative sanksjoner, gyldighetsperiode og forhåndsgodkjennelse av anbydere, og om avhendelse av kvoteandel.

§ 9-5 Nedsettelse av tollsats på industrivarer etter søknad

(1) Med nedsettelse av tollsats etter søknad menes i denne paragraf enkeltvedtak om å sette ned ordinær tollsats eller preferansetollsats på en angitt mengde av en bestemt industrivare, innenfor et angitt tidsrom, og der vedtaket er rettet mot én eller flere bestemte fysiske eller juridiske personer.

(2) Departementet kan treffe enkeltvedtak om nedsettelse av den fastsatte tollsats på industrivarer, dersom det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da Stortinget fastsatte satsen, og der anvendelse av tollsatsen i det enkelte tilfellet får en utilsiktet og klart urimelig virkning.

(3) Vedtak om tollnedsettelse skal angi det varenummer og det kvantum som omfattes, den periode nedsettelsen gjelder for, og den berettigede fysiske eller juridiske person.

(4) Departementet kan gi forskrift om nedsettelse av tollsats på industrivarer etter denne paragraf, herunder om søknadsbehandling og frister, og om vilkår for nedsettelsen.

Kapittel 10 Handelstiltak

§ 10-1 Handelstiltak mot dumping (antidumping-tiltak)

(1) Finner departementet at det foreligger dumping, og at dumpingene volder eller truer med å volde vesentlig skade for næringsvirksomhet i tollområdet eller vesentlig forsinkelse av opprettelse av

slik virksomhet, kan Kongen, innenfor de rammer som følger av avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon, eller av folkeretten, iverksette antidumpingtiltak. Slikt tiltak kan også iverksettes etter anmodning fra et tredjeland, der dumpingen volder eller truer med å volde vesentlig skade for en næringsvirksomhet i vedkommende land.

(2) Antidumpingtiltak i form av en særskilt antidumpingtoll må ikke pålegges utover hva som antas å motsvare dumpingmarginen, slik denne beregnes etter § 10–2. Antidumpingtoll pålegges innførsel av dumpet vare som har forårsaket skade, unntatt varer fra leverandører som har gitt pristilsagn. Dersom det er praktisk mulig, skal det fremgå av pålegget hvilke leverandører tiltaket retter seg mot.

(3) Antidumpingtiltaket skal bare gjelde så lenge det er nødvendig for å motvirke skade som følger av dumping, og tiltaket skal reduseres dersom en nærmere vurdering tilsier dette. Når det er grunn til det, skal myndighetene av eget tiltak eller på anmodning, vurdere om det etter en viss tid er nødvendig å opprettholde tiltaket.

(4) Antidumpingtiltak kan iverksettes som midlertidige tiltak. Tiltaket kan tidligst iverksettes 60 dager etter at formelle undersøkelser ble innledet og kunngjort. Et midlertidig tiltak skal vare så kort som mulig og ikke lenger enn fire måneder. Dersom eksportører som representerer en betydelig andel av den aktuelle handelen ber om det, kan tiltaket vare i inntil seks måneder. Varigheten kan utvides til henholdsvis seks og ni måneder dersom undersøkelsene viser at en toll som er lavere enn dumpingsmarginen, vil være tilstrekkelig til at det ikke påføres noen skade.

(5) Antidumpingtiltak skal oppheves senest fem år etter den dag det ble iverksatt, med mindre det på grunnlag av en fornyet gjennomgang er sannsynliggjort at dumping og skaden fortsetter eller vil oppstå på ny.

(6) Søksmål om gyldigheten av vedtak om å iverksette antidumpingtiltak behandles i Oslo tingrett som førsteinstans. Retten skal påse at saksbehandlingen påskyndes.

(7) Departementet skal i forskrift kunngjøre iverksettelse av antidumpingtiltak. Dersom det er mulig, skal kunngjøringen opplyse om hvilke leverandører som er omfattet.

(8) Departementet kan gi forskrift om antidumpingtiltak etter denne paragraf.

§ 10–2 Definisjon av dumping

(1) Med dumping menes innførsel av vare:

- a) til en pris som er lavere enn den under vanlige handelsforhold sammenlignbare pris ved salg av tilsvarende vare bestemt til forbruk i vedkommende eksportland, eller
- b) hvis slik hjemmemarkedspris i eksportlandet ikke foreligger, til en pris som enten:
 1. er lavere enn den under vanlige handelsforhold høyeste sammenlignbare eksportpris for tilsvarende vare som utføres til noe annet land, eller
 2. er lavere enn hva det koster å fremstille varen i opprinnelseslandet med et rimelig tillegg for administrasjons- og salgskostnader og generelle kostnader samt fortjeneste.

(2) Ved sammenligning av prisene skal det tas hensyn til ulikheter i salgs- og leveringsvilkår, transportkostnader, beskatning, og andre forhold av betydning for sammenligningen.

(3) Definisjonen i første ledd kan fravikes dersom antidumpingtiltaket iverksettes innenfor folkerettslige rammer som åpner for dette.

§ 10–3 Handelstiltak mot subsidier (utjevningstiltak)

(1) Finner departementet at det foreligger direkte eller indirekte subsidiering av varer som eksporteres til Norge, og at subsidieringen volder eller truer med å volde vesentlig skade, kan Kongen, innenfor de rammer som følger av avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon, eller av folkeretten, iverksette utjevningstiltak.

(2) Utjevningstiltak i form av en særskilt utjevningstoll må ikke overstige hva som antas å motsvare den subsidie som er fastslått, beregnet per enhet av den subsidierte og eksporterte varen. Vedtak etter første ledd skal uttrykkelig gjøre rede for utregningsmåten i det enkelte tilfelle, og den skal være i samsvar med de avtaleforpliktelser som gjelder. Utjevningstoll skal pålegges all subsidiert vare som har forårsaket skade, unntatt varer fra leverandører som har gitt avkall på de aktuelle subsidiene, eller som har gitt pristilsagn.

(3) Utjevningstiltaket skal bare gjelde så lenge det er nødvendig for å motvirke den skade som subsidiene forårsaker. Tiltaket skal reduseres dersom en nærmere vurdering tilsier dette.

(4) Utjevningstiltak kan iverksettes som midlertidige tiltak. Tiltaket kan tidligst iverksettes 60 dager etter at formelle undersøkelser ble innledet og kunngjort. Slikt midlertidig tiltak kan ikke vare lenger enn 120 dager.

(5) Søksmål om gyldigheten av vedtak om å iverksette utjevningstiltak behandles i Oslo tingrett som førsteinstans. Retten skal påse at saksbehandlingen påskyndes.

(6) Departementet skal i forskrift kunngjøre iverksettelse av utjevningstiltak. Dersom det er mulig, skal kunngjøringen opplyse om hvilke leverandører som er omfattet av tiltaket.

(7) Departementet kan gi forskrift om handels tiltak etter denne paragraf.

§ 10–4 Definisjon av subsidier

(1) Med subsidier menes økonomisk bidrag fra offentlig myndighet når det gis en fordel ved at:

- a) det offentliges praksis innebærer direkte pengeoverføringer (gave, lån, kapitaltilførsel mv.), eller potensielle direkte overføringer av penger eller forpliktelser (lånegarantier mv.),
- b) offentlige krav som ellers er forfalt, frafalles eller ikke innkreves,
- c) det offentlige leverer varer eller yter tjenester ut over generell infrastruktur, eller kjøper varer,
- d) det offentlige foretar innbetalinger til en finansieringsordning, eller overlater til, eller pålegger, en privat aktør en eller flere oppgaver som vanligvis hører under det offentlige, og som er beskrevet under bokstav a til c, og dette uten reell grunn avviker fra den praksis det offentlige vanligvis følger,
- e) det gis en eller annen form for inntekts- eller prisstøtte som direkte eller indirekte bevirker økning i eksporten av en vare.

(2) Definisjonen i første ledd kan fravikes såfremt utjevningstiltaket iverksettes innenfor folkerettslige rammer som åpner for dette.

§ 10–5 Beskyttelsestiltak og mottiltak

(1) Finner departementet at en vare som følge av en uforutsett utvikling blir importert i slik økende mengde og under slike forhold at dette volde, eller truer med å volde, alvorlig skade for norske produsenter av lignende eller konkurrerende varer, kan Kongen innenfor de rammer som følger av avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon, eller av folkeretten, iverksette beskyttelsestiltak.

(2) Undersøkelser om det er grunn til å iverksette beskyttelsestiltak eller mottiltak etter første ledd, skal gjennomføres slik som bestemt i § 12–8. Undersøkelsesmyndighetene kan innhente opplysninger etter § 12–5.

(3) Beskyttelsestiltak skal bare anvendes så langt det er nødvendig for å hindre eller rette opp alvorlig skade og å lette nødvendige tilpasninger. Tiltaket skal iverksettes i form av en særskilt toll på angjeldende varer uten hensyn til deres opprinnelse, eller ved kvantitative reguleringer som kan fordeles slik at berørte land gis en forholdsmessig

andel. Beskyttelsestiltak skal ikke anvendes utover en periode på fire år, hvis ikke det på nytt fastslås at tiltak fortsatt er nødvendig. Midlertidig beskyttelsestiltak kan iverksettes med inntil 200 dagers varighet.

(4) Kongen kan iverksette avtale med annen stat om handelskompensasjon for negative virkninger av beskyttelsestiltak som nevnt i første ledd.

(5) Dersom norske produsenter rammes av andre lands beskyttelsestiltak, kan Kongen iverksette mottiltak i form av rebalanserende tiltak, herunder opphevelse av tollmessige innrømmelser.

(6) Vilårene nevnt i første og annet ledd kan fravikes såfremt beskyttelsestiltaket iverksettes innenfor folkerettslige rammer som åpner for dette.

(7) Departementet skal i forskrift kunngjøre iverksettelse av beskyttelsestiltak og mottiltak etter denne paragraf.

(8) Departementet kan gi forskrift om beskyttelsestiltak og mottiltak etter denne paragraf.

§ 10–6 Spesielle beskyttelsestiltak for landbruksvarer

(1) Dersom den importerte mengde av en landbruksvare overstiger et nærmere bestemt referansenivå, eller importprisen for en vare faller under en nærmere bestemt referansepris, kan Kongen innenfor rammene av avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon, iverksette spesielle beskyttelsestiltak, herunder pålegge en særskilt toll på vedkommende vare i tillegg til ordinær toll.

(2) Undersøkelser av om det er grunn til å iverksette beskyttelsestiltak eller mottiltak etter første ledd, skal gjennomføres slik som bestemt i § 12–9. Undersøkelsesmyndighetene kan innhente opplysninger etter § 12–5.

(3) Volumbasert beskyttelsestoll etter denne paragraf kan ikke overstige en tredjedel av den ordinære tollsatsen som gjelder for det året tiltaket ble truffet for.

(4) Departementet skal i forskrift kunngjøre iverksettelse av beskyttelsestiltak etter denne paragraf.

(5) Departementet kan gi forskrift om økning av toll etter denne paragraf.

§ 10–7 Opphevelse av innrømmelser eller andre forpliktelser

(1) Kongen kan, i tilfeller hvor Tvisteløsningsorganet i Verdens Handelsorganisasjon gir Norge rett til å oppheve innrømmelser eller andre forpliktelser etter WTO-avtalen, iverksette de tiltak som Tvisteløsningsorganet har gitt sin tilslutning til, herunder endre gjeldende tollsatser.

(2) Departementet skal i forskrift kunngjøre vedtak om tiltak etter første ledd.

(3) Departementet kan gi forskrift om opphevelse av innrømmelser eller andre forpliktelser etter WTO-avtalen etter denne paragraf. Det samme gjelder opphevelse av innrømmelser eller vedtak i tvisteorgan under andre handelsavtaler enn WTO.

Kapittel 11 Refusjon av toll ved gjenutførsel

§ 11–1 Tollrefusjon ved gjenutførsel av vare benyttet ved reparasjon eller bearbeiding

(1) Toll kan refunderes for vare som næringsdrivende tidligere har innført og fortollet, dersom varen benyttes som råvare, hjelpestoff eller halvfabrikata i næringsvirksomhet i forbindelse med virksomhetens fremstilling, reparasjon eller bearbeiding av ferdigvare, og ferdigvaren:

- a) utføres,
- b) legges inn på tollager, når varen er bestemt for slik utførsel som nevnt i denne paragraf, eller
- c) utføres til slik bruk mv. utenfor tollområdet som angitt i § 11-2 første ledd bokstav b og c.

(2) Tollrefusjonen skal svare til den toll som er betalt for de anvendte varer som nevnt i første ledd. Toll kan refunderes også der det er benyttet andre varer enn de som er dokumentert innført, dersom varene er av samme slag som de innførte.

(3) Tollrefusjon etter denne bestemmelsen er betinget av at den innførte varen gjenutføres eller legges inn på tollager innen to år etter innførselen. Krav om refusjon må være mottatt av tollmyndighetene senest ett år etter at varen ble gjenutført eller lagt inn på tollager.

(4) Toll kan refunderes for svin, dersom svinet ikke kan utnyttes for andre formål.

(5) Departementet kan gi forskrift om refusjon av toll ved gjenutførsel av vare etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å gi fristutsettelse, fastsette minstebeløp, stille nærmere vilkår og frafalle vilkåret om gjenutførsel eller innlegg på tollager.

§ 11–2 Tollrefusjon ved gjenutførsel av vare i uendret tilstand mv.

(1) Toll kan refunderes for innført vare som er fortollet, dersom varen i uendret og ubrukt tilstand:

- a) gjenutføres i forbindelse med salg til kjøper utenfor tollområdet,
- b) gjenutføres til bruk eller salg om bord i fartøy eller luftfartøy, dersom slike varer og mengder kunne vært tildelt ufortollet etter § 4-23, eller,

c) legges inn på tollager, når varen er bestemt for utførsel som nevnt i denne paragraf.

(2) Toll kan refunderes for innført vare som er fortollet, dersom varen gjenutføres til bruk i forbindelse med utforsking og utnyttelse av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor tollområdet. Dette gjelder likevel bare dersom slike varer og mengder kunne vært tildelt ufortollet etter § 4-23.

(3) Tollrefusjon etter denne paragraf er betinget av at den innførte varen gjenutføres eller legges inn på tollager innen to år etter innførselen. Krav om refusjon må være mottatt av tollmyndighetene senest ett år etter at varen ble gjenutført eller lagt inn på tollager.

(4) Departementet kan gi forskrift om tollrefusjon etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å gi fristutsettelse, fastsette minstebeløp, stille nærmere vilkår og frafalle vilkåret om gjenutførsel eller innlegg på tollager.

§ 11–3 Delvis tollrefusjon

(1) Toll kan delvis refunderes i følgende tilfelle:

- a) Ved gjenutførsel av rullende jernbanemateriell og reservedeler til slikt materiell som har vært innført til midlertidig bruk, og som ikke kan innføres tollfritt etter § 6–1 annet ledd bokstav c og e. Tollen skal refunderes med fradrag av to prosent for hver måned eller del av måned regnet fra tidspunktet da varen ble innført.
- b) Ved gjenutførsel av vare som har vært innført midlertidig til leie eller lån, eller som utenlandske foretak, institusjoner eller personer har innført og benyttet i forbindelse med et oppdrag i tollområdet, og varen ikke kunne ha vært innført midlertidig etter bestemmelsene i kapittel 6. Tollen skal refunderes med fradrag av fem prosent for hver måned eller del av måned regnet fra tidspunktet da varen ble innført.

(2) Departementet kan gi forskrift om delvis tollrefusjon etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å gi fristutsettelse, fastsette minstebeløp og frafalle vilkåret om gjenutførsel.

§ 11–4 Gjenutførsel ved feil eller særlige omstendigheter

(1) Toll kan refunderes for vare som gjenutføres fordi den er feilsendt, feilbestilt, levert for sent eller ikke er i samsvar med bestillingen. Toll kan tilbakebetales i andre tilfeller dersom det foreligger særlige grunner.

(2) Det er et vilkår for tollrefusjon etter denne paragraf at den innførte varen gjenutføres eller leg-

ges inn på tollager innen to år etter innførselen. Krav om refusjon må være mottatt av tollmyndighetene senest ett år etter at varen ble gjenutført eller lagt inn på tollager.

(3) Departementet kan gi forskrift om tollrefusjon etter denne paragraf, herunder om adgangen til å gi fristutsettelse, fastsette minstebeløp, stille nærmere vilkår og frafalle vilkåret om gjenutførsel eller innlegg på tollager.

§ 11–5 Kompensasjon for toll til fiske- og fangstfartøy registrert i Norge

(1) Det kan utbetales kompensasjon for toll på proviant som er forbrukt om bord i fiske- og fangstfartøy registrert i Norge, og som driver fiske eller fangst i fjerne farvann.

(2) Med fjerne farvann menes havområder hvor avstanden til norskekysten er 250 nautiske mil eller mer. Nordsjøen, Skagerrak, Kattegat og Østersjøen regnes ikke som fjerne farvann.

(3) Departementet kan gi forskrift om kompensasjon etter denne paragraf, herunder om søknadsfrister, kompensasjonsbeløp og nærmere vilkår for kompensasjon.

Kapittel 12 Særlige forvaltningsregler

§ 12–1 Taushetsplikt

(1) Enhver som har eller har hatt verv, stilling eller oppdrag knyttet til tollforvaltningen, skal hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til det vedkommende i sitt arbeid har fått vite om noens formues- eller inntektsforhold eller andre økonomiske, bedriftsmessige eller personlige forhold. Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene i en sak gjøres kjent for sakens parter eller deres representanter. Den som tiltrer verv, stilling eller oppdrag skal avgi skriftlig erklæring om at denne kjenner og vil overholde taushetsplikten.

(2) Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for at opplysninger gis:

- a) til offentlig myndighet som kan ha bruk for dem i sitt arbeid med toll, skatt, avgifter, trygder, tilskudd eller bidrag av offentlige midler,
- b) til offentlig myndighet for bruk i forbindelse med håndheving av lovgivningen om inn- og utførsel av varer, regnskapsplikt og regnskapsførere, revisjonsvesen, valutaregulering eller aksjeselskaper, eller som reviderer offentlig virksomhet,
- c) til offentlig myndighet for bruk til statistikkformål,
- d) til offentlig myndighet når det er nødvendig for å innhente ytterligere opplysninger,

- e) til offentlig oppnevnt granskningskommisjon,
- f) til politi, påtalemyndighet eller skattemyndighet i forbindelse med samarbeid med sikte på å bekjempe, hindre og undersøke overtredelser av tollovgivningen. Gjelder opplysningene straffbare handlinger utenfor tollmyndighetenes forvaltningsområde, kan opplysninger bare gis når det foreligger skjellig grunn til mistanke om overtredelse som kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder,
- g) til andre ifølge lovpåbud som fastsetter eller klart forutsetter at taushetsplikten ikke skal være til hinder for å gi opplysningene, eller
- h) i forbindelse med utveksling av informasjon (samordning) som forutsatt i lov 6. juni 1997 nr. 35 om Oppgaveregisteret.

(3) Departementet kan uten hinder av første ledd godkjenne at opplysninger gis:

- a) til forskningsformål i samsvar med forvaltningsloven § 13 d.
- b) som vitneprov eller ved dokumentfremleggelse under rettergang.

(4) Hvis opplysninger gis med hjemmel i annet ledd eller tredje ledd bokstav a, til noen som ikke selv har like streng eller tilsvarende taushetsplikt etter annen lov, gjelder taushetsplikten etter første ledd tilsvarende for den som får opplysningene. Den som gir opplysningene skal samtidig gjøre oppmerksom på dette. Opplysningene kan likevel brukes til det formål som begrunnet at de ble gitt.

(5) Forvaltningsloven §§ 13 til 13 e gjelder ikke som utfyllende bestemmelser for taushetsplikten etter denne paragraf.

(6) Informasjonsutveksling med fremmed stat eller til organisasjon på mandat fra De Forenede Nasjoner (FN) som Norge har akseptert som offentlig myndighet, er ikke omfattet av denne bestemmelse.

§ 12–2 Andre offentlige myndigheters opplysningsplikt

(1) Offentlige myndigheter, innretninger og tjenestepersonell plikter etter krav fra tollmyndighetene å gi opplysninger som kan ha betydning for tollmyndighetene i deres kontrollvirksomhet. I nødvendig utstrekning skal opplysningene gis i form av utskrift av protokoll, kopi av dokumenter mv.

(2) Uten hinder av taushetsplikt skal myndigheter som fastsetter eller innkrever skatt eller avgifter, eller som utbetaler erstatninger eller tilskudd, eller utsteder lisenser for import eller eksport av varer etter krav fra tollmyndighetene, gi opplysninger om de fastsatte, innkrevde eller utbetalte beløp og om grunnlaget for disse.

(3) Departementet kan gi forskrift om andre offentlige myndigheters opplysningsplikt etter denne paragraf.

§ 12–3 Underretnings- og hjelpeplikt overfor tollmyndighetene

(1) Politiet og militære myndigheter skal yte tollmyndighetene nødvendig hjelp og beskyttelse under utførelsen av tolltjenesten.

(2) Havnevesenets tjenestepersonell, fyrvoktere og statsloser som under sin tjeneste eller i stillings medfør får kjennskap til overtredelser av toll- og vareførsellovgivningen eller forhold som viser at slike overtredelser tilsiktes, skal søke å hindre overtredelsen, og uten ugrunnet opphold underrette tollmyndighetene eller påtalemyndigheten.

(3) Statsloser har etter krav fra tollmyndighetene plikt til å gi opplysninger de har om fartøyer langs kysten og i norske farvann.

(4) Opplysninger som nevnt i annet og tredje ledd kan gis uten hinder av fastsatt taushetsplikt.

(5) Departementet kan gi forskrift om underretnings- og hjelpeplikt etter denne paragraf.

§ 12–4 Opplysninger om abonnent til telefonnummer mv.

(1) Når særlige hensyn gjør det nødvendig, og det er mistanke om overtredelse av tolloven eller bestemmelser gitt i medhold av tolloven, kan tollmyndighetene pålegge tilbyder av tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste, å opplyse om navn og adresse til en abonnent som ikke har offentlig telefonnummer, telefaksnummer eller personsøkernummer.

(2) Departementet kan gi forskrift om opplysningsplikt etter denne paragraf.

§ 12–5 Opplysningsplikt i handelstiltakssaker

(1) Dersom det vurderes å iverksette handelstiltak mot visse vareslag etter loven kapittel 10, eller forlenge allerede iverksatte tiltak, kan departementet, eller den myndighet departementet bestemmer, innhente eller la innhente nærmere opplysninger om priser, produksjon, omsetning, fortjeneste og andre forhold vedrørende slike eller lignende vareslag, utenlandske så vel som innenlandske.

(2) Plikt til å fremlegge opplysninger som nevnt i første ledd, påhviler enhver som innfører, produserer, bearbeider eller omsetter slike varer. Opplysningsplikt har også:

a) myndigheter som har til oppgave å føre kontroll med at bestemmelsene i konkurranselovgivningen overholdes, og

b) myndigheter som har til oppgave å gjennomføre regulering og kontroll av vareførselen.

(3) Opplysningspliktige etter første og annet ledd kan meddele opplysninger uten hinder av den taushetsplikt som ellers påhviler dem. Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at regnskapsmateriale, bøker og dokumenter som befinner seg hos slike myndigheter, blir kontrollert etter § 13–4.

(4) Departementet kan gi forskrift om undersøkelsesmyndighet og opplysningsplikt etter denne paragraf.

§ 12–6 Undersøkelser mv. i antidumpingsaker

(1) Klage over dumpingimport skal rettes til departementet, og vedlegges nødvendig bevismateriale. Vedtak om ileggelse av antidumpingtiltak og midlertidige tiltak skal bare treffes etter forutgående formelle undersøkelser. Innledning og avslutning av slike undersøkelser skal departementet kunngjøre, og berørte parter skal orienteres. Departementet kan som ledd i saksforberedelsen, innhente råd fra et særlig oppnevnt utvalg, og overlate til andre tilsyns- eller kontrollmyndigheter å foreta undersøkelser.

(2) Undersøkelsene skal umiddelbart innstilles dersom det ikke foreligger tilstrekkelige bevis, der dumpingmarginen er minimal, eller volumet er ubetydelig. De berørte parter skal gjøres kjent med de opplysninger som er fremlagt, og gis anledning til å legge frem ytterligere bevismateriale som måtte ha relevans. Undersøkelsene skal normalt være avsluttet innen ett år, og i alle tilfeller innen 18 måneder etter at de er igangsatt.

(3) Opplysninger overgitt undersøkelsesmyndighetene under forutsetning om fortrolighet, skal undergis taushetsplikt så langt annet ikke følger av lov.

(4) Departementet kan gi forskrift om saksbehandling i dumpingsaker etter denne paragraf, herunder om undersøkelsesprosedyrer, notifikasjon, kunngjøring og iverksettelse av vedtak om antidumpingtiltak og om betaling og tilbakebetaling.

§ 12–7 Undersøkelser mv. i subsidiesaker

(1) Klage over subsidiert import skal rettes til departementet og vedlegges nødvendig bevismateriale. Vedtak om ileggelse av utjevningstiltak og midlertidige tiltak skal bare treffes etter forutgående formelle undersøkelser. Innledning og avslutning av slike undersøkelser skal departementet kunngjøre, og berørte parter skal orienteres. Departementet kan som et ledd i saksforberedelsen innhente råd fra et særlig oppnevnt utvalg, og

overlate til andre tilsyns- eller kontrollmyndigheter å foreta undersøkelser.

(2) Undersøkelsene skal umiddelbart innstilles dersom det ikke foreligger tilstrekkelige bevis, dersom subsidieandelen er minimal, eller volumet er ubetydelig. De berørte parter skal gjøres kjent med de opplysninger som er fremlagt, og gis anledning til å legge frem ytterligere bevismateriale som måtte ha relevans. Undersøkelsene skal normalt være avsluttet innen ett år, og i alle tilfeller innen 18 måneder etter at de er igangsatt.

(3) Opplysninger overgitt undersøkelsesmyndighetene under forutsetning om fortrolighet, skal undergis taushetsplikt så langt annet ikke følger av lov.

(4) Departementet kan gi forskrift om saksbehandling i subsidiesaker etter denne paragraf, herunder om undersøkelsesprosedyrer, notifikasjon, kunngjøring og iverksettelse av vedtak om utjevningstiltak, og om betaling og tilbakebetaling.

§ 12–8 Undersøkelser mv. i beskyttelsestiltakssaker

(1) Beskyttelsestiltak kan iverksettes bare etter forutgående formelle undersøkelser. Innledning og avslutning av slike undersøkelser skal kunngjøres av departementet, og det samme gjelder iverksettelse av beskyttelsestiltak, sammen med opplysninger om omfang og periode vedtaket gjelder for. Fra kunngjøring til iverksettelse skal det gå minst to dager.

(2) Departementet kan som ledd i saksforberedelsen innhente råd fra et særlig oppnevnt utvalg, og overlate til andre tilsyns- eller kontrollmyndigheter å foreta undersøkelser.

(3) Opplysninger overgitt undersøkelsesmyndighetene under forutsetning om fortrolighet, skal undergis taushetsplikt så langt annet ikke følger av lov.

(4) Departementet kan gi forskrift om undersøkelse og saksbehandling i saker om beskyttelsestiltak etter denne paragraf, herunder om undersøkelsesprosedyrer, notifikasjon, kunngjøring og iverksettelse av vedtak om tiltak og om betaling og tilbakebetaling.

§ 12–9 Undersøkelser mv. i beskyttelsestiltakssaker for landbruksvarer

(1) Særlige beskyttelsestiltak for landbruksvarer kan iverksettes bare etter forutgående formelle undersøkelser. Innledning og avslutning av slike undersøkelser skal departementet kunngjøre, og det samme gjelder iverksettelse av slike beskyttelsestiltak, sammen med opplysninger om omfang og periode vedtaket gjelder for. Fra kunngjøring til iverksettelse skal det gå minst to dager.

(3) Opplysninger overgitt undersøkelsesmyndighetene under forutsetning om fortrolighet, skal undergis taushetsplikt så langt annet ikke følger av lov.

(4) Departementet kan gi forskrift om undersøkelse og saksbehandling i saker om særlige beskyttelsestiltak etter denne paragraf, herunder om undersøkelsesprosedyrer, notifikasjon, kunngjøring og iverksettelse av vedtak om tiltak og om betaling og tilbakebetaling.

§ 12–10 Endring av tollmyndighetenes vedtak til ugunst

(1) Når det ved innførsel av en vare er beregnet for lite eller ikke beregnet toll, kan tollmyndighetene treffe vedtak om endring til ugunst.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til å treffe vedtak om endring til ugunst.

§ 12–11 Endring av tollmyndighetenes vedtak til gunst

(1) Når det ved innførsel av en vare er beregnet for mye toll, skal tollmyndighetene treffe vedtak om endring til gunst.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til å treffe vedtak om endring til gunst.

§ 12–12 Frister for endring av tollmyndighetenes vedtak

(1) Vedtak om endring til ugunst må treffes innen tre år etter fortollingen. Fristen er likevel tre år fra tollmyndighetene oppdaget feilen dersom tollskyldneren eller noen som representerer tollskyldneren, forsettlig eller uaktsomt har gitt uriktige eller mangelfulle opplysninger.

(2) Når en vare ikke er fortollet, er fristen for å treffe vedtak om endring til ugunst tre år fra tollmyndighetene oppdaget feilen.

(3) Vedtak om endring til ugunst må i alle tilfeller treffes innen ti år etter innførselstidspunktet.

(4) Krav om endring til gunst må fremsettes innen tre år etter fortollingen.

(5) Departementet kan gi forskrift om endringsfrister etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes adgang til å treffe vedtak om endring til gunst der den uriktige beregningen skyldes tollmyndighetenes forhold.

§ 12–13 Bindende forhåndsuttalelser

(1) Tollmyndighetene kan etter søknad gi bindende forhåndsuttalelse om klassifisering av varer.

(2) Departementet kan gi forskrift om forhåndsuttalelser etter første ledd.

Kapittel 13 Alminnelige bestemmelser om tollkontroll

§ 13–1 Tollmyndighetenes undersøkelser mv.

(1) For å bringe på det rene om en vare er eller søkes unndratt tollmyndighetenes kontroll, kan tollmyndighetene foreta undersøkelse:

- a) utendørs når undersøkelsen skjer i umiddelbar tilknytning til forfølgelse av et forhold som antas å innebære en slik unndragelse av kontrollen,
- b) utendørs i områder hvor lossing eller lasting foregår eller antas å ha foregått,
- c) i lager eller andre bygninger på steder hvor lossing eller lasting foregår eller har foregått,
- d) av tog i tollområdet,
- e) på person som:
 1. ferdes til eller fra grensen for tollområdet,
 2. befinner seg i, eller underveis fra eller til, transportmiddel som er underveis fra eller til grensen for tollområdet,
 3. forlater lagringsplasser for ufortollede varer,
 4. befinner seg på, eller underveis fra eller til, anløpssted for fartøy eller landingsplass for luftfartøy i utenriks trafikk,
 5. befinner seg på sted og under forhold hvor tollmyndighetene kan foreta undersøkelse etter bokstav a til c, og som mistenkes for å unndra vare fra kontroll.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes kontrollvirksomhet etter denne paragraf.

§ 13–2 Tollmyndighetenes adgang utendørs

(1) Tollmyndighetene skal under sin kontrollvirksomhet gis uhindret adgang utendørs langs kysten, i havneområder, til jernbanelinjer med tilhørende stasjonsområder, til landingsplasser for luftfartøyer, og til områder som støter til riksgrensen.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes kontrollvirksomhet etter denne paragraf.

§ 13–3 Kontroll av vareførsel mv.

(1) Tollmyndighetene kan stanse og undersøke:

- a) fartøy og luftfartøy som befinner seg i tollområdet,
- b) ethvert annet transportmiddel som er underveis til eller fra grensen for tollområdet,

c) vareførsel til eller fra tollområdet uten bruk av transportmiddel,

d) vareførsel til eller fra anløpssted for fartøy eller landingsplass for luftfartøy.

(2) Tollmyndighetene kan treffe de tiltak som anses nødvendige for gjennomføring av kontrollen med transportmidler og vareførsel som nevnt i første ledd.

(3) Mottakeren av varen eller den som har omsorg for varen på dennes vegne, skal gis anledning til å være til stede ved undersøkelser som nevnt i første ledd, hvis ikke det vil føre til uforholdsmessige forsinkelser eller vansker for øvrig.

(4) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes kontrollvirksomhet etter denne paragraf.

§ 13–4 Kontroll av dokumenter mv.

(1) For å kontrollere riktigheten av dokumenter, erklæringer, eller andre opplysninger som pliktes gitt etter denne lov, kan tollmyndighetene eller den myndighet departementet bestemmer, foreta eller la foreta undersøkelse av bedriftslokale som helt eller delvis disponeres av den opplysningspliktige. Når det kreves skal den opplysningspliktige uten opphold gi innsyn i, legge frem, utlevere eller sende inn registrerte regnskapsopplysninger, regnskapsmateriale, kontrakter, korrespondanse, styre- og forhandlingsprotokoller, og andre dokumenter av betydning for kontrollen. Tollmyndighetene kan også ta ut nødvendige prøver av varer for undersøkelse. Slike prøver kan tas uten vederlag.

(2) Om nødvendig kan det kreves hjelp av politiet til å få utlevert regnskapsmateriale, bøker, dokumenter, varer mv.

(3) Første og annet ledd gjelder tilsvarende overfor importør, eksportør eller produsent, i forbindelse med kontroll av utferdigede fakturaer, opprinnelsesbevis eller andre særlige legitimasjonsdokumenter.

(4) Dersom Riksrevisjonen krever det skal den opplysningspliktige uten opphold legge frem dokumenter og erklæringer som legitimerer data overført ved hjelp av elektronisk databehandling.

(5) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes kontroll etter denne paragraf.

§ 13–5 Kontroll med tollager

(1) Tollmyndighetene skal til enhver tid ha uhindret adgang til ethvert område eller bygning som er godkjent som tollager, og andre steder hvor tollmyndighetene har gitt tillatelse til lagring av ufortollede varer. Tollmyndighetene kan foreta de undersøkelser som anses nødvendige.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes kontroll etter denne paragraf.

§ 13-6 Tollmyndighetenes adgang til å bruke makt

(1) Nektet tollmyndighetene adgang til transportmiddel, sted eller område, hvor tollmyndighetene etter loven har rett til å ferdes eller foreta undersøkelser, kan tollmyndighetene skaffe seg adgang med makt. Maktbruken må være nødvendig, og stå i forhold til situasjonens alvor, tjenestehandlingens formål og omstendighetene for øvrig.

(2) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes adgang til å bruke makt etter denne paragraf.

§ 13-7 Plikt til å medvirke ved tollkontroll

(1) Enhver som befinner seg på et sted og under forhold som nevnt i §§ 13-1 og 13-3, skal stanse når tollmyndighetene ved tegn eller på annen måte krever det. Vedkommende skal gi de opplysningene og yte den hjelpen som tollmyndighetene finner nødvendig for at de kan gjennomføre kontrollen. Vedkommende skal vise frem varer som han eller hun bringer med når tollmyndighetene krever det.

(2) Departementet kan gi forskrift om medvirkningsplikten etter denne paragraf.

§ 13-8 Tollvakt

(1) Dersom tollmyndighetene finner at betryggende kontroll med et transportmiddel bare kan skje ved hjelp av tollvakt, skal den ansvarlige for transportmiddelet dekke ekstraomkostningene med dette. Tollskyldneren har samme plikt når tollvakt er nødvendig for kontroll med varer som blir liggende på losse- eller lasteplass eller i lagerskur.

(2) Tollmyndighetene kan kreve at det stilles sikkerhet for betaling av utgiftene. I tilfelle som nevnt i første ledd første punktum, kan transportmiddelet tilbakeholdes inntil sikkerhetsstillelse eller betaling skjer.

(3) Når tollmyndighetene krever det, skal den ansvarlige sørge for at tollvakten skaffes passende oppholdssted, og i fartøy også køyeplass.

(4) Departementet kan gi forskrift om tollvakt etter denne paragraf.

§ 13-9 Bruk av tollsegl

(1) Dersom kontrollformål tilsier det, kan tollmyndighetene benytte tollsegl.

(2) Departementet kan gi forskrift om bruk av tollsegl etter denne paragraf.

Kapittel 14 Tollsamarbeid med annen stat

§ 14-1 Håndhevelse av annen stats tollbestemmelser i kontrollområde på norsk område

(1) Etter overenskomst om tollsamarbeid eller annen gjensidig bistand med annen stat, kan den andre statens regler om toll og vareførsel anvendes og håndheves under utøvelse av tolltjeneste for den andre staten. Også andre bestemmelser kan håndheves, dersom overenskomsten gir grunnlag for det. Adgangen etter første og annet punktum gjelder innenfor særskilte fastsatte kontrollområder på norsk område etter § 14-2.

(2) Håndhevelse etter første ledd kan foretas av den annen stats tjenestepersonell eller av norsk tjenestepersonell, eller av begge staters tjenestepersonell.

(3) Tvangsmidler etter den annen stats lovgivning kan bare anvendes på norsk område ved undersøkelser i umiddelbar sammenheng med en overtredelse av § 16-2 om ulovlig vareførsel, eller forsøk på slik overtredelse.

(4) Er en vare gjenstand for inndragning etter begge staters lovgivning, skal inndragningen fortrinnsvis skje til fordel for den stat der beslaget fant sted, hvis ikke annet i det enkelte tilfelle blir avtalt mellom de to staters myndigheter.

(5) Departementet kan gi forskrift om håndhevelse av annen stats tollbestemmelser etter denne paragraf.

§ 14-2 Fastsettelse av særskilt kontrollområde

(1) Til gjennomføring av overenskomst med annen stat om tollsamarbeid eller annen gjensidig bistand i tollsaker, kan det fastsettes et særskilt kontrollområde:

- langs grensen mot vedkommende stat som tilsvarer et lignende område på denne statens område. Kontrollområdets bredde på norsk område må ikke overstige 15 kilometer,
- andre steder på norsk område, som omfatter veistrekninger, jernbanestrekninger med ett eller flere stasjonsområder, landingsplasser for luftfartøyer, skipsleder eller havneområder, når tollsamarbeidet om kontroll med vei, jernbane, luft- eller sjøtrafikken gjør dette nødvendig.

(2) §§ 14-1, 14-3 (2), 14-4 (1) og 14-5 gjelder også utenfor kontrollområdene, dersom formålet er å undersøke om det foreligger forsøk på ulovlig vareførsel, og forfølgelsen av den mistenkte ut over kontrollområdet skjer i umiddelbar sammenheng med gjerningen.

(3) Departementet kan gi forskrift om utstrekningen av de særskilte kontrollområder etter denne paragraf, herunder om tollmyndighetenes

kontrollvirksomhet i og utenfor disse kontrollområdene.

§ 14–3 Håndhevelse av norske tollbestemmelser på annen stats territorium

(1) Norske bestemmelser om toll, inn- og utførsel og andre bestemmelser om trafikken som tollmyndighetene håndhever, kan etter overenskomst med annen stat anvendes på denne statens område.

(2) Den andre statens tjenestepersonell kan gis myndighet til, helt eller delvis, å håndheve bestemmelser som nevnt i første ledd på den annen stats område, eller i kontrollområde på norsk område.

(3) Departementet kan gi forskrift om håndhevelse av norske tollbestemmelser etter denne paragraf, herunder om i hvilken utstrekning tollmyndighet skal overføres til fremmed stats tjenestepersonell.

§ 14–4 Tjenestepersonell som utøver annen stats tollmyndighet

(1) Tjenestepersonell som utøver annen stats tollmyndighet innen kontroller på norsk område, etter overenskomst med vedkommende stat, skal anses som offentlig tjenestepersonell etter straffeloven kapittel 12 og 34. Straffeloven kapittel 34 gjelder også for handlinger foretatt på annen stats territorium, overfor tjenestepersonell som utfører norsk tolltjeneste etter overenskomst med annen stat.

(2) Norsk tjenestepersonell som utfører annen stats tolltjeneste etter overenskomst om tollsamarbeid med annet stat, skal under slik tjeneste anses som offentlig tjenestepersonell etter straffeloven kapittel 11 og 33 og etter lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.

(3) Annen stats tjenestepersonell som utfører norsk tolltjeneste etter overenskomst om tollsamarbeid med vedkommende annen stat, er ikke underlagt norsk straffe- eller disiplinærmyndighet for handlinger foretatt under slik tjeneste. Deres fullmakt til å utføre norsk tolltjeneste kan tas tilbake av vedkommende norske myndighet.

(4) Departementet kan gi forskrift om tolltjenestepersonells utførelse av annen stats tollmyndighet etter denne paragraf.

§ 14–5 Overgivelse av person til annen stats kontrollmyndighet mv.

(1) Den som i forbindelse med iverksatt eller tilsiktet iverksatt handling, pågripes innen kontrollsonen på norsk territorium, fordi vedkommende med skjellig grunn mistenkes for brudd på annens stats tollbestemmelser, jf. § 14–1 første

ledd, kan umiddelbart føres til den annen stats toll- eller politimyndighet, dersom det ikke foreligger spesielle grunner mot det, og:

- a) den mistenkte er ukjent og unndrar seg å oppgi navn og hjemsted, eller det er skjellig grunn til mistanke om at den mistenktes opplysninger er uriktige,
- b) den mistenkte ikke har hjemsted i Norge eller den annen stat, og det er skjellig grunn til å frykte for at den mistenkte ved å begi seg til en tredje stat vil unndra seg rettergang og straff,
- c) det ellers med skjellig grunn kan antas at den mistenkte vil unndra seg rettergang og straff, eller ved unndragelse av bevis eller på annen måte vil vanskeliggjøre sakens utredning.

(2) Dersom lovbruddet er begått før overlevering som nevnt i første ledd fra annen stat til norsk toll- eller politimyndighet, må den overleverte ikke straffefølges eller straffes for annet lovbrudd enn overtredelse av de bestemmelser som er nevnt i § 14–1 første ledd. Dette gjelder likevel ikke dersom:

- a) særskilt tillatelse er gitt av den stat der den overleverte er pågrepet,
- b) den overleverte selv i rettsmøte har samtykket i det,
- c) den overleverte har unnlatt å forlate landet innen en måned etter rettergang og gjennomført straff eller annen reaksjon som måtte være ilagt den overleverte for lovbrudd som har vært årsak til overleveringen,
- d) den overleverte har vendt tilbake til landet etter å ha forlatt det.

(3) Den overleverte må ikke utleveres til en tredje stat, hvis ikke den stat hvor den overleverte er pågrepet, har gitt tillatelse til det.

(4) Bestemmelsene i annet og tredje ledd gjelder ikke norsk statsborger med hjemsted i Norge.

(5) Departementet kan gi forskrift om overføring og utlevering av person etter denne paragraf.

§ 14–6 Bruk av annen stats tollsegl

(1) Utøves norsk tollmyndighet etter overenskomst med annen stat om tollsamarbeid eller annen gjensidig bistand i tollsaker, kan den annen stats tollsegl benyttes som norsk tollsegl.

(2) Departementet kan gi forskrift om bruk av tollsegl etter denne paragraf.

§ 14–7 Hjelp fra andre norske myndigheter

(1) § 12–3 første ledd skal gjelde tilsvarende når annen stats tolltjenestepersonell utfører norsk eller fremmed stats tolltjeneste på norsk område, etter overenskomst med annen stat om tollsamarbeid eller annen gjensidig bistand i tollsaker.

(2) Departementet kan gi forskrift om hjelpeplikt etter denne paragraf.

§ 14–8 Utveksling av opplysninger med annen stat

(1) Til gjennomføring av overenskomst med annen stat om tollsamarbeid eller annen gjensidig bistand i tollsaker, kan tollmyndighetene, uten hinder av taushetsplikt, utveksle opplysninger til bruk for vedkommende stats myndigheter for å sikre oppkreving av toll og avgifter, overholdelse av bestemmelser om transittering og vareførsel, og hindre og forfølge overtredelser av nevnte bestemmelser.

(2) Bestemmelser i lov om plikt til å gi opplysninger til bruk for myndighetene ved utskrivning av skatt eller offentlig avgift, gjelder tilsvarende, når det med hjemmel i overenskomst med fremmed stat innhentes opplysninger til bruk for utenlandsk tollmyndighet.

(3) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes utveksling av opplysninger med annen stat etter denne paragraf, herunder fastsette at tollmyndighetene under forbehold om gjensidighet kan utveksle slike opplysninger med tollmyndighet i annen stat uten at formell overenskomst med vedkommende stat er inngått.

§ 14–9 Innkreving av krav utskrevet av myndighet i annen stat

(1) Til gjennomføring av overenskomst med annen stat om tollsamarbeid eller annen gjensidig bistand i tollsaker, kan tvangskraftige krav på toll og avgifter som er utskrevet av myndighet i annen stat, innkreves av norske myndigheter etter de regler som gjelder for tilsvarende eller lignende norske krav.

(2) Departementet kan gi forskrift om innkreving av krav som nevnt i første ledd.

Kapittel 15 Tilbakehold av varer som krenker immaterialrettigheter

§ 15-1 Varsel og tilbakehold av varer før midlertidig forføyning

(1) Tollmyndighetene kan uten hinder av taushetsplikt varsle rettighetshaveren dersom det foreligger begrunnet mistanke om at innførsel eller utførsel av varer under tollbehandling vil utgjøre et inngrep i en immateriell rettighet. Tollmyndighetene kan holde varene tilbake i inntil fem virkedager regnet fra da varselet ble gitt.

(2) Mottaker eller dennes representant skal varsles når tollmyndighetene varsler rettighetshaver eller holder tilbake varer etter første ledd.

(3) Departementet kan gi forskrift om at rettighetshavere oppfordres til å gi tollmyndighetene opplysninger med sikte på å avdekke varer som nevnt i første ledd og om hvem som skal motta varsel på vegne av rettighetshaver.

§ 15–2 Midlertidig forføyning

(1) I midlertidige forføyninger til sikring av immaterialrettigheter etter tvisteloven § 34-7, skal det angis hvilke varer tollmyndighetene skal holde tilbake og i hvor lang tid tollmyndighetene skal søke å avdekke slike varer. Retten underretter tollmyndighetene om forføyningen. Er saksøkeren pålagt å stille sikkerhet for mulig erstatning til varens eier eller mottaker, underrettes tollmyndighetene først når saksøkeren har stilt sikkerhet. I underretningen skal retten ta med de tilleggsopplysninger om varene som den har kjennskap til og som kan hjelpe tollmyndighetene til å avdekke varer som skal holdes tilbake.

(2) Når tollmyndighetene har mottatt underretning fra tingretten om å holde angitte varer tilbake fra frigjøring, skal tollmyndighetene søke å avdekke slike varer som mottas til tollbehandling.

(3) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes kontroll av varer som skal holdes tilbake til sikring av immaterialrettigheter etter denne paragraf.

§ 15–3 Varsel mv. ved tilbakehold av varer etter midlertidig forføyning

(1) Når tollmyndighetene har avdekket varer som skal holdes tilbake, skal de straks varsle tingretten, saksøkeren, mottakeren av varen og i tilfelle den som representerer mottakeren overfor tollmyndighetene, eller som på mottakerens vegne har omsorg for varen ved innførsel. I varselet skal det opplyses om at varene blir holdt tilbake i samsvar med den midlertidige forføyningen inntil retten eller saksøkeren bestemmer annet, eller retten gir beskjed om at forføyningen er rettskraftig opphevet eller falt bort.

(2) Dersom retten mottar melding fra tollmyndighetene om at de har til tollbehandling varer som ikke skal frigjøres, skal retten straks sette en kort frist for saksøkeren til å reise søksmål mot mottakeren av varen om det krav forføyningen skal sikre, med mindre retten allerede har fastsatt en slik frist. Retten kan etter begjæring beslutte at en part skal ha adgang til å undersøke varene hos tollmyndighetene. Er forføyningen besluttet uten innkalling til muntlig forhandling, kan mottakeren av varen og enhver annen som er rammet av forføyningen, kreve etterfølgende muntlig forhandling som nevnt i tvisteloven § 32–8.

(3) Departementet kan gi forskrift om tollmyndighetenes varsling av tiltak til sikring av immaterialrettigheter etter denne paragraf.

§ 15–4 Deklarering ved tilbakehold av varer og ansvar for skyldig lagerleie

(1) Tollmyndighetenes tilbakeholdelse av varer endrer ikke plikten til å deklare varene og til å svare toll og omkostninger. Saksøkeren er ansvarlig, ved siden av mottakeren av varen, for skyldig lagerleie, og skal varsles etter skattebetalingsloven § 4–10 på samme måte som mottakeren av varen før varen kan tvangsselges på grunn av manglende betaling av lagerleie.

(2) Varen kan ikke tvangsselges etter §§ 4–2, 4–27 og 4–32 før forføyningen kan oppheves.

§ 15–5 Opphevelse og bortfall av forføyning

(1) Opphever retten forføyningen, eller treffer den avgjørelse om at forføyningen er falt bort, skal den underrette tollmyndighetene om det når avgjørelsen er rettskraftig. I tilfeller som nevnt i tvisteloven § 34–6 kan tollmyndighetene anmode retten om å treffe avgjørelse om at forføyningen er falt bort.

(2) Departementet kan gi forskrift om opphevelse og bortfall av midlertidig forføyning etter denne paragraf.

Kapittel 16 Straff og andre reaksjoner

§ 16–1 Alminnelige bestemmelser om straff

(1) Både uaktsomme og forsettlige overtredelser av §§ 16–2 til 16–7 er straffbare.

(2) Forsøk er straffbart. Forsøk straffes på samme måte som fullbyrdet overtredelse.

(3) Medvirkning er straffbar. Medvirkeren straffes på samme måte som hovedmannen.

(4) Overtredelser nevnt i §§ 16–2 til 16–6 er forseelser.

§ 16–2 Ulovlig vareførsel

(1) Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som i strid med bestemmelser gitt i eller med hjemmel i denne lov, innfører eller utfører en vare utenom tollmyndighetenes kontroll, eller som disponerer over en vare i strid med noen bestemmelse gitt i eller med hjemmel i denne lov.

(2) Som ulovlig innførsel eller utførsel regnes også det forhold å ikke oppgi til tollmyndighetene en vare som finnes i transportmiddel, når man er pliktig til det. Det samme gjelder når en vare for å unndras riktig tollbehandling, er gitt et villedende utseende eller er gjemt inne i eller blant andre varer.

(3) På samme måte som i første ledd straffes fører av transportmiddel som ikke på forsvarlig måte søker å hindre at en vare ulovlig føres ut fra, eller inn i, transportmiddelet.

§ 16–3 Forberedelse til ulovlig vareførsel

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som inngår avtale med noen i inn- eller utland med sikte på inn- eller utførsel av en vare i strid med bestemmelse gitt i eller med hjemmel i denne lov.

§ 16–4 Heleri av ulovlig innført vare mv.

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som transporterer, oppbevarer, skjuler, avhender, overlater til andre eller erverver en vare som er innført eller disponert over i strid med bestemmelser gitt i eller med hjemmel i denne lov.

§ 16–5 Motarbeiding av tollmyndighetene

(1) Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som i strid med bestemmelser gitt i eller med hjemmel i denne lov, unnlater å følge fastsatte kontrollbestemmelser eller pålagte kontrolltiltak, unnlater å yte pliktig bistand eller unnlater å gi pliktige erklæringer eller deklarasjoner.

(2) På samme måte straffes den som gir uriktige erklæringer, uriktige opplysninger eller legger frem uriktige legitimasjonsdokumenter eller på andre måter søker å villedde tollmyndighetene.

(3) På samme måte straffes den som i Norge utsteder eller foranlediger utstedt uriktig opprinnelsesbevis, faktura eller annet uriktig legitimasjonsdokument som er bestemt til å tjene som bevis ved tollekspedisjon av en vare i et annet land.

§ 16–6 Straff for brudd på lås eller segl mv.

(1) Den som rettsstridig bryter:

- a) tollmyndighetenes lås eller segl,
- b) lås eller segl påsatt eller godkjent av utenlandsk tollmyndighet som Norge etter konvensjon er forpliktet til å godta,
- c) annen stats tollsegl er benyttet etter § 14–6 straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler.

(2) Er lås eller segl som nevnt i første ledd rettsstridig brutt, straffes den som er ansvarlig for låsen eller seglet med bøter hvis bruddet skyldes forsømmelse fra vedkommendes side eller hvis vedkommende ikke etter bruddet har truffet forsvarlige tiltak for å hindre at noen vare kunne fjernes eller forandres.

(3) Bestemmelsene i første og annet ledd får tilsvarende anvendelse når noen rettsstridig skaffer seg adgang til en vare som er under lås eller segl, selv om låsen eller seglet ikke er blitt brutt.

§ 16–7 Særlig grov overtredelse

(1) Straffen for særlig grov overtredelse av §§ 16–2 til 16–6 er bøter eller fengsel inntil 2 år, men fengsel inntil 6 år ved forsettlig eller grovt uaktsom overtredelse.

(2) Ved avgjørelsen av om overtredelsen skal regnes som særlig grov, legges vekt på om overtredelsen har stort omfang, om inn- og utførsel av varen er forbudt eller underlagt særlige vilkår, om de varer overtredelsen gjelder var bestemt til å omsettes av lovovertrederen, om denne tidligere er dømt for overtredelse av tollavgivningen eller om det foreligger andre omstendigheter av særlig skjerpene art.

§ 16–8 Inndragning

(1) Dersom eieren av en vare som har vært gjenstand for overtredelse etter dette kapittel, ikke er kjent eller har ukjent oppholdssted i Norge, og heller ikke lovovertrederen er kjent eller har ukjent oppholdssted i Norge, tilfaller varen statskassen, såfremt eieren ikke har meldt seg innen 1 måned etter at varen kom i det offentlige besittelse.

(2) Departementet kan gi forskrift om inndragning etter denne paragraf.

§ 16–9 Forenklet forelegg

(1) For tollovertredelser av mindre alvorlig art kan bøtelegging på stedet eller i ettertid, skje ved forenklet forelegg etter faste bøtesatser. I slikt forelegg kan straffebudet og det straffbare forhold betegnes ved stikkord eller på lignende måte.

(2) Forelegget skal omfatte inndragning av de varer som har vært gjenstand for tollovertredelsen. Istedenfor varene kan inndras det beløp som svarer til varenes verdi.

(3) Tolltjenestepersonell kan gis myndighet til å utferdige forenklet forelegg.

(4) Forelegg som er skrevet ut på stedet, faller bort dersom det ikke straks vedtas. Er siktede under 18 år, kan det gis en kort frist for vedtagelsen av forelegget. For forelegg som er skrevet ut i ettertid, gjelder straffeprosessloven § 256 nr. 5 tilsvarende. Slikt forelegg faller bort dersom det ikke vedtas innen fristen.

(5) Påtalemyndigheten kan til gunst for siktede oppheve et vedtatt forelegg.

(6) Departementet kan gi forskrift om bruk av forenklet forelegg etter denne paragraf, herunder hvilke tollovertredelser ordningen skal omfatte, bøtesatser, subsidiær fengselsstraff, inndragning og fremgangsmåten når forelegget skrives ut i ettertid.

§ 16–10 Tilleggstoll

(1) Tollskyldneren kan ilegges tilleggstoll med inntil 60 prosent av toll fastsatt etter denne lov og Stortingets vedtak om toll, dersom tollskyldneren forsettlig eller uaktsomt har overtrådt denne lov eller forskrifter gitt i medhold av denne lov, og statskassen er eller kunne ha vært unn-dratt toll.

(2) Tilsvarende gjelder hvor det i forbindelse med tollekspedering er unnlatt gitt pliktige opplysninger eller er gitt uriktige opplysninger.

(3) Tilleggstoll kan ilegges inntil 3 år regnet fra det tidspunkt tollmyndighetene oppdaget feilen, men ikke senere enn 10 år fra innførselstidspunktet.

(4) Departementet kan gi forskrift om tilleggstoll etter denne paragraf.

§ 16–11 Adgangen til å representere mottaker eller avsender

(1) Personer som har opptrådt i strid med denne lov eller forskrifter gitt i medhold av denne lov eller i strid med meddelt tillatelse, eller som har gjort seg skyldig i annet straffbart forhold overfor tollmyndighetene, kan forbyes adgang til å representere mottakeren eller avsenderen av varer.

(2) Departementet kan gi forskrift om adgangen til å representere mottaker eller avsender etter denne paragraf.

§ 16–12 Tilbakehold av ting til sikring av inndragningsbeløp og bøter

(1) Transportmiddel og andre ting som har vært brukt ved overtredelse som nevnt i dette kapittel, kan tilbakeholdes til sikring av inndragningsbeløp og bøter som eieren eller noen i tjeneste på transportmiddelet er eller antas å ville bli ilagt i anledning av overtredelsen, såfremt overtredelsen gjelder en vare som er toll- eller avgiftspliktig ved innførsel.

(2) Ting som er tilbakeholdt med hjemmel i denne paragraf, kan selges til dekning av det beløp tilbakeholdelsen gjelder og påløpte omkostninger dersom beløpet ikke er betalt eller sikret på annen måte innen 1 måned etter at fastsettelsen av kravet er blitt endelig. Salget kan skje etter reglene om tvangssalg i skattebetalingsloven § 14–10.

§ 16–13 Beslag og pågrepelse

(1) Foreligger skjellig grunn til mistanke om overtredelse som nevnt i dette kapittel, kan tollmyndighetene beslaglegge vare det kan bli tale om å inndra. Er overtredelsen av den art at den kan gi anledning til inndragning av transportmiddel eller hel eller delvis inndragning av last i transportmiddelet, plikter føreren og den øvrige besetning etter krav fra tollmyndighetene å føre transportmiddelet til det sted som tollmyndighetene bestemmer.

(2) Når vilkårene for pågrepelse etter reglene i straffeprosessloven er til stede, kan pågrepelse foretas av tollmyndighetene, som snarest mulig skal overlevere den pågrepne til politiet.

§ 16–14 Behandling av beslag

(1) Tollmyndighetene kan ta beslaglagt vare i forvaring.

(2) Vare som er utsatt for hurtig bedervelse, og levende dyr, kan straks utleveres eieren mot betaling av toll og offentlige avgifter, og deponering av et beløp som svarer til varens verdi eller mot annen sikkerhet. Såfremt eieren ikke vil overta varen, eller eieren er ukjent, kan varen selges etter reglene om tvangssalg i skattebetalingsloven § 14–10.

(3) Tollmyndighetene kan bestemme at varen istedenfor å selges, kan tilintetgjøres eller tas hånd om på annen måte. Blir varen tilintetgjort, plikter tollskyldneren å dekke omkostningene ved tilintetgjørelsen og de omkostninger som tidligere er påløpt.

(4) Departementet kan gi forskrift om beslag, forvaring, utlevering, salg og tilintetgjøring etter denne paragraf, herunder at også andre varer kan utleveres eieren på vilkår som nevnt i annet ledd, og om tollmyndighetenes adgang til å kreve dekket omkostninger.

Kapittel 17 Ikrafttredelse, overgangsbestemmelser og opphevelse av og endringer i andre lover

§ 17–1 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

§ 17–2 Overgangsbestemmelser

(1) Forskrifter og instruksjer gitt med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser eller lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven), gjelder fortsatt så langt de passer, inntil departementet opphever eller endrer dem i medhold av denne lov eller ved særskilt bestemmelse.

(2) Enkeltvedtak truffet i medhold av tolltariffens innledende bestemmelser eller lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven), opprettholdes i den perioden som er forutsatt i vedtakene, inntil de blir opphevet eller endret i medhold av denne lov eller ved særskilt bestemmelse.

(3) Departementet kan ellers gi nødvendige overgangsbestemmelser.

§ 17-3 Endring i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven) oppheves.
2. I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) gjøres følgende endringer:

§ 62 første ledd annet punktum skal lyde:

Grunnlaget for avgiftens beregning fastsettes i samsvar med *bestemmelsene i tolloven §§ 7–10 til 7–20*.

§ 64 første ledd skal lyde:

Avgiften skal betales av den som etter *tolloven §§ 2-2 og 2-3 er tollskyldner. Tolloven §§ 12–10 til 12–12 og § 16–10 får tilsvarende anvendelse på avgift etter denne lov*.

§ 65 skal lyde:

Tolloven § 1–5 får tilsvarende anvendelse på avgift etter denne lov.

3. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) skal § 67 annet ledd bokstav d lyde:

d) forbrytelse mot militær straffelov § 34 annet ledd annet straffalternativ, jf. tredje ledd, *tolloven § 16-7*, merverdiavgiftsloven § 72, ligningsloven § 12-1, utlendingsloven § 47 annet ledd, jf. femte ledd, regnskapsloven § 8-5 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum og bokføringsloven § 15 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum.

4. I lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten (Kystvaktloven) skal § 10 lyde:

Kystvakten kan føre kontroll med at bestemmelser gitt i eller i medhold av *tolloven* blir overholdt.

5. I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) skal § 34-7 lyde:

(1) Til sikring av immaterialrettigheter kan retten som midlertidig forføyning mot *mottakeren eller dennes representant*, beslutte at *tollmyndighetene* skal holde varer tilbake fra frigjøring, når inn-

førsel eller utførsel av varene vil utgjøre et inngrep i en immaterialrettighet. Retten kan beslutte dette selv om *mottakeren eller dennes representant* er ukjent. Forføyningen skal i så fall besluttes uten innkalling til muntlig forhandling, og det skal ikke fastsettes en frist for saksøkeren til å reise søksmål om kravet. Fra det tidspunkt *tollmyndighetene* holder varer tilbake i samsvar med forføyningen, får *mottakeren eller dennes representant* stilling som saksøkt.

(2) For midlertidige forføyninger etter paragrafen her gjelder i tillegg til loven her reglene i *tolloven §§ 15-1 til 15-5*. § 34-4 gjelder ikke.

6. I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 14-10 skal lyde:

(1) Salg av varer mv. etter *tolloven §§ 4-2, 4-31, 16-12 og 16-14* skal skje gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg i tvangsfullbyrdsloven kapittel 8 så langt de passer.

(2) Tollregionen kan begjære varen solgt 14 dager etter at skriftlig varsel er sendt *tollskyldneren*. Ved salg etter *tolloven § 4-2 tredje ledd og § 16-14* skal *tollskyldneren* om mulig varsles. Har *tollskyldneren* ukjent adresse, kan salget skje 14 dager etter at varene er hentet inn eller tilbakeholdt etter *tolloven §§ 4-2 og 16-12*, eller når fristen tollregionen har satt for tollekspedisjon av varene er utløpt.

(3) Tollregionen kan velge mellom å selge varene i fortollet eller ufortollet stand.

(4) Salget avsluttes ved at salgssummen utbetales til de berettigede. Kostnadene ved tvangssalget dekkes forlods av salgssummen. Deretter dekkes kravet på toll, særavgifter og merverdiavgift for omkostningene ved lagerholdet. Panthavere og andre innehavere av begrensede rettigheter skal deretter ha dekning etter prioritet. Ved salg etter *tolloven § 16-12* skal inndragningsbeløpet eller boten dekkes før krav etter tredje og fjerde punktum. Rettigheter som er rettsgyldig sikret i varen, skal likevel dekkes før de beløp tilbakeholdelsen gjelder, hvis ikke rettighetshaveren forsto eller burde forstått at varen skulle brukes til en overtredelse som nevnt i *tolloven kapittel 16*.

(5) Etter at samtlige krav er dekket, skal *tollskyldneren* ha et eventuelt overskytende beløp dersom han melder seg innen tre måneder etter at salget fant sted. Etter utløpet av denne fristen tilfaller beløpet statskassen.

§ 10-51 bokstav f skal lyde:

f) tilleggsskatt etter ligningsloven § 10-2, tilleggssavgift etter lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift §§ 64 og 73, lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 44, lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter § 3 og § 4 første ledd, lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter § 3, og tilleggstoll etter *tolloven § 16-10*.

Vedlegg 1**Lovspeil**

Henvisningen vil i mange tilfeller være omtrentlig, i den forstand at det bare er delvis samsvar eller forslagens bestemmelse overlapper med flere bestemmelser i gjeldende rett.

Fra gjeldende	Til forslaget
Tolloven 1966, Tolltariffens innledende bestemmelser (Tib), tollvedtak	Forslag til lov om toll og vareførsel, nytt tollvedtak
Kap. I. Definisjoner. Lovens virkeområde	
§ 1	§ 1-1
§ 1 nr. 1	§ 1-1 i
§ 1 nr. 2	§ 1-1 m
§ 1 nr. 3	Kapittel 2
§ 1 nr. 4	§ 1-1 f
§ 1 nr. 5	Utgår
§ 1 nr. 6	§ 1-1 h
§ 1 nr. 7	§ 1-1 c
§ 1 nr. 8	§ 1-1 l
§ 1 nr. 9	§ 1-1 a
§ 1 nr. 10	§ 1-1 e
§ 1 nr. 11	§ 1-1 d
§ 1 nr. 12	§ 1-1 b
§ 1 nr. 13	§ 1-1 k
§ 1 nr. 14	§ 1-1 g
Kap. II Tollforvaltningen	
§ 2	§ 1-3
§ 3	Ikke videreført
§ 4	§ 1-4, kapittel 14
§ 5	§ 1-5
§ 6	§ 4-3
§ 7	§ 4-3
§ 8	§§ 12-1, 1-8
Kap. III Alminnelige bestemmelser om tollkontroll og tollbehandling	
§ 9	§ 1-5
§ 10	§ 13-2
§ 11	§ 13-3
§ 12	§ 13-1
§ 13	§ 13-6
§ 14	§ 13-7
§ 15	§§ 12-13, øvrige fullmaktshjemler
§ 16	§ 12-5
§ 16A	§ 12-2

Fra gjeldende	Til forslaget
§ 16B	§ 12-4
§ 17	§ 13-4
§ 18	§ 13-8
§ 19 opphevet	-
§ 20	§ 12-3
Kap. IV Trafikken til og fra tollområdet	
§ 21	§ 3-2
§ 22	§ 3-3
§ 23	§ 3-4
§ 24	§ 3-1
§ 25 opphevet	-
§ 26	§ 3-6
§ 27	§ 3-5
§ 28	§ 3-7
Kap. V Tollekspedisjon av varer m.v.	
§ 29	§ 4-1
§ 30	§ 4-2
§ 31 opphevet	-
§ 32	§ 4-10
§ 33	§§ 4-26, 4-27
§ 34	§ 7-6
§ 35	Skbtl
§ 36	§ 7-3
§ 37	Kapittel 2
§ 38	§§ 4-11, 4-23
Tilbakehold av varer som krenker immaterialrettigheter	
§ 39	§§ 15-1, 15-2, 15-3, 15-4, 15-5
Kap. VI Bruk av elektronisk datautveksling m.v.	
§ 40	§ 4-13
§ 41	§ 4-13
§ 42	§ 4-13
§ 43	§ 4-13
§ 44	§ 4-13
Kap. VII Lagring av ufortollete varer	
§ 45	Ikke videreført
§ 46	Ikke videreført
§ 47	§ 4-2
§ 48	§ 4-30
§ 49	§§ 4-31, 13-5
§ 50	§ 4-30
§ 51	§ 4-30
§ 52	§ 2-3
§ 53	§ 4-31

Fra gjeldende	Til forslaget
§ 54	§ 4-32
§ 55	§§ 4-34, 4-35
Kap. VIII Sending av ufortollet vare	
§ 56	§ 4-21, § 2-3
§ 57	§ 4-22
Kap. IX etterberegning og tilbakebetaling av toll	
§ 58	§§ 12-10, 12-12, Kapittel 2
§ 59	§§ 12-11, 12-12
§ 59A opphevet	-
Kap. X Straff og administrative reaksjoner m.v.	
§ 60	§ 16-1
§ 61	§ 16-2
§ 62	§ 16-3
§ 63	§ 16-4
§ 64	§ 16-5
§ 65	§ 16-6
§ 66	§ 16-7
§ 67	§ 16-8
§ 68	§ 16-9
§ 69	§ 16-10
§ 70	§ 16-11
§ 71 opphevet	-
§ 72	§ 16-12
§ 73	§ 16-13
§ 74	§ 16-14
Kap. XI Grensetollsamarbeid med annen stat	
§ 75	§§ 1-4, 14-1
§ 76	§§ 1-4, 14-3
§ 77	§ 14-4
§ 78	§ 14-5
§ 79	§§ 14-6
§ 80	§ 14-7
§ 81	§§ 14-1 – 14-8 (forskriftsfullmaktene)
Kap. XII	-
§ 82 opphevet	-
§ 83 opphevet	-
Kap. XIII Klage og omgjøring	
§ 84	§§ 17-1, 17-2, 17-3
Tolltariffens innledende bestemmelser (Tib.)	
Kapittel 1. Generelle bestemmelser	
Tib. § 1	Tollvedtaket § 1
Tib. § 2 nr. 1	Tollvedtaket § 1

Fra gjeldende	Til forslaget
Tib. § 2 nr. 2	Ikke videreført
Tib. § 2 nr. 3	§§ 8-2, 8-3, 8-5, Tollvedtaket § 2
Tib. § 2 nr. 4	§ 5-4
Tib. § 2 nr. 5	Ikke videreført
Tib. § 2 nr. 6	§ 4-20
Tib. § 2 nr. 7	§ 1-7
Tib. § 2 nr. 8	Ikke videreført
Tib. § 3	§§ 10-1, 10-2, 10-3
Tib. § 3 nr. 1	§ 10-2
Tib. § 3 nr. 2	§ 10-1
Tib. § 3 nr. 3	§ 10-3
Tib. § 3 nr. 4	§ 10-1
Tib. § 3 nr. 5	§§ 10-1, 10-3
Tib. § 3 nr. 6	Kapittel 10
Tib. § 3 nr. 7	§§ 12-6, 12-7
Tib. § 3 nr. 8	§§ 10-1 til 10-7
Tib. § 3 nr. 9	§§ 10-1, 10-3
Tib. § 3 nr. 10	Kapittel 10
Tib. § 3 nr. 11	Ikke videreført
Tib. § 4	§§ 10-5, 10-7, 12-8
Tib. § 4, 5. ledd	Ikke videreført
Kapittel II. Vekt og verdi ved tollbehandlingen	
Tib. § 5	§ 9-1
Tib. § 6	§§ 10-6, 12-8
Tib. § 7 nr. 1	§ 7-1, 1. ledd
Tib. § 7 nr. 2	§ 7-1, 2. ledd
Tib. § 7 nr. 3	§ 7-1, 4. ledd
Tib. § 8	§§ 7-2, 7-10, 7-11, 7-12, 7-13, 7-14, 7-15, 7-16, 7-17, 7-18, 7-19, 7-20
Tib. § 9	Ikke videreført
Tib. § 10 opphevet	-
Kapittel III. Tollfrihet	
Tib. § 11	Kapittel 5
Tib. § 11 nr. 1	§ 5-2, 1. ledd e
Tib. § 11 nr. 2	§ 5-2, 1. ledd d
Tib. § 11 nr. 3	§ 5-2, 1. ledd d og e
Tib. § 11 nr. 4	§ 5-2, 1. ledd a
Tib. § 11 nr. 5	§ 5-2, 1. ledd a
Tib. § 11 nr. 6	§ 5-2, 1. ledd b
Tib. § 11 nr. 7	§ 5-2, 1. ledd c
Tib. § 11 nr. 8 opphevet	-
Tib. § 11 nr. 9	§ 5-3, 1. ledd a
Tib. § 11 nr. 10	§§ 5-1, 6-1, 1. ledd a
Tib. § 11 nr. 11	§ 5-1, 1. ledd b
Tib. § 11 nr. 12	§ 5-1, 1. ledd c
Tib. § 11 nr. 13	§ 5-1, 1. ledd e
Tib. § 11 nr. 14	§ 5-1

Fra gjeldende	Til forslaget
Tib. § 11 nr. 14 a	Ikke videreført
Tib. § 11 nr. 14 b	§ 5-1, 1. ledd d
Tib. § 11 nr. 14 c	§ 5-1, 1. ledd d unntatt brudeutstyr som dekkes av § 5-1 c
Tib. § 11 nr. 14 d	Ikke videreført
Tib. § 11 nr. 14 e	§ 5-1 c
Tib. § 11 nr. 15	§ 5-6, 1. ledd a og b
Tib. § 11 nr. 16	§ 5-6, 1. ledd e
Tib. § 11 nr. 17	§ 5-6, 1. ledd e
Tib. § 11 nr. 18 opphevet	-
Tib. § 11 nr. 19	§ 5-6, 1. ledd e
Tib. § 11 nr. 20	§ 5-6, 1. ledd e
Tib. § 11 nr. 21	§ 5-8, 1. ledd a
Tib. § 11 nr. 22	§ 5-8, 1. ledd a og b
Tib. § 11 nr. 23	§ 5-4, 1. ledd e
Tib. § 11 nr. 24	§ 5-5
Tib. § 11 nr. 25	§ 5-4, 1. ledd c og d
Tib. § 11 nr. 26	Ikke videreført
Tib. § 11 nr. 27	§ 5-4, 1. ledd a
Tib. § 11 nr. 28	§ 5-1, 1. ledd d
Tib. § 11 nr. 29	§ 5-4, 1. ledd f
Tib. § 11 nr. 30	Ikke videreført, bestemmelsen ikke iverksatt.
Tib. § 11 nr. 31	§ 5-7, 1. ledd c
Tib. § 11 nr. 32	§ 5-7, 1. ledd a
Tib. § 11 nr. 33	§ 5-7, 1. ledd b
Tib. § 12, 1. ledd	§§ 5-3, 5-7, 9-5
Tib. § 12, 2. ledd	§ 8-4
Tib. § 13 nr. 1	§ 6-1, 1. ledd b og c
Tib. § 13 nr. 2	§ 6-1, 1. ledd d
Tib. § 13 nr. 3	§ 6-1, 2. ledd c
Tib. § 13 nr. 4	§ 6-1, 2. ledd b
Tib. § 13 nr. 5	§ 6-1, 2. ledd a
Tib. § 13 nr. 6	§ 6-1, 2. ledd d
Tib. § 13 nr. 7	§ 6-1, 2. ledd e
Tib. § 14 nr. 1	§ 6-2, 1. ledd a
Tib. § 14 nr. 2	§ 6-2, 1. ledd c
Tib. § 14 nr. 3	§ 6-2, 1. ledd d
Tib. § 14 nr. 4	§ 6-2, 1. ledd b
Tib. § 14 nr. 5	§ 6-2, 1. ledd b
Tib. § 14 nr. 6	§ 6-2, 1. ledd i
Tib. § 14 nr. 7	§ 6-2, 1. ledd j
Tib. § 14 nr. 8	§ 6-2, 1. ledd e
Tib. § 14 nr. 9 opphevet	-
Tib. § 14 nr. 10 a	§ 6-3
Tib. § 14 nr. 10 b	§ 6-3
Tib. § 14 nr. 10 c	§ 6-4
Tib. § 14 nr. 11	§ 6-2, 1. ledd e
Tib. § 14 nr. 12	§ 6-2 1. ledd f
Tib. § 14 nr. 13	§ 6-2 1. ledd g

Fra gjeldende	Til forslaget
Tib. § 14 nr. 14	§ 6-2 1. ledd k
Tib. § 14 nr. 15	§ 6-2 1. ledd h
Tib. § 15	§ 6-1, 3. ledd, § 6-2, 3. ledd, § 6-3, 1. ledd b, § 6-5
Kapittel IV. Tollnedsettelse	
Tib. § 16	§ 7-5
Tib. § 17 nr. 1	§ 7-4, 1. ledd
Tib. § 17 nr. 2	§ 7-4, 1. ledd
Tib. § 17 nr. 2 a	§ 7-4, 1. ledd
Tib. § 17 nr. 2 b	§ 7-4, 2. ledd
Tib. § 17 nr. 2 c	§ 7-4, 1. ledd c
Tib. § 17 nr. 2 d	§ 7-4, 2. ledd
Tib. § 17 nr. 3	§ 7-4, 3. ledd
Tib. § 17 nr. 4	§ 7-4, 3. ledd
Tib. § 17 nr. 5	§ 7-4, 3. ledd
Tib. § 17 nr. 6	§§ 5-4 b, 7-4, 4. ledd
Kapittel V. Tollrefusjon	
Tib. § 18	Kapittel 11
Tib. § 19 nr. 1	§ 11-1, 1. ledd
Tib. § 19 nr. 2	§ 11-1, 1. ledd
Tib. § 19 nr. 3	§ 11-1, 5. ledd
Tib. § 19 nr. 4	§ 11-1, 2. og 4. ledd
§ 19 nr. 5 (opphevet)	–
Tib. § 20 nr. 1	§ 11-2, 1. ledd
Tib. § 20 nr. 2	§ 11-2, 2. ledd
Tib. § 21 nr. 1	§ 11-4, 1. ledd
Tib. § 21 nr. 2	§ 11-4, 1. ledd
Tib. § 22	§§ 11-1, 3. og 5. ledd, 11-2, 3. og 4. ledd, 11-3, 2. ledd, 11-4, 2. og 3. ledd
Tib. § 23	§ 11-3
Tib. § 24 nr. 1	§§ 4-23, 11-2
Tib. § 24 nr. 2	§ 11-5
Tib. § 25 opphevet	–
Kapittel VI. Lageravgift	
Tib. § 26	§ 4-2
Tib. § 27 opphevet	–
Tib. § 28 opphevet	–

Fra forslaget	Til gjeldende
Forslag til lov om toll og vareførsel, nytt tollvedtak	Tolloven 1966, Tolltariffens innledende bestemmelser (Tib), tollvedtak
§ 1–1	§ 1
§ 1-1 a	§ 1 nr. 9
§ 1-1 b	§ 1 nr. 12
§ 1-1 c	§ 1 nr. 7
§ 1-1 d	§ 1 nr. 11
§ 1-1 e	§ 1 nr. 10
§ 1-1 f	§ 1 nr. 4
§ 1-1 g	§ 1 nr. 14
§ 1-1 h	§ 1 nr. 6
§ 1-1 i	§ 1 nr. 1
§ 1-1 j	Ny, jf § 1 nr. 3
§ 1-1 k	§ 1 nr. 13
§ 1-1 l	§ 1 nr. 8
§ 1-1 m	§ 1 nr. 2
§ 1-1 n	Ny
§ 1–2	Tib. §§ 1 og 2
§ 1–3	§ 2, og lov 2003-06-27-57 (territorialfarvann)
§ 1–4	§§ 4, 75, 76
§ 1–5	§ 9, jf § 5
§ 1–6	Ny
§ 1–7	Tib. § 2 nr. 7
§ 1–8	Ny, jf fvl
 Kap 2 Om tollskyld	
§ 2-1	Ny
§ 2-2	Ny, jf §§ 1 nr. 3, 58
§ 2-3	Ny, jf §§ 1 nr. 3, 37, 52, 56
§ 2-4	§§ 1 nr. 3, 37, 52, 56, 58
§ 2-5	Ny
 Kap 3 Trafikken til og fra tollområdet	
§ 3-1	§ 24
§ 3-2	§ 21
§ 3-3	§ 22
§ 3-4	§ 23
§ 3-5	§ 27
§ 3-6	§ 26
§ 3-7	§ 28
 Kap 4 Tollbehandling	
§ 4-1	§ 29
§ 4-2	§§ 30, 47
§ 4-3	§§ 6, 7
§ 4-10	§ 32
§ 4-11	§ 38
§ 4-12	§ 42
§ 4-13	§§ 40-44

Fra forslaget	Til gjeldende
§ 4-20	§§ 1 nr. 7, 32
§ 4-21	§ 56
§ 4-22	§ 57
§ 4-23	§ 38
§ 4-24	§ 32
§ 4-25	§ 32
§ 4-26	§ 33
§ 4-27	§§ 30, 33
§ 4-30	§§ 48, 49, 1. ledd
§ 4-31	§ 53
§ 4-32	§ 54
§ 4-33	§ 55
§ 4-34	§ 55
Kap 5 Tollfritak	
§ 5-1	Tib. §§ 11 nr. 10-14, 28
§ 5-1, 1. ledd a	Tib. § 11 nr. 10
§ 5-1, 1. ledd b	Tib. § 11 nr. 11
§ 5-1, 1. ledd c	Tib. § 11 nr. 12, § 11 nr. 14 bokstav e
§ 5-1, 1. ledd d	Tib. § 11 nr. 14 b og c, § 11 nr. 28
§ 5-1, 1. ledd e	Tib. § 11 nr. 13
§ 5-2	Tib. § 11 nr. 1-7
§ 5-2 a	Tib. § 11 nr. 4 og 5
§ 5-2 b	Tib. § 11 nr. 6
§ 5-2 c	Tib. § 11 nr. 7
§ 5-2 d	Tib. § 11 nr. 2 og 3
§ 5-2 e	Tib. § 11 nr. 1 og 3
§ 5-3	Tib. § 11 nr. 9
§ 5-3, 1. ledd a	Tib. § 11 nr. 9
§ 5-3, 1. ledd b	Ny
§ 5-3, 1. ledd c	Ny
§ 5-4	Tib. § 11 nr. 23, 25, 27 og 29, og § 17 nr. 6
§ 5-4, 1. ledd a	Tib. § 11 nr. 27
§ 5-4, 1. ledd b	Tib. § 17 nr. 6
§ 5-4, 1. ledd c	Tib. § 11 nr. 25
§ 5-4, 1. ledd d	Tib. § 11 nr. 25
§ 5-4, 1. ledd e	Tib. § 11 nr. 23
§ 5-4, 1. ledd f	Tib. § 11 nr. 29
§ 5-4, 1. ledd g	Ny
§ 5-5	Tib. § 11 nr. 24
§ 5-6	Tib. § 11 nr. 15-20
§ 5-6 a	Tib. § 11 nr. 15
§ 5-6 b	Tib. § 11 nr. 15
§ 5-6 c	Ny
§ 5-6 d	Ny
§ 5-6 e	Tib. § 11 nr. 16-20
§ 5-7	Tib. § 11 nr. 31-33
§ 5-7 a	Tib. § 11 nr. 32
§ 5-7 b	Tib. § 11 nr. 33

Fra forslaget	Til gjeldende
§ 5-7 c	Tib. § 11 nr. 31
§ 5-7 d	Ny
§ 5-7 e	Ny
§ 5-8	Tib. § 11 nr. 21, 22
§ 5-8 a	Tib. § 11 nr. 21, 22
§ 5-8 b	Tib. § 11 nr. 22
§ 5-9	Ny
Kap 6 Tollfritak for varer som skal gjenutføres	
§ 6-1	Tib. § 11 nr. 10, § 13 nr. 1 - 7, tib. § 15
§ 6-1, 1. ledd a	Tib. § 11 nr. 10
§ 6-1, 1. ledd b	Tib. § 13 nr. 1 a
§ 6-1, 1. ledd c	Tib. § 13 nr. 1 b
§ 6-1, 1. ledd d	Tib. § 13 nr. 2
§ 6-1, 2. ledd a	Tib. § 13 nr. 5
§ 6-1, 2. ledd b	Tib. § 13 nr. 4
§ 6-1, 2. ledd c	Tib. § 13 nr. 3
§ 6-1, 2. ledd d	Tib. § 13 nr. 6
§ 6-1, 2. ledd e	Tib. § 13 nr. 7
§ 6-1, 3. ledd	Tib. § 15
§ 6-2	Tib. § 14 nr. 1- 8, 11-15, tib. § 15
§ 6-2, 1. ledd a	Tib. § 14 nr. 1
§ 6-2, 1. ledd b	Tib. § 14 nr. 4 og nr. 5
§ 6-2, 1. ledd c	Tib. § 14 nr. 2
§ 6-2, 1 ledd d	Tib. § 14 nr. 3
§ 6-2, 1. ledd e	Tib. § 14 nr. 8 og 11
§ 6-2, 1. ledd f	Tib. § 14 nr. 12
§ 6-2, 1. ledd g	Tib. § 14 nr. 13
§ 6-2, 1. ledd h	Tib. § 14 nr. 15
§ 6-2, 1. ledd i	Tib. § 14 nr. 6
§ 6-2, 1. ledd j	Tib. § 14 nr. 7
§ 6-2, 1. ledd k	Tib. § 14 nr. 14
§ 6-2, 2. ledd	Tib. § 14, 2. ledd
§ 6-2, 3. ledd	Tib § 15
§ 6-3	Tib. § 14-10, 1. ledd a og b og 2. ledd, tib. § 15
§ 6-3, 1. ledd	Tib. § 14 nr. 10, 1. ledd a og b og 2. ledd, tib. § 15
§ 6-3, 2. ledd	Tib. § 14 nr. 10, 1. ledd
§ 6-3, 3. ledd	Tib. § 14 nr. 10, 1. ledd
§ 6-4	Tib. § 14 nr. 10, 1. ledd c
§ 6-5	Tib. § 15
Kap 7 Grunnlag for beregning av toll	
§ 7-1	Tib. § 7
§ 7-1, 1. ledd	Tib. § 7 nr. 1
§ 7-1, 2. ledd	Tib. § 7 nr. 2
§ 7-1, 3. ledd	Ny
§ 7-1, 4. ledd	Tib. § 7 nr. 3
§ 7-2	Tib. § 8
§ 7-3	§ 36

Fra forslaget	Til gjeldende
§ 7-4	Tib. § 17
§ 7-4, 1. ledd	Tib. § 17 nr. 1 og 2 a-c
§ 7-4, 1. ledd	Tib. § 17 nr. 1 og 2b
§ 7-4, 1. ledd	Tib. § 17 nr. 1 og 2c
§ 7-4, 2. ledd	Tib. § 17 nr. 2 d
§ 7-4, 3. ledd	Tib. § 17 nr. 3-5
§ 7-4, 4. ledd	Tib. § 17 nr. 6
§ 7-5	Tib. § 16
§ 7-6	§ 34
§ 7-10	Tib. § 8
§ 7-11	Tib. § 8
§ 7-12	Tib. § 8
§ 7-13	Tib. § 8
§ 7-14	Tib. § 8
§ 7-15	Tib. § 8
§ 7-16	Tib. § 8
§ 7-17	Tib. § 8
§ 7-18	Tib. § 8
§ 7-19	Tib. § 8
§ 7-20	Tib. § 8
Kap 8 Preferansetoll	
§ 8-1	Tib. § 2
§ 8-2	Tib. § 2 nr. 3
§ 8-3	Tib. § 2 nr. 3
§ 8-4	Tib. § 2 nr. 3
§ 8-5	§ 15, tib. § 2 nr. 3
§ 8-6	Ny
Kap 9 Tollnedsettelse i budsjettåret	
§ 9-1	Tib. § 5
§ 9-2	Tib. § 5
§ 9-3	Tib. § 5
§ 9-4	Tib. § 5
§ 9-5	Tib. § 12
Kap 10 Handelstiltak	
§ 10-1	Tib. § 3
§ 10-2	Tib. § 3 nr. 1
§ 10-3	Tib. § 3
§ 10-4	Tib. § 3
§ 10-5	Tib. § 4
§ 10-6	Tib. § 6
§ 10-7	Tib. § 4, 3. ledd
Kap 11 Refusjon av toll ved gjenutførsel	
§ 11-1	Tib. §§ 19, 22 og 18
§ 11-1, 1. ledd	Tib. § 19 nr. 1 og 2
§ 11-1, 2. ledd	Tib. § 19 nr. 4, 1. og 2. pkt

Fra forslaget	Til gjeldende
§ 11-1, 3. ledd	Tib. § 22
§ 11-1, 4. ledd	Tib. § 19 nr. 4, 3. pkt
§ 11-1, 5. ledd	Tib. § 19 nr. 3 og tib. § 22, jf. tib § 18
§ 11-2	Tib. §§ 20, 22 og § 18
§ 11-2, 1. ledd a	Tib. § 20 nr. 1 a
§ 11-2, 1. ledd b	Tib. § 20 nr. 1 c
§ 11-2, 1. ledd c	Tib. § 20 nr. 1 d
§ 11-2, 2. ledd	Tib § 20 nr. 2
§ 11-2, 3. ledd	Tib. § 22
§ 11-2, 4. ledd	Tib. § 22 og § 18
§ 11-3	Tib. §§ 23, 22 og 18
§ 11-3, 1. ledd a	Tib. § 23 nr. 1
§ 11-3, 1. ledd b	Tib. § 23 nr. 2, jf. § 23, 2. ledd
§ 11-3, 2. ledd	Tib. §§ 18 og 22
§ 11-4	Tib. § 21, jf § 22 og § 18
§ 11-4, 1. ledd	Tib. § 21
§ 11-4, 2. ledd	Tib. § 22
§ 11-4, 3. ledd	Tib. §§ 18 og 22
§ 11-5	Tib. § 24 nr. 2
Kap 12 Særlige forvaltningsregler	
§ 12-1	§ 8
§ 12-1, 1. ledd	§ 8 nr. 1
§ 12-1, 2. ledd a	§ 8 nr. 2 a
§ 12-1, 2. ledd b, c, d, e, g, h	§ 8 nr. 2 b, c, d, e, g, h
§ 12-1, 3. ledd	§ 8 nr. 3
§ 12-1, 4. ledd	§ 8 nr. 4
§ 12-1, 5. ledd	§ 8 nr. 5
§ 12-1, 6. ledd	§ 8 nr. 6
§ 12-2	§ 16A
§ 12-3	§ 20
§ 12-4	§ 16B
§ 12-5	§ 16
§ 12-6	Tib. § 3 nr. 7
§ 12-7	Tib. § 3 nr. 7
§ 12-8	Tib. §§ 4 og 6
§ 12-9	Tib. §§ 4 og 6
§ 12-10	§§ 58, 59
§ 12-11	§ 59
§ 12-12	§§ 58, 59
§ 12-13	§ 15, 2. ledd
Kap 13 Alminnelige bestemmelser om tollkontroll	
§ 13-1	§§ 12, 15
§ 13-1, 1. ledd	§ 12
§ 13-1, 2. ledd	§ 15
§ 13-2	§§ 10, 15
§ 13-3	§§ 11, 15
§ 13-4	§§ 17, 15

Fra forslaget	Til gjeldende
§ 13-5	§§ 49, 2. ledd, tollovforskriften 7.2.3
§ 13-6	§§ 13, 15
§ 13-7	§§ 14, 15
§ 13-8	§§ 18, 15
§ 13-9	§§ 65, 79
Kap 14 Tollsamarbeid med annen stat	
§ 14-1	§ 75
§ 14-2	§ 4, 1. ledd nr. 1
§ 14-3	§ 76
§ 14-4	§ 77
§ 14-5	§ 78
§ 14-6	§ 79
§ 14-7	§ 80
§ 14-8	§ 4, 1. ledd nr. 2 og 3. og 2. ledd
§ 14-9	§ 4, 1. ledd nr. 3
Kap 15 Tilbakeholdelse av varer som krenker immaterialrettigheter	
§ 15-1	Ny, jf. forslaget § 17-1
§ 15-2	§ 39, 1. og 2. ledd
§ 15-3	§ 39, 3. og 4. ledd
§ 15-4	§ 39, 5. ledd
§ 15-5	§ 39, 6. ledd
Kap 16 Straff og andre reaksjoner	
§ 16-1	§ 60
§ 16-2	§ 61
§ 16-3	§ 62
§ 16-4	§ 63
§ 16-5	§ 64
§ 16-6	§ 65
§ 16-7	§ 66
§ 16-8	§ 67
§ 16-9	§ 68
§ 16-10	§ 69
§ 16-11	§ 70
§ 16-12	§ 72
§ 16-13	§ 73
§ 16-14	§ 74
Kap 17 Opphevelse av og endringer i andre lover, ikrafttredelse og overgangsbestemmelser	
§ 17-1	§ 84
§ 17-2	§ 84
§ 17-3	§ 84

Fra forslaget	Til gjeldende
Tollvedtaket	
§ 1	Tib. §§ 1 og 2
§ 2, 1. ledd	Tib. § 2 nr. 3, Tollvedtaket I
§ 2, 2. ledd	Tollvedtaket II
§ 3	Ny
§ 4	Tib. §§ 3 og 4
§ 5, 1. ledd	Ny
§ 5, 1. ledd, 1. pkt	Tollvedtaket III
§ 5, 1. ledd, 2. pkt	Ny

Vedlegg 2**Utkast til vedtak om toll*****§ 1 Plikten til å svare toll***

(1) Fra 1. januar 200n skal det ved innførsel av varer svares toll etter bestemmelsene i lovgivningen om toll og vareførsel, og etter de satser som er fastsatt etter annet ledd.

(2) De ordinære tollsatsene for 200n skal være de samme som for inneværende år, med de endringer som følger av vedlegg n.

§ 2 Preferansetoll

(1) Vareførsel som er omfattet av frihandelsavtale inngått med fremmed stat eller gruppe av stater, skal innenfor rammen av slike avtaler innrømmes preferansetoll. Tilsvarende gjelder for vareførsel som er omfattet av bilateral eller unilateral erklæring i tilknytning til slik avtale, og vareførsel som er omfattet av det generelle system for preferansetoll for utviklingsland (GSP). Preferansetollbehandling er betinget av at krav til opprinnelse, slik som fastsatt i opprinnelsesreglene til vedkommende frihandelsavtale eller preferansesystem, og vilkår fastsatt i lov [x/y 200n nr. z] om toll og vareførsel, er oppfylt.

(2) Departementet gis fullmakt til å iverksette de tollreduksjoner som følger av frihandelsavtale som fremforhandles mellom statene i Det euro-

peiske frihandelsforbund EFTA og [n-land], eller mellom Norge og [n-land].

§ 3 Nedsettelse av ordinære tollsatter

Departementet kan sette ned den fastsatte tollsats på enkelte vareslag, slik som bestemt i lov [x/y 200n nr. z] om toll og vareførsel.

§ 4 Tollmessige handels- eller beskyttelsestiltak

Kongen kan, innenfor de rammer som følger av avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon, iverksette tollmessige handels- eller beskyttelsestiltak i form av økning av den ordinære tollsatsen på enkelte vareslag, dersom det foreligger slike omstendigheter som fremgår av lov [x/y 200n nr. z] om toll og vareførsel.

§ 5 Kunngjøring av Stortingets tollvedtak mv.

(1) Stortingets tollvedtak med de satser som skal gjelde for budsjettåret 200n, skal departementet kunngjøre slik som bestemt i lov [x/y 200n nr. z] om toll og vareførsel.

(2) Departementet gis fullmakt til å innarbeide nye tariffoppdelinger eller endre gjeldende oppdelinger. Nye og endrede oppdelinger skal departementet kunngjøre slik som bestemt i første ledd.

Vedlegg 3**Merknader til utkast til vedtak om toll****Generelt om utkastet til Stortingets vedtak om toll (tollvedtaket)**

Stortinget skal etter Grunnloven § 75 bokstav a treffe vedtak om tollpålegg i plenum. Plenarvedtaket om toll har ofte vært omtalt som tollpålegget eller tollbeslutningen, som en parallell til Stortingets skattepålegg (skattebeslutninger). Betegnelsen «tollvedtak» er imidlertid blitt den vanlige, blant annet i budsjettokumentene. Tollvedtaket har etter Grunnloven begrenset gyldighetstid, inn-til utgangen av det budsjettåret vedtaket gjelder for. Et nytt stortingsvedtak vil imidlertid kunne endre gjeldende vedtak – med den samme tidsbegrensning. Tollvedtaket inngår som ett av flere stortingsvedtak i budsjettprosessen. I regjeringens budsjettokumenter er forslaget til tollvedtak inntatt i Stortingsproposisjon nr. 1, Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Tollvedtaket er normalt delt i tre deler. Del I viderefører tolltariffen og tolltariffens innledende bestemmelser, og angir i underavsnitt (A) endringene som skal gjøres i tolltariffens innledende bestemmelser, (B) endringene som skal gjøres etter nedtrappingsplaner som Norge er bundet av etter WTO-avtalen og (C) endringene som skal gjøres i visse tollsatser slik dette fremgår av et særlig vedlegg til proposisjonen. Del II gir Finansdepartementet fullmakt til å iverksette frihandelsavtaler eksempelvis mellom EFTA og nærmere angitte tredjeland der avtalene ennå ikke er ratifisert, eller iverksettelse av de tollmessige sider ved avtalen om EØS-utvidelsen. Endelig gir Del III Finansdepartementet fullmakt til å innarbeide tekniske endringer i tolltariffen.

I proposisjonen for budsjettåret 2007 fyller forslaget til tollvedtak én side. Tolltariffens innledende bestemmelser, som rettslig sett er en integrert del av tollvedtaket for det enkelte budsjettår, fyller til sammenligning i underkant av 30 sider. Etter dagens ordning kunngjøres tollvedtaket i Norsk Lovtidends Avdeling I, under kategorien «Stortingsvedtak». Kunngjøringen har tittelen «Vedtak om tollavgifter for budsjetterminen [...]». Konsolideringsteknikken fremgår indirekte av kunngjøringen, der det innledningsvis heter: «Tolltariffen slik den gjelder 31. desember [...], herunder tolltariffens innledende bestemmelser, skal

fortsatt gjelde fra 1. januar [...], med følgende endringer: [...]». Den valgte konsolideringsteknikken er imidlertid ikke gjennomført konsekvent, ettersom den konsoliderte versjonen av tolltariffens innledende bestemmelser i Lovdata er kunngjort separat, uavhengig av stortingsvedtaket om toll.

Det vedlagte utkast til stortingsvedtak om toll skiller seg fra gjeldende vedtak på flere måter. Ettersom tolltariffens innledende bestemmelser foreslås innarbeidet i formell lov, vil denne delen av plenarvedtaket falle bort, og det samlede tekstomfanget dermed reduseres vesentlig. Det etableres samtidig en forbindelse mellom plenarvedtaket på den ene side og bestemmelsene i formell lov på den annen, ved at den sentrale pliktregelen i § 1 i plenarvedtaket *viser til lov*. Løsningen vil gi bedret oversikt og sammenheng, ved at plenarvedtaket blir forbeholdt regler som i større grad knytter seg direkte til Stortingets budsjettbehandling (tollsats mv.), og ved at bestemmelser som det erfaringsvis bare sjelden er behov for å endre, får plass i formell lov. Plassering i lov vil dessuten gi bedret tilgjengelighet og oversikt for de fleste brukere.

Når det gjelder endringer i de ordinære (ikke-preferensielle) tollsatsene, legges det opp til at disse fortsatt vil foreligge i form av et særlig vedlegg inntatt i budsjettproposisjonen. Stortingets komitébehandling og plenarvedtak vil basere seg på dette vedlegget, og teksten i Stortingets vedtak vil – som i dag – benytte en henvisning til dette vedlegget. Det vil derfor fortsatt være behov for en etterfølgende tekstmessig konsolidering, slik at de tollsatsene som berøres blir ajourført i samsvar med vedlegget, og de øvrige ordinære satser videreføres. Den konsoliderte versjonen vil gi uttømmende opplysning om samtlige vareposisjoner, varebeskrivelser og tilhørende tollsatser. Den bør foreligge så snart som mulig etter at Stortinget har truffet sitt vedtak, og helst i god tid før inngangen til den budsjettermin tollvedtaket skal gjelde for.

De øvrige bestemmelsene i det vedlagte utkast til plenarvedtak gjelder dels preferansetollbehandling på grunnlag av frihandelsavtaler og ensidige ordninger, og dels fullmakter til å fravike de ordinære tollsatser som Stortinget har fastsatt. I samtlige paragrafer er det inntatt en passus om at pålegget skal iverksettes «slik som bestemt i lov». Hen-

visningsteknikken gjør det mulig å utforme kortfattede fullmakter i tollvedtaket, og slik at utfyllende regler kan gis av Stortinget i formell lovs form. De personelle kompetansereglene vil fremgå både av plenarvedtaket og av formell lov. Også i utkastet til plenarvedtak legges det til grunn at departementet gis fullmakt til å *sette ned* tollen, mens kompetansen til *øke* tollen utover de stortingsvedtatte satser, legges til Kongen i statsråd. Denne løsningen er i samsvar med gjeldende rett.

Stortingets tollbeskatningsmyndighet etter Grunnloven § 75 bokstav a reiser en rekke statsrettslige spørsmål, både om Stortingets valgfrihet mellom plenarvedtaks og formell lovs form, om de rettslige virkninger av et slikt valg (for eksempel der vedtak av ulik form har motstridende innhold), og i hvilken utstrekning Stortinget kan delegere sin tollbeskatningskompetanse – herunder om dette skal skje ved lov eller ved plenarvedtak.

Til § 1 Plikten til å svare toll

Bestemmelsen bygger dels på tolltariffens innledende bestemmelser § 1, og dels på Stortingets årlige tollvedtak, romertall I.

Første ledd gir hovedregelen om plikten til å svare toll. Pliktregelen må leses på bakgrunn av bestemmelsen i Grunnloven § 75, der det heter: «Det tilkommer Stortinget: [a.] at [...] paalægge Skatter, Avgifter, Told [...]». Uttrykket «svare toll» er hentet fra gjeldende tollvedtak, og samme uttrykk er benyttet om å svare skatt i Stortingets skattevedtak. Uttrykket refererer til selve tollpålegget, og er beholdt for å unngå sammenblanding med de nærmere regler om plikt til fortolling, betaling og oppgjør som vil finnes i formell lov. I skatteretten finnes betalings- og oppgjørsreglene i skattebetalingsloven, som nå er erstattet av en ny skattebetalingslov, jf. lov 17. juni 2005 nr. 67. Innkreving av toll, avgifter og skatt følger nå i større grad felles regler.

Bestemmelsen slår fast at plikten til å svare toll gjelder ved *innførsel* av varer. I tolltariffens innledende bestemmelser § 1 er den tilsvarende regel utformet slik at den omfatter både innførsels- og utførselstilfellene. Dette utgangspunkt er imidlertid modifisert i § 2 samme sted, der det heter: «Når ikke annet er uttrykkelig hjemlet i lov eller i disse bestemmelser, skal det ved innførsel av varer svares toll i samsvar med tolltariffens satser og anmerkninger.» De øvrige bestemmelser omhandler bare innførselstoll. Toll ved *utførsel* av varer er ikke benyttet siden 1893. For tiden vil det ikke være behov for regler om utførselstoll, og det vil derfor være klargjørende at plenarvedtaket utformes slik at det bare refererer til toll ved innførsel.

Dersom behovet skulle oppstå, og Stortinget skulle ønske å pålegge toll også for tilfeller der varer utføres, vil plenarvedtaket i så fall måtte inneholde pliktregler om dette. For sammenhengens skyld skal bemerkes at utkastet til formell lov vil omhandle vareførselen i sin alminnelighet. Eksempelvis vil lovens meldings- og kontrollregler omfatte så vel innførsels- som utførselstilfellene.

Pliktregelen refererer til de *ordinære satser* som Stortinget fastsetter for budsjettåret. Uttrykket «ordinære satser» sikter til de satser som får anvendelse der det ikke foreligger unntaksregler, som for eksempel om preferansetoll. De ordinære satsene vil kunne svare til de satser som Norge er bundet til i WTO, men ikke overstige disse – for så vidt de anvendes overfor andre WTO-medlemmer. Men Stortinget vil også kunne fastsette ordinære satser som er *lavere enn* det som følger av WTO-avtalen, under forutsetning av at de får generell anvendelse overfor alle WTO-medlemmer, etter den såkalte mestbegunstigelsesklausulen i Generalavtalen artikkel I (*Most-Favoured-Nation Treatment*). Eksempelvis var de ordinære satsene som Stortinget fastsatte i forbindelse med gjennomføring av forhandlingsresultatet etter Uruguay-runden og etableringen av Verdens Handelsorganisasjon i 1995, en antesipering av de nedtrappingsplanene Norge var bundet av over en seksårsperiode, se St.prp. nr. 59 (1994–95). Ordinære satser har sitt motstykke dels i preferansetollsatser, det vil si tollettelser hjemlet i frihandelsavtaler mv., og dels i de satser som fastsettes av forvaltningen under budsjettåret som ledd i administreringen av tollvernet. Det vises i denne forbindelse til omtalen nedenfor av utkastet §§ 2, 3 og 4.

Plenarvedtakets pliktregel er utformet slik at den *henviser til* korresponderende bestemmelser i lovgivningen om toll og vareførsel. Dette innebærer at de rettsreglene som skal ligge til grunn for det materielle tollpålegget og tollforvaltningen, vil finnes i så vel plenarvedtak som i formell lov, og at en tolkning av lovgiverviljen vil måtte bygge på begge sett av rettsregler. En slik dobbel forankring av plikten til å svare toll – i både Stortingets plenarvedtak etter Grunnloven § 75 bokstav a og i Stortingets lovvedtak sanksjonert av Kongen etter Grunnloven § 78 – er ny i tollretten, men må likevel antas å være i samsvar med forfatningsrettslig sedvane. I avgifts- og skatteretten har slik hjemmelsbruk vært tradisjon. Stortingets merverdiavgiftsvedtak er utformet med en eksplisitt henvisning til merverdiavgiftsloven, og plenarvedtak om skatt benytter en lignende teknikk.

Det nye plenarvedtaket om toll utformes slik at lov om toll og vareførsel, så vel som annen lovgiv-

ning som får tilsvarende anvendelse på vareførselen, vil omfattes av henvisningen. En tilsvarende henvisningsteknikk er benyttet i Stortingets skattevedtak, der det i § 1–2 er inntatt en uspesifisert lovhenvisning: «Så langt dette vedtak ikke bestemmer noe annet, legges lovgivningen om skatt på formue og inntekt til grunn ved anvendelsen av vedtaket.» En oppregning av de øvrige lover som kan få anvendelse på vareførselen vil neppe være lovteknisk hensiktsmessig, og heller ikke nødvendig – for så vidt som det i øvrig lovgivning eksplisitt vil bli vist til toll- og vareførselsloven.

Annet ledd gjelder endringene i de ordinære tollsatsene i forhold til inneværende år, og må leses i sammenheng med første ledd. Bestemmelsen er utformet slik at de tollsatsene som Stortinget har fastsatt for inneværende budsjettår, fortsatt skal gjelde – med de endringer som følger av et særlig vedlegg. Vedlegget vil rettslig sett være en del av stortingsvedtaket, og ikke adskille seg fra dette. Vedlegget vil måtte angi varenummer, vareslag og gjeldende ordinære satser og endringer i disse. Ved behov vil det kunne gjøres ytterligere spesifikasjoner. Det vises for øvrig til hva som er omtalt innledningsvis ovenfor om konsolidering mv.

Til § 2 Preferansetoll

Preferansebestemmelsen i § 2 må leses i sammenheng med utkastets § 1, der det heter at toll skal svares etter formell lov og til de ordinære satser Stortinget fastsetter. Bestemmelsen bygger på tolltariffens innledende bestemmelser § 2 nr. 3 første, tredje og fjerde ledd, med en del endringer og tilføyelser. Preferansetoll er knyttet til den enkelte varesending og den tollmessige behandling denne tilkommer. I det nye plenarvedtaket benyttes derfor uttrykket «vareførsel». Begrunnelsen for å innta en bestemmelse om preferansetoll i plenarvedtaket, når detaljregler om dette vil finnes i formell lov, er vesentlig av informativ art. Hensynet til en systematisk oppbygning av stortingsvedtaket tilsier dessuten at preferansetollbehandling bør nevnes som en modifikasjon av det alminnelige utgangspunkt i § 1, om plikten til å svare toll etter de ordinære satser.

Første ledd omhandler i *første punktum* preferansetollbehandling på grunnlag av frihandelsavtale med annen stat eller gruppe av stater. De frihandelsavtaler Norge for tiden er bundet av, er fremforhandlet gjennom det Europeiske frihandelsforbundet, EFTA. Den viktigste er EØS-avtalen mellom EU og tre av EFTA-landene (Island, Liechtenstein og Norge), men EFTA har også inngått avtaler med en rekke tredjeland med tilsvarende

regler om preferansetollbehandling. I *annet punktum* nevnes preferansetollbehandling på grunnlag av bilateral eller unilateral erklæring i tilknytning til frihandelsavtale, og videre det generelle system for preferansetoll for utviklingsland (*Generalized System of Preferences*). Detaljbestemmelser om opprinnelsesregler, landlister mv. vil finnes i formell lov og i forskrifter hjemlet der. *Tredje punktum* slår fast at preferansetollbehandling bare vil innrømmes dersom vilkår fastsatt i de respektive avtalenes opprinnelsesregler, og i formell lov, er oppfylt. Sidestilt med avtalenes opprinnelsesregler er de tilsvarende opprinnelsesregler i vedkommende ensidige preferansesystem. Lovreglene og forskrifter hjemlet i disse vil angi de nærmere vilkår, se lovutkastet §§ 8–1 flg. *Finansdepartementet* har etter høringsuttalelsen fra *Utenriksdepartementet* endret bestemmelsen fra en kan- til en skal-fullmakt.

Annet ledd er hentet fra gjeldende plenarvedtak om toll, romertall II. Fullmakten gjelder iverksettelse av fremforhandlede frihandelsavtaler mellom det europeiske frihandelsforbund EFTA eller Norge og eventuelle tredjeland, der avtalene ennå ikke er ratifisert. Fullmakten tar sikte på de tilfeller der det anses hensiktsmessig fra norsk side å ensidig innrømme tollpreferanser fra et tidspunkt vedkommende avtale ennå ikke er ratifisert eller trådt i kraft. Til forskjell fra de øvrige fullmaktene i plenarvedtaksutkastet, vil denne fullmakten være situasjonsbestemt – der forhandlinger om en mulig frihandelsavtale er innledet (eller vil innledes) og forventes avsluttet innen det kommende budsjettårets utløp. Spørsmålet om Stortingets samtykke til ratifikasjon må forutsettes at fremlegges i en særlig stortingsproposisjon på vanlig måte.

Til § 3 Nedsettelse av ordinære tollsatser

Bestemmelsen er formet som en fullmakt til departementet, der det åpnes for at de ordinære tollsatser som Stortinget har fastsatt, kan settes ned innenfor budsjettåret slik som bestemt i lov. Den modifierer således hovedregelen i utkastets § 1.

Fullmakten er betinget av at departementet går frem slik som bestemt i lov. Som nevnt ovenfor, kan hensynet til systematikk og sammenheng tilsi at stortingsvedtaket inneholder en henvisning til lov – ikke bare i omtalen av plikten til å svare ordinær toll – men også i fullmaktsbestemmelsene. Tilsvarende vil det være naturlig at en tilhørende forskriftsfullmakt plasseres sammen med de materielle bestemmelsene i formell lov.

Uttrykket «sette ned» sikter til det forhold at en tollsats reduseres i forhold til den *ordinære* sats,

slik sistnevnte er fastsatt i plenarvedtaket. Fullmakten vil således ikke gjelde de særskilte tolløkninger som er hjemlet i plenarvedtaket § 4 og de korresponderende lovbestemmelser om handels- og beskyttelsestiltak mv., slik som inntatt i lovutkastet §§ 10–1 flg. Her vil nedsettelsesadgangen følge av fullmakten selv, slik at kompetansen til å pålegge en særskilt toll etter vedtaket § 4 og loven §§ 10–1 flg. også vil innbefatte en kompetanse til å sette ned den samme toll. Det må imidlertid forutsettes at fremgangsmåten for slike nedsettelser, og de kriterier som skal oppfylles i det enkelte tilfelle, vil fastsettes i forskrift.

Intervallet for forvaltningens bruk av tollnedsettelser vil være begrenset oppad til ordinær sats, og nedad til tollfrihet. Et forvaltningsvedtak om tollnedsettelse kan imidlertid innebære både ned- og oppjustering innenfor dette intervallet, avhengig av om vedkommende vareslag er omfattet av et tidligere tollnedsettelsesvedtak.

Uttrykket «enkelte vareslag» sikter til det forhold at forvaltningens vedtak om å sette ned de ordinære tollsatsene skal spesifiseres. Forvaltningsvedtaket, enten dette er et enkeltvedtak eller en forskrift etter forvaltningslovens definisjoner, vil følgelig måtte angi det eller de vareslag som omfattes, med fullstendig varebeskrivelse og vareposisjonsnummer med åtte siffer.

Fullmakten vil omfatte både generelle og individuelle nedsettelser, i den forstand at forvaltningsvedtaket kan rette seg mot enten en ubestemt eller en bestemt krets av private rettssubjekter. Saksforberedelse og vedtak må forutsettes at følger de alminnelige forvaltningsrettslige regler om forskrifter og enkeltvedtak, se forvaltningsloven kapittel IV til VII. På enkelte områder vil imidlertid lovutkastets bestemmelser gå foran forvaltningslovens, for eksempel om kunngjøring og taushetsplikt.

De nærmere regler om nedsettelse av de ordinære tollsats vil finnes i lov, se lovutkastet §§ 9–1 flg.

Til § 4 Tollmessige handels- eller beskyttelsestiltak

Bestemmelsen er utformet som en fullmakt til Kongen, og gjelder systematisk de tilfeller der det skal kunne pålegges toll *høyere enn* de ordinære tollsats som ellers følger av plenarvedtaket om toll. Med utgangspunkt i Grunnloven § 75 a, vil Stortinget for disse tilfellene måtte avgi en særlig fullmakt i tollvedtaket, om forhøyelse av tollene utover ordinære satser. Utfyllende regler om tollmessige handelstiltak vil finnes i lov. Utkastet er utformet slik at kompetansen til å fastsette tollmes-

sige beskyttelsestiltak ligger hos Kongen i statsråd, mens departementet gis forskriftsfullmakt til å gi utfyllende bestemmelser om saksbehandling, iverksettelse mv.

Uttrykket «tollmessige handels- eller beskyttelsestiltak» omfatter de tilfeller der det etter internasjonale avtaler er adgang til å iverksette tolløkninger utover de bundne satser. Uttrykket kan etter forholdene også omfatte andre tollrelaterte tiltak enn tolløkninger, som skjerpede krav til opprinnelsesdokumentasjon eller lignende. Det mest praktiske etter denne bestemmelsen kan være antidumping- eller utjevningstiltak.

Henvisningen til de folkerettslige rammer gir en regel om samsvarstolkning, og innebærer at praktisering skal skje innenfor de rammer som folkerettslige forpliktelser setter. Den henvisningsmåte som er benyttet med hensyn til de folkerettslige rammer, er hentet fra innførsle- og utførslerereguleringslova § 1. Tiltak vil kunne rette seg både mot WTO-medlemmer og andre. Henvisningen til folkeretten vil imidlertid i praksis gjelde WTO-avtalen. WTO-retten og de regionale avtaler Norge er bundet av vil sette skranker for hvorledes et handelstiltak utformes, både med hensyn til vareslag, vareopprinnelse, satsøkning og handelsvolum. Eksempelvis vil en forhøyet tollsats ikke nødvendigvis kunne gis generell anvendelse, men måtte begrenses til varer med opprinnelse i visse land.

Stortingets adgang til å delegere tollbeskatningsmyndighet etter Grunnloven § 75 bokstav a vil være undergitt visse konstitusjonelle skranker. Det er imidlertid langvarig konstitusjonell sedvane for at kompetanse til å iverksette tollmessige handelstiltak kan overføres til Kongen på nærmere vilkår. I tolltariffens innledende bestemmelser § 3 nr. 11 heter det at Stortinget skal orienteres dersom regjeringen iverksetter antidumping- eller utjevningstoll, og en tilsvarende regel om meddelelse uten opphold finnes i § 4 femte ledd for så vidt gjelder beskyttelsestoll. Reglenes historikk går tilbake til 1800-tallet, og har i juridisk teori vært begrunnet i de særlige behov for rask tilpasning, blant annet på utenriksøkonomiens område. En regel om plikt til å orientere Stortinget var i høringsnotatet foreslått videreført i utkastet. På bakgrunn av høringsuttalelse fra *Utenriksdepartementet*, har *Finansdepartementet* utelatt kravet om orientering. Departementet forutsetter at Stortinget informeres på egnet måte, uten at slik informasjon vil ha betydning for gyldigheten av vedtaket. Det vil være naturlig at informasjon gis gjennom en omtale i stortingsproposisjon nr. 1 om skatte-, avgifts- og tollvedtak, av de tilfeller der slike handels- eller beskyttelsestiltak har vært benyttet i det forløpne budsjettår.

Til § 5 Kunngjøring av Stortingets tollvedtak mv.

Bestemmelsen omhandler åjourføring og kunngjøring av tollsatsene. Den er formet både som en fullmakt og som et pålegg til departementet.

Første ledd pålegger departementet å kunngjøre Stortingets tollvedtak med de tollsatser som skal gjelde for budsjettåret. Om selve kunngjøringsmåten vil det være gitt særlige regler i lov, se lovutkastet § 1–6 og motiveringen av dette.

Uttrykket «med de tollsatser som skal gjelde for budsjettåret» sikter dels til tollsatser som fremgår av vedlegget til stortingsvedtaket, og dels til satser som videreføres fra det forutgående budsjettåret. Slik vedtaket er utformet, er bare endringene nevnt eksplisitt. Selve konsolideringsarbeidet vil i prinsippet først kunne gjøres etter at Stortinget har truffet sitt vedtak. I praksis vil imidlertid departementet kunne påbegynne arbeidet i god tid. Den konsoliderte versjonen vil således kunne foreligge før inngangen til det nye budsjettåret. Henvisnings- og konsolideringsteknikken er plassbesparende, slik at budsjettdokumentene og stortingsvedtaket kan begrenses til å omtale endringene – uten å gjengi hele tariffoppsettet med varenummer, varebeskrivelse, satser mv. En konsolidert versjon utgjør et tabellverk på flere hundre sider, med informasjon om samtlige varenummer og varebeskrivelser, de enkelte tollsatser og øvrige opplysninger. Til nå har dette tabelloppsettet vært utarbeidet én gang hvert år og utgitt som trykksak, under betegnelsen «Tolltariff med statistisk varefortegnelse og rundskriv om visse tollettelser, utarbeidet av Toll- og avgiftsdirektoratet på grunnlag av Stortingets vedtak om tollavgifter». Den samme informasjonen er også tilgjengelig i digital form på toll- og avgiftsetatens nettsted.

Uttrykket «tolltariffen» har i dagligtale vært lite klargjørende. Mange brukere vil ikke nødvendigvis ha interesse av å få opplyst de satser som Stortinget har fastsatt før budsjettårets inngang, men heller å etterspørre de satser som får *anvendelse* på et gitt tidspunkt innenfor budsjettåret. Ovennevnte trykksak vil ikke gi informasjon om de tollsatser som er satt ned eller opp som ledd i forvaltningens

administrering av tollvernet gjennom året. Begrepsbruken i utkastet til plenarvedtak og formell lov er derfor noe endret, og uttrykket «tolltariff» er ikke benyttet. Hensikten har vært å unngå sammenblanding mellom på den ene side de satser som er fastsatt av Stortinget, og på den annen side de satser som er fastsatt av forvaltningen og som skal legges til grunn for den enkelte vareførsel gjennom året.

Annet ledd første punktum er hentet fra gjeldende stortingsvedtak Del III, og gir departementet fullmakt til å innarbeide nye tariffoppdelinger eller endre gjeldende oppdelinger. Ordlyden er noe endret, ved at uttrykket «tekniske endringer» er endret til «oppdelinger» – ettersom de endringer som fullmakten har omfattet, knytter seg til de kolonner i tariffoppsettet som omhandler henholdsvis varebeskrivelser og tilhørende posisjonsnumre. Varebeskrivelsene opp til seks-sifret nivå er norsk gjengivelse av konvensjonsteksten i HS-konvensjonen (Konvensjonen om det harmoniserte system for beskrivelse og koding av varer, som trådte i kraft 1. januar 1988). Her vil konvensjonen tidvis oppdateres som følge av vedtak truffet i Verdens tollorganisasjon, på bakgrunn av teknologisk utvikling, produktutvikling mv., og fullmakten i annet ledd vil omfatte innarbeidelse av slike endringer. Videre vil fullmakten omfatte de såkalte nasjonale oppdelingene på 7. og 8. nivå, der det ikke foreligger konvensjonsforpliktelser. Fullmakten vil innebære at en gitt vare, som følge av endret plassering i varebeskrivelse og varenummer, kan få økt eller redusert tollsats. Fullmakten må imidlertid forutsettes tolket slik, at endringene ikke medfører nevneverdige provenymessige endringer. Forvaltningens kompetanse til å endre oppdelingene må forutsettes at utøves i samsvar med alminnelige regler om høring mv. Det vil være nærliggende at praktiseringen av fullmakten blir omtalt i budsjettproposisjonen for det påfølgende budsjettår. Når det gjelder kunngjøring, er det i annet ledd *annet punktum* vist til første ledd, og de regler som gis i formell lov. Det vises for øvrig til omtalen av kunngjøringsreglene i loven, se lovutkastet § 1–6.

